OSHO

apa a dispărut, luna a dispărut

ZECE DISCURSURI DESPRE ZEN

OSHO

apa a dispărut, luna a dispărut

ZECE DISCURSURI DESPRE ZEN

OSHO

apa a dispărut, luna a dispărut

ZECE DISCURSURI DESPRE ZEN

OSHO

apa a dispărut, luna a dispărut

ZECE DISCURSURI DESPRE ZEN

OSHO

apa a dispărut, luna a dispărut

OSHO

apa a dispărut, luna a dispărut

ZECE DISCURSURI DESPRE ZEN

Traducere din limba engleză de
LIDIA GRĂDINARU

LITERA®
București
2018

1. Apa a dispărut, luna a dispărut

Călugărița Chiyono studia de ani de zile, însă nu găsea iluminarea. Într-o noapte, căra un ciubăr vechi plin cu apă. Mergând astfel, se uita la luna plină

reflectată în apă. Deodată, fâșiile de bambus care alcătuiau ciubărul s-au rupt și ciubărul s-a dezmembrat. Apa s-a vărsat; reflecția lunii a dispărut, iar Chiyono s-a iluminat. Ea a scris aceste versuri:

Am încercat în fel și chip să păstrez ciubărul întreg, sperând că bambusul firav nu se va rupe niciodată.

Deodată, fundul a căzut. Apa a dispărut; luna a dispărut – în mâna mea, vid.

Iluminarea este întotdeauna subită. Nu se ajunge treptat la ea, pentru că tot ce este progresiv aparține minții, iar iluminarea nu ține de minte. Gradele țin de minte, iar iluminarea este dincolo de ea. Nu poți să crești în iluminare, sari pur și simplu în ea. Nu poți înainta pas cu pas; nu există pași.

Iluminarea este exact ca un abis, fie sari, fie nu sari.

Nu poți să ai iluminare pe bucăți, pe fragmente. Ea este un tot – ești fie în ea, fie în afara ei, dar nu poți să ajungi la ea treptat. Ține minte acest lucru, căci este un lucru fundamental: ea se întâmplă în mod total, nefragmentat, complet, de aceea mintea este întotdeauna incapabilă să o înțeleagă. Mintea înțelege orice poate fi divizat. Mintea înțelege orice lucru la care se ajunge în pași succesivi, pentru că mintea este analiză, divizare, fragmentare.

Mintea înțelege părțile; întregul îi scapă întotdeauna. Așa că dacă asculți mintea, n-ai să ajungi niciodată la iluminare.

Așa i s-a întâmplat și acestei călugărițe, Chiyono: a studiat ani în șir și nu s-a întâmplat nimic. Mintea poate să studieze despre Dumnezeu, despre iluminare, despre absolut. Ea poate chiar pretinde că a înțeles tot. Dar Dumnezeu nu e ceva care trebuie înțeles. Chiar dacă știi totul despre Dumnezeu, nu îl cunoști; cunoașterea nu este „despre“. Ori de câte ori spui

„despre“, te afli în afară. Poate că dai ocol întruna, dar n-ai intrat

în cerc.

Când cineva spune: „Eu știu despre Dumnezeu“, ceea ce spune este că nu știe nimic, deoarece cum poți să știi ceva despre Dumnezeu? Dumnezeu e

centrul, nu periferia. Poți să știi despre materie – fiindcă materia nu are nici un centru, e doar periferie. Nu poți să știi despre conștiință: acolo nu există

sine, nu e nimeni înăuntru. Materia este numai exteriorul; despre ea poți să

ai cunoștințe. Știința este cunoaștere. Însuși cuvântul „știință“ înseamnă

cunoaștere – cunoașterea periferiei, cunoașterea despre ceva în care centrul nu există. Dacă vei aborda centrul prin periferie, vei da greș.

Trebuie să devii el, numai așa îl poți cunoaște. Despre Dumnezeu nu se poate ști nimic. Trebuie să fii; numai fiind dobândești cunoaștere în acest caz. Când e vorba despre absolut, faptul de a-i tot da ocol pe la periferie înseamnă să ratezi adevărata cunoaștere. Trebuie să intri și să devii una cu el.

De aceea Iisus spune: „Dumnezeu e ca iubirea“ – nu iubitor, ci ca iubirea.

Despre iubire nu poți să știi nimic, sau poți? Poți să tot studiezi, poți să

ajungi un mare cărturar, dar n-ai atins, n-ai pătruns. Iubirea poate fi cunoscută numai atunci când iubești, când ești îndrăgostit. Mai mult chiar: iubirea poate fi cunoscută numai atunci când devii iubire. Atunci chiar și îndrăgostitul dispare, pentru că și el aparține exteriorului. Două persoane îndrăgostite dispar. Numai iubirea mai există, ritmul iubirii. Poate că există

doi poli ai ritmului, însă ei nu sunt acolo. Ceva de dincolo a luat ființă. Cei doi au dispărut.

Iubirea există atunci când ești gol. Cunoașterea există atunci când ești plin.

Cunoașterea aparține egoului, iar egoul nu poate niciodată

pătrunde în centru, el este periferia. Periferia poate cunoaște doar periferia. Nu poți cunoaște prin intermediul egoului ceva ce aparține centrului. Egoul poate să

studieze, te poate face un mare cărturar, eventual un învățat religios, un mare pundit. Poți să știi toate Vedele, toate Upanishadele, Biblia și Coranul, și cu toate astea să nu știi nimic – întrucât ceea ce e necesar aici nu este o cunoaștere venită din afară, ci ceva care se întâmplă atunci când pătrunzi în lucrul acela și devii una cu el.

Călugărița Chiyono studia de ani de zile…

Poate a studiat vieți întregi. Tu studiezi de multe vieți. Te învârți întruna în cerc. Dar atunci când cineva se învârte în cerc are iluzia că avansează. Simți mereu că te miști și totuși nu ajungi nicăieri, pentru că te învârți în cerc.

Repeți întruna. De asta hindușii au numit această lume samsara. Samsara înseamnă roată. Te miști și te miști și te tot miști și nu ajungi nicăieri și ai mereu impresia că ajungi. „Acum ținta e mai aproape pentru că am mers atât de mult.“ Încearcă să avansezi mergând într-un cerc mare. Tu nici nu vezi că e un cerc, deoarece cunoști doar o parte a lui. Așa că pentru tine e întotdeauna un drum, o cale. Asta e ceea ce se întâmplă de multe vieți.

Chiyono tot studia, dar nu găsea iluminarea – nu pentru că iluminarea e grea, ci pentru că atunci când o studiezi ratezi esența. Ești pe drumul greșit.

Este ca și cum cineva ar încerca să intre în camera asta prin zid. Nu că ar fi greu să intri în camera asta, dar trebuie să intri pe ușă. Dacă încerci să intri prin zid pare greu, aproape imposibil. Nu este. Tu ești pe drumul greșit.

Când încep călătoria, foarte mulți oameni încep prin a studia, a învăța, adună cunoștințe, informații, studiază filosofia, teologia. Încep cu „despre“; apoi se lovesc de zid.

Iisus spune: „Bate și ți se va deschide“. Dar te rog să iei aminte dacă e o ușă

sau nu. Nu bate în zid, căci nu ți se va deschide nici o ușă. Și, de fapt, atunci când bați la ușă, când ajungi cu adevărat aproape de ușă, constați că a fost mereu deschisă. Te-a așteptat mereu. Ușa este o așteptare, este întâmpinare de bun venit, este o

receptivitate. Ce este zidul? Când începi prin cunoaștere și nu prin a fi, te izbești de zid.

Trebuie să devii, să fii! Nu aduna informații. Dacă vrei să cunoști iubirea, fii îndrăgostit. Dacă vrei să-l cunoști pe Dumnezeu, fii meditație. Dacă vrei să

intri în infinit, fii rugăciune. Dar fii! Nu cunoaște lucruri despre rugăciune.

Nu încerca să acumulezi ce au spus alții despre ea. Învățătura nu te va ajuta; dimpotrivă, uitarea tuturor învățăturilor te va ajuta. Ca să poți cunoaște, renunță la tot ceea ce știi. Renunță la informații și la scripturi, uită de Coran și de Biblie și de Gita; ele sunt barierele, sunt zidul. Și dacă ai să continui să lovești în zid, ușile nu se vor deschide niciodată, pentru că

acolo nu sunt uși. Oamenii bat la ușa Coranului, a Vedelor, a Bibliei, dar nu se deschide nici o ușă. Studiază întruna și ratează mereu esențialul, la fel ca Chiyono: ea studia ani de zile, dar nu găsea iluminarea.

Ce este iluminarea? Iluminare înseamnă să devii conștient de cine ești. Nu

are nici o legătură cu lumea exterioară. Nu are nici o legătură cu ce au spus alții. Este irelevant ce au spus alții. Tu exiști! De ce să consulți Biblia și Coranul și Gita? Închizi ochii și exiști în slava ta infinită. Închizi ochii și ușile se deschid. Pentru că exiști, nu ai nevoie să întrebi pe nimeni. Când întrebi… dai greș. Însuși faptul că întrebi arată că tu crezi că ești altundeva.

Însuși faptul că întrebi arată că ceri o hartă. Iar pentru lumea lăuntrică nu există hartă – nu este nevoie, fiindcă nu te deplasezi spre o destinație necunoscută.

De fapt, nu te deplasezi deloc. Ești acolo. Tu ești ținta. Nu ești căutătorul, ești iluminarea. Așadar, ce este iluminarea? O stare – atunci când cauți afară – este neiluminare; altă stare – atunci când cauți înăuntru – este iluminare. Așa că singura diferență o reprezintă obiectul asupra căruia te focalizezi. Dacă te focalizezi către ceea ce e în afară, ești neiluminat. Dacă te focalizezi asupra a ceea ce e în interior, ești iluminat.

Cuvântul creștin „convertire“ este frumos, dar a fost folosit într-un mod oribil. Convertirea nu înseamnă să faci dintr-un hindus

un creștin, sau invers. Convertirea înseamnă întoarcere. Convertirea înseamnă întoarcerea la sursă, întoarcerea în interior; atunci ești convertit. Iar conștiința ta poate să curgă în două feluri, spre exterior sau spre interior, acestea sunt cele două posibilități ale curgerii râului conștiinței tale. El poate să curgă foarte multe vieți spre exterior și nu va ajunge niciodată la țintă, fiindcă ținta este sursa. Ținta nu e înainte, e înapoi. Ținta nu e undeva unde vei ajunge. Ținta este undeva de unde deja ai plecat. Sursa este ținta. Lucrul acesta trebuie înțeles foarte bine. Dacă poți să mergi înapoi, către primul punct al începutului tău, ajungi la țintă.

Iluminarea înseamnă să mergi la sursă, iar sursa este în tine; viața este acolo, curgând, pulsând, bătând continuu în tine. De ce să-i întrebi pe alții?

Să studiezi înseamnă să-i întrebi pe alții. Întrebi despre tine și îi întrebi pe alții? Asta e prostie curată. Asta este absurditate absolută – să-i întrebi pe alții despre tine. Asta înseamnă să studiezi: să cauți răspunsul. Iar răspunsul ești tu!

Chiyono studia de ani de zile, dar nu găsea iluminarea.

Este firesc, evident. Nu e nimic greșit în asta. Studiind, ea se uita afară.

Încă un lucru de ținut minte: ființa ta e viață, or nici o scriptură nu poate să

fie vie. Scripturile sunt moarte. Scripturile sunt cadavre, iar tu întrebi moartea despre viață. Asta nu se poate. Krishna nu-ți va fi de mare ajutor, nici Iisus – decât dacă devii tu un Krishna, sau un Iisus. Vieții nu îi poate răspunde moartea. Iar dacă tu crezi că vei afla răspunsul, vei fi din ce în ce mai împovărat de răspunsuri și răspunsul va rămâne necunoscut. Asta i se întâmplă omului care studiază, care e gânditor, care e filosof. El este împovărat continuu de propriile eforturi – cuvinte și cuvinte și iar cuvinte –

și este pierdut. Iar răspunsul era mereu acolo. Era nevoie doar de întoarcerea spre interior.

Nu, nimeni nu-ți va răspunde. Nu te duce la nimeni, du-te la tine. Iar când ajungi la un maestru, tot ce poate el să facă este să te ajute să ajungi la tine, atât. Nici un maestru nu îți poate da răspunsul, nici un maestru nu îți poate da cheia. Maestrul te poate ajuta doar să privești înăuntru, atât. Acolo este cheia, acolo

este comoara, acolo este totul.

Într-o noapte, căra un ciubăr vechi plin cu apă. Mergând astfel, se uita la luna plină reflectată în apă. Deodată, fâșiile de bambus care alcătuiau ciubărul s-au rupt și ciubărul s-a dezmembrat. Apa s-a vărsat; reflecția lunii a dispărut – iar Chiyono s-a iluminat.

Într-o noapte, căra un ciubăr vechi plin cu apă.

Și tu cari un ciubăr foarte, foarte vechi cu apă. E vorba despre mintea ta, plină de gânduri. Ea este cel mai vechi lucru pe care îl cari, aproape mort.

Mintea este întotdeauna veche, nu este niciodată nouă. Prin însăși natura ei nu poate fi nouă, pentru că mintea înseamnă memoria. Cum poate să fie memoria nouă? Mintea înseamnă cunoscutul. Cum poate fi cunoscutul nou?

Mintea înseamnă trecutul. Cum poate să fie trecutul nou? Uită-te la mintea ta: tot ce cară ea este vechi, mort. În clipa în care ajungi să cunoști ceva,

este deja trecut. Când recunoști ceva ce ai cunoscut, acel ceva e deja dispărut. Nu este aici și acum, s-a mutat în lumea morților.

Așadar, mintea ca atare, prin însăși natura ei, este veche. De aceea, prin minte nu se naște nimic original. Mintea nu poate fi originală, ea poate fi doar repetitivă. Așa că mintea repetă întruna. Poate că repetă în mii de feluri noi, poate că repetă cu vorbe noi, dar în ultimă instanță repetă

aceleași lucruri. Mintea nu poate cunoaște, nu poate veni în contact cu ceea ce este proaspăt, tânăr, nou. Când întâlnești ceea ce este proaspăt, tânăr, nou, trebuie să lași mintea deoparte, pentru că numai atunci ochii tăi nu sunt plini de trecut, nu sunt plini de praful trecutului; atunci oglinda ta poate să oglindească ceea ce este aici și acum.

Tot ce e nou se naște din conștiință, nu din minte. Conștiința este sursa ta lăuntrică cea mai profundă. Mintea este praful adunat în multele tale călătorii, ca și cum n-ai fi făcut niciodată baie. Iar tu tot călătorești, și totul se murdărește și praful se adună, iar tu n-ai făcut baie niciodată. Mintea ta nu a făcut niciodată baie. Tu te agăți de ea. E absolut murdară. Iar toate metodele de meditație nu sunt decât metode de îmbăiere a acestei minți – o baie lăuntrică –, pentru ca praful să fie înlăturat și conștiința ascunsă

să

iasă la suprafață și să poată întâlni realitatea.

Realitatea este acolo, tu ești acolo, dar întâlnirea nu are loc din cauză că

între tine și realitate este mintea. Orice vezi, vezi cu mintea. Orice auzi, auzi cu mintea și atunci ești aproape orb, aproape surd. Iisus le tot spune discipolilor lui: „Cine are urechi de auzit, să audă. Cine are ochi de văzut, să

vadă". Ei toți aveau ochi, ca și tine. Toți aveau urechi, ca și tine. Însă Iisus știe, așa cum știu și eu, că ești surd, ești orb.

Atunci când auzi cu mintea, nu auzi, pentru că mintea interpretează, mintea colorează, mintea se schimbă, se amestecă, și orice ajunge la tine este deja vechi acum. Mintea și-a făcut treaba. Ea a dat propria interpretare, propria semnificație celor văzute, auzite. Mintea a comentat.

De aceea, până când nu ajungi un ascultător corect… Să asculți corect înseamnă să asculți fără minte. Să vezi corect înseamnă să privești fără

minte, să privești fără să interpretezi, fără să judeci, fără să condamni; fără

să evaluezi, fără să spui da sau nu. Când vorbesc cu tine, pot chiar să-ți văd mintea dând din cap aprobator sau dezaprobator. Chiar dacă datul din cap

este invizibil, eu îl văd. Poate nu îți dai seama, uneori spui da – mintea a interpretat. Uneori spui nu – mintea a interpretat, mintea a intervenit, evaluând. Ți-a scăpat esențialul.

Doar ascultând pur și simplu, fără să judeci, îți dai seama brusc că această

minte a fost tot necazul. Ea este veche, nu poate fi niciodată nouă. Așa că să

nu crezi vreodată că ai o minte originală. Nici o minte nu poate fi originală, toate mințile sunt vechi, repetitive. De asta minții îi place întotdeauna repetiția și este întotdeauna împotriva noului. Mintea a creat statul, civilizația, moralitatea; toate sunt

împotriva noului.

Orice este creat de minte va fi întotdeauna împotriva noului. Nu poți găsi nimic mai ortodox decât mintea.

Cu mintea, nici o revoluție nu este posibilă. Așa că dacă ești revoluționar prin intermediul minții, nu te amăgi. Un comunist nu poate să fie revoluționar pentru că el nu a meditat niciodată. Comunismul lui e prin intermediul minții. A schimbat bibliile – nu crede în Iisus, crede în Marx, sau crede în Mao, ultima ediție a lui Marx – dar crede. E la fel de ortodox ca orice hindus, ca orice catolic, ca orice mahomedan. Ortodoxia este aceeași, pentru că ortodoxia nu depinde de ce crezi, ci dacă crezi cu mintea.

Ortodoxia depinde de minte. Mintea este cel mai ortodox element din lume, cel mai conformist.

Așa că nimic din ceea ce creează mintea nu poate fi nou, întotdeauna va fi vechi și întotdeauna i se va opune noului, va fi întotdeauna contrarevoluționar. De asta în lume nu există altă revoluție decât revoluția religioasă; nu poate exista alta. Numai religia poate fi revoluționară, pentru că religia lovește direct la sursă. Ea renunță la minte, la ciubărul cel vechi și apoi, dintr-odată, totul e nou, pentru că, interpretând, mintea făcea ca totul să fie vechi. Dintr-odată ești iarăși copil. Ochii tăi sunt proaspeți și tineri, te uiți la lucruri fără cunoaștere, fără învățătură. Dintr-odată copacii au prospețime. Frunzișul s-a schimbat, nu mai este lipsit de strălucire, este viu.

Dintr-odată, cântecul păsărelelor este total diferit.

Multor oameni li se întâmplă asta prin intermediul drogurilor. Din cauza asta Aldous Huxley a ajuns să fie atât de vrăjit de droguri. Noua generație din toată lumea este foarte atrasă de droguri. Motivul e că, preț de o clipă

sau câteva clipe, efectul chimic al drogului îndepărtează mintea. Te uiți la

lume – acum culorile din jur sunt pur și simplu miraculoase. N-ai mai văzut așa ceva. O floare obișnuită devine întreaga existență, poartă întreaga splendoare a divinității. O frunză obișnuită devine atât de profundă de parcă întregul adevăr ar fi dezvăluit prin ea. Totul se schimbă imediat.

Drogul nu poate să schimbe lumea; drogul doar înlătură în mod

chimic mintea.

Însă poți să devii dependent de el – atunci mintea a absorbit și drogul.

Numai o dată, la început, sau de două sau trei ori, poți să păcălești mintea pe cale chimică. Încetul cu încetul, mintea se deprinde cu drogul, redevine stăpână. Șocul inițial s-a pierdut. Mintea devine dependentă de drog. Atunci ea cere, iar cererea vine de data asta de la minte. Încetul cu încetul, nu mai poți îndepărta mintea nici pe cale chimică. Ea va fi acolo, iar tu vei fi dependent de drog. Copacii vor îmbătrâni iar, culorile nu vor mai fi atât de vii, lucrurile vor redeveni anoste. Drogul te-a omorât; el nu a putut să

omoare mintea.

Drogul poate oferi doar un tratament de șoc. El este un șoc pentru chimia întregului corp. Șocul strică vechiul aranjament. Se creează spații libere; prin acele spații poți să privești, dar nu poți face din asta o practică. Drogul nu poate deveni o practică. Mai devreme sau mai târziu el ajunge să facă

parte din minte; mintea preia controlul. Atunci totul e iarăși vechi.

Nimic în afară de meditație nu poate să ucidă mintea. Prin meditație, mintea se sinucide. Dacă poți să dai mintea la o parte – fără substanțe chimice, fără mijloace fizice – tu devii stăpânul. Iar atunci când tu ești stăpânul, totul este nou. Întotdeauna a fost așa. De la început până la sfârșit totul e nou, tânăr, proaspăt. Moartea n-a existat niciodată în lumea asta.

Este viață veșnică.

Într-o noapte, căra un ciubăr vechi plin cu apă.

Și tu cari vechiul ciubăr plin cu apă. Mintea este ciubărul cel vechi, iar gândurile sunt apa. Și pentru că prețuiești atât de mult gândurile, nu poți să

arunci acest ciubăr vechi. Căci ce se va întâmpla atunci cu gândurile tale?

Te agăți de ele ca și cum ar fi o sursă foarte adâncă de fericire, de liniște; ca și cum prin intermediul gândurilor ai să dobândești viața și comorile ascunse ale vieții. Prin intermediul gândurilor n-ai dobândit niciodată nimic de felul acesta. E doar o speranță zadarnică.

Ce ai dobândit prin intermediul gândurilor în afară de anxietate, de tensiune? Dar te agăți de ele cu speranța că, într-o bună zi, cândva, în viitor, gândirea te va face să ajungi la adevăr. Până acum nu s-a întâmplat nimic de felul acesta și nici nu se va întâmpla vreodată, pentru că adevărul nu e ceva la care să te gândești. El există. Trebuie doar să te uiți. Nu e nevoie să

te gândești la el. Gândirea e necesară dacă el nu este acolo, dacă bâjbâi în întuneric. Dar în existență nu există întuneric; existența este lumină

absolută. Nu trebuie să bâjbâi. Tu bâjbâi inutil cu ochii închiși și te gândești: „Dacă nu mai bâjbâi, voi fi pierdut“. Gândirea e bâjbâială.

Meditația este deschiderea ochilor. Meditația înseamnă să te uiți. De asta hindușii au numit-o darshan. Darshan înseamnă să te uiți – să te uiți la, nu să te gândești la. Însăși acțiunea de a te uita transformă. Însă tu cari gânduri în acest ciubăr vechi și tot peticești ciubărul și te temi: dacă se sparge, ce se va întâmpla cu prețioasele tale gânduri? Iar ele nu sunt deloc prețioase.

Fă într-o zi acest mic experiment. Închide-te în camera ta și începe să-ți așterni gândurile pe hârtie – scrie orice îți vine în minte. Nu schimba gândurile, pentru că nu e nevoie să arăți cuiva hârtia asta. Scrie timp de zece minute și apoi uită-te la ce ai scris: asta este gândirea ta. Dacă te uiți la ce ai scris vei crede că

e opera unui nebun. Dacă arăți hârtia asta celui mai bun prieten al tău, se va uita la tine și va gândi: „Ai înnebunit?“ Și aceeași situație este și în cazul lui. Dar noi continuăm să ascundem nebunia. Avem fețe, iar în spatele acelor fețe suntem nebuni.

De ce prețuiești atât de mult această gândire? Ai ajuns dependent de ea – e un drog, este chimică. Ține minte, gândirea este chimică, e un drog. Ori de câte ori începi să gândești ești într-un fel de somn hipnotic. De asta ai devenit dependent – este exact ca opiul. Uiți de lume, de griji, de responsabilități. Visând, gândind, întemeiezi în tine un alt tip de lume.

Cei care s-au ocupat mult timp de știința somnului spun că somnul e necesar pentru visare. Iar dacă îi întrebi de ce e nevoie de visare, răspunsul

lor este că e nevoie de ea ca să rămâi sănătos la minte, pentru că în vis poți să-ți arunci nebunia. Întreaga noapte este un proces de curățire, iar dimineața poți să te comporți rațional. Oamenii de știință spun că dacă ești privat de somn și de visare câteva zile înnebunești, pentru că nu se va produce catharsisul, curățirea, și atunci nebunia va erupe. Vei exploda.

Noaptea visezi – asta-i o purificare. Ziua gândești – și asta e o purificare și te ajută să fii somnoros. Este un drog. Nu e nevoie să-ți faci griji de ce se întâmplă. Te închizi în tine cu gândurile tale. Iar ele îți sunt bine cunoscute, te simți confortabil, asta e casa ta. Oricât de murdară și veche este, trăiești în ea de atât de mult timp încât te-ai obișnuit cu ea. Te-ai obișnuit cu închisoarea ta. Asta li se întâmplă deținuților: dacă stau foarte mult în pușcărie, începe să le fie frică să iasă, ajung să se teamă de libertate. Există

o teamă de libertate, pentru că ea va aduce responsabilități noi. Și nimic nu se compară cu ieșirea din minte – este libertatea absolută. Hindușii numesc asta moksha, libertatea absolută. Nimic nu se compară cu ea – închisoarea e spulberată, ești pur și simplu sub cerul infinit. Frica pune stăpânire pe tine; vrei să te întorci acasă – la casa ta confortabilă, înconjurată de ziduri, împrejmuită cu gard.

Dacă infinitul nu ți se arată, nu ți-e frică. Infinitul seamănă întotdeauna cu moartea. Te-ai obișnuit cu ceea ce este finit, clar delimitat, unde distincțiile sunt clare. De asta nu poți să arunci gândurile, să arunci ciubărul.

Dimpotrivă, îl faci din ce în ce mai mare și este la fel ca burta ta; cu cât bagi mai multe gânduri în el, cu atât se mărește mai mult. Dar dacă mănânci prea mult burta poate să explodeze, însă mintea nu.

O minte obișnuită poate să conțină toate bibliotecile din lume. În capul tău mic sunt șaptezeci de milioane de celule și fiecare celulă poate să poarte cel puțin un milion de informații. Încă nu s-a putut construi un calculator care să se compare cu mintea omului. Porți în capul tău mic întreaga lume, și ea continuă să se mărească.

Chiyono studia și tot studia – punea din ce în ce mai multă apă în ciubărul cel vechi. Nu găsea iluminarea. Dar:

Într-o noapte, căra un ciubăr vechi plin cu apă. Mergând astfel, se uita la luna

plină reflectată în apă.

Luna plină era sus pe cer și se reflecta în apa din ciubăr, iar Chiyono se uita la ea. Asta li se întâmplă tuturor. Asta nu-i o poveste, nu-i o anecdotă, este realitatea – e ceea ce ți se întâmplă ție. Tu nu te-ai uitat niciodată la luna plină. Nu ai cum. Întotdeauna te uiți la luna reflectată în apa ta, în gândurile tale. De asta hindușii – mai ales Shankara – au spus: Tot ce cunoști este maya, iluzie. Este ca și când te-ai uita la luna din apă, la o reflecție, nu la luna adevărată. Iar tu crezi că reflecția este luna.

Indiferent ce vezi, vezi prin reflecție. Ochii tăi reflectă; ochii tăi sunt doar niște oglinzi. Urechile tale reflectă – toate simțurile tale sunt doar niște oglinzi, ele reflectă. Și apoi este cea mai mare oglindă dintre toate – mintea ta; ea reflectă. Și nu doar reflectă, ci și comentează, interpretează. Odată cu reflecția, ea face un comentariu. Distorsionează.

Ai văzut oglinzi care distorsionează? La fel e și mintea ta – distorsionează

totul. Orice ai cunoscut până acum nu a fost luna adevărată de pe cer, pentru că ducând cu tine acest ciubăr vechi plin cu apă, cum poți să te uiți la luna adevărată? Continui să te uiți la reflecție, iar reflecția este iluzorie.

Acesta este înțelesul cuvântului maya, iluzie. Orice cunoști este maya, este aparență, nu este realitatea. Realitatea vine numai

atunci când ciubărul se sparge – apa se împrăștie, reflecția dispare.

Deodată, fâșiile de bambus care alcătuiau ciubărul s-au rupt și ciubărul s-a dezmembrat.

S-a întâmplat brusc; e ca un accident. Încearcă să înțelegi acest fenomen.

Iluminarea este întotdeauna ca un accident pentru că este imprevizibilă –

pentru că nu poți să aranjezi ca ea să aibă loc, nu poți s-o faci să aibă loc.

Iar dacă aranjezi ca ea să aibă loc, atunci totul va fi doar un truc al minții, nu va fi ceva dincolo de minte. Mulți caută să producă ei iluminarea. Fac tot felul de lucruri pentru a produce iluminarea, pentru a crea cauza care să

ducă la producerea ei, însă ea nu este un lucru cauzal. Ea nu poate fi ceva

mai mare decât tine, dacă o cauzezi tu. Dacă o cauzezi tu, este inutilă. Ea se petrece de la sine, nu poate fi cauzată. Nu presupune o continuitate cu mintea ta, este un abis discontinuu. Brusc, tu nu ești acolo, iar ea este acolo.

Dacă ai reușit să o cauzezi, atunci ai fi și tu acolo.

Când Siddhartha Gautama s-a iluminat, când a devenit un Buddha, a mai fost el același om? Nu! Este imposibil ca un om să mai fie același după ce devine iluminat. Continuitatea se întrerupe; omul cel vechi dispare pur și simplu, iar cel care apare este un om absolut nou. Siddhartha Gautama, prințul care și-a părăsit palatul, soția și copilul nu mai există. Acel ego nu mai există; acea minte nu mai există. Acel om vechi este mort – ciubărul cel vechi s-a spart. Ce există acum este absolut nou, nu a mai existat. De asta îi dăm un nume nou, îl numim Buddha. Abandonăm numele vechi pentru că

el aparținea altei identități, altei personalități, altcuiva. Acel nume vechi nu a aparținut niciodată acestui om.

Iluminarea este un fenomen discontinuu. Nu este continuu, pentru că, dacă

ar fi continuu, ar fi cel mult doar un trecut modificat; nu ar putea fi un fenomen absolut nou pentru că trecutul ar continua – modificat un pic pe ici și pe acolo, vopsit, lustruit, dar tot trecut, tot vechi.

Iluminarea e ca un accident. Dar să nu înțelegi greșit, pentru că atunci când spun că iluminarea este ca un accident nu spun să nu faci nimic pentru ea.

Nu acesta e înțelesul. Dacă nu faci nimic pentru ea, nici accidentul nu se va întâmpla. Accidentul li se întâmplă numai celor care au făcut multe pentru apariția lui; însă nu se întâmplă ca urmare a acțiunii lor. Asta este problema: ea nu se întâmplă niciodată datorită acțiunii lor, dar nici fără

acțiunea lor nu se produce. Acțiunea nu este cauza producerii ei. Acțiunea este doar o cauză care creează în ei situația care îi face predispuși la accident, atâta tot.

Meditația creează doar predispoziția la accident, atâta tot. De asta nici chiar un Buddha nu poate să spună când va avea loc iluminarea ta. Când vin oamenii la mine și mă întreabă când vor deveni și ei iluminați, eu le spun:

„Curând". Asta nu înseamnă nimic. Curând poate fi în clipa următoare, sau s-ar putea să nu vină multe vieți, pentru că un accident nu poate fi prezis.

Dacă ar putea fi prezis n-ar mai fi accident, ar fi o continuitate.

Dar nu înceta să faci lucruri. Nu te gândi că dacă e să se întâmple se va

întâmpla; atunci nu se va întâmpla niciodată. Trebuie să fii pregătit pentru ea, trebuie să fii pregătit pentru accident, pentru necunoscut – pregătit, în așteptare, receptiv. Altfel s-ar putea ca accidentul să vină și să treacă pe lângă tine. S-ar putea ca tu să dormi. S-ar putea ca necunoscutul să-ți bată

la ușă și tu să nu auzi. S-ar putea să dormi dus, sau să stai de vorbă cu cineva, sau să-ți spui că nu e decât vântul care bate la ușă. Poți să te gândești la multe lucruri – fiecare om este un mare gânditor.

Fii pregătit pentru accident. Și, ține minte, nu tu îl cauzezi, tu doar creezi o situație în tine; ce faci tu nu este o cauză, este doar

o invitație. Diferența e mare, pentru că dacă tu crezi că este o cauză, atunci începi să ceri, să spui:

„De ce nu se întâmplă? De ce nu mi s-a întâmplat până acum?“ Asta creează o tensiune internă și, dacă există tensiune, e imposibil ca iluminarea să aibă loc. Trebuie să fii luat prin surprindere. Trebuie să fii în așteptare, dar nu neliniștit, ci relaxat. Trebuie să o inviți, dar să nu fii sigur că

oaspetele va veni.

În cele din urmă depinde de oaspete, nu de tine. Dar fără invitație oaspetele nu va veni niciodată, asta e sigur. Cu invitația ta nu e sigur că va veni, dar fără invitația ta este sigur că nu va veni niciodată. Cu invitația ta poate o să

vină, posibilitatea există. Așa că așteaptă la ușă, dar nu fi nerăbdător, nu fi prea sigur.

Certitudinea este a minții, așteptarea este a conștiinței. Iar mintea e superficială, toate certitudinile ei sunt superficiale. Iluminarea poate să vină

în orice clipă. Atunci când vei fi pregătit să vezi, să privești, vei ajunge să

știi că ea se întâmplă întotdeauna chiar alături de tine. Doar că tu nu te uitai în direcția respectivă, nu te uitai către acel colț.

Odată, Mulla Nasrudin se odihnea în scaunul lui. Soția lui se uita în stradă, iar el se uita la perete. Stăteau spate în spate, cum stau întotdeauna soții și soțiile.

Deodată, soția a spus:

– Ia uite, Nasrudin! A murit cel mai bogat om din oraș și mii de oameni se duc să-l însoțească pe ultimul drum.

Nasrudin a răspuns:

– Ce păcat că nu sunt cu fața într-acolo!

„Ce păcat că nu sunt cu fața într-acolo.“ Nu a vrut să se uite – ar fi fost de ajuns să întoarcă capul… Dar asta ți se întâmplă ție. Ce păcat! Nu te uiți spre locul în care se produce accidentul, pe unde trece necunoscutul.

Ceea ce fac toate meditațiile este să te ajute să te uiți către necunoscut, să

privești spre ceea ce este neobișnuit, străin. Ele te fac să fii mai deschis, mai deschis pentru accident. Dar nu poți să îl determini.

Chiar dacă ești pregătit, s-ar putea să trebuiască să aștepți. Nu

poți forța iluminarea, nu o poți aduce la tine. Dacă ai putea să o forțezi, atunci religia ar fi exact ca știința. Diferența de bază dintre știință și religie este că știința poate forța lucrurile pentru că ea se bazează pe cauze, nu pe invitații.

Știința poate să facă orice pentru că ea găsește cauza. Odată cauza cunoscută, orice se poate face. Știința știe că apa încălzită până la o sută de grade se evaporă – asta e o cauză. Poți să fii sigur că, ajunsă la o sută de grade, apa începe să se evapore. Poți să forțezi apa să se evapore încălzind-o. Poți să amesteci oxigen și hidrogen și să le forțezi să devină apă. Poți să

determini ceva. Știința caută să afle cauza.

Religia este fundamental diferită. Iar religia nu poate să devină niciodată

știință în acel sens, pentru că ea caută ceea ce este necauzat, caută ceea ce este discontinuu; ea caută o transformare absolută. O transformare parțială

poate fi cauzată. Dar una absolută? Nimic vechi și totul nou? – atunci trebuie să existe o întrerupere. Legătura nu poate exista. Acolo trebuie să

aibă loc un salt. Astfel încât vechiul să dispară brusc și să ia ființă noul, iar cele două nu sunt unite – există un spațiu gol între ele. Siddhartha Gautama pur și simplu dispare. Apare Gautama Buddha – există o întrerupere.

Trebuie să ții minte această întrerupere. De asta spun eu că iluminarea este exact ca un accident. Dar paradoxul este că trebuie să lucrezi continuu pentru ea. În timp ce mă asculți pe mine, nu fi leneș. În timp ce mă asculți, nu adormi. În timp ce mă asculți, nu te gândi că: „Dacă e ca un accident și nu o putem cauza, de ce să mai meditez? De ce să mai fac aia și ailaltă? Mai bine aștept". Nu, așteptarea nu trebuie să fie o așteptare leneșă. Ea trebuie să fie o așteptare vie. Trebuie să aștepți cu energie absolută la dispoziție. Nu

trebuie să aștepți ca un mort: trebuie să aștepți tânăr, proaspăt, viu, pulsând de viață. Numai atunci ți se poate întâmpla acel necunoscut. Când ești în culmea vieții, în culmea capacității tale, când ești cel mai viu – numai atunci se întâmplă. Numai o culme, un pisc, poate întâlni acea mare culme; numai piscurile se întâlnesc – ce se aseamănă se adună.

Continuă să muncești cât poți, dar nu începe să revendici nimic. Nu spune:

„Am făcut asta, acum trebuie să se întâmple". În privința asta nu există nici un „trebuie". Iluminarea este o străină. Continui să-i scrii invitații, dar nu are adresă, așa că nu le poți pune la poștă. Continui să arunci în vânt invitațiile; s-ar putea să ajungă, s-ar putea să nu ajungă. Dumnezeu este întotdeauna un „poate", dar e frumos când lucrurile sunt „poate". Când lucrurile sunt sigure, frumusețea dispare.

Ai observat vreodată că, în viață, numai moartea e certă și toate celelalte sunt incerte? Totul este incert! Nimeni nu știe dacă iubirea se va întâmpla sau nu. Nimeni nu știe dacă vei putea să cânți un cântec sau nu. Un singur lucru e sigur: moartea. Certitudinea aparține morții, niciodată vieții. Iar dacă ești în căutarea vieții veșnice, atunci trăiește în „poate". Trăiește deschis, în așteptare, dar ține minte permanent că nu o poți determina să se întâmple. Când se va întâmpla, tu vei dispărea.

Acesta este înțelesul acestei frumoase întâmplări: *Deodată, fâșiile de bambus care alcătuiau ciubărul s-au rupt…*

Deodată s-a întâmplat. Dar ea lucra, studia, medita. Era o călugăriță

grozavă. Trăise cel puțin treizeci, patruzeci de ani alături de maestru și lucrase extraordinar de mult.

Trebuie să-ți spun ceva despre Chiyono. Era o femeie foarte frumoasă – de o frumusețe rară, unică. Când era tânără, chiar și prinții și împăratul umblau după ea. Ea i-a refuzat pe toți, pentru că voia să fie doar iubita divinității, așa că nimeni nu se ridica la înălțimea așteptărilor ei.

A mers din mănăstire în mănăstire să se inițieze în sannyas pentru a deveni

călugăriță, dar chiar și marii maeștrii au refuzat-o, pentru că era atât de frumoasă încât ar fi creat probleme. Erau foarte mulți călugări – și, firește, călugării sunt oameni reprimați –, iar ea era atât de frumoasă încât ei ar fi uitat de Dumnezeu și de toate. Iar ea era cu adevărat frumoasă, așa că

oriunde se ducea i se închidea ușa.

Maestrul îi spunea: „Înțeleg căutarea ta, dar trebuie să mă uit și la adepții mei. Am cinci sute de sannyasini; vor înnebuni. Vor uita de meditație, de scripturi, de toate. Tu vei fi dumnezeul. Așa că, Chiyono, nu-i tulbura pe acești bieți oameni, pleacă".

Și ce a făcut Chiyono? Negăsind nici o cale, și-a ars fața, a umplut-o de cicatrici. Apoi s-a dus la un maestru, care nici măcar nu și-a dat seama dacă

era femeie sau bărbat. Atunci a fost acceptată drept călugăriță.

Era cât se poate de pregătită. Căutarea ei era autentică. Accidentul a fost meritat, a fost câștigat. A studiat și a meditat treizeci, patruzeci de ani continuu. Apoi, brusc, într-o noapte, străinul a venit la ușa ei.

Deodată, fâșiile de bambus care alcătuiau ciubărul s-au rupt și ciubărul s-a dezmembrat. Apa s-a vărsat; reflecția lunii a dispărut – iar Chiyono s-a iluminat.

Ea se uita la lună – era frumoasă. Chiar și reflecțiile sunt frumoase, pentru că ele reflectă frumusețea absolută. Și lumea este frumoasă, pentru că este reflecția lui Dumnezeu. Așa că să nu spui că lumea e urâtă. Cum poate reflecția să fie urâtă, când ea reflectă divinitatea?

Cei care spun că lumea este urâtă și renunță la ea se înșală cu desăvârșire, pentru că dacă renunți la lumea asta, în adâncul ființei tale renunți la Creator. Nu renunța. Chiar și un chip de femeie este frumos, pentru că el reflectă. Un chip de bărbat este frumos, un trup este frumos, pentru că ele reflectă. Copacii sunt frumoși, păsările sunt frumoase, fiindcă reflectă.

Reflecția este foarte frumoasă – ce să mai spunem despre original?

Așa că un căutător adevărat nu este împotriva lumii. Căutătorul adevărat

iubește atât de mult lumea, iubește atât de mult reflecția încât vrea să vadă

originalul. Iubește atât de mult această reflecție încât apare în el dorința să

vadă, să vadă luna plină de pe cer. El părăsește această reflecție

nu fiindcă

este împotriva ei, ci părăsește această reflecție doar ca să pornească în căutarea a ceea ce se reflecta în ea. El nu este împotriva iubirii, rugăciunea lui nu este împotriva iubirii. A cunoscut în iubire o asemenea frumusețe încât acum vrea să pătrundă mai adânc. Rugăciunea este cea mai profundă

„îndrăgostire". A cunoscut atâtea în reflecția aceea, era așa de frumoasă, așa de parfumată, era acolo o asemenea muzică încât acum i s-a trezit dorința să cunoască sursa. Iar dacă reflecția este atât de muzicală, ce armonie trebuie să existe în sursă!

Căutătorul adevărat nu este niciodată împotriva a ceva. El este pentru ceva, niciodată împotriva a ceva. El este pentru Dumnezeu, dar niciodată

împotriva lumii, pentru că, în definitiv, lumea îi aparține lui Dumnezeu.

Dacă îți văd chipul în oglindă și este frumos, ar trebui să fiu împotriva oglinzii? Ba dimpotrivă, ar trebui să fiu recunoscător, pentru că ea te reflectă pe tine. Dar nu vreau să mă concentrez asupra oglinzii. Vreau să te caut pe tine, cel care erai reflectat în oglindă. Va trebui să părăsesc oglinda, dar nu fiindcă sunt împotriva ei. Îi voi fi recunoscător că a oglindit ceva a cărui reflecție era atât de frumoasă – dar acum trebuie să plec să găsesc sursa.

… apa s-a vărsat; reflecția lunii a dispărut – iar Chiyono s-a iluminat.

Ea se uita la luna reflectată în ciubăr. Deodată ciubărul s-a dezmembrat, apa s-a împrăștiat și luna a dispărut – iar acela a fost punctul de declanșare.

Întotdeauna există un punct de declanșare în care vechiul dispare și începe noul, în care renaști. Acela a devenit punctul de declanșare. Deodată, apa s-a împrăștiat și n-a mai existat lună. Așa că ea trebuie să se fi uitat în sus –

iar acolo era luna adevărată. Și asta a devenit o parabolă, a devenit un fenomen interior. Același lucru se întâmpla înăuntru: totul era văzut prin intermediul minții – mintea era o oglindă. Ea s-a trezit deodată la realitatea faptului că totul era o reflecție, o iluzie, fiindcă era văzut cu mintea. Când

ciubărul s-a spart, s-a spart și mintea. Era pregătită. Tot ce se putea face fusese făcut. Chiyono făcuse tot ce era posibil. Nu a rămas nimic, ea era pregătită. Tot ce se putea face fusese făcut. Chiyono făcuse tot ce era posibil.

Nu mai rămăsese nimic, ea era pregătită, câștigase iluminarea. Acest incident banal a devenit un punct de declanșare.

Dar tu să nu urmezi exemplul lui Chiyono. Ție nu ți se va întâmpla așa.

Fiindcă știi povestea, poți să spargi urciorul și apa să se reverse și reflecția să dispară, fără însă ca în tine să se întâmple ceva. Nu se poate face din asta un ritual.

Dar așa procedează de secole întregi oamenii proști. Ei află punctele de declanșare, însă acestea sunt întotdeauna individuale și unice. Ele nu pot fi repetate, pentru că nimeni nu poate să fie din nou o Chiyono. Ea se naște doar o dată – niciodată din nou. Așa că tu nu poți să repeți întâmplarea ei, fiindcă nu ești Chiyono.

Dar asta e ceea ce se petrece mereu și mereu, deoarece mintea noastră

lucrează ca un sistem logic. Dacă i s-a întâmplat lui Chiyono în timp ce căra un ciubăr care apoi s-a spart, iar apa a curs și reflecția din ea a dispărut, după care a urmat iluminarea – atunci fă din asta un ritual. Asta e ce se face în biserici, în moschei, în temple – ritualuri.

Cum i s-a întâmplat lui Buddha? Dacă repeți ce a făcut el – stai la fel, cu ochii închiși, sub un copac bodhi, exact ca Buddha –, atunci ești prost. Nu vei deveni niciodată un Buddha, ești pur și simplu prost, altfel n-ai repeta ce a făcut el. Ritualurile sunt repetate de idioți. Pentru că măcar atâta înțelegere… cât să-ți dai seama că aici nu e vorba despre a sta sub un copac.

Lunga pregătire pe care a făcut-o Buddha, milioanele de vieți prin care a trecut – el este o personalitate unică. Acesta este ultimul punct de declanșare. Este o încheiere. Multe, multe vieți de efort, de căutare… și apoi vine acest punct culminant.

Este o întâmplare că el stătea sub copacul bodhi. Iluminarea s-ar fi produs oricum, ar fi avut loc chiar și dacă n-ar fi stat acolo. Ar fi avut loc și dacă n-ar fi existat copacul. Nu era neapărat nevoie

ca el să stea jos – ar fi putut să

meargă și tot s-ar fi întâmplat. Este o încheiere. A fost doar o întâmplare că

el stătea sub copacul bodhi, într-o poziție anume. Nu poziția este cauza, nu copacul este cauza, nu felul în care stătea este cauza. Dacă ar fi existat o

cauză, ai putea s-o repeți. Încălzește apa la o sută de grade și ea se evaporă.

Stai sub copacul bodhi în poziția lui Buddha, chiar într-o poziție mai bună

decât a lui, și se produce iluminarea.

Nu, nu este așa. Și nu fi prost, nu imita orbește și nu face din ceva un ritual.

Este nevoie de înțelegere, nu de ritual. Este bine să stai în poziția lui Buddha, dar nu uita că tu nu ești Buddha și, pentru tine, nu o să aibă efect același punct de declanșare. Iar dacă tu continui să urmezi orbește exemplul lui Buddha, s-ar putea să-ți ratezi punctul de declanșare; trebuie să-ți cauți propriul punct de declanșare, pentru că acest ritual repetitiv nu îți va aduce iluminarea. Acceptă ajutorul tuturor buddhașilor, dar nu fi orb. Înțelege-i cât mai bine, fiindcă ei au reușit – dar nu există o potecă de urmat.

Dimensiunea spirituală este exact ca cerul: nu există urme pe care să calci.

Pasărea zboară, dar nu lasă nici o urmă. Cerul rămâne pustiu, fără poteci create. Nu este ca pământul. Pe pământ, dacă trec mulți oameni, se creează

o potecă pe care poți s-o urmezi. Dimensiunea spirituală este dimensiunea cerului, pentru că nu este materială, nu este pământească, nu rămâne nici o urmă în ea. Buddha zboară; uită-te la zbor, la frumusețea lui, la lumină; bucură-te de el, înțelege-l, dar nu încerca să-l imiți, nu fi orb. Orbirea nu te va ajuta.

Chiyono s-a iluminat, dar nimeni n-a făcut-o vreodată în acest fel. Buddha nu căra un ciubăr cu apă, nici Mahavira, nici Krishna, nici Lao Tzu, nici Zarathustra – nimeni nu căra un

ciubăr cu apă. Iar după Chiyono mulți au cărat, fiindcă pare foarte simplu. Poți și tu asta, e foarte simplu, nu implică

nimic dificil. Nopți cu lună plină sunt în fiecare lună; poți să aștepți să vină

una și să faci la fel.

Nu te ocupa cu ritualuri. Ritualul nu este religie. Ritualul este cel mai antireligios lucru din lume. Tu ești unic – nu uita. Și ție o să ți se întâmple ceva unic, ceva care nu s-a mai întâmplat și nu se va mai întâmpla vreodată.

Tocmai citeam o lucrare de cercetare științifică ce dovedește că fiecare parte a corpului este unică – nu doar amprentele; fiecare om are un ficat diferit, un tip de inimă diferit, un tip de stomac diferit. Stomacul pe care îl vezi în manualele de anatomie nu-l vei găsi în altă parte, este imaginar. Stomacul oamenilor reali diferă de la individ la individ. Cel din manuale este media.

Dar „media" nu este adevărul, este doar o aproximare matematică, nu un fapt. Faptul este întotdeauna unic. Tu, în toate privințele, ești un tip de ființă diferit. Și este bine, este frumos că ești diferit – nu ești o repetare, nu ești ca o mașină Ford. Se pot produce un milion de mașini la fel. Tu nu ești o mașină, ești un om. Și în ce constă caracterul tău omenesc? Prin ce te deosebești de o mașină? Prin unicitatea ta. Mașinile sunt repetabile – pot fi repetate – înlocuibile. Poți înlocui o mașină Ford cu o altă mașină Ford, nu e nici o problemă. Dar nici un om nu poate fi înlocuit. Este o înflorire unică

ce se întâmplă numai o dată.

Așa că nu te ține de ritualuri – înțelege. Lasă înțelegerea să fie legea, singura lege care trebuie ascultată.

După aceea, Chiyono a scris aceste versuri. A celebrat fenomenul cu niște versuri, cu un cântec. A scris:

Am încercat în fel și chip să păstrez ciubărul întreg, sperând că bambusul firav nu se va rupe niciodată.

Deodată, fundul a căzut. Apa a dispărut; luna a dispărut – în mâna mea, vid.

Am încercat în fel și chip să păstrez ciubărul întreg… Și tu ai încercat în fel

și chip să păstrezi ciubărul întreg. Ofereai minții sprijin în fel și chip ca să rămână

întreagă. Iar mintea este bariera – și tu crezi că îți este prietenă. Mintea este dușmanul, iar tu o sprijineai în toate felurile.

Eu îți spun multe lucruri care sunt împotriva minții, iar tu vei asimila în mintea ta acele lucruri și vei face din ele un sprijin. Dacă ce spun eu devine pentru tine un set nou de cunoștințe, când vei pleca de lângă mine vei fi mai cunoscător. Atunci chiar și lucrurile care sunt împotriva minții se vor fi transformat în proptele pentru ea. Nu face o învățătură din ce spun eu, nu transforma ce spun eu în cunoștințe. Mai degrabă, uită-te la ce spun eu și renunță la tot ce știi. Nu adăuga noi cunoștințe la vechea ta minte.

Am încercat în fel și chip să păstrez ciubărul întreg, sperând că bambusul firav nu se va rupe niciodată.

Poți să găsești ceva mai firav decât mintea? Poți să găsești ceva mai fragil decât gândurile? Poți să găsești ceva mai neputincios decât gândurile? Din ele nu se întâmplă nimic, nu iese nimic; ele doar continuă. Sunt făcute din aceeași substanță din care sunt făcute visele – nu sunt existențiale, sunt doar niște vârtejuri în pustietatea ființei tale.

Deodată fundul a căzut – și Chiyono spune: „N-a fost nimic din partea mea.

Dimpotrivă, eu făceam contrariul, căutam să păstrez ciubărul întreg și speram că bambusul firav nu se va rupe niciodată. Deodată fundul a căzut – nu eu l-am făcut să cadă“.

Deodată fundul a căzut.

A fost un accident.

Apa a dispărut; luna a dispărut – în mâna mea, vid.

„Și apa a dispărut. Și ciubărul a dispărut. Și numai vid în mâna mea.“

Asta înseamnă Buddha: vid în mână. Când ai vid în mână ai tot, pentru că

vidul nu e un lucru negativ. Vidul este cel mai pozitiv lucru, pentru că totul rezultă din nimic. Acest tot se naște din vid. Vidul din mână înseamnă sursa din mână.

Există o sămânță, foarte mică, și din ea se naște apoi un copac mare. De unde vine acest copac? Dacă spargi sămânța, vei găsi acolo vid. Din acel vid provine acest copac mare, din acel vid provine acest întreg univers – din

nimic provine ființa.

Vidul din mâna mea înseamnă totul în mâna mea – însăși sursa din care apare totul și în care se întoarce totul. Vidul din mâna mea înseamnă totul în mâna mea.

„Și deodată s-a întâmplat. Nu pot să mă felicit pentru asta. S-a întâmplat dintr-odată. Eu făceam contrariul.“

De asta sfinții au spus mereu că celor care cred în Dumnezeu, sau celor care folosesc terminologia legată de Dumnezeu li se întâmplă prin grația lui.

Chiyono și budiștii nu cred în Dumnezeu și nu folosesc acea simbolistică.

Așa că Chiyono nu poate să spună „Prin grația lui“ – nu poate. Eckhart ar spune: „Prin grația lui – eu n-am avut nici o contribuție. N-am făcut nimic pentru asta. Nu eu am cauzat-o“. Meera ar spune: „Prin grația lui Krishna“. Tereza ar spune: „Mulțumită lui Iisus și grației lui“.

Budiștii nu cred într-un Dumnezeu personalizat; abordarea lor e dincolo de simboluri personalizate. Ei nu sunt antropocentrici. Așa că ea nu poate să

spună „grația“, ea spune doar „s-a întâmplat dintr-odată“, dar înțelesul este același. „S-a întâmplat dintr-odată. Eu, dimpotrivă, făceam contrariul.

Totul a dispărut: apa s-a împrăștiat, luna a dispărut – în mâna mea, vid.“

Iar iluminarea asta este: când în mâna ta este vid, când totul e pustiu, când nu este nimeni, nici chiar tu – pentru că dacă exiști tu, există ciubărul, ciubărul cel vechi. Dacă nu exiști tu, iar camera este absolut goală, ființa ta nu este umplută cu nimic, atunci ai devenit sursa. Ai ajuns la fața originară

a zenului.

Și acesta e cel mai beatific moment cu putință. Și acest moment devine etern – atunci nu are sfârșit. Acest moment devine veșnicia. Atunci nu mai poți să fii altfel, fiindcă nu mai exiști. Cine să fie trist? Cine să fie îndurerat?

Cine să fie dezamăgit? Cine să dorească și să se simtă frustrat? Vidul nu poate fi frustrat. Vidul nu poate să dorească. Vidul nu poate avea nici un fel de așteptări, așa că rămâne în mod absolut în fericire, în beatitudine.

Dacă exiști, vei fi nefericit. Dacă nu exiști, nu poate exista nefericire. Deci întreaga problemă este: a fi sau a nu fi?

Și Chiyono a constatat deodată că ea nu este: vid în mână.

Destul pentru astăzi.

2. Dialog pentru negocierea găzduirii

În unele temple zen japoneze există o veche tradiție conform căreia, dacă un călugăr rătăcitor iese câștigător într-o dispută despre budism cu unul dintre călugării din templu, el poate rămâne peste noapte acolo. Dacă nu, trebuie să

plece.

În nordul Japoniei era un astfel de templu administrat de doi frați. Fratele cel mare era foarte învățat, iar fratele cel mic era cam prost și avea un singur ochi.

Într-o seară, a venit un călugăr rătăcitor și a cerut găzduire. Fratele cel mare era foarte obosit deoarece studiase multe ore, așa că i-a spus fratelui mai mic să

se ducă în locul lui. „Cere ca dialogul să se desfășoare în tăcere“, a spus fratele cel mare.

Puțin mai târziu, călătorul a venit la fratele cel mare și a spus: „Ce băiat minunat este fratele tău! A câștigat cu multă isteține disputa, așa că

trebuie să-mi văd de drum. Noapte bună“.

Fratele cel mare a spus: „Înainte să pleci, relatează-mi dialogul“.

„Păi“, a spus călătorul, „mai întâi am ridicat un deget care să-l reprezinte pe Buddha. Apoi fratele tău a ridicat două degete, care îi reprezentau pe Buddha și învățătura lui. Așa că eu am ridicat trei degete, pentru a-i reprezenta pe Buddha, învățătura lui și adepții lui. Atunci fratele tău isteț mi-a arătat pumnul, pentru a indica faptul că toate trei provin dintr-o singură înțelegere a realității“. Cu asta, călătorul a plecat.

Puțin mai târziu a intrat fratele cel mic, arătând foarte amărât. „Am înțeles că

ai câștigat disputa“, a spus fratele cel mare.

„N-am câștigat nimic“, a răspuns fratele său, „călătorul acela este un om foarte prost crescut“.

„Serios?“, a întrebat fratele mai mare. „Spune-mi subiectul disputei.“

„Vai, în clipa în care m-a văzut a ridicat un deget, indicând că am un singur ochi și astfel insultându-mă. Dar fiindcă era un străin m-am gândit să fiu politicos, așa că am ridicat două degete pentru a-l felicita că are doi ochi. La

asta, mizerabilul nepoliticos a ridicat trei degete pentru a arăta că împreună nu avem decât trei ochi, așa că m-am înfuriat și l-am amenințat că-i trag un pumn în nas – așa că a plecat.“

Fratele cel mare a râs.

Toate dezbaterile sunt zadarnice și stupide. Dezbaterea în sine este o prostie, pentru că nimeni nu poate ajunge la adevăr prin discuții, prin dezbateri.

Poți să obții un adăpost de o noapte, dar atât. De aici, tradiția.

Tradiția este frumoasă. De multe secole, dacă ceri adăpost în orice mănăstire zen din Japonia trebuie să porți o dezbatere. Dacă ieși învingător din dezbatere, poți să rămâi peste noapte – acest lucru e foarte simbolic –, dar numai o noapte. Dimineața trebuie să pleci mai departe. Acest lucru arată că prin dezbatere, prin logică, prin raționament nu poți să ajungi niciodată la țintă, ci doar la un adăpost de o noapte. Și nu te amăgi că

adăpostul de-o noapte este ținta. Trebuie să pleci mai departe. Dimineața trebuie să pleci iar la drum.

Însă mulți s-au amăgit. Ei cred că locul unde au ajuns ei prin logică

reprezintă ținta. Adăpostul de-o noapte a devenit ținta finală. Ei nu se mai clintesc, și au trecut de-atunci multe dimineți. Logica poate conduce la concluzii ipotetice, niciodată la adevăr. Logica poate conduce la ceva care aproximează adevărul, dar niciodată la adevăr.

Și, ține minte, ceea ce aproximează adevărul este tot o minciună, fiindcă ce înseamnă asta? Ceva fie este adevărat, fie nu este adevărat – cale de mijloc nu există. Ceva fie este adevărat, fie nu este adevărat. Nu poți să spui că asta este jumătate de adevăr; așa ceva nu există – tot așa cum nu poate fi o jumătate de cerc, pentru că însuși cuvântul cerc înseamnă plin. Jumătăți de cercuri nu există. Dacă este jumătate, nu e un cerc.

Jumătățile de adevăruri nu există. Adevărul este întreg, nu-l poți avea pe fragmente, pe bucăți. Adevărul aproximat este o amăgire, dar logica poate conduce doar la amăgire. Poți să ai un adăpost pentru noapte, doar ca să te retragi, să te relaxezi, dar să nu faci din el casa ta. Dimineața trebuie să o iei iar din loc, călătoria nu se poate sfârși acolo. În fiecare dimineață ea începe iar și iar. Relaxează-te în logică, în raționament, dar nu rămâne acolo,

amintește-ți întruna că trebuie să pleci.

Tradiția este frumoasă. Primul lucru pe care trebuie să-l înțelegi este că ea este simbolică. Al doilea lucru de înțeles e că toate discuțiile sunt o prostie, pentru că pe calea discuției nu poți să-l înțelegi niciodată pe celălalt. Orice spune el este înțeles greșit. O minte hotărâtă să câștige, să cucerească, nu poate să înțeleagă, pentru că înțelegerea are nevoie de o minte nonviolentă.

Atunci când cauți să fii victorios, ești violent.

Dezbaterea înseamnă violență. Cu ea poți să ucizi, dar nu poți să învii. Cu ea nu poți să dai viață, ci doar să omori. Adevărurile pot fi omorâte prin dezbatere, dar nu pot fi readuse la viață. Dezbaterea e violență; însăși atitudinea este violentă. De fapt, tu nu ceri adevărul, ceri victoria. Atunci când victoria este ținta, adevărul va fi sacrificat. Atunci când adevărul este ținta, poți să sacrifici și victoria.

Iar ținta trebuie să fie adevărul, nu victoria, pentru că atunci când ținta este victoria ești un politician, nu un om religios. Ești agresiv, încerci să-l învingi cumva pe celălalt, încerci să domini cumva. Iar adevărul nu poate deveni niciodată dominare, nu îl poate distruge pe celălalt. Adevărul aduce modestie, smerenie. El nu are legătură cu satisfacerea egoului – or, dezbaterile spre asta țintesc. Așa că dezbaterea nu poate să conducă niciodată la ceea ce este real; ea conduce întotdeauna la ireal, la neadevăr, pentru că însuși fundamentul după care umbli, victoria, este o prostie. Adevărul învinge, nu tu, nu eu. În discuție învingi tu, sau înving eu, adevărul nu învinge niciodată.

Adevărații căutători lasă adevărul să-i învingă pe amândoi. Participantul la dezbateri cere ca victoria să-i aparțină lui, să nu aparțină celuilalt. Când e vorba de adevăr, nu există celălalt. În adevăr, ne întâlnim și devenim unul.

Așa că cine poate să fie învingătorul și cine perdantul? În adevăr, nimeni nu este înfrânt. În adevăr, adevărul învinge și noi ne pierdem. Dar în discuție eu sunt eu și tu ești tu; chiar nu există nici o punte.

Cum îl poți înțelege pe celălalt când ești împotriva lui? Înțelegerea este imposibilă. Înțelegerea necesită empatie, înțelegerea necesită participare.

Înțelegere înseamnă să-l asculți total pe celălalt, numai atunci înțelegerea înflorește. Dar dacă discuți ceva, dacă dezbați, te contrazici, argumentezi, nu îl asculți pe celălalt, doar te prefaci că îl asculți. În adâncul ființei tale te

pregătești, ai trecut deja la pasul următor, știi ce o să spui când celălalt se oprește. Te pregătești, să-l combați. Nu l-ai ascultat și încerci să-l combați!

De fapt, într-o discuție, într-o dezbatere adevărul nu este important. Așa că

dezbaterea nu este niciodată comunicare și este imposibil să ajungi prin ea la comuniune. Cu cât te contrazici mai mult cu celălalt, cu atât distanța dintre voi e mai mare, devine un abis; nu poate exista teren comun. Nici filosofii, nici învățații nu se întâlnesc niciodată fiindcă ei polemizează mult.

Există un abis.

Numai îndrăgostiții se întâlnesc, dar îndrăgostiții nu pot fi într-o polemică –

ei pot să comunice. De asta se insistă în Orient atât de mult pe shraddha –

încredere, credință. Dacă te cerți cu maestrul, distanța se mărește. Atunci e mai bine să pleci; atunci lasă ca acest maestru să fie un adăpost de o noapte, dar pleacă. N-ai să ajungi nicăieri dacă rămâi cu el – distanța se va mări.

Dacă ești certăreț, distanța nu poate fi micșorată. Este imposibil. Încrederea înseamnă empatie; încredere înseamnă că nu te cerți – ai venit să asculți, nu să te cerți. Ai venit să înțelegi, nu să polemizezi. Nu ai venit să învingi; dimpotrivă, ești gata să pierzi.

Un discipol adevărat caută întotdeauna să fie învins de maestru. Acesta este cel mai mare moment din viața discipolului – când este distrus total și învins. Nu că maestrul o să câștige, ci el o să fie înfrânt, discipolul o să fie înfrânt. Iar atunci când discipolul nu mai există – a fost înfrânt complet, a dispărut –, numai atunci distanța dispare, abisul dispare și maestrul poate să pătrundă în el.

Iisus umbla prin toată țara, însă toți discipolii pe care a putut să-i adune erau oameni fără cultură, nici unul nu avea școală, nici unul nu era învățat.

Nu că n-ar fi existat oameni învățați; pe vremea aceea existau mari învățați.

Evreii erau în culmea gloriei lor, de asta din rândul lor s-a putut ridica un om ca Iisus. Iisus a fost punctul culminant. Iisus a putut să apară – asta arată că evreii au atins apogeul. Niciodată nu aveau să-l mai atingă. Existau mari învățați și se organizau mari dezbateri. Sinagoga evreiască era un lăcaș de învățătură, o adevărată universitate. Oamenii veneau din toată țara să discute, să polemizeze, să argumenteze, să afle; dar era o dispută. Nici un învățat nu l-a urmat pe Iisus.

De fapt, toți învățații erau de acord că acest om trebuia distrus. Toți

cărturarii, oamenii învățați erau gata să-l ucidă pe acest om. De ce? Pentru că acest om era împotriva disputelor. El le zgâlțâia însăși baza; întreaga structură avea să se prăbușească. Omul acesta spunea ceva irațional.

Vorbea despre credință, vorbea despre iubire, vorbea despre cum se creează

o punte între două inimi.

Dezbaterea este între două minți, între două capete; iubirea, comunicarea, încrederea sunt între două inimi. El deschidea o nouă cale – a prieteniei, a apostolatului, a creșterii. El gândea în termenii unei dimensiuni total diferite – calitatea era diferită. El spunea: „Lăsați la o parte scripturile; nu e nevoie de biblii, fiindcă sunt numai cuvinte“. Cărturarul, învățatul, nu a putut să tolereze asta. Iisus a fost răstignit.

El a găsit numai oameni simpli: un pescar, un tăietor de lemne, un cizmar –

oameni simpli. În afară de Iuda, toți discipolii lui erau oameni fără carte.

Numai Iuda era cu adevărat cult, un domn rafinat, și el l-a vândut pe Iisus pe treizeci de arginți. Acest Iuda cult, rafinat l-a trădat, și Iisus știa că dacă

era să-l trădeze cineva, acela era Iuda. De ce? Pentru că inima poate să fie trădată numai de către cap. Iubirea poate fi trădată doar de logică, nimic altceva nu o poate trăda.

Așa că al doilea lucru pe care trebuie să-l ții minte este că logica, mintea, argumentarea te înstrăinează de celălalt, puntea dispare. Cum poți să

ajungi la adevăr când tu nu poți să-l înțelegi pe celălalt, când nu ești capabil nici măcar să-l asculți, când mintea ta argumentează și se ceartă întruna?

Ești violent, agresiv. Această agresivitate nu te va ajuta.

Așa că dezbaterile sunt inutile, ele nu duc niciodată nicăieri. Chiar dacă

simți că s-a ajuns la o concluzie, concluzia este forțată, nu s-a ajuns la ea prin discuție. Poți să-l reduci la tăcere pe celălalt, dar asta nu înseamnă

niciodată că îl și convingi. Și o spun categoric: niciodată. Dacă ai niște trucuri logice, poți să-l reduci la tăcere. E posibil că el să nu-ți poată

răspunde. Tu știi mai multe decât știe el. Cunoști mai multe trucuri decât cunoaște el. Poți să-l încolțești prin cuvinte și raționamente, iar el nu-ți poate răspunde. Dar nu așa îl convingi. În sinea lui își spune: „Într-o bună

zi voi găsi mai multe trucuri și te voi pune la locul tău. Acum nu știu să

răspund. În regulă, accept înfrângerea". Este înfrânt, dar nu convins, nu îl câștigi de partea ta.

Iar astea sunt două lucruri diferite. Atunci când învingi o inimă, ea nu e înfrântă – e fericită. Participă la victorie, o împărtășește. Nu este victoria ta – a învins adevărul, așa că puteți să sărbătoriți amândoi. Dar când învingi o persoană, nu o câștigi niciodată de partea ta; ea îți rămâne dușman. În sinea ei așteaptă momentul potrivit pentru a se impune.

Nici o dezbatere nu poate să devină convingere. Iar dacă nu se ajunge la convingere, unde este concluzia? Concluzia este forțată, este întotdeauna prematură. Este exact ca un avort, nu e o naștere naturală. Din cauză că ai forțat-o, se naște un copil mort sau infirm, care o să rămână toată viața infirm, neputincios și mort.

Socrate spunea: „Eu sunt o moașă, ajut nașterea naturală". Un maestru este o moașă. El nu va forța niciodată o naștere, fiindcă nașterea forțată nu poate să fie naștere adevărată. E mai mult ca moartea și mai puțin ca viața.

Așa că un maestru nu este niciodată combativ. Dacă uneori pare combativ, el doar se joacă cu tine – și se joacă dintr-un anumit motiv. Nu deveni victimă. El se joacă dintr-un anumit motiv; poate fi combativ doar ca să afle dacă îți stârnește sau nu combativitatea. Dacă ți-o stârnește, ai pierdut.

Dacă poți să-i asculți argumentațiile fără să devii combativ, nu va mai juca jocul cu tine. El trebuie să privească în tine. S-ar putea ca tu să asculți la nivel conștient, dar la nivel inconștient să fii combativ. El trebuie să-ți aducă

inconștientul la suprafață ca să poți să-ți dai seama de el.

Uneori un maestru pare agresiv, pare că ține morțiș să te înfrângă. Însă el nu vrea niciodată să te înfrângă pe tine, ci doar să-ți înfrângă egoul; să-ți distrugă egoul, nu să te distrugă pe

tine. Și ține minte că egoul este otravă, el te distruge. Odată ce otrava este distrusă, ești liber și viu pentru prima dată.

Pentru prima dată ți se va întâmpla o revărsare de lumină. Maestrul îți distruge boala, nu te distruge pe tine.

Uneori s-ar putea să trebuiască să fie combativ. Au existat maeștri foarte combativi. Erau imposibil de înfrânt, nu se putea juca jocul cuvintelor cu ei.

Însă rolul lor era doar să-ți aducă la suprafață conștiința, pentru ca tu să-ți dai seama dacă credința ta este adevărată sau nu.

Un sufist, Junnaid, locuia cu maestrul său. Iar maestrul era atât de

combativ încât orice spuneai el nega imediat. Dacă spuneai „Este zi“, el spunea „Ba nu, e noapte“ – și chiar nu era noapte, era ziuă.

Orice spunea Junnaid, maestrul nega. Iar Junnaid lăsa capul în jos și spunea: „Da, maestre, e cum spui tu“.

Într-o zi maestrul a spus: „Ai învins, Junnaid. N-am putut să te fac să fii combativ. Și era atât de evident fals ce spuneam eu încât chiar și cineva care nu s-a certat niciodată cu nimeni ar fi spus: «Ce prostie! Este ziuă. Nici nu e nevoie să ne contrazicem pe tema asta, este foarte evident». Și cu toate astea tu spuneai: „Da, maestre, e noapte“. Încrederea ta este profundă. De acum nu mă mai contrazic niciodată cu tine, de acum pot să spun lucruri adevărate, pentru că ești pregătit.“

Atunci când inima spune „da“ în mod total, ești pregătit să asculți. Și numai atunci adevărul îți poate fi dezvăluit. Dacă în tine rămâne chiar și o urmă de

„nu“, adevărul nu îți poate fi spus, pentru că acel „nu“ va distruge totul.

Oricât de mic, nu-ul este puternic, foarte puternic; atunci adevărul va fi spus, dar nu îți va fi dezvăluit. Nu-ul îl va ascunde iar.

De aceea spun că toate dezbaterile sunt zadarnice. Și de aceea repet întruna că tot efortul filosofiei a fost zadarnic. Nu a dus la nici o concluzie – nu avea cum.

Am să-ți spun o poveste, apoi am să pătrund în această anecdotă zen.

Prim-ministrul unui împărat foarte mare a murit. Fusese un prim-ministru foarte inteligent, aproape înțelept, foarte șiret, un mare diplomat, și era foarte greu să i se găsească un înlocuitor. Toți miniștrii au fost trimiși să

găsească în întreaga împărăție cel puțin trei oameni; apoi avea să fie luată

decizia finală și unul dintre ei avea să fie ales.

Căutarea a durat luni întregi. Fiecare ungher al împărăției a fost cercetat.

În cele din urmă s-au găsit cele trei persoane. Una era un mare om de știință, un mare matematician. Știa să rezolve orice problemă de matematică, iar matematica este de fapt singura știință adevărată – toate celelalte științe sunt ramurile ei.

A doua era un mare filosof, era un mare creator de sisteme – putea să creeze tot din nimic. Știa să creeze sisteme tare frumoase doar din cuvinte – e o minune, doar filosofii pot face asta. Ei n-au nimic în mâini, sunt cei mai mari magicieni. Ei îl creează pe Dumnezeu, creează teoria creației, creează

totul, cu mâinile goale. Dar sunt artizani inteligenți ai cuvintelor: alătură

cuvinte în așa fel încât îți dau impresia de substanță, când de fapt nu există

nimic acolo.

Iar a treia era un om religios, un om cu credință, evlavios. Iar cei care i-au căutat pe acești trei oameni trebuie să fi fost foarte înțelepți pentru că i-au găsit.

Cei trei reprezintă cele trei dimensiuni ale conștiinței. Acestea sunt singurele posibilități: un om de știință, un om filosofic și un religios – ei sunt baza.

Omul de știință este preocupat de experimente: dacă ceva nu este dovedit prin experiment, atunci nu este dovedit deloc. Munca lui este empirică, se bazează pe experimente; adevărul lui este adevărul experimentului.

Filosoful este un om al logicii, nu al experimentelor. El dovedește, sau infirmă, numai prin logică, nu prin experimente. Este un om pur, mai pur decât omul de știință, pentru că omul de știință trebuie să apeleze la experimente și la laborator. Filosoful lucrează fără laborator – doar în minte, cu logica, cu matematica. Tot laboratorul său este în mintea sa. El poate să dovedească și să infirme doar prin argumente logice. Poate rezolva orice enigmă și poate crea orice fel de enigmă.

Iar a treia este dimensiunea religioasă. Acest om nu privește viața ca pe o problemă. Pentru omul religios viața nu este o problemă. Viața nu este ceva care trebuie rezolvat, este ceva care trebuie trăit.

Omul religios este omul experienței, omul de știință este omul experimentului, iar filosoful este omul gândirii. Omul religios este omul experienței, el privește viața ca pe ceva care trebuie trăit. Dacă există vreo soluție, ea va veni prin experiență, va veni prin trăire. Nimic nu poate fi decis dinainte prin logică, pentru că viața este mai mare decât logica. Logica este doar o bulă în vastul ocean al vieții, deci ea nu poate să explice tot. Iar experimentele pot fi făcute numai atunci când ești detașat, experimentele pot fi făcute numai cu obiecte.

Viața nu este un obiect, este însăși esența subiectivității. Atunci când experimentezi, ești diferit de obiectul cu care experimentezi; când trăiești, ești una cu el. Așa că omul religios spune: „Poți să cunoști viața numai atunci când ești una cu ea“. Cum poți să o cunoști din afară? Nu poți să o cunoști nici prin

experimente, nici prin gândire, ci numai prin experiență, prin trăire. Trăiește simplu, cu încredere.

După ce au fost găsiți, cei trei oameni au fost chemați în capitală pentru hotărârea finală. Împăratul a spus: „Vă las trei zile să vă odihniți și să vă

pregătiți. În dimineața celei de a patra zile va fi evaluarea finală. Va fi ales unul dintre voi și el va deveni prim-ministrul meu – cel care se dovedește a fi cel mai înțelept".

Ei au început să lucreze, fiecare în felul lui. Trei zile nu au fost de ajuns!

Omul de știință a trebuit să se gândească la multe experimente și să le realizeze – cine știe ce fel de examinare avea să fie? Așa că nu a dormit trei zile, nu a avut timp; și-a zis că, odată ales, avea toată viața la dispoziție să

doarmă. Nu a dormit și nu a mâncat trei zile – nu avea timp destul și erau multe lucruri de făcut înainte de examinare.

Filosoful s-a pus pe gândit, erau multe probleme de rezolvat. „Cine știe ce o să mă întrebe?" Numai omul religios a fost în largul lui. A mâncat, și a mâncat bine, pentru că mâncatul este o ofrandă, este ceva sacru. A dormit bine. S-a rugat, a stat în grădină, s-a plimbat, s-a uitat la copaci și i-a fost recunoscător lui Dumnezeu. A făcut toate astea pentru că pentru omul religios nu există viitor, nu există examinare finală. Examinarea este în fiecare clipă, deci cum să te pregătești pentru ea? Te poți pregăti pentru ceva dacă este în viitor; dar dacă este acum, aici, cum să te pregătești?

Trebuie să îl înfrunți. Și viitorul nu există.

Uneori omul de știință îi spunea: „Ce faci? Mâncând, dormind, rugându-te, pierzi timpul. Poți să te rogi mai târziu". Însă el râdea și nu îl contrazicea, pentru că nu era omul care să contrazică.

Filosoful îi spunea: „Nu faci decât să dormi și să stai în grădină și să te uiți la copaci. Asta nu o să te ajute. Examinarea nu este o joacă de copii, trebuie să fii pregătit pentru ea". Dar omul religios râdea. Credea mai mult în râs decât în logică.

Iar în dimineața celei de a patra zile, când au pornit spre palat

pentru examinarea finală, omul de știință nu putea nici măcar să meargă. Era atât de obosit din cauza experimentelor, încât părea că toată viața se scursese din el. Era mort de oboseală, de parcă în orice clipă avea să cadă și să

adoarmă. Era aproape nebun – avea ochii somnoroși și mintea încețoșată.

Și filosoful? El nu era obosit, însă era mai nesigur ca niciodată, pentru că se gândise și se tot gândise și găsise argumente și nici un argument nu putea să

devină concluzie. Era zăpăcit, confuz, în capul lui era o harababură. În ziua în care sosise ar fi putut răspunde la multe lucruri, dar acum nu. Chiar și răspunsurile sale sigure deveniseră nesigure. Cu cât te gândești mai mult, cu atât filosofia devine mai inutilă. Numai proștii cred în certitudini. Cu cât te gândești mai mult, cu atât devii mai inteligent și îți dai seama că toate astea sunt doar cuvinte, fără substanță. A vrut de multe ori să plece înapoi, gândindu-se că nu avea nici un rost să se ducă la examinare fiindcă nu era în forma potrivită. Dar omul de știință a spus: „Fii serios! Hai să încercăm.

Ce avem de pierdut? Dacă reușim să câștigăm, e bine. Dacă nu câștigăm, tot e bine. Dar să încercăm. Nu fi atât de descurajat".

Numai omul religios mergea fericit, cântând. Auzea păsările în copaci, vedea soarele răsărind și razele soarelui pe picăturile de rouă. Viața era un miracol. El nu era îngrijorat fiindcă pentru el nu exista nici o examinare –

avea să meargă pur și simplu și să vadă ce se întâmplă. Nu cerea nimic, nu aștepta nimic, era proaspăt, tânăr, viu – atât. Așa ar trebui să fie abordat Dumnezeu; nu cu formule de-a gata, nu cu teorii de-a gata, nu cu multe lucrări de cercetare experimentală, nu cu multe doctorate. Nu, astea nu vor fi de ajutor. La templu trebuie să mergi dansând și cântând. Iar dacă ești viu poți să răspunzi la tot ce ți se întâmplă, pentru că răspunsul este în viață, este în inimă, iar atunci când cântă, când dansează, inima este pregătită.

Au ajuns. Împăratul pregătise un dispozitiv cu totul aparte. Au fost duși într-o încăpere în care el instalase o încuietoare, un puzzle matematic. Pe încuietoare erau multe cifre, dar nu exista cheie. Cifrele trebuiau aranjate într-un anumit fel, acolo era

secretul, dar trebuia găsit. Dacă cifrele erau aranjate într-un anumit fel, ușa se deschidea. Împăratul le-a spus: „Acesta este un puzzle matematic, unul dintre cele mai mari cunoscute vreodată.

Acum trebuie să găsiți cifrul, nu există cheie. Dacă găsiți cifrul, răspunsul la această problemă matematică, încuietoarea se deschide. Iar acela dintre voi

care iese primul din această camera va fi cel ales. Așa că începeți". A ieșit și a închis ușa.

Omul de știință s-a apucat imediat să rezolve pe hârtie multe experimente, multe probleme. S-a uitat atent la cifrele de pe încuietoare. Nu era timp de pierdut, era o chestiune de viață și de moarte. Filosoful a închis ochii, a început să se gândească în termeni matematici ce să facă, cum să rezolve acest puzzle. Puzzle-ul era absolut nou.

Asta e problema cu mintea: dacă ceva este vechi, răspunsul poate fi găsit, dar dacă este ceva absolut nou, cum poate fi rezolvat cu mintea? Mintea este foarte eficientă când e vorba de ceea ce este vechi, cunoscut, de rutină. Ea este total ineficientă când se confruntă cu necunoscutul.

Omul religios nici nu s-a dus la încuietoare, pentru că ce putea el să facă?

Nu știa matematică, nu avea cunoștințe de știință experimentală. Ce putea să facă? S-a așezat într-un colț, a cântat puțin, s-a rugat la Dumnezeu, a închis ochii. Ceilalți doi se gândeau că nu era deloc competitiv. „Într-un fel este bine, pentru că treaba trebuie hotărâtă între noi doi." Apoi, și-au dat seama brusc că el ieșise din cameră, nu mai era acolo. Ușa era deschisă.

Împăratul a intrat și a spus: „Ce mai faceți acum? S-a terminat. Cel de al treilea om e afară".

Însă ei au întrebat: „Cum?... Fiindcă nu a făcut nimic". Așa că s-au dus și l-au întrebat pe omul religios. El a spus: „Eu am stat pur și simplu și m-am rugat și apoi am auzit în mine un glas care mi-a spus: «Prostule, du-te să

vezi. Ușa nu este încuiată». Iar eu doar m-am dus la ușă; nu era încuiată.

Nu era nici o problemă de rezolvat, așa că am ieșit".

Viața nu este o problemă. Dacă încerci să o rezolvi, o ratezi. Ușa este deschisă, nu a fost niciodată încuiată. Dacă ușa ar fi încuiată, oamenii de știință ar găsi soluția. Dacă ușa ar fi încuiată, filosofii ar putea găsi un sistem să o deschidă. Dar ușa nu este încuiată, așa că numai credința poate să meargă – fără soluții, fără răspunsuri de-a gata. Împinge ușa și ieși.

Viața nu este o enigmă care trebuie descifrată, ci este un mister care trebuie trăit. Este un mister adânc, așa că ai încredere și intră în el. Nu-l poți rezolva prin dezbateri – cu altcineva sau cu tine însuți, în mintea ta.

Dezbaterile sunt inutile și prostești.

Acum ne vom ocupa de această poveste frumoasă: *În unele temple zen japoneze există o veche tradiție conform căreia, dacă un călugăr rătăcitor iese câștigător într-o dispută despre budism cu unii dintre călugării din templu, el poate rămâne peste noapte acolo. Dacă nu, trebuie să*

plece.

Argumentele îți pot aduce doar atât – un adăpost de o noapte.

În nordul Japoniei era un astfel de templu, administrat de doi frați. Fratele cel mare era foarte învățat, iar fratele cel mic era cam prost și avea un singur ochi.

Administrarea unui templu necesită două tipuri de oameni: unul învățat și unul foarte prost. Așa sunt administrate toate templele: de oameni învățați deveniți preoți și de oameni proști care îi urmează.

Așadar aceste povestiri nu sunt simple povești, ele sunt menite să indice anumite lucruri. Dacă oamenii stupizi ar dispărea de pe pământ, n-ar mai exista temple. Dacă oamenii învățați ar dispărea din temple, n-ar mai exista temple. E nevoie de o dualitate pentru ca un templu să existe. De aceea nu-l poți găsi pe Dumnezeu într-un templu – pentru că nu-l poți găsi într-o dualitate.

Aceste temple sunt inventate de oamenii deștepți pentru a-i exploata pe cei proști. Toate templele sunt invenții – oamenii deștepți s-au făcut preoți și exploatează… Preoții sunt cei mai deștepți oameni, sunt cei mai mari exploatatori, te exploatează într-un așa fel încât nici nu poți să te revolți împotriva lor. Te exploatează de dragul tău, te exploatează spre binele tău.

Preoții sunt cei mai deștepți, fiindcă născocesc teorii din nimic. Este nevoie de deșteptăciune pentru a crea teorii religioase. Iar ei continuă să creeze așa edificii mari încât e aproape imposibil ca omul de rând să intre în ele.

Folosesc un așa jargon, folosesc astfel de termeni tehnici încât nu înțelegi

despre ce vorbesc. Iar atunci când nu înțelegi, îi crezi foarte profunzi.

Atunci când nu înțelegi un lucru crezi că este foarte profund – „Mă

depășește".

Nu uita că Buddha vorbește într-un limbaj foarte obișnuit, care poate fi înțeles de oricine. Nu este limbajul unui preot. Iisus vorbește în pilde care pot fi înțelese de orice om fără școală – el nu folosește niciodată un jargon religios. Mahavira vorbește, își prezintă învățăturile în limbajul celor mai obișnuiți oameni.

Mahavira și Buddha n-au folosit niciodată sanscrita, pentru că sanscrita era limba preoților, a brahminilor. Sanscrita este o limbă extrem de dificilă.

Preoții au făcut-o foarte dificilă. Au tot șlefuit-o. Însuși cuvântul sanscrită

înseamnă șlefuire, rafinare. Au rafinat-o într-un așa grad încât numai dacă

ești foarte, foarte învățat înțelegi ce spun ei, altfel vorbele lor te depășesc.

Buddha a folosit limba poporului, pali. Pali era limba oamenilor de rând, a sătenilor. Mahavira vorbea în pracrit. Pracrit este forma nerafinată a sanscritei. Pracrit este forma naturală a sanscritei – fără multă gramatică.

Cărturarul nu a intervenit încă, nu a rafinat cuvintele astfel încât oamenii de rând să nu le înțeleagă. Dar preoții foloseau sanscrita, o folosesc încă.

Acum nimeni nu înțelege sanscrita, dar ei o folosesc în continuare pentru că

profesia lor depinde de crearea unei prăpastii, nu a unei punți. Numai dacă

oamenii obișnuiți nu înțeleg vor putea preoții să supraviețuiască. Dacă

oamenii de rând ar înțelege ce spun, ei ar fi pierduți, pentru că

nu spun nimic.

Mulla Nasrudin s-a dus odată la un doctor – iar doctorii au învățat șmecheria de la preoți. Scriu în latină sau greacă astfel încât nici ei n-ar înțelege dacă ar citi din nou ce au scris. Nimeni nu trebuie să înțeleagă ce scriu ei. Așa că Mulla Nasrudin s-a dus la un doctor și i-a spus: „Uite ce este, vorbește clar. Spune-mi despre ce este vorba, dar nu în latină sau greacă".

Doctorul a spus: „Dacă insiști, dacă vrei să fiu sincer, franc, nu ești deloc bolnav. Ești doar leneș".

Nasrudin a spus: „În regulă, mulțumesc. Acum scrie asta în greacă sau

latină, ca să pot arăta familiei mele".

Deștepții i-au exploatat întotdeauna pe oamenii de rând. De asta Buddha, Iisus și Mahavira nu au fost respectați de brahmini, de cărturari, de cei deștepți, fiindcă ei le distrugeau toată afacerea. Dacă oamenii ar înțelege, n-ar mai fi nevoie de preoți. De ce? Pentru că preotul este un intermediar. El înțelege limbajul lui Dumnezeu. El înțelege limbajul tău. Și traduce limbajul tău în limbajul lui Dumnezeu. De asta ei spun că sanscrita este devbhasha, limba lui Dumnezeu. „Nu știi sanscrita? O știu eu, așa că am să fiu veriga intermediară, am să fiu interpret. Tu spune-mi ce vrei și eu am să-i spun în sanscrita lui Dumnezeu, pentru că el știe numai sanscrita". Și bineînțeles că

trebuie să plătești pentru asta.

Un templu are nevoie de aceste două tipuri de oameni.

În nordul Japoniei era un astfel de templu, administrat de doi frați. Fratele cel mare era foarte învățat, iar fratele cel mic era cam prost și avea un singur ochi.

Ce simbolizează un singur ochi în această poveste? Un prost este întotdeauna unidirecțional: el nu ezită niciodată, întotdeauna e sigur. Un om învățat este întotdeauna dual: el ezită, se împarte încontinuu în două. Se contrazice mereu în sinea lui, în el se desfășoară continuu un dialog; el cunoaște ambele părți.

Omul învățat este dualitate – doi ochi. Prostul are un singur ochi, el este întotdeauna sigur, nu se contrazice, nu e divizat. De asta, dacă te uiți la un prost, el seamănă mai mult cu un sfânt decât seamănă un învățat. Și sfântul pare să aibă în el ceva de prost, dacă te uiți la el. Calitatea diferă, dar ceva este la fel; eticheta diferă. Prostul este doar pe prima treaptă, iar sfântul este pe ultima treaptă, însă amândoi sunt la capetele aceleiași scări. Prostul nu cunoaște, de asta e simplu, un singur ochi. Sfântul cunoaște, de asta e simplu. Și el are un singur ochi, pe care îl numește cel de-al treilea ochi. Cei doi ochi au dispărut în al treilea. Are un singur ochi. El este o unitate, dar și prostul este o unitate. Care este, însă, diferența?

Ignoranța are și ea o inocență a ei, la fel cum și înțelepciunea are o inocență

a ei. Învățatul este chiar la mijloc: el este ignorant, dar se crede înțelept. La învățat, acesta e dezacordul: este ignorant, dar se crede înțelept. Nu este nici la nivelul acesta, nici la celălalt; atârnă între ele. De asta este întotdeauna tensionat. Prostul e relaxat, înțeleptul e relaxat. Omul ignorant nu a pornit în călătorie, este acasă. Înțeleptul a ajuns la țintă, este acasă. Învățatul este la mijlocul călătoriei – caută adăpost în vreo mănăstire, chiar și pentru o noapte e bine –, el este un rătăcitor.

Bhikku-șii budiști au fost rătăcitori, iar Buddha a spus: „Fii rătăcitor până ajungi.

Fii rătăcitor. Nu doar în interior, ci și în afară. Fii rătăcitor până ajungi. Nu te opri înainte de asta“. Numai când ai ajuns, când ai

devenit un siddha, un Buddha, ai voie să stai.

Ignoranța și înțelepciunea au o calitate similară – inocența; nici una nu este șireată. Așa că s-a întâmplat uneori ca un om al lui Dumnezeu să fie cunoscut drept prost – prost întru Dumnezeu. Sfântul Francisc e cunoscut drept prost întru Dumnezeu. Era! Dar a fi prostul întru Dumnezeu este cea mai mare înțelepciune posibilă, fiindcă egoul a dispărut. Nu spui că cunoști, așa că ești prost fiindcă nu pretinzi că deții cunoaștere, iar dacă tu nu pretinzi, cine o să accepte că ești cunoscător? Nici dacă pretinzi nu acceptă

nimeni. Trebuie să le bagi oamenilor asta cu forța în cap. Trebuie să-i reduci la tăcere, convingându-i cu argumente. Când nu vor mai putea să spună

nimic, vor accepta cu ciudă în inimă că poate, poate ești. Dar întotdeauna vor spune „Poate". Nu vor renunța la posibilitatea ca într-o bună zi să nege că ești cunoscător.

Pe de altă parte, dacă tu singur spui: „Sunt ignorant, nu cunosc nimic", cine o să creadă că ești cunoscător? Oamenii vor accepta imediat că ești ignorant; vor spune: „Știam asta dinainte. O acceptăm, suntem întru totul de acord cu tine că nu cunoști".

Prost întru Dumnezeu! Dacă citești unul dintre marile romane ale lui Dostoievski, vei înțelege ce înseamnă prost întru Dumnezeu. În multe dintre romanele lui, Dostoievski are un personaj care este prost întru Dumnezeu.

În Frații Karamazov, de exemplu. Personajul respectiv este inocent, poți să-l exploatezi. Chiar dacă îl exploatezi, el tot va avea încredere în tine. Poți să-l distrugi, însă nu-i poți distruge încrederea – asta este frumusețea.

Dar cu tine cum e? Dacă te trage pe sfoară un om, întreaga omenire este escroacă. Dacă te înșală un om, îți pierzi încrederea în general. Dacă te înșală două sau trei persoane, hotărăști că nici un om nu este demn de crezare. Toată încrederea a dispărut.

Se pare că n-ai vrut de la început să ai încredere, iar acești doi sau trei oameni ți-au oferit un pretext. Altfel ai fi spus: „Oamenii ăștia nu sunt de încredere… dar întreaga omenire? Nu știu, așa că trebuie să am încredere până la proba contrară". Iar dacă ai fi cu adevărat un om încrezător, ai spune: „Omul acesta nu este nedemn de încredere doar în clipa asta, ci nici înainte nu a fost

demn de încredere… dar cine știe cum va fi în clipa următoare? Pentru că sfinții pot deveni păcătoși, păcătoșii pot deveni sfinți“.

Viața este mișcare. Nimic nu e static. În clipa asta omul a fost slab, dar poate că în clipa următoare devine stăpân pe sine și nu va mai înșela. Așa că

a doua zi, dacă vine iar la tine, îl vei crede din nou pentru că va fi o altă zi, iar el va fi alt om; a curs multă apă pe Gange, nu mai e același râu.

Un om a venit la Mulla Nasrudin și i-a cerut niște bani. Nasrudin îl cunoștea pe acest om, știa bine că nu avea să-și mai vadă banii înapoi, dar suma era atât de mică încât și-a zis: „Hai să-i dau banii; nu pierd nimic dacă nu mi-i returnează. De ce să refuz să-i dau o sumă atât de mică?“ Așa că i-a dat banii.

După trei zile, omul s-a întors. Nasrudin s-a mirat. Părea un miracol că

omul se întorsese.

După două sau trei zile omul a venit iar și a cerut o sumă mare. Nasrudin a spus: „Ei, și tu! Ultima dată m-ai păcălit – nu-ți mai dau“.

Omul a zis: „Ce spui? Ultima dată ți-am dat banii înapoi“.

Nasrudin a spus: „Da, mi i-ai dat înapoi, dar m-ai păcălit, fiindcă niciodată

n-am crezut că mi-i vei da înapoi. Ultima dată te-ai comportat contrar așteptărilor mele. Dar gata – acum n-am să-ți mai dau“.

Așa lucrează mintea șireată.

În acest templu exista un ignorant – un om needucat, cu un singur ochi, sigur pe el. Era și un învățat, iar omul învățat este mereu obosit fiindcă

lucrează din greu la nimic. Este ocupat fără treabă, e veșnic obosit.

Într-o seară a venit un călugăr rătăcitor și a cerut găzduire. Fratele cel mare era foarte obosit deoarece studiase multe ore…

Nu poți să găsești un om învățat care să nu fie obosit. Du-te la pundiții din Kashi și vezi. Mereu obosiți, veșnic obosiți, lucrează din greu – cu cuvinte.

Nici chiar un salahor nu e atât de obosit, pentru că el lucrează cu viața.

Când lucrezi doar cu vorbe, vorbe inutile, doar cu capul, obosești. Viața este revigorantă! Viața întinerește! Dacă muncești în grădină, transpiri, dar capeți mai multă energie, nu pierzi. Mergi la plimbare și capeți mai multă

energie, pentru că trăiești în moment. Dacă te închizi în birou și lucrezi cu cuvinte, și te gândești și te tot gândești – acesta este un proces mort și vei obosi. Un om învățat este veșnic obosit. Un prost este întotdeauna proaspăt, și un sfânt este întotdeauna proaspăt. Prostul și sfântul au multe calități în comun.

… așa că i-a spus fratelui mai mic să se ducă în locul lui. „Cere ca dialogul

să

se desfășoare în tăcere“, a spus fratele cel mare.

… Pentru că știa că fratele lui era prost. Așa că tăcerea este de aur dacă ești prost, și este de aur și dacă ești sfânt. Dacă știi ceva, taci. Dacă nu știi, e mai bine să taci.

Un om înțelept tace pentru că știe, iar ce știe el nu poate fi spus. Un prost trebuie să tacă, pentru că indiferent ce ar spune va fi prins. Un prost poate păcăli dacă tace, dar nu poate păcăli dacă vorbește, pentru că orice iese din gura lui îi scoate la suprafață prostia. Acest frate învățat știa bine că fratele

lui mai mic nu era un om al cuvintelor, era un om needucat, inocent, ignorant, așa că i-a spus: „Cere ca dialogul să se desfășoare în tăcere“.

Puțin mai târziu, călătorul a venit la fratele cel mare și a spus: „Ce băiat minunat este fratele tău!“.

Călugărul rătăcitor era pesemne și el un om învățat, iar dacă un prost rămâne tăcut, el poate să învingă un învățat. Dacă vorbești vei fi prins, fiindcă atunci intri pe teritoriul celui învățat. Cu cuvinte nu poți să câștigi.

Călătorul era și el un om învățat, un om al cuvintelor. I-ar fi fost foarte greu să tacă și să dezbată. Cum să discuți dacă nu ai voie să vorbești? Dacă te exprimi doar prin gesturi, toată treaba e o tâmpenie, degeaba ești deștept dacă nu ai voie să vorbești. Asta era singura ta pricepere. Așa că dacă un om învățat e obligat să tacă, el poate fi înfrânt și de un prost, pentru că

toată priceperea lui e pierdută – ea consta în cuvinte.

Tăcând, e prost – ăsta este înțelesul. De asta învățații nu tac niciodată, ei pălăvrăgesc mereu. Dacă nu e nimeni de față, sporovăiesc singuri, dar sporovăiesc. Vorbesc întruna, și în sinea lor, și cu voce tare, pentru că, vorbind, priceperea lor de a vorbi crește din ce în ce mai mult, devin din ce în ce mai competenți. Dar dacă intră într-un moment de tăcere, toată arta lor dispare brusc. Sunt mai proști decât un prost. Chiar și un prost îi poate înfrânge. Sunt în afara lumii lor profesionale, sunt terminați.

Acestui călugăr trebuie să-i fi fost foarte greu. A spus:

„Ce băiat minunat este fratele tău. A câștigat cu multă isteține disputa, așa că

trebuie să-mi văd de drum. Noapte bună.“

Dacă întâlnești un om învățat, taci. Înfruntă-l cu gesturi. Îl vei învinge fiindcă el nu se pricepe deloc la gesturi, nu știe să tacă. Îi este foarte greu să

renunțe la cuvinte. Călătorul s-a gândit imediat că fusese învins – trebuia să

plece mai departe și să ajungă la altă mănăstire înainte de a se face prea târziu, și să găsească un călugăr cu care să dezbată prin cuvinte, în mod intelectual.

Gesturile sunt vii; când dai din cap, întreaga ta ființă e cea care îl mișcă.

Atunci când privești, prin ochii tăi se revarsă întreaga ta ființă. Când mergi, mergi ca un om întreg. Picioarele tale nu pot să meargă singure, dar capul tău poate să-i dea înainte întruna de unul singur. Capul poate deveni autonom. Așa că dacă vrei să studiezi un om, nu te uita la ce spune el.

Dimpotrivă, uită-te la cum se poartă el, cum intră în cameră, cum stă, cum merge, cum privește. Uită-te la gesturile lui, ele vor dezvălui adevărul.

Cuvintele sunt înșelătoare. Noi nu vorbim ca să dezvăluim, ci ca să

ascundem. Așa că taci și uită-te la om – cum stă în picioare, cum stă jos, cum privește, ce gesturi face. Limbajul corpului este mai real decât limbajul capului. Limbajul corpului este foarte, foarte natural; el vine chiar de la sursă, așa că este foarte greu să înșeli cu el. Poate că tu spui ceva, dar fața ta spune altceva. Poate că tu spui „am dreptate“, dar ochii tăi, atitudinea ta, felul în care stai spun că te înșeli. Cuvintele tale pot arăta că ai încredere în tine, dar tremurul corpului tău arată că nu ai.

Când intră un hoț, el intră într-un mod anume. Când apare un mincinos, el apare într-un mod anume. Mersul omului sincer este diferit. El nu are nimic de ascuns, nu are motiv să păcălească. Este autentic, mersul lui este inocent.

Fă ceva pe care trebuie să îl ascunzi și apoi urmărește-te atent – tot corpul tău te dă în vileag. Chiar și când mergi ascunzi ceva. Stomacul îți este strâns, ești atent, ochii tăi se uită peste tot să vadă dacă ești văzut sau nu de cineva, dacă ești prins sau nu. Ochii tăi sunt vicleni, nu inocenți. Urmărește-ți mișcările corpului – ele îți vor oferi o imagine mai adevărată a ta. Nu asculta cuvintele.

Eu trebuie să fac asta continuu. Oamenii vin la mine cu tot felul de viclenii.

Eu trebuie să mă uit la gesturile lor, nu la ce spun ei. Poate că îmi ating picioarele, dar gestul lor trădează egoul, așa că atingerea picioarelor este inutilă. Nu mă păcălesc doar pe mine, se păcălesc singuri. Cuvintele lor spun smerenie, dar gestul lor spune „Ego!"

Nu poți să păcălești cu corpul; corpul tău este mai sincer decât mintea ta.

Iar toate religiile care au fost inventate de preoți îți spun să te opui corpului și să fii alături de minte, pentru că preotul trăiește în minte, exploatează cu mintea. Cu corpul este imposibil de exploatat; corpul este autentic. Nici chiar secole întregi de trai neautentic n-au reușit să distrugă autenticitatea corpului. Corpul rămâne autentic, el arată clar cine ești.

„A câștigat cu multă istețime disputa, așa că trebuie să-mi văd de drum. Noapte bună."

Fratele cel mare a spus: „Înainte să pleci, relatează-mi dialogul".

Pesemne era nedumerit. Cum putea acest frate al lui prostovan să fie isteț? Ce s-a întâmplat? E un prostovan și jumătate – cum putea el să discute, să dezbată, cum putea el să câștige? Așa că a cerut:

„Înainte să pleci, relatează-mi dialogul".

„Păi", a spus călătorul, „mai întâi am ridicat un deget ca să-l reprezinte pe Buddha".

… Pentru că un om cu învățătură, chiar și atunci când face un gest, el folosește gestul drept cuvinte, pentru că el nu cunoaște decât un singur limbaj. Dacă își sărută iubita, în sinea sa spune cuvântul „sărut". Asta e o prostie; el sărută, nu e nevoie să repete în sinea sa „sărut", însă repetă. Fii atent la tine: în timp ce faci dragoste, spui în sinea ta „Fac dragoste". Ce prostie! Nu te

întreabă nimeni ce faci. Nu e nimeni acolo căruia să-i spui. De ce repeți întruna? Ori de câte ori faci ceva, de ce verbalizezi ce faci? Pentru că, fără verbalizare, nu te simți bine. Tu ești în largul tău numai cu cuvinte.

Cu Dumnezeu nu poți să fii în largul tău. Cu cuvântul „dumnezeu“ e în regulă – de asta un om învățat se duce la templu, la moschee, la biserică; și acolo continuă să sporovăiască. Sporovăiește cu Dumnezeu – dar cu cuvinte.

Søren Kierkegaard a spus: „Când m-am dus prima dată la biserică, vorbeam. Spuneam lucruri, mă plângeam, mă rugam. Dar, încetul cu încetul, am simțit că e o prostie. Eu vorbesc cu el și nu-i dau nici o șansă, nici un prilej să vorbească cu mine. Este mai bine să ascult; când ești înaintea lui Dumnezeu este mai bine să asculți“. Așa că nu a mai vorbit.

Încetul cu încetul, a renunțat la rugăciune. Intra în biserică și stătea în tăcere, dar și în tăcerea lui erau vorbe. Nu le rostea cu glas tare, dar ele se rosteau în sinea lui.

Așa că, încetul cu încetul, a trebuit să renunțe și la vorbele din el – pentru că

numai atunci ascultarea a fost posibilă. Pentru că atunci intri într-o cu totul altă dimensiune – a ascultării, a pasivității, a receptivității. Devii un pântec.

Atunci poți primi adevărul – atunci nu vorbești, nu ești agresiv. Atunci lucrează numai Dumnezeu și îl lași să lucreze.

Atunci Kierkegaard a devenit absolut tăcut; apoi nu s-a mai dus la biserică.

Cineva l-a întrebat: „De ce? De ce nu te-ai mai dus la biserică?“

El a răspuns: „Acum am învățat ce înseamnă biserica, ea înseamnă doar să

taci și să asculți. Asta se poate face oriunde și e mai bine să o faci în altă

parte, pentru că la biserică mai vin și mulți alți oameni care sporovăiesc și mă deranjează. E mai bine sub un copac. E mai bine sub cerul liber“.

Acolo biserica e mai mare, mai naturală. Dumnezeu este peste tot. Numai că

tu nu poți să taci. Repeți în sinea ta tot ce faci. Ți-e foame și spui „Mi-e foame“. Nu e destul că ți-e foame? Dar tu nu te simți în largul tău dacă nu o spui; ai devenit dependent de cuvinte.

Acest călugăr rătăcitor trebuie să fi fost cu adevărat un om învățat.

„Păi, a spus călătorul, mai întâi am ridicat un deget care să-l reprezinte pe Buddha. Apoi fratele tău a ridicat două degete, care îi reprezentau pe Buddha și învățătura lui.“

– dhamma.

Un om care nu poate să facă un gest fără vorbe interpretează cu vorbe și gesturile celuilalt. El face legătura între gesturi și cuvinte. Și voi faceți aceeași legătură atunci când le interpretați celorlalți gesturile în propriile voastre cuvinte.

Călătorul s-a gândit: „Acest deget, un singur deget reprezintă…“ Un deget nu reprezintă pe nimeni. Un deget e doar un deget. De ce să faci din el un reprezentant? El nu reprezintă pe nimeni. Iar degetul este foarte frumos, de ce ar trebui să reprezinte ceva? Dar minții îi plac lucrurile la mâna a doua.

Degetul nu e suficient, el trebuie să reprezinte pe cineva.

Dacă te uiți la o floare, nu poți să te uiți la ea direct; ea trebuie imediat să

reprezinte ceva. Așa că spui: „Seamănă întocmai cu fața soției mele“. Chiar și despre lună spui: „Seamănă cu fața iubitei mele“. Ce prostie! Luna e lună, iar fața iubitei e fața iubitei. Fiecare lucru își este de ajuns sieși.

Nimeni nu reprezintă pe nimeni.

Fiecare om se reprezintă numai pe sine. Fiecare om este original, unic.

Nimeni nu este o copie la indigo. Iar atunci când spui că degetul îl reprezintă pe Buddha, Buddha a devenit originalul, iar degetul copia la indigo. Nu! Acest Buddha nu poate permite asta. Eu nu pot să permit asta.

Degetul este foarte frumos fără să reprezinte pe cineva. Dar dacă tu crezi că

degetul tău îl reprezintă pe Buddha, atunci cele două degete ale celuilalt îl vor reprezenta pe Buddha și dhamma lui – învățătura lui. Pentru că felul în care îl înțelegi pe celălalt nu ține de faptul că îl asculți pe el, ci de faptul că

îți asculți propria minte. Tu îl interpretezi pe celălalt. Când eu spun ceva, nu cred că tu ai auzit același lucru pe care l-am spus eu. Când eu spun ceva tu auzi altceva, dar asta nu are legătură cu mine, ci cu gândirea ta.

El se gândea: „Acest deget îl reprezintă pe Buddha". Apoi, când celălalt a ridicat două degete, nu și-a dat seama ce voia să spună. Nu poți să-l înțelegi pe celălalt dacă ai vorbe în mintea ta, pentru că atunci totul se leagă de vorbele tale, de gândirea ta, și atunci este nuanțat. Călătorul s-a gândit că

celălalt spunea că sunt două lucruri, nu unul: Buddha și dhamma lui –

învățătura lui, legea lui.

„Așa că eu am ridicat trei degete" – a făcut legătura cu ce gândea el.

Tu nu comunici deloc cu celălalt. Comunici cu tine însuți. Asta înseamnă

nebunie. Nebunie înseamnă să nu fii în legătură cu celălalt, ci să legi în sinea ta noul moment cu trecutul, noua experiență cu trecutul – să o colorezi, să o interpretezi.

„Așa că eu am ridicat trei degete" – pentru că dacă el spune „Buddha și dhamma", eu am să spun „Buddha, dhamma și sangha – Buddha,

învățătura lui și adepții lui“.

Există trei – acestea sunt cele trei adăposturi budiste. Atunci când un bhikkhu vrea să fie inițiat, spune: Buddham sharanam gachchhami: „Mă

duc, mă adăpostesc în Buddha. Dhammam sharanam gachchhami. Mă

adăpostesc în învățătură. Sangham sharanam gachchhami. Mă adăpostesc în sangha, în adepții lui Buddha“. Acestea sunt cele trei adăposturi, cele trei giuvaiere ale budismului.

Dar acest om nu se uita la ce făcea celălalt – nu avea nici o legătură cu el! –, așa că a ridicat trei degete.

„Așa că eu am ridicat trei degete, pentru a-i reprezenta pe Buddha, învățătura lui și adepții lui. Atunci fratele tău isteț mi-a arătat pumnul, pentru a indica faptul că toate trei provin dintr-o singură înțelegere a realității.“ Cu asta, călătorul a plecat.

Puțin mai târziu a intrat fratele cel mic, arătând foarte amărât.

„Am înțeles că ai câștigat disputa“, a spus fratele cel mare.

„N-am câștigat nimic“, a spus fratele său, „călătorul acela este un om foarte prost crescut“.

„Serios?“, a întrebat fratele mai mare. „Spune-mi subiectul disputei.“

„Vai, în clipa în care m-a văzut a ridicat un deget, indicând că am un singur ochi și astfel insultându-mă.“

Tu înțelegi în funcție de tine: citești o carte și înțelegi numai ce știi deja.

Asculți, dar interpretezi conform trecutului, trecutul tău intervine. Un om care are un singur ochi este mereu conștient de rană. El poartă o rană.

Caută peste tot insulta. Nimeni nu e preocupat de tine, dar dacă ai sentimentul de inferioritate, atunci ești în căutarea cuiva care o să te insulte.

Ești sigur de asta și atunci interpretezi. Poate că celălalt spune „Buddha“, dar tu înțelegi că el arată că ai un singur ochi. Nimeni nu e interesat de ochii tăi, dar tu interpretezi conform înțelegerii

tale.

Un om a ajuns la Bayazid, un mistic sufist, și i-a pus o întrebare. Bayazid i-a spus: „Întoarce-te după un an, fiindcă acum ești bolnav. În tine este harababură și nu pot să spun adevărul pentru că n-ai să-l înțelegi – îl vei înțelege greșit. Caută să te însănătoșești într-un an, liniștește-te, meditează

și pe urmă vino înapoi. Dacă atunci voi simți că poți să mă asculți, am să-ți spun. Altminteri, du-te la altcineva“.

Omul l-a ascultat și a plecat. Timp de un an a făcut toate eforturile să se însănătoșească, să tacă și să fie liniștit – dar nu s-a mai întors.

Drept urmare, Bayazid a întrebat: „Ce s-a întâmplat cu acel căutător?“

Cineva i-a răspuns: „Noi l-am întrebat de ce nu vine și el a spus: «Acum nu mai am de ce să vin, fiindcă de aici, de unde sunt, pot să înțeleg ce poate să

spună Bayazid»“.

Acesta este paradoxul: când nu ești pregătit, întrebi, dar nu ți se poate spune nimic. Când ești pregătit, nu mai întrebi, dar numai atunci ți s-ar putea spune ceva.

Dacă ai un singur ochi, cauți întotdeauna insulte, iar dacă te uiți după

insulte, le vei găsi – asta e problema. Nenorocirea e că, dacă te uiți după

ceva, îl găsești. Nu căuta astfel de lucruri fiindcă le vei găsi peste tot.

Cineva râde – nu de tine, căci cine ești tu? De ce te crezi buricul pământului? Asta e o tendință egoistă. Mergi pe stradă și cineva râde și tu crezi că râde de tine. De ce de tine? Cine ești tu? De ce consideri că ești buricul pământului? Cineva râde – înseamnă că râde de tine; cineva insultă – înseamnă că te insultă pe tine; cineva e supărat – e supărat pe tine.

În viața mea n-am întâlnit un singur om care să fi fost supărat pe mine.

Mulți erau supărați, dar nimeni nu era supărat pe mine, pentru că eu nu sunt buricul pământului. De ce ar fi supărați pe mine? Dacă sunt supărați, asta este ceva legat de ființa lor, nu de mine. Am dat de oameni care au fost chiar violenți față de mine, dar nu violenți cu mine. Această violență venea din trecutul lor, nu eu o cauzasem. Eu poate eram pretextul, dar nu cauza.

Dacă n-aș fi fost eu acolo, ar fi fost altcineva și s-ar fi întâmplat același lucru; altcineva ar fi fost victima. A fost doar o coincidență că m-am aflat acolo.

Când soția ta se înfurie pe tine, faptul că ești acolo e o întâmplare. Fugi! Și nu te gândi prea mult că era supărată pe tine. Ea era supărată, tu erai acolo, atâta tot. Dacă n-ai fi fost acolo s-ar fi supărat pe servitoare, pe copil, pe pian, pe orice!

Fiecare trăiește în trecutul său. Numai buddhașii trăiesc în prezent. Nimeni altcineva nu trăiește în prezent.

Omul acesta s-a gândit: „Îmi arată că am un singur ochi. E bădăran. Mă

insultă. Dar pentru că e un străin, trebuie să fiu politicos".

Dar în clipa în care te gândești că ar trebui să fii politicos, nu ești politicos.

Cum ai putea să fii? Dacă îl consideri pe celălalt nepoliticos, ai devenit nepoliticos. Însăși ideea că „celălalt este nepoliticos" se naște din cauză că

propria-ți impolitețe și-a făcut deja apariția. Prin impolitețea ta celălalt apare nepoliticos, tu l-ai colorat pe celălalt. Celălalt arată degetul care îl reprezintă pe Buddha, nici nu s-a uitat la ochiul tău. Nu-l interesează, el vrea doar adăpost.

Un Buddha… și interpretarea că „Îmi arată că am un singur ochi; e nepoliticos". Atunci când crezi despre cineva că este nepoliticos, este din cauză că tu ești nepoliticos. De asta interpretezi așa.

Dar de ce ești nepoliticos? Pentru că impolitețea ta este un mod de a-ți proteja rana. Oamenii care sunt nepoliticoși suferă întotdeauna de sentimente de inferioritate. Dacă un om nu este nicicum împovărat de un complex de inferioritate, el nu este nepoliticos. Impolitețea este protecția lui, prin ea își protejează

rana. El spune: „N-am să te las să-mi atingi rana. N-am să te las să mă lovești“.

El protejează, dar protecția devine proiecție. El crede că tu ești nepoliticos, numai atunci poate să fie el nepoliticos. Acesta e un mod de a fi nepoliticos.

Mai întâi trebuie să dovedești că celălalt este nepoliticos, și totuși egoul tău spune: „Voi încerca să fiu politicos“.

Atunci când ești politicos, politețea ta nu este decât o fațadă. În interior a intrat impolitețea și, mai devreme sau mai târziu, va exploda.

Dar fiindcă era un străin, m-am gândit să fiu politicos, așa că am ridicat două

degete pentru a-l felicita că are doi ochi.

Asta e o afirmație falsă. Cum poți să feliciți pe cineva dacă te simți insultat?

Dacă știi că tu ai un singur ochi, iar celălalt are doi, cum să-l feliciți? În sinea ta poți fi invidios, dar cum poți să-l feliciți? Cum poate invidia să dea naștere felicitărilor? Dar așa se întâmplă. Este politețe, cultură, etichetă.

Chiar și dacă ești învins de cineva, îl feliciți pentru victorie. Ce falsitate!

Dacă ai fi fost cu adevărat o astfel de persoană, nu te-ai fi luptat deloc.

Când v-ați luptat erați dușmani, iar acum ești învins și tu te duci să-l feliciți.

Însă în sinea ta fierbi de invidie, ai vrea să-l omori pe acest om. Vei încerca –

în viitor, vezi tu!

Dar societatea are nevoie de etichetă. De ce are societatea nevoie de etichetă? Pentru că toată lumea este foarte violentă. Dacă n-ar exista eticheta, oamenii s-ar lua la bătaie continuu. Societatea trebuie să creeze bariere. Oamenii nu trebuie lăsați să se năpustească întruna unul la celălalt, altfel viața ar fi imposibilă.

Însă în realitate oamenii se încaieră continuu. Eticheta, cultura, comportamentul civilizat, bunele maniere nu fac decât să ascundă acest fapt. Sunt un lucru fals – de aceea din zece în zece ani este nevoie de un război mare în care oamenii se leapădă de etichetă și moralitate și se încaieră fără a se simți vinovați. Atunci omorul devine o întrecere sportivă.

Cu cât omori mai mulți oameni, cu atât ești mai grozav. Cu cât ești mai primitiv, cu atât ești mai grozav ca luptător.

În țara ta vei fi primit ca un erou. Ți se va acorda Padmabhushan,

Mahavirchakra, Crucea Victoriei. Vei primi medalii. Pentru ce se acordă

aceste medalii? Pentru a deveni barbar, criminal; și fiindcă ai fost un mare criminal, țara ta te medaliază. Iar noi numim aceste țări țări civilizate! Și în ele criminalii sunt apreciați… Dar numai criminalii în masă; criminalul individual este pedepsit, băgat la pușcărie. Însă războiul are loc doar uneori, când întreaga societate înnebunește; atunci totul e lăsat deoparte și adevărata natură a omului are voie să se dezlănțuie. De aceea, când e război toată lumea e fericită. Ar trebui să fie invers – nimeni să nu fie fericit când e război. Însă toți sunt fericiți pentru că acum au voie să fie animale. Mereu au vrut asta. Cultura, eticheta, manierele nu fac decât să ascundă animalul din spate.

Acest om a spus:

… așa că am ridicat două degete pentru a-l felicita că are doi ochi. La asta, mizerabilul nepoliticos a ridicat trei degete pentru a arăta că împreună nu avem decât trei ochi…

Indiferent ce faci, rana ta intervine. Celălalt spune: „Cele trei giuvaiere ale lui Buddha“, dar pentru tine este doar rana care revine. Ai încercat să fii politicos, ai încercat să nu fii necioplit, ai încercat chiar să-l feliciți. Dar tu ești tu, mintea ta lucrează în continuare.

Acum el arată trei degete. Mintea ta intervine din nou și spune:

„Mizerabilul acesta! Spunea că împreună avem trei ochi“. Îți arată iarăși că

ai un singur ochi. Deja e prea mult!

„… așa că m-am înfuriat și l-am amenințat că-i trag un pumn în nas – așa că a plecat“.

Era furios de la început. Era furios înainte să se fi întâlnit cu celălalt, fiindcă furia nu se creează din senin. Poți să creezi numai lucruri care există

deja în stare nemanifestată. Prin actul creației, o stare nemanifestă devine o stare manifestă. Mânia există, nu e nevoie să o creezi. Îți trebuie doar un pretext ca să iasă la suprafață, și atunci cineva devine pretextul. Nu ești furios pe el, nu el este cauza. Furia există în interior; nimeni nu te poate înfuria dacă nu ești deja furios. Dar noi credem mereu că cineva ne înfurie, cineva ne deprimă ș.a.m.d.

Nimeni nu îți face nimic. Chiar dacă ai fi singur ai fi furios, ai fi supărat.

Chiar dacă întreaga lume ar dispărea, tot ar exista momente în care ai fi trist, tot ar exista momente în care ai fi fericit, momente în care ai fi supărat – deși nu există nimeni acolo, cu tine.

Este doar povestea ta interioară, care continuă să se desfășoare. Un om care înțelege ajunge să-și dea seama de faptul că toată treaba este o desfășurare a stării mele. Tu doar îmi oferi prilejul să mă desfășor.

O sămânță cade pe pământ, încolțește și începe să crească un copac. Solul, aerul, ploaia, soarele oferă doar prilejul, dar copacul era ascuns în sămânță.

Tu porți întregul copac al desfășurării tale; toți ceilalți devin prilejul. Ori de câte ori se întâmplă ceva, nu te uita în afară, uită-te înăuntru, pentru că

ceea ce se întâmplă este legat de trecutul tău, nu de persoana de aici.

„… m-am înfuriat și l-am amenințat că-i trag un pumn în nas – așa că a plecat.“

Fratele cel mare a râs.

Fratele cel mare și-a dat seama de ambele puncte de vedere. Și-a dat seama că învățatul rătăcitor nu i-a vorbit de fapt fratelui său, nici prin grai, nici prin gesturi. Și-a dat seama și că acest frate

prost nu a înțeles ce i se spunea prin gesturi. Între călugărul rătăcitor și fratele prost a rămas o prăpastie.

Au dezbătut, au conchis. Unul a fost înfrânt, celălalt a fost victorios, dar ei nu s-au întâlnit nici măcar o clipă. Fratele cel mare a râs.

Acest râs poate deveni iluminarea. Acest râs poate deveni o înțelegere profundă, o transformare, însă numai dacă acest râs nu are legătură cu prostia acestui frate, sau cu prostia acelui călugăr rătăcitor, ci dacă e cauzat

de întreaga situație: de felul în care funcționează capul, de faptul că două

capete pot să nu se întâlnească niciodată, două trecuturi pot să nu se întâlnească niciodată, de faptul că două minți rămân mereu separate, că n-au cum să se întâlnească și să se contopească. Dacă acest frate mai mare râde de cum funcționează mintea, de cum argumentează mintea, mereu în ea însăși, neieșind niciodată afară, fiind mereu închisă, doar un vis lăuntric, un coșmar, atunci el poate deveni iluminat.

Dacă înțelege asta, râsul acesta va fi cutremurător. Ciubărul se va dezmembra, apa se va împrăștia și, dacă apa a dispărut, luna a dispărut.

Destul pentru astăzi.

3. Așa să fie, oare?

Maestrul zen Hakuin era respectat de vecinii săi fiindcă ducea o viață pură.

Într-o zi s-a descoperit că o frumoasă fată care locuia lângă Hakuin era însărcinată.

Părinții erau foarte supărați. La început, fata nu a vrut să spună cine era tatăl, dar după multe insistențe l-a numit pe Hakuin.

Foarte supărați, părinții s-au dus la Hakuin, dar tot ce a avut el să spună a fost:

„Serios?“

După ce s-a născut copilul, el i-a fost adus lui Hakuin, care își pierduse deja reputația, însă nu părea prea deranjat de acest lucru.

Hakuin a avut mare grijă de copil. A făcut rost de la vecinii săi de lapte, mâncare și tot ce îi mai trebuia copilului.

Un an mai târziu, mama copilului n-a mai putut suporta, așa că le-a mărturisit părinților săi adevărul, și anume că adevăratul tată era un tânăr care lucra la pescărie. Tatăl și mama fetei s-au dus imediat la Hakuin să-i spună povestea, și-au cerut mii de scuze, i-au cerut iertare și au luat copilul înapoi.

Când maestrul le-a înmânat voios copilul, a spus: „Serios?“

Ce este viața pură? Ce numești tu puritate? Pentru că orice ai numi tu puritate nu este puritatea adevărată. Puritatea ta este un calcul, un calcul moral. Puritatea ta nu e puritatea unui sfânt – puritatea sfântului este inocența.

Acest lucru trebuie înțeles mai întâi. Numai dacă îl înțelegi bine poți să

înțelegi ce este un om înțelept, ce este un sfânt, ce este un om

care cunoaște.

Pentru că dacă judeci pornind de la o bază greșită, totul o să iasă pe dos.

Puritatea adevărată este exact ca un copil – inocentă. Ea nu face distincție între ce este bine și ce este rău, nu știe ce este una și ce este cealaltă.

Puritatea adevărată nu știe ce este Dumnezeu și ce este Diavolul. Dar puritatea ta este o alegere – o alegere a lui Dumnezeu în detrimentul Diavolului, o alegere a binelui în detrimentul răului. Ai făcut deja o deosebire, ai divizat deja existența. Iar o existență divizată nu poate duce la inocență.

Inocența înflorește numai atunci când existența este nedivizată. O accepți așa cum e. Nu alegi, nu împarți, nu faci deosebire. De fapt, nu știi ce este bine și ce este rău. Dacă ai ști, ai calcula și atunci puritatea ar fi fabricată.

Nu ar fi o înflorire.

Am să spun acum o anecdotă, o poveste frumoasă scrisă de Khalil Gibran.

Un preot se ducea la templu. Chiar la marginea drumului a văzut un om care era aproape pe moarte – sângera de parcă ar fi fost atacat cu multă

duritate –, avea răni peste tot și zăcea într-o baltă de sânge.

Preotul se grăbea, trebuia să ajungă la timp la templu, oamenii îl așteptau.

Însă el era un om cu moralitate – nu vreau să spun un om cu puritate.

A chibzuit ce să facă, a calculat, apoi s-a gândit: „E mai bine să-l ajut pe acest om care este pe moarte. Asta a spus Iisus. E mai bine să uit de templu, de credincioși; ei pot să aștepte puțin. Dar omul acesta trebuie ajutat imediat, altfel va muri“.

Așa că s-a apropiat de omul rănit, dar în clipa în care i-a văzut fața, s-a speriat. Chipul acesta părea cunoscut, avea un aer diavolesc. Apoi și-a adus brusc aminte că în templul lui era o pictură cu Diavolul – și era exact omul din fața lui. Acesta era Diavolul în persoană! Așa că a luat-o la fugă spre templu.

Diavolul a strigat după el: „Ascultă, preotule! Dacă mor, te vei căi veșnic.

Fiindcă dacă eu mor, dacă răul moare, unde va fi Dumnezeul tău? Dacă

răul moare, cum vei ști ce e binele? Tu exiști datorită mie. Gândește-te bine la asta!“

Preotul s-a oprit. Diavolul avea dreptate: dacă Diavolul moare, nu va mai exista iad. Și dacă nu mai există frică, cine o să se închine la Dumnezeu?

Toate rugăciunile se bazează pe frică. Iubirea ta față de Dumnezeu se bazează pe frica de Diavol. Dumnezeu are nevoie de Diavol.

Diavolul a spus: „Dumnezeu are nevoie de mine! Fără mine el nu poate fi.

Toate templele s-ar prăbuși și nimeni n-ar mai veni să se închine. Dacă eu n-aș exista, n-ai găsi nici măcar un om care să fie religios. Eu ispitesc oamenii; datorită faptului că îi ispitesc ei devin sfinți. Ai auzit vreodată de vreun sfânt care să nu fi fost ispitit de Diavol? Iisus, Zoroastru, Buddha – toți au fost ispitiți de mine! Eu i-am făcut sfinți. Așa că întoarce-te!“

Preotul a ezitat puțin, dar Diavolul avea logică – Diavolul are întotdeauna logică; este logica întruchipată. Nu te poți pune cu el într-o dispută, nu poți să câștigi.

Preotul a cedat și a spus: „Se pare că ai dreptate. Unde am fi noi fără tine?“

Așa că l-a cărat pe Diavol în spate la spital. A așteptat acolo până a fost sigur că acum nu mai era nici un pericol și că Diavolul avea să

supraviețuiască și, odată cu el, aveau să supraviețuiască toate templele, toți preoții și toate religiile.

Acest preot este un om moral, dar nu un om pur. Viața lui este un calcul matematic, iar dacă faci calcule, ești deja învins de Diavol. Nu poți să

calculezi mai bine decât el. Dacă argumentezi, dacă împarți viața, dacă ea devine o problemă logică, atunci n-ai nici o posibilitate să câștigi. Partida este deja pierdută.

Un om cu inocență nu știe cine e Dumnezeu și cine e Diavolul. El trăiește din inocența lui, nu din calcule. El nu este șmecher, e sincer. Trăiește clipă de clipă, pentru el nici trecutul, nici viitorul nu au importanță. Îi ajunge clipa aceasta.

Dar moralitatea ta… moralitatea ta este creată de preot, preotul care l-a ajutat pe Diavol. Moralitatea ta nu este pură. Așa că atunci când întâlnești pe cineva care se poartă cum crezi tu că ar trebui să se poarte un om pur, care știe să se manipuleze, îl respecți, îl numești sfânt. Sfinții tăi sunt la fel de falși ca tine, fiindcă tu decizi și judeci cine e sfânt. Moralitatea ta este doar o frică ascunsă, deghizată atât de bine încât nici nu-ți dai seama de ea.

Cum poate un calcul să fie inocent? Și cum îți poate apărea puritatea fără

să fii inocent – inocent precum copacii, inocent ca animalele, inocent ca bebelușii? Nu e ceva ce poți să controlezi. A controla înseamnă a reprima, iar contrariul este întotdeauna prezent. Dacă devii celibatar, sexul se află

ascuns în inconștient, așteptând momentul să se răzvrătească. Dacă devii nonviolent, violența este prezentă. Opusul nu poate fi înlăturat. Dacă alegi, opusul e întotdeauna reprimat – asta-i tot ce poți face. Numai într-o minte inocentă opusul dispare, pentru că nu s-a făcut nici o alegere – fără alegere, opusul nu există.

De aceea Krishnamurti a insistat cu tărie să nu alegi, să rămâi într-o stare lipsită de alegere, neutră – asta e baza inocenței. Însă tu poți să te înșeli alegând să nu alegi. „Pentru că Krishnamurti spune «Nu alege», nu voi alege". Dacă tu hotărăști, a intrat voința, iar voința este șireată. Dacă tu hotărăști să nu alegi, lipsa alegerii va face parte din moralitate, nu din puritate.

Trebuie să înțelegi pur și simplu: nu alege – nu alege nici măcar să nu alegi.

Înțelege că orice alegi, orice faci va rezulta din calculele minții și nu poate fi realitatea. Mintea ta poate să producă numai vise, nu poate produce adevărul. Adevărul nu poate fi produs, nimeni nu-l poate produce. El există, trebuie să fie văzut. Nu trebuie să se facă nimic, este nevoie doar de o privire – o privire fără prejudecăți, o privire fără alegere, o privire care nu face deosebiri.

Dacă un om al lui Dumnezeu l-a suprimat, l-a negat pe Diavol, el nu este cu adevărat un om al lui Dumnezeu. Diavolul va fi acolo după colț. Odată ce divizezi, ești prins în lupta contrariilor și vei fi zdrobit. Dacă nu decizi – nu știi ce e bine, ce e rău – accepți pur și simplu orice se întâmplă. Se întâmplă, ce poți să faci tu? Nu se poate face nimic. Așa că plutești ca un nor alb. Nu știi unde te duci sau de ce te duci. Vântul bate spre nord, te duci spre nord; apoi vântul deviază spre sud, te duci spre sud. Plutești odată cu vântul. Nu spui: „Am să mă duc în sud, nu pot să mă duc în nord". Nu te împotrivești, nu te lupți.

Un om cu puritate nu e un soldat, e un sfânt. Iar un om cu moralitate este un soldat, nu este un sfânt. Bineînțeles că lupta se

dă înăuntru, nu în afară.

Bineînțeles că lupta nu e împotriva altcuiva, ci împotriva ta – dar lupta există.

Nu trebuie să fii un luptător. Iar dacă te lupți, vei pierde bătălia. Cum poți să te lupți cu întregul? Tu ești doar o parte infimă, o parte atomică. Cum să

te lupți cu întregul? Un om cu puritate nici nu se luptă, nici nu se predă –

pentru că și predarea aparține soldatului. Soldatul mai întâi se luptă, apoi constată că e cu neputință să câștige și atunci se predă. Și predarea lui este la mâna a doua, ea vine prin luptă. Omul cu puritate există pur și simplu. El nu e un luptător, nu are de ce să se predea. El nu s-a luptat niciodată.

Înțelegerea duce la acceptare, iar acceptarea dă puritate. Dar această

puritate nu poate fi apreciată și respectată de oameni, de vecini – ei nu pot să o înțeleagă. Moralitatea aparține unei țări, puritatea nu aparține nici unei țări. Moralitatea aparține unei epoci, puritatea este atemporală.

Moralitatea aparține unei societăți sau alteia: există atâtea moralități câte societăți sunt. Puritatea e una singură – oriunde te duci e aceeași, la fel ca gustul mării: oriunde te duci, e sărată.

Dacă guști un Iisus, sau un Buddha, sau un Ramakrishna, toți sunt exact ca marea – au același gust sărat. Dar un om cu moralitate e diferit. Un om cu moralitate, dacă e mahomedan, este diferit; dacă este hindus, nu poate fi la fel. Dacă este creștin, iarăși e diferit. Un om cu moralitate trebuie să

respecte codul, legea societății. Societăți sunt multe, moralități sunt milioane. Societățile se schimbă, moralitățile se schimbă. Puritatea este eternă – ea transcende timpul și spațiul. Ea transcende clima, țările, ea transcende triburile. Transcende tot ce e făcut de om, artificial. Puritatea nu este artificială; moralitățile sunt artificiale.

Acum să ne ocupăm de această poveste frumoasă – s-a întâmplat în realitate, este un fapt istoric.

Maestrul zen Hakuin era respectat de vecinii săi fiindcă ducea o viață pură.

Ei nu știau, nu-și dădeau seama că puritatea din concepțiile lor nu i se putea aplica acestui om. Nu știau. Se gândeau: „Este un om moral“, iar el nu era un om moral. Era un om pur, unul inocent, dar nu unul moral. Era un om religios – și adu-ți aminte de diferență –, el aparținea inocenței eterne, era ca un copil. Dar oamenii îl apreciau și respectau fiindcă nu știau încă

diferența dintre moralitate și puritatea amorală.

Credeau că este un sfânt, însă el nu era sfântul din concepțiile lor. Era un

sfânt, dar nu un sfânt care poate fi evaluat de oameni. Standardele omenești nu sunt valabile aici. Pentru ca sfântul, adevăratul sfânt să ți se dezvăluie trebuie să renunți la evaluări și să privești; să renunți la păreri și să privești.

Într-o zi s-a descoperit că o fată care locuia lângă Hakuin era însărcinată.

Părinții erau foarte supărați. La început fata nu a vrut să spună cine era tatăl, dar după multe insistențe l-a numit pe Hakuin.

Foarte supărați, părinții s-au dus la Hakuin, dar tot ce a avut el să spună a fost:

„Serios?“

El nu a negat, nu a acceptat. Nu și-a asumat nimic, dar nici n-a contestat.

Nu a spus: „Nu sunt eu răspunzător“. Nu a spus nici: „Eu sunt răspunzător“. A spus un lucru neutru, care nu angaja prin nimic; a spus:

„Serios?“, de parcă n-ar fi avut legătură cu el – detașat, complet neimplicat.

A întrebat pur și simplu: „Așa să fie, că eu sunt tatăl copilului?“

Ce înseamnă asta? Înseamnă o asemenea acceptare totală încât nici măcar nu e nevoie de acceptare. Pentru că atunci când spui „Accept“, în sinea ta ai negat. Atunci când spui „da“, este implicat și „nu“. El nu a vrut să spună

nici măcar „da“. Cine era el să spună da sau nu? Dacă se întâmplase, dacă

lucrul acesta era adevărat, avea doar să fie martor la el. Dacă oamenii ajunseseră să creadă că el era tatăl, de ce să-i tulbure inutil și să spună ceva într-un sens sau altul? Nu voia să aleagă. Asta înseamnă lipsa alegerii. El nu a vrut să se apere.

Puritatea nu se apără niciodată. Moralitatea este întotdeauna defensivă, de aceea se simte ofensată, se supără foarte ușor. E destul să te uiți la un moralist, la un puritan și el se simte ofensat. Dacă spui ceva, se simte ofensat; neagă imediat și se apără. Însă una dintre înțelegerile fundamentale ale tuturor căutătorilor este că ori de câte ori aperi ceva, înseamnă că ți-e frică.

Dacă acest Hakuin ar fi fost un sfânt obișnuit, s-ar fi apărat și ar fi fost și sincer în apărarea sa; mai târziu s-a dovedit că nu el era tatăl copilului. Un

sfânt obișnuit, un așa-zis sfânt, un om cu moralitate s-ar fi apărat chiar dacă ar fi fost tatăl. Iar acest Hakuin nu era tatăl, dar nu s-a apărat.

Inocența este nesiguranță, de asta e inocentă. Dacă o aperi și o faci să fie sigură, nu mai este inocență – a intervenit calculul.

Ce s-a întâmplat oare în interiorul lui Hakuin? Nimic! El a ascultat pur și simplu ce i-au spus oamenii, și anume că era tatăl, și a întrebat: „Așa să

fie?“ Atât! Nu a reacționat în nici un fel – nici da, nici nu. Nu a spus da, nu a spus nu. Nu a fost defensiv, a fost deschis și vulnerabil. Inocența este vulnerabilă; ea înseamnă vulnerabilitate absolută, deschidere totală.

Ori de câte ori te aperi, ori de câte ori spui că nu e așa, ți-e frică. Numai frica este defensivă. Neînfricarea nu poate fi defensivă. Dacă cineva îți spune că ești necinstit, te aperi imediat. De ce? De ce te îngrijorează asta?

De ce reacționezi? Pentru că știi că ești necinstit. De asta te doare. Adevărul doare foarte tare, fiindcă rana e acolo. Tu știi că ești necinstit, iar dacă

cineva spune că ești necinstit, nu poți să râzi, devii serios.

Trebuie să te aperi, altfel treaba va fi cunoscută. Trebuie să combați, altfel toți ceilalți vor începe să gândească în acei termeni.

Iar dacă oamenii vor ajunge să știe că ești necinstit, îți va fi greu să fii necinstit, pentru că numai dacă oamenii cred că ești cinstit poți să fii în continuare necinstit. Asta e matematica. Oamenii trebuie să creadă că ești un om sincer, numai atunci poți să minți. Dacă toată lumea știe că ești un mincinos, s-a terminat! Cum mai poți să minți? Chiar și minciunile au nevoie să prezinți un fel de încredere.

Poți să fii hoț numai dacă oamenii cred că ești un sfânt – atunci e foarte ușor să fii hoț, fiindcă oamenii nu vor încerca să se păzească de tine.

Un om imoral își va apăra întotdeauna caracterul. El va încerca să

dovedească mereu că e un om de caracter, dar asta arată că e lipsit de caracter. Dacă nu ești necinstit și cineva spune că ești necinstit, vei spune:

„Așa să fie? Posibil, se poate, cine știe?“ Vei spune: „Am să mă mai uit o dată. Va trebui să mă uit din nou în mine. Poate că ai dreptate“.

Dar asta înseamnă onestitate. Cum poate fi lipsit de onestitate acest om care spune: „Mă voi uita, voi încerca să aflu. Poate că ai dreptate“? Acest om nu poate fi necinstit. Dar dacă ești necinstit și cineva ți-o spune, te simți

ofensat. Te aperi fiindcă te simți ofensat. Ești mereu pregătit și gata să

răspunzi. Ai mereu la tine Certificatul de caracter: „Eu sunt un om de caracter“.

Frica creează o armură. Acum psihologia a ajuns să își dea seama că toate caracterele sunt o armură. Când se naște, copilul nu știe ce este bine, ce este rău. Apoi este învățat să facă deosebiri. Este pedepsit dacă face în continuare ceva care este socotit rău. Ce se întâmplă în mintea copilului? Ce se întâmplă în conștiința lui? În ceea ce privește inocența lui, el nu vede ce este rău în asta. De ce este asta ceva rău? Dar tatăl și mama – care sunt puternici – spun: „Lucrul acesta e rău și, dacă îl faci, vei fi pedepsit. Dacă

nu-l faci, vei fi apreciat, recompensat“.

El trebuie să îi asculte pentru că sunt puternici, și trebuie să se reprime și să-și reprime inocența. Creează în jurul său o armură. Începe să-i fie frică

de anumite lucruri pe care nu trebuie să le facă, fiindcă altfel va fi pedepsit.

Trebuie să facă anumite lucruri, pentru că atunci va fi recompensat.

Ia astfel naștere lăcomia, ia astfel naștere frica. Iar apoi copilul trece prin multe experiențe în care este pedepsit, în care este răsplătit. Încetul cu încetul, el creează în jurul conștiinței sale un caracter. Caracterul înseamnă

crearea unor obiceiuri pe care societatea le consideră bune, și distrugerea obiceiurilor pe care societatea le consideră rele. Iar caracterul este o armură, pentru că dacă nu îl creezi, societatea te va distruge. Societatea nu te va lăsa să existi. Ca să existi, să supraviețuiești, trebuie să creezi un caracter, altfel vei fi pedepsit, vei fi aruncat în pușcărie.

De ce sunteți atât de înverșunați împotriva infractorilor? De ce îi pedepsiți atât de tare? Nu fiindcă infracțiunile lor ar fi foarte mari, nici pentru că o cere justiția, nu. Vă răzbunați. Ei nu ascultă de societate, de voi, de structură, de guvern. Sunt rebeli. Voi ați spus: „Lucrul acesta e rău“, dar ei tot l-au făcut și atunci societatea se răzbună. Iar judecătorii voștri nu sunt în realitate oameni ai justiției, ei sunt călăi. Sunt criminali numiți de societate, în numele justiției, să înfăptuiască răzbunarea. Ei omoară, ucid, dar în numele justiției.

Un om fură, el este hoț. E trimis la închisoare pentru cinci ani, șapte ani, zece ani. O să-l ajute în vreun fel asta? O să-l împiedice asta să fure din nou când va ieși? Nu, dimpotrivă; va ieși perfecționat, pentru că în închisoare va

întâlni maeștri. Acolo va învăța secretele meseriei, acolo va învăța de ce a fost prins, unde a greșit. Data viitoare nu va mai fi atât de ușor de prins. Va fi mai eficient, mai atent, mai vigilent.

Pedeapsa nu schimbă niciodată pe nimeni. Dar voi pedepsiți în continuare și spuneți că îl pedepsiți ca să-l schimbați. Un om omoară, apoi societatea îl omoară pe el fiindcă, spune ea, „De ce

ai omorât?“ Dar asta pare o prostie.

El a omorât, a greșit, iar acum societatea îl omoară pe el – și societatea are dreptate! Și cum o să-l schimbe faptul că l-ați ucis? El nu va mai exista.

Nu! Voi vă răzbunați. Și în sinea voastră știți că nu doar societatea face asta, ci și voi. Aveți un copil, îl pedepsiți. V-ați gândit vreodată de ce pedepsiți?

Priviți adânc în voi și veți găsi atitudinea răzbunătoare. Voi spuneți: „Noi îl învățăm. Cum o să învețe dacă nu e pedepsit?“ Dar astea sunt doar justificări. În sinea lui tatăl se simte rănit că cel mai mic nu l-a ascultat, a devenit rebel, a făcut ceva ce i s-a spus să nu facă – egoul tatălui se simte rănit.

Dacă te uiți în vechile scripturi, în Vechiul Testament, în Coran și în altele, îți dai seama imediat că Dumnezeu e foarte răzbunător. El te trimite în iad nu pentru că justiția ar cere asta, ci pentru că n-ai ascultat. În Vechiul Testament se spune: „Supunerea e o virtute, neascultarea este un păcat. Nu contează aici ce anume ți se spune să faci – ascultarea e o virtute, iar neascultarea este un păcat“.

Dacă ascultarea este impusă, ia naștere caracterul. Apoi, încetul cu încetul, copilul învață, devine calculat – ce să facă, ce să nu facă. Inocența e otrăvită.

Inocența nu mai există, acum a intervenit calculul. Și acum copilul știe cum să te influențeze, să te manipuleze, știe să fie cuminte ca să fie răsplătit și să

nu fie obraznic.

Iar acest caracter cu rol de armură lucrează în dublu sens. Copilul se apară

de societate, dar în adâncul lui, conștiința nu știe ce este bine, ce este rău.

Așa că el trebuie să se lupte continuu cu sine. Acest caracter devine o sabie cu două tăișuri: pe dinafară este o protecție împotriva societății, pe dinăuntru e o luptă constantă.

Te îndrăgostești de o femeie care nu e soția ta. Ce să faci? Societatea te-a învățat că lucrul acesta este imoral. Dar chiar și conștiința ta s-a îndrăgostit,

deoarece conștiința nu știe ce este imoral și ce este moral. Ceva se întâmplă

și nu poți să faci nimic în privința asta. Caracterul tău începe să se lupte și spune: „Lucrul acesta e imoral, oprește-l, controlează-l. Nu o lua pe drumul acesta, e greșit". Atunci începi să te lupți. Această luptă naște anxietate, îți pierzi spontaneitatea. În ochii celorlalți ești un om de caracter; nu poți să-ți pierzi reputația, fiindcă atunci egoul tău va fi pierdut.

În sinea ta și tu crezi că ești un om de caracter. Începi să te simți vinovat, începi să te pedepsești. Mulți călugări din multe mănăstiri postesc, nu ca rugăciune religioasă, ci ca autopedepsire. Ei se simt vinovați, se simt continuu vinovați. Și e foarte greu să găsești un călugăr care nu se simte vinovat, foarte greu, fiindcă totul e greșit: e greșit să te uiți la o femeie frumoasă, e greșit să mănânci mâncare gustoasă, e greșit să te simți bine –

totul e greșit. Continuu vinovat, așa că ce să faci acum?

Un singur lucru rămâne… Iar el nu este un infractor, fiindcă nu a făcut nimic, așa că societatea nu poate să-l pedepsească. Și toți îl respectați. Așa că ce poate el să facă? Trebuie să se pedepsească. Se va pune la postit. Va sta de veghe șapte nopți la rând. Nu va dormi, nu va mânca nimic gustos, nu se va uita la nimic frumos – nu se va bucura de nimic. Așa se va pedepsi, și cu cât se va pedepsi mai mult, cu atât mai onorabil va fi în ochii voștri. Iar el

e doar un om bolnav, pervertit.

E un caz patologic. Trebuie să fie studiat, nu respectat. Ceva s-a întâmplat cu el. Mintea lui nu e în largul ei – este împărțită, fragmentată, el este continuu împotriva lui însuși. Asta înseamnă anxietate: când ești împotriva ta, ești anxios. Faptul că te lupți încontinuu cu tine creează tensiune.

Și nu poți să te relaxezi, pentru că te temi că dacă te relaxezi, tot ce ai înăbușit va ieși la suprafață. Așa-zișii sfinți nu se pot relaxa. Nici în somn nu se pot relaxa, fiindcă le este frică de relaxare. Ce se va întâmpla dacă se relaxează? Atunci corpul va spune: „Simte-te bine“. Atunci mintea va spune: „Caută mâncare gustoasă“. Atunci corpul va dori: „Găsește o femeie, găsește un corp frumos să-l îmbrățișezi. Găsește pe cineva cu care să

te poți contopi. Dacă te relaxezi, atunci tot ce ai reprimat se va relaxa la rândul său. Așa că sfinții voștri nu se pot relaxa, ei se tem de relaxare. Sunt încordați, continuu încordați, le poți simți încordarea. Dacă te apropii de un sfânt, de jur împrejurul lui există un câmp de încordare. Dacă te apropii de un sfânt, ai să fii și tu încordat.

Dar un sfânt adevărat, un înțelept, care este un om cu puritate, nu cu moralitate, este continuu relaxat… dacă te apropii de el, te vei simți relaxat.

Dar atunci e posibil să ți se facă frică, pentru că, dacă ești relaxat, va începe să iasă la suprafață tot ce ai reprimat.

Mulți vin la mine și-mi spun: „E periculos să medităm și să ne relaxăm, pentru că atunci multe lucruri care nu ne supărau înainte încep să ne neliniștească“.

Chiar acum câteva zile a venit la mine un om însurat, cu șase copii, și mi-a spus: „Niciodată în viața mea nu m-am uitat la altă femeie. Niciodată. Dar ce se întâmplă? Meditez și, pentru prima dată – iar eu am patruzeci și opt de ani, șase copii, o soție și totul e bine –, femeile au devenit dintr-odată

foarte atrăgătoare. Ce să fac?“ Acum îi este frică. Trebuie că timp de patruzeci și opt de ani a reprimat continuu acest lucru. Acum, dintr-odată, a învățat să se relaxeze. Dar atunci când te relaxezi, te relaxezi total, așa că

se relaxează și tot ce ai reprimat.

Pentru prima dată este iar tânăr. I-am spus: „De fapt, n-ai fost niciodată

tânăr. Acum redevii tânăr, așa că femeile au devenit atrăgătoare. Dar nu te teme, totul o să devină atrăgător acum: copacii vor arăta altfel, florile vor arăta altfel – de ce nu și o femeie? Totul o să fie altfel. Iar dacă ți-e frică de asta, existența nu poate deveni niciodată frumoasă pentru tine. Și numai atunci când întreaga existență a devenit frumoasă ai ajuns la ușa divinității, niciodată înainte. Dacă ție ți-e frică de o femeie, ce se va întâmpla când va veni Dumnezeu? El va fi atât de frumos încât vei uita de tot de soția ta. Ce vei face? Ție ți-e frică de o femeie micuță – ce se va întâmpla cu tine când o frumusețe nemaipomenită va exploda în toată lumea, peste tot? Așa că nu te închide…“

Însă el a spus: „S-ar putea să ai dreptate, dar ce se va întâmpla cu familia mea? Am copii“.

Astea sunt temerile. La o minte reprimată, relaxarea este cel mai periculos lucru. Tu vii și mă întrebi: „Cum să mă relaxez?“ Nu știi ce întrebi – pentru că societatea te-a instruit să nu te relaxezi, societatea te-a învățat să te controlezi, iar eu aici te învăț să te relaxezi. E un lucru absolut antisocial.

Dar Dumnezeu este antisocial. Lumea de dincolo este antisocială. Societatea ta este creată de minți patologice exact ca a ta. Ele au făcut reguli și

regulamente – iar oamenii patologici sunt întotdeauna foarte eficienți în a face reguli și regulamente. Ei înșiși sunt reprimați și nefericiți și vor ca și alții să fie reprimați și nefericiți. Ei nu te pot lăsa să fii atât de fericit.

Uită-te la un director de școală primară, care, cu un băț în mână, îi omoară

pe copiii mici care încă sunt fericiți. Societatea nu i-a distrus, sunt încă

spontani. Uită-te la acest director: trist, supărat, mereu supărat, mereu omorând ceea ce este natural, omorând tao, spontaneitatea. El va fi fericit numai atunci când toți acești copii vor fi bătrâni și morți. Atunci se va simți bine, va fi împăcat că și-a făcut treaba.

Psihologii spun că oamenii care sunt atrași de școli, care vor să

devină

profesori sunt sadici. Iar dacă ești sadic, nimic nu-i mai bun decât o școală, deoarece copiii sunt atât de slabi, atât de neajutorați, încât poți să faci orice cu ei. Tu îi bați și ei nu se pot răzvrăti. Tu faci ceva și ei nu pot replica, trebuie să îndure. Iar tu faci asta spre binele lor, așa că nu ți se poate reproșa nimic. Tu îi ajuți să crească.

Pascal a spus că întreaga societate este nebună și că copiii cad în mâinile foarte multor nebuni. Ei vin inocenți, dar noi îi luăm imediat în primire și îi transformăm în nebuni. Unii dintre ei scapă pe ușa din spate: ei sunt infractorii. Iar unii scapă pe ușa din față: ei sunt înțelepții.

Înțelepții și infractorii au o calitate comună și aceea este răzvrătirea. Dar infractorul a apucat-o pe un drum greșit în răzvrătirea sa. Răzvrătirea lui e distructivă, nu creativă. Și sfântul a luat-o pe drumul răzvrătirii, dar creativ.

Părinții erau foarte supărați. La început, fata nu a vrut să spună cine era tatăl, dar după multe insistențe l-a numit pe Hakuin.

Foarte supărați, părinții s-au dus la Hakuin, dar tot ce a avut el să spună a fost:

„Serios?“

După ce s-a născut copilul, el i-a fost adus lui Hakuin, care își pierduse deja reputația, însă nu părea prea deranjat de acest lucru.

Pentru un înțelept, pentru un om cu puritate nu contează dacă îl respecți, sau dacă îl batjocorești. Ce gândești tu despre el este neimportant.

De ce este atât de important pentru tine ce cred alții? De ce părerile altora sunt atât de importante pentru tine? De ce îți pasă atât de mult? Pentru că

nu știi cine ești. Depinzi de părerile lor despre tine. Asta este singura ta cunoaștere de sine. Dacă ei spun că ești bun, ești bun. Dacă spun că ești rău, ești rău. N-ai nimic în interior care să poată spune: „Părerile lor sunt părerile lor. Dacă sunt bun, sunt bun; ce spun ei nu schimbă cu nimic lucrurile. Dacă sunt rău, sunt rău. Întreaga lume poate să mă respecte ca pe un sfânt, dar dacă sunt rău, știu că sunt rău, și reputația asta nu poate deveni

un înlocuitor – e inutilă. Iar dacă sunt bun, poate să spună întreaga lume că sunt rău, diabolic, diavolul în persoană, căci nu are nici o importanță, eu tot bun sunt".

Cel care se cunoaște pe sine nu este niciodată deranjat de ce crezi tu despre el. Însă cel care nu se cunoaște pe sine este mereu deranjat, pentru că

întreaga lui cunoaștere este alcătuită din părerile tale. Întreaga lui cunoaștere este doar un dosar în care a adunat ce cred oamenii despre el.

Asta nu e cunoaștere, nu e cunoaștere de sine. Asta este necunoaștere de sine. Întreaga ta identitate, întreaga ta imagine sunt construite de alții.

Faptul că alții își schimbă continuu părerile face să fii constant neliniștit.

Părerile sunt precum vremea – niciodată aceleași. Dimineața era înnorat, iar acum norii s-au risipit. Acum este soare, iar în clipa următoare plouă.

Părerile sunt exact ca norii, exact ca vremea. Ce poți să faci în privința asta? Uită-te la Richard Nixon: doar cu o clipă înainte era totul, iar o clipă

mai târziu, nimic. Părerea s-a schimbat, oamenii care erau cu el sunt împotriva lui – și sunt aceiași oameni!

Asta e frumusețea: aceiași oameni care te împing spre tron te vor trage jos.

Există o dinamică, o lege internă conform căreia oamenii care te respectă te și desconsideră în adâncul inimii lor. Oamenii care te iubesc te și urăsc, pentru că sunt scindați. Nu sunt un singur tot. Așa că după ce te ajută să

ajungi pe tron, o parte din ei și-au terminat treaba – partea iubitoare. Ce se întâmplă acum cu partea care urăște? Ea intră imediat în funcțiune. Așa că

odată ce un om devine respectat, vremea e deja în schimbare. Odată ce un om a ajuns președinte sau prim-ministru, alegătorii se schimbă deja. În momentul în care au votat, partea iubitoare din ei și-au terminat treaba.

Acum intră în funcțiune partea care urăște. Aceiași oameni care te-au suit pe tron te dau jos.

Numai un înțelept rămâne netulburat. De ce? Pentru că el nu e niciodată

atent la ce spui tu. Ce spui tu sunt de fapt niște prostii. Tu nu știi nimic despre tine și spui ceva despre Mahavira, despre Buddha, despre Hristos.

Tu nu știi nimic despre tine, dar ești foarte convins în privința lui Iisus, că e bun sau că e rău. E o prostie. Iar un om poate să acorde atenție prostiilor tale numai dacă este ca tine. Un înțelept nu este ca tine și asta e diferența.

După ce s-a născut copilul, el i-a fost dus lui Hakuin, care își pierduse deja reputația…

Bineînțeles că aceiași oameni care l-au considerat un înțelept au început să-l considere un diavol. Comisese cel mai mare păcat – pentru că, pentru oameni, sexul este cel mai mare păcat.

Sunteți atât de împotriva vieții încât sexul a devenit cel mai mare păcat –

pentru că el este originea vieții. Sunteți atât de morți, și de-asta sexul a devenit cel mai mare păcat. Sexul este cel mai viu fenomen din lume. Nimic nu este atât de viu ca sexul. Totul i se datorează lui – voi, copacii, păsările.

Tot ce prinde viață i se datorează lui, el e sursa originală.

Dacă poți asemui ceva cu Dumnezeu în lumea asta, acel ceva este sexul. De aceea hindușii au făcut din shivalinga simbolul lor. Nicăieri în lume nu există oameni mai curajoși decât hindușii – ei au avut curajul să facă din shivalinga, organul sexual al lui Shiva, simbolul divinității.

Sexul este cel mai divin lucru din lume. Dar de ce îl numiți un păcat? Pentru că chiar de la început ați fost învățați că e un păcat. Ați uitat de tot că din el ați ieșit. Și ați mascat complet faptul că atunci când energia sexuală se termină în voi, muriți. Viața este energia sexuală care pulsează în voi.

De asta un tânăr este mai viu și un bătrân mai puțin viu. Care e diferența dintre un tânăr și un bătrân? La tineri, energia sexuală

este în curgere. La bătrâni, alimentarea a dispărut și acum curgerea dispare. Mai e doar ca un

fir de apă care picură. În clipa în care energia sexuală a dispărut, mori.

Sexul e viață, iar noi l-am făcut cel mai mare păcat.

În adâncul nostru suntem împotriva vieții.

Așa că atunci când afli că un sfânt a avut o relație sexuală, toată reputația lui dispare imediat. Nici dacă ar fi fost hoț n-ar fi fost atât de rău, l-ați fi putut ierta. Dacă ar fi acumulat bani – iar sfinții voștri chiar acumulează –, l-ați fi iertat, n-ar fi fost o mare problemă, lăcomia nu-i o mare problemă.

L-ați fi iertat orice ar fi făcut, dar să-l iertați pentru sex? Imposibil!

Am ajuns să fim atât de porniți împotriva lui încât creștinii spun că Iisus s-a născut în absența sexului. Cum poate să se nască Iisus din sex, păcatul originar? Cum putea Iisus să se nască din sex? Toată lumea s-a născut din sex, în afară de Iisus. Doar pentru că sexul este un lucru atât de periculos, ei spun că Iisus s-a născut din Sfântul Duh. Iisus nu a avut un tată, el nu s-a născut dintr-un raport sexual. S-a născut din uter fără întâlnirea cu sexul celălalt.

De ce prostia asta? Dar să-i lăsăm deoparte pe Iisus și pe creștini. Tu! Dacă

te-ai gândit măcar că tatăl tău a făcut dragoste cu mama ta, te-ai simțit vinovat. Cum te-ai născut tu? Nu ești bastard. Dar să te gândești că tatăl tău a făcut dragoste cu mama ta… toată treaba pare urâtă. Toată treaba pare atât de urâtă încât nu poți să concepi că tatăl tău a făcut asta – poate că alții o fac, dar tatăl tău? Imposibil! Tu te-ai născut dintr-un tată brahmacharia, dintr-un celibatar; asta spun creștinii despre Hristos.

Iar când ajungi să fii sigur că un sfânt, un mare înțelept precum Hakuin a lăsat o fată însărcinată – evident că nu numai respectul dispare. Trebuie că

a fost cât se poate de insultat. Oamenii probabil că au aruncat cu pietre în el, aceiași oameni care îi aduceau ghirlande de flori și se înclinau până la pământ în fața lui – aceiași oameni. Dar Hakuin nu era deranjat.

Hakuin a avut mare grijă de copil. A făcut rost de la vecinii săi de lapte, mâncare și tot ce îi mai trebuia copilului.

Un an mai târziu mama copilului n-a mai putut suporta, așa că le-a mărturisit

părinților săi adevărul…

Trebuie să fi fost foarte greu pentru ea să vadă că respectul față de Hakuin scădea tot mai mult, că acesta era împroșcat cu insulte, că tot orașul era împotriva lui, că cerșea lapte și mâncare pentru copil și ușile i se închideau în nas. Trebuie să fi fost cu adevărat greu.

… așa că le-a mărturisit părinților săi adevărul, și anume că adevăratul tată era un tânăr care lucra la pescărie.

Adevărații tați lucrează întotdeauna la pescărie.

Tatăl și mama fetei s-au dus imediat la Hakuin să-i spună povestea, și-au cerut mii de scuze, i-au cerut iertare și au luat copilul înapoi.

Când maestrul le-a înmânat voios copilul, a spus: „Serios?“

La necaz, la bucurie, înțeleptul rămâne același. Respectat, insultat, înțeleptul rămâne același. În viață, în moarte, înțeleptul rămâne același. El a spus iarăși același cuvânt: „Serios?“ A fost din nou neutru, din nou nu s-a angajat la nimic, nu a spus nimic, acceptând pur și simplu un fapt: „Dacă e așa, în regulă“.

Asta este conștiința purității. Orice aduce viața e bine-venit. Dacă ea aduce suferință și insultă, acceptă-le, primește-le cu bucurie. Dacă ea aduce respect, fericire – primește-le cu bucurie, acceptă-le. Nu face nici o diferență

între cele două situații. Dacă diferențiezi, echilibrul tău e pierdut, iar echilibrul este puritatea.

Când ești echilibrat, ești un înțelept. Când echilibrul dispare ești pierdut, ai

devenit un păcătos. Păcatul nu e ceva ce faci, păcatul este ceva care se întâmplă în tine când echilibrul se pierde. Nu este o acțiune, este un echilibru interior. Este ceea ce Mahavira a numit samyaktva – echilibru interior; nici asta, nici aia, ceea ce Upanishadele au numit neti, neti – nici asta, nici aia. Este chiar la

mijloc – nu te deplasezi nici spre asta, nici spre aia, pentru că dacă te miști, chiar și o mișcare ușoară pe care nimeni nu o poate detecta în afară de tine… Ține minte următorul lucru: nimeni nu-ți poate detecta echilibrul interior. Numai tu îl poți detecta, e foarte subtil!

Dar chiar și o mișcare ușoară e suficientă ca să nu mai fii liniștit, să nu mai fii acasă, să pierzi divinitatea… Pentru că ce înseamnă o ușoară aplecare?

Înseamnă că ai ales. Înseamnă că ai făcut o deosebire. Înseamnă că ai spus că acesta e bun, acela e rău. Înseamnă că au intervenit anumite așteptări din partea ta. Înseamnă că a încolțit dorința. Înseamnă că acum ești motivat.

Dacă Hakuin ar fi spus: „Perfect! Așadar ați ajuns să cunoașteți adevărul?“, asta ar fi însemnat că nu era deloc înțelept, pentru că ar fi însemnat că tot anul așteptase acest moment, nu era în prezent, se gândea la viitor: „Într-o bună zi adevărul va fi cunoscut. Oamenii mă vor respecta din nou. Când vor ajunge să știe că pruncul nu e al meu, mă vor respecta din nou“. Atunci ar fi avut așteptări, iar echilibrul s-ar fi pierdut.

Dacă Hakuin n-ar fi fost un înțelept, s-ar fi rugat la Dumnezeu să le dezvăluie oamenilor adevărul. Dar de ce? Dacă viața ți-a adus un copil, ce importanță are cine este adevăratul tată? N-are nici o importanță! Hakuin a avut mare grijă de copil, exact ca un tată. Copilul are nevoie de un tată, asta e treaba. Iar Hakuin a îngrijit copilul cu atâta iubire încât nici un tată nu l-ar fi îngrijit așa. Chiar dacă acel copil ar fi fost al tău, ți-ar fi fost greu să ai atâta grijă de el cum a avut Hakuin.

Copilul nu avea nici o vină. Hakuin nu a fost împotriva copilului. Dacă ai fi fost în locul lui Hakuin, ai fi omorât copilul din cauză că era pricina nefericirii tale. Ai fi aruncat copilul și te-ai fi mutat în alt sat unde ai fi fost din nou respectat de oameni, fiindcă nu te cunoșteau. Ai fi făcut ceva ca să-ți aperi respectul – tot prestigiul tău era spulberat. Iar Hakuin a avut grijă

de copil, nu i-a păsat de sat. Era neimportant ce spunea satul. Copilul avea nevoie de un tată; așa că Hakuin a devenit tatăl. Nu a fost deranjat, nu a reacționat.

Iar apoi, după un an… atunci când ai grijă cu atâta iubire de un copil, apare atașamentul. Chiar dacă nu e al tău, copilul devine

al tău. Când trăiești un an cu un copil și înduri atâtea pentru el, sacrifici atâtea pentru el, se naște o legătură profundă. Te atașezi. Însă când părinții au venit iar la Hakuin și i-au spus toată povestea, i-au cerut iertare și au luat copilul înapoi, nu s-a văzut nici o umbră de atașament. El a predat pur și simplu copilul – a spus: „Serios?“ –, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Acel an întreg fusese un vis. Visul se destramă și te trezești, atâta tot.

Un înțelept trăiește în această lume printre voi ca și cum ar trăi într-un vis.

Voi sunteți umbre. Trăiește în mijlocul vostru ca și cum ar interpreta un rol, el nu este implicat. Este în lume, dar nu implicat în ea – rămâne un spectator. Iar dacă poți să rămâi un spectator, mai devreme sau mai târziu vei ajunge să-ți dai seama că dacă apa a dispărut, luna a dispărut și ea.

Pentru că atunci când te implici se creează apa; atunci trăiești cu reflecția, atunci nu poți intra în ceea ce este real, atunci trăiești cu ce este ireal.

Atașamentul creează mirajul. Mirajul nu este în afara ta, maya nu este în afara ta. Este în tine, în atitudinile tale: te atașezi, alegi, preferi asta și respingi aia, faci deosebiri. Este în tine. Tu îți creezi iluzia și apoi trăiești în ea, apoi ești umbrit de ea. În acea stare umbrită vezi numai reflecția, nu vezi luna adevărată.

Acest Hakuin a rămas echilibrat. Orice s-a întâmplat în afară nu a afectat deloc interiorul. Interiorul a rămas echilibrat – fără valuri, fără vibrațiile exteriorului. Hakuin a rămas tăcut ca și cum totul ar fi fost un vis. Și a acceptat orice a venit. Nu s-a implicat, a rămas un martor.

Acest cuvânt, „Serios?“, aparține sufletului care asistă ca un martor ; nu emite păreri, doar spune: „Serios?“ Și asta era tot ce exista în interiorul lui:

„Serios? Dacă e așa, bine“.

Un înțelept este de acord cu orice se întâmplă, el nu alege. Iar atunci când nu există alegere, nu există apă. Fără apă, reflecția dispare, maya dispare –

luna dispare.

Destul pentru astăzi.

4. Răspunsul mortului

Mamiya a devenit mai târziu un învățător cunoscut, însă când studia sub îndrumarea unui maestru i s-a cerut să explice sunetul aplaudatului cu o singură mână.

Cu toate că Mamiya lucra din greu la asta, maestrul i-a spus într-o zi: „Nu te străduiești destul. Ești prea atașat de mâncare, de avere, de lucruri – și de acel sunet. Mai bine ai muri“.

Data următoare când Mamiya s-a prezentat în fața maestrului și a fost din nou întrebat ce avea de arătat referitor la sunetul aplaudatului cu o singură mână, Mamiya s-a prăbușit imediat ca mort.

„Bine, ești mort, foarte bine“, a spus maestrul, „dar cum e sunetul acela?“

Deschizând ochii, Mamiya a răspuns: „Ah, pe asta n-am rezolvat-o încă!“

„Ce?“, a răcnit maestrul. „Morții nu vorbesc. Ieși!“

Absurdul e necesar pentru a te scoate din mintea ta, pentru că mintea raționează. Prin raționare nu poți să ieși din ea. Prin raționare te vei mișca încontinuu, dar te vei învârti într-un cerc.

Asta faci de multe vieți. Un lucru duce la altul, dar și acel „altul“ face parte din cerc. Simți că te miști fiindcă există schimbare, dar traseul este un cerc.

Te tot miști, te tot învârtești, dar nu poți să ieși din cerc. Cu cât te gândești mai mult cum să ieși, cu cât creezi mai mult sisteme, tehnici, metode de ieșire, cu atât mai tare te încurci în el. Problema de bază este că gândirea rațională nu te poate aduce afară din cerc fiindcă ea este însuși fenomenul în care te afli.

Uneori este nevoie de irațional. Uneori este nevoie să treci dincolo de rațiune. Este nevoie de ceva absurd, de ceva nebunesc – numai asta te poate aduce afară. Toți marii maeștrii au apelat la șiretlicuri – șiretlicurile lor sunt absurde. Dacă te gândești la

ele, pierzi esențialul. Trebuie să te aliniezi la ele fără să judeci rațional. De asta filosofia nu prea e de folos. Numai

religia poate fi de ajutor – religia e nebunie totală.

Tertullian a spus: „Eu cred în Dumnezeu fiindcă Dumnezeu e absurd". Nu există nici un motiv să crezi în el – există vreun motiv să crezi în Dumnezeu?

A dovedit cineva vreodată că Dumnezeu există? Nu există nici un raționament care să-l susțină – de aici credința. Credința înseamnă

absurdul. Credința înseamnă că n-ai nici un motiv să crezi și totuși crezi.

Credința înseamnă că n-ai argumente, nu ai cu ce dovedi și totuși îți pui toată viața în joc. Nimeni nu poate dovedi că Dumnezeu există, iar tu faci saltul în abis. Orice om responsabil va considera că ai înnebunit – așa au gândit mereu raționaliștii. Un Buddha, un Krishna, un Iisus – ei au înnebunit, vorbesc prostii.

În Occident este o întreagă școală care dovedește că religia e toată o prostie.

Iar eu sunt un om religios și le dau dreptate – din motive greșite, au dreptate. Ei cred că dacă dovedești că religia e o prostie o dezaprobi, o respingi. Nu!

Oamenii religioși au spus mereu: „Noi suntem absurzi! Noi nu facem parte din lumea simțurilor, ci din ceva care o transcende". Iar acel ceva de dincolo e obligatoriu absurd. Ce înțelegi tu despre religie? Dacă înțelegi ceva despre religie, înseamnă că te îndrepți într-o direcție greșită. Ești în lumea teologiei, a filosofiei, a sistemelor, dar nu poți atinge acea puritate care întotdeauna transcende rațiunea.

Tertullian are dreptate, rostește adevărul. El spune: „Eu cred în Dumnezeu fiindcă Dumnezeu e absurd". Credința înseamnă credința în absurd. Nu e nevoie să crezi în lumea care te înconjoară – ea există, nimeni nu trebuie să

creadă în ea, cum să nu crezi în ea? E foarte prezentă; totul dovedește că ea există. Cineva aruncă cu o piatră în tine și lucrul acesta e dovedit, pentru că

sângerezi. Ai fost lovit; piatra există.

Dar Dumnezeu nu te poate lovi ca o piatră. Nu poți nici măcar să-l atingi. N-ai cum. Cum să-l miroși? Cum să-l vezi? Și totuși crezi în el. Credința înseamnă întotdeauna să dai crezare absurdului.

Dar ce se întâmplă atunci când cineva este capabil să creadă în absurd? El iese din gândirea sa rațională. Cercul se oprește brusc, roata se oprește fiindcă nu o mai alimentezi. Gândirea se oprește. Ieși dintr-odată din ea, ca

și cum te-ai fi trezit din somn. Și somnul cel mai adânc este este cel ar rațiunii, fiindcă rațiunea creează vise tare frumoase și atât de reale încât să

te păcălească.

Odată ce te-ai trezit și ai ieșit din acest cerc vicios, există doar Dumnezeu, nimic altceva. Atunci nu e nevoie să crezi. Atunci știi. Dar înainte de această

cunoaștere este nevoie de credință. Toți acei filosofi care încearcă de secole să dovedească faptul că Dumnezeu există nu sunt religioși, nu îl slujesc pe Dumnezeu; ei îi fac un mare deserviciu. Pentru că atunci când aduci dovezi, îl faci și pe Dumnezeu parte din minte. Iar atunci când cineva crede în Dumnezeu fiindcă e un fapt dovedit, el nu poate să iasă din rațiune.

Așa că toți oamenii religioși, toți maeștrii au inventat căi de a te scoate din rațiune. Zenul are propria tehnică, iar acea tehnică este cunoscută drept koan. Un koan este un puzzle absurd. Nu îl poți rezolva. Oricât te-ai strădui, degeaba – nu poți. „Mai mult, mai mult", va spune mereu maestrul, „nu te străduiești destul". Și el te păcălește, fiindcă oricât te-ai strădui, tot n-ai putea să rezolvi problema – pentru că problema nu are soluție! Dacă te străduiești sau nu, e tot aia. Dar dacă te dedici ei total, îți vei da seama dintr-odată de absurditatea ei și vei începe să râzi. Toată treaba a fost o prostie. Iar atunci când rațiunea nu funcționează, râzi nebunește…

Ai văzut vreodată un nebun râzând? Râsul lui e total diferit de râsul tău.

Râsul tău are un motiv. Cineva a spus o glumă, cineva a căzut pe stradă, a alunecat pe o coajă de banană și tu râzi. Ai un motiv, s-a întâmplat ceva caraghios. De ce râzi când un om cade pe stradă, alunecând pe o coajă de banană? Ce este amuzant în asta? Există ceva: egoul este cel mai caraghios lucru la om, iar atunci când un om cade pe o coajă de banană, atunci chiar și coaja de banană este mai puternică decât el. Atunci întreaga absurditate a egoului este dovedită – omul nu este nimic, până și o coajă de banană îl dezechilibrează.

Întreaga civilizație a omului este egocentrică. Omul are cultură, națiuni, are vise de măreție pentru că este singurul animal care stă vertical pe două

picioare, lucru care îl face să creadă că nu e un animal, că e

diferit, este unic, că nu face parte din lumea animală. Dar când aluneci pe o coajă de banană, poziția ta verticală s-a dus. Cazi deodată în lumea animală, ești un animal neajutorat, nimic altceva. De asta e caraghios să vezi un om căzând.

Însă dacă un cerșetor cade pe o coajă de banană nu râzi atât de tare ca atunci când cade un prim-ministru. De ce? Pentru că un cerșetor e un cerșetor, el face parte deja din lumea animală, nu-i mare lucru că a căzut.

Dar prim-ministrul, președintele, regele, regina – n-ai fi crezut niciodată că

regina Angliei ar putea să cadă ca orice alt om. Imposibil! Ei au creat în jurul lor impresia falsă că sunt infailibili. Și o simplă coajă de banană face țăndări aura de infailibilitate!

Atunci când cazi, ești expus, ești doar o ființă umană neajutorată. Și nu numai o ființă umană neajutorată, chiar un animal în patru labe, nu în două

picioare.

E caraghios. Râzi, dar ai un motiv. Nebunul râde fără motiv. De asta i se spune nebun. Întreabă-l de ce râde. Dacă poate să-ți spună de ce, nu e nebun. Dacă nu poate, înseamnă că „și-a ieșit din minți“, a ieșit din rațiune.

Un koan trebuie înțeles, nu rezolvat, pentru că un koan nu poate fi rezolvat, nu are rezolvare. N-ai cum să-l rezolvi, e o imposibilitate, e un impas pentru minte – nu mai poți să te miști. Te-ai împotmolit, iar maestrul îți tot spune că nu te străduiești destul. Și cu cât te străduiești mai tare, cu atât mai tare te împotmolești, nu poți să mergi nici înainte, nici înapoi. Iar maestrul te bate întruna la cap: „Repede, repede, străduiește-te mai mult!“ Vine o clipă

în care ești implicat cu toată ființa și totuși ești blocat.

Atunci când întreaga energie este implicată, îți dai seama brusc că această

problemă este absurdă, nu poate fi rezolvată. Râsul îți cuprinde toată

ființa – e un râs de nebun. Și odată cu acel râs totul se schimbă, se transformă. Acesta e primul lucru.

Al doilea lucru: toți sunteți niște imitatori grozavi. Este mai ușor să imiți decât să fii autentic, pentru că imitația este doar la suprafață. Autenticitatea are nevoie de centrul tău, are nevoie de tine în totalitate. Asta e prea mult.

Tu te implici doar la suprafață, în adâncul tău rămâi afară.

Cultura și societatea se bazează pe imitație. Toată lumea îți spune cum să te comporți, și tot ce te învață nu e decât imitație. Și oamenii religioși – așa-zișii oameni religioși, preoții, teologii – te învață „Fii ca Iisus“, „Fii ca Buddha“, „Fii precum Krishna“. Nimeni nu-ți spune: „Fii tu însuți“ –

nimeni. Se pare că toată lumea e împotriva ta. Nimeni nu te lasă să fii tu

însuți, nimeni nu îți acordă libertate. Tu poți să fii în lumea asta,

dar trebuie să imiți pe cineva.

Toată treaba e caraghioasă, fiindcă aceleași lucruri i s-au spus lui Buddha.

Lui Buddha i se spunea: „Fii ca Rama, fii ca Krishna". El nu i-a ascultat, de asta a devenit un buddha. El nu a fost niciodată victima imitației, de aceea a devenit iluminat. Nimeni nu trebuie să imite. Dacă imiți, rămâi fals.

Am auzit o anecdotă. Un leu și un iepure au intrat într-un restaurant. Toți consumatorii au devenit brusc atenți; nu le venea să creadă. Apoi, iepurele i-a spus chelnerului: „Mie adu-mi o salată verde – fără dressing".

Chelnerul era speriat, însă a întrebat: „Și pentru prietenul dumneavoastră?

Lui ce să-i aduc?"

„Nimic", a spus iepurele.

Chelnerul a întrebat: „Lui nu îi este foame?"

Iepurele s-a holbat la chelner și a spus: „Dacă era leu adevărat, crezi că aș fi stat aici? E un actor".

Întreaga lume a devenit ireală și joacă teatru, nimeni nu este real. Este foarte greu să găsești un om real. Dacă găsești un om real, nu-l părăsi, stai lângă el, realitatea lui va fi contagioasă. Va fi suficient să stai lângă el ca să

te transformi. Nu trebuie să faci nimic. Asta am numit noi satsang – să stai lângă un om adevărat, un om real, un om autentic. Nu e nevoie de nimic altceva. E destul să fii lângă el, să-l urmărești și să simți cum e.

Dar societatea v-a făcut imitatori, actori. Voi nu sunteți reali, sunteți falși.

N-ați fost lăsați să fiți voi înșivă, când de fapt doar voi înșivă puteți să fiți, nu puteți fi nimic altceva. Puteți să încercați, să imitați, dar imitația va rămâne doar la suprafață, în adâncul vostru veți rămâne voi înșivă… și așa trebuie să fie. Falsitatea cu care te acoperi nu poate deveni ființa ta. Cum ar putea? Ea poate fi cel mult o haină, o postură, un gest superficial.

Întreaga lume vă ajută să fiți imitatori. Așa că atunci când veniți la o mănăstire, lângă un maestru, încercați iar vechile metode pe care le foloseați în lume. Începeți să imitați și acolo. Acolo ele nu vă vor fi de nici un ajutor, căci acolo există bariere. În lume le puteți folosi, fiindcă întreaga lume este alcătuită din imitatori. În lume, dacă sunteți reali, aveți probleme; dacă

sunteți falși, sunteți acceptați. Așa-zisa lume vrea să fiți doar umbre, nu oameni reali, pentru că oamenii reali sunt periculoși.

Numai umbrele pot fi supuse, pot fi ascultătoare; orice li se spune să facă, ele fac. Un om real nu va spune întotdeauna „da"; uneori va spune și „nu", și când va spune „nu", chiar va fi „nu"! El nu poate fi îngenuncheat.

Noi deprindem copiii chiar de la început să fie falși. Și asta numim

„caracter". Dacă ei chiar devin falși, neadevărați, noi îi apreciem, îi răsplătim cu medalii, spunem că sunt reali. Această falsitate se numește realitate, ideal. Iar dacă un copil se răzvrătește, vrea să fie el însuși, este un

„copil problemă". Trebuie să fie dus la psihiatru, sau trimis într-un așezământ special unde să fie „îndreptat" – e ceva în neregulă cu el. Dar el n-are nimic, vrea doar să se afirme. El spune: „Lăsați-mă să fiu eu însumi".

Un copil mic, Tommy, participa pentru prima dată la o ceremonie de nuntă.

Cineva l-a întrebat: „Tommy, tu cu cine ai vrea să te însori și când?"

Tommy a răspuns: „Niciodată. Eu nu vreau să mă însor".

„De ce?", l-a întrebat mirat cel care pusese întrebarea.

Băiețelul a spus: „Am trăit prea mult cu oameni căsătoriți și sunt foarte falși".

Părinții lui erau de față, dar copilul a continuat: „Nu vreau să mă însor fiindcă vreau să fiu eu însumi".

Soția nu-l lasă pe soț să fie el însuși. Soțul nu o lasă pe soție să fie ea însăși.

Nimeni nu lasă pe nimeni să fie el însuși sau ea însăși, pentru că se consideră

că lucrul acesta este periculos.

Oamenii falși nu pot fi fericiți. Ei pot să fie cel mult triști, deprimați. Freud a spus că nu există nici o posibilitate, nici o speranță ca omenirea să fie fericită. Și are dreptate; după cum s-a mișcat omenirea, numai tristețea, deprimarea, starea de deznădejde sunt posibile. Nu poate decât să se târască, ca o povară – fără dans, fără energie, fără vitalitate, fără cântec, fără nimic, fără flori.

Oamenii falși numai așa pot să fie. Dar când acești oameni falși ajung să fie prea plictisiți, sătui de așa-zisa societate, se duc la un maestru în căutarea adevărului. Și acolo încearcă să recurgă la vechile lor tehnici, însă acolo nu ține. Este în regulă să fii fals cu oamenii falși, deoarece cu ei e greu să fii adevărat. Însă atunci când ești în căutarea adevărului, și vii la un maestru mânat de dorința de a ști ce este realitatea, nu ești lăsat să imiți. Dacă imiți, îți continui vechiul mod de existență și acel mod de existență devine bariera.

Religia nu permite imitarea. Dar uită-te la oamenii religioși; cei mai mari imitatori se găsesc în temple, biserici și moschei. Asta înseamnă că nu a mai rămas religie – bisericile, templele, moscheile sunt acum niște morminte moarte. Cu Iisus trebuia să fii adevărat, dar cu papa de la Vatican trebuie să fii imitator. Acum, creștinismul Vaticanului face parte din societate.

Iisus n-a făcut niciodată parte din societate. El a rămas un străin. Toți oamenii religioși adevărați au rămas străini, în afara societății. Atunci când mor, pe trupurile lor moarte se ridică o biserică; acea biserică face parte din societate, este administrată de societate, controlată de societate.

Societatea are multe mecanisme ingenioase. Dacă scapi de lumea pieței vei fi prins în biserică, fiindcă biserica este doar prelungirea acesteia. Piața hrănește biserica, piața controlează biserica, piața este de fapt stăpâna bisericii. Iar preotul nu reprezintă divinitatea, el reprezintă piața.

Preotul reprezintă economia societății. Marx are dreptate când spune că

religia face jocul capitaliștilor, sau al feudaliștilor, sau al celor care exploatează și sunt puternici. Religia acționează exact ca un

instrument de exploatare. Marx are dreptate în ceea ce privește religia de la Vatican, sau religia lui Puri Shankaracharya, sau religia Meccăi și Medinei. Dar nu are dreptate în privința lui Mahomed, nici a lui Shankaracharya, nici a lui Iisus.

Aici Marx se înșală, fiindcă ei n-au făcut parte din societate, au existat în sălbăticie, au existat ca străini, au existat împotriva societății și a imitației.

Ei au existat ca mesageri divini. Asta înseamnă avatar, asta înseamnă fiul lui Dumnezeu, asta înseamnă profet, paigamber: mesageri divini. Ei au existat ca mesageri ai lumii de dincolo.

Reține aceste două lucruri înainte de a pătrunde în această poveste.

Mamiya a devenit mai târziu un învățător cunoscut…

Ține minte, numai cel care a fost un discipol adevărat poate deveni învățător. Cine n-a fost niciodată discipol, cine n-a fost niciodată învățăcel nu poate fi învățător. Înainte să-i poți învăța pe alții, trebuie să înveți tu.

Dar toți vor să fie învățători. Egoul tău vrea să fie maestrul, nu discipolul, și atunci devii un maestru fals. Și atunci nu numai tu ești în pericol, îi pui în pericol și pe mulți alții. Un orb îi va conduce pe alți orbi, care sigur vor cădea într-o groapă.

Egoul vrea să-i învețe pe alții. Îi place tare mult să dea sfaturi, să dea lecții.

Din când în când, caută să pui mâna pe acest ego din tine, pentru că și tu faci asta. Nu pierzi nici un prilej de a da lecții. Ai pierdut mii de prilejuri de a învăța, dar pe acesta nu poți să-l pierzi… Cineva vorbește și îți bagi și tu nasul. Cineva pune o întrebare – nu știi la ce se referă întrebarea, nu cunoști răspunsul însă îl dai, pentru că egoul se simte foarte bine când te arăți cunoscător. Tu știi, iar celălalt este ignorant; de asta e foarte atrăgător să fii învățător. Cel ce dă lecții este cunoscătorul, iar celălalt este ignorantul.

Acesta este vechiul șiretlic: tu ai bogății, iar celălalt e sărac, tu ai o poziție, iar celălalt e un nimeni; tu ești cunoscător, iar celălalt e ignorant. Atunci când simți că celălalt e la pământ, ești în culmea fericirii. Asta este exploatare: de asta în lume sunt atât de mulți învățători, dar foarte puțini maeștri adevărați. Dar

întotdeauna a fost așa și va fi așa.

Când s-a născut Mahavira… el a fost un maestru adevărat, iar jainiștii din India așteptau de foarte mulți ani un tinthankara. Urma să vină cel de al douăzeci și patrulea, era așteptat. Jainiștii spun că la fiecare kalpa – o eră –

se nasc douăzeci și patru de mari maeștri. Se născuseră deja douăzeci și trei și era așteptat al douăzeci și patrulea. Dar de unde aveau să știe cine era al

douăzeci și patrulea? Mahavira era al douăzeci și patrulea, însă mai erau opt care pretindeau că ei sunt cel adevărat – și acei opt i-au dus pe mulți pe căi greșite.

Ei erau mari învățători, dar nu maeștri. Știau să vorbească, știau să predice, să argumenteze, și au influențat mulți oameni – fiindcă oamenii sunt influențați de argumente. Tu nu ești influențat de ființă, deoarece pentru a vedea ființa trebuie să-ți înalți tot mai mult conștiința. Numai atunci poți să

vezi piscurile. Cum să vezi piscul, dacă tu exiști în vale? Trebuie să te înalți mai sus.

Mahavira era greu de văzut; dar exista Goshalak, exista Prabuddha Katyayan, exista Poorn Kashyap și existau alții. Ei erau obișnuiți ca nivel spiritual, dar aveau minți extraordinare. Obișnuiți în sensul că nu aveau o conștiință evoluată, nu erau iluminați. Dar erau mari cărturari, mai mari decât Mahivra, erau neîntrecuți în dezbateri – puteau reduce la tăcere prin argumente pe oricine –, aveau o logică de fier. Iar când au pretins că ei erau adevăratul tirthankara, mulți i-au auzit, iar Mahavira n-a scos un cuvânt timp de doisprezece ani.

Cine să meargă cu el? Era alungat din fiecare sat. Oriunde se ducea, oamenii îl izgoneau, pentru că tăcea – iar un om tăcut îți stârnește întotdeauna bănuieli, ar putea să fie de la Departamentul de Investigații Criminale, FBI. Așa că fiecare sat se temea de Mahavira, fiindcă el nu voia să vorbească, nu voia să se uite la nimeni. Și mai umbla și gol! Oamenii îl întrebau: „De ce ești gol?“, iar el tăcea. Așa că fie era un criminal care se ascundea, fie era un nebun, fiindcă numai nebunii umblă goi. De ce să

umble gol? Trebuie că era un om imoral, pentru că să umbli gol în societate este cel mai imoral lucru.

Și apoi, nu răspundea! „Fie este prost, nu știe ce să răspundă, fie este suspect – poate e un agent dintr-o țară străină.“ Îl alungau din sat; timp de doisprezece ani a fost alungat. Și noi spunem că oamenii îl așteptau.

Dar nu e destul doar să aștepți. Îți trebuie ochi să vezi. Evreii l-au așteptat mii de ani pe Iisus. Încă îl mai așteaptă, iar el a fost deja. Ce să faci cu mintea umană? Evreii încă mai așteaptă ca mesia să vină, iar el a venit deja.

Au trecut douăzeci de secole. El a venit la ei, le-a bătut la ușă, iar ei au refuzat să îl creadă fiindcă nu vorbea cum se așteptau ei să vorbească. Dar

cum să vorbească mesagerul divin așa cum vă așteptați voi? El nu face parte dintre voi, vine din cealaltă lume, nu vorbește limba voastră. Orice va spune el va fi distrugător pentru voi, el vă va distruge. Așa cum sunteți, trebuie să fiți distruși, numai atunci se naște noul. Dar evreii au refuzat să

creadă și încă mai așteaptă.

Și să știți: dacă el și-ar face iarăși curaj… Eu cred că Iisus nu o să-și facă iar curaj din cauza felului în care v-ați purtat cu el – ajunge! Dacă și-ar face iarăși curaj, dacă ar uita ce s-a întâmplat acum douăzeci de secole, că l-ați răstignit, că l-ați insultat, cât de urât v-ați purtat… dacă ar uita și ar veni iar și ar bate la ușa evreilor, ei l-ar refuza iar.

Ei pot să accepte oameni obișnuiți cu minți extraordinare, dar nu pot să

accepte oameni cu stări ale ființei extraordinare. Deoarece, ca să vezi acea ființă, trebuie să te transformi. Așa cum ești nu poți să vezi, așa cum ești nu poți să-l înțelegi pe Iisus.

Ține minte bine că egoului i-ar plăcea să devină un mesia, egoului i-ar plăcea să devină tirthankara, i-ar plăcea să pretindă ceva ce nu există.

Egoul pretinde întruna; el nu are nimic, dar tot pretinde. Există mulți învățători – fii atent să nu le cazi victimă.

Ține minte: nu da nimănui nici un sfat dacă nu ai învățat, dacă nu ai trecut prin etapa de discipol. Iar această etapă este grea, pentru că trebuie să te predai. Trebuie să te lepezi de egoul tău, să rămâi fără sine. Și acesta este paradoxul: dacă nu devii un non-sine, nu vei deveni niciodată un sine. Ce este fals trebuie abandonat, numai atunci apare ceea ce este adevărat.

Moneda falsă trebuie aruncată, numai atunci începe căutarea a ceea ce este adevărat și autentic.

Mamiya a devenit mai târziu un învățător cunoscut, însă când studia sub îndrumarea unui maestru i s-a cerut să explice sunetul aplaudatului cu o singură

mână.

El a devenit mai târziu un mare învățător, dar a trebuit să-și facă ucenicia la un maestru. Și i s-a dat să explice o problemă.

Unul dintre cele mai renumite koan-uri (paradoxuri) zen este: „Află care este sunetul aplaudatului cu o singură mână“. Mintea

va spune imediat:

„Inutil! Căutarea este zadarnică, inutilă, întrucât cum poți să aplauzi cu o singură mână? Sunetul se creează prin ciocnirea a două lucruri. Toate sunetele se creează prin ciocnirea a două lucruri, deci cum să creezi un sunet cu o singură mână?“ Așa că, dacă ești un logician bun, vei pleca imediat de la acest maestru, fiindcă vorbește prostii. Nu este posibil și, orice ai face, nu vei reuși niciodată – ține de logica simplă! Dar tu nu sesizezi esența. Asta-i problema!

În viețile tale trecute ai plecat de multe ori de la un maestru din cauză că

cerea ceva imposibil. Dar un maestru va cere mereu imposibilul; numai atunci vei putea să te schimbi. Cu posibilul, vei rămâne același. Orice crede mintea ta că e posibil, este între granițele ei. Orice crede mintea ta că e imposibil, e dincolo de ea. Religia este efortul de a atinge imposibilul.

Religia este efortul de a face să se întâmple ceea ce nu se poate întâmpla.

… i s-a cerut să explice sunetul aplaudatului cu o singură mână.

Dacă ar fi fost un om logic, ar fi plecat imediat. Dar Mamiya a rămas cu maestrul, deși știa bine că îi cerea un lucru imposibil. „Trebuie să fie ceva în asta, dacă spune maestrul. O fi imposibil, mi s-o părea mie absurd, dar dacă

o cere maestrul, trebuie să existe ceva pe care eu nu îl văd acum.“ Asta înseamnă credință. Asta înseamnă încredere.

Dacă spui: „Eu nu văd. Dacă nu-mi explici tu mai întâi, n-am să fac nici un efort…“ Maestrul nu poate să îți explice, fiindcă nu e nimic de explicat, explicația nu există. Numai schimbarea de conștiință îți va da ochii care îți vor permite să vezi și să râzi cu maestrul; și nici atunci nu va exista nici o explicație.

Maestrul cere imposibilul pentru că cere încredere. Dacă ar cere ce este posibil, n-ar fi nevoie de încredere. Dacă poți să deduci, dacă îți dai seama, atunci ai încredere în mintea ta. Însă când mintea ta e incapabilă să facă

ceva în privința asta, când refuză să facă ceva și totuși rămâi cu maestrul,

asta înseamnă încredere. Mamiya a rămas – a avut încredere în maestru.

Cu toate că Mamiya lucra din greu la asta…

… și a început să lucreze.

Sunt doar două posibilități: fie îl refuzi pe maestru, fie îți refuzi mintea.

Lupta nu este între tine și maestru, ci între mintea ta și maestru. Când mintea e înfrântă, nu mai există nici o barieră între tine și maestru –

deveniți unul. Discipolul devine maestrul, maestrul devine discipolul, toate barierele sunt dărâmate. Bariera este mintea, iar mintea va spune ba una, ba alta și va încerca… „Maestrul acesta e nebun, cere ceva imposibil.

Nimeni nu poate să facă asta. Nu pierde timpul. Găsește un maestru rezonabil.“

Dar Mamiya a încercat, a lucrat din greu. El a refuzat mintea – refuzul minții înseamnă încredere. Iar mintea este rațională, deci încrederea este irațională.

„… maestrul i-a spus într-o zi: „Nu te străduiești destul“.

Iar el chiar se străduia. Însă maeștrii sunt imposibili, niciodată nu poți să-i mulțumești. Te bat întruna la cap să te străduiești și mai mult – fiindcă tu nu știi cât poți să faci. Tu nu știi nimic despre tine.

Atunci când spui „Mă străduiesc“, maestrul știe că doar o parte din tine funcționează. Psihologii spun că nici chiar un om foarte talentat, un geniu, nu-și folosește mai mult de cincisprezece la sută din energie; nici chiar un Einstein nu-și folosește mai mult de cincisprezece la sută din energie. Dar oamenii obișnuiți? Ei folosesc în jur de trei, patru la sută, cel mult. Nouăzeci și cinci la sută din energia ta vitală este pur și simplu irosită. Așa că atunci când spui „Muncesc din greu“, nu știi ce spui. O fi muncind din greu

singurul tău fragment pe care îl folosești, însă acesta e doar o zecime, celelalte nouă zecimi sunt adormite. Maestrul ar vrea să te implici total, pentru că atunci când ești total… numai atunci

se produce transformarea.

„Nu te străduiești destul. Ești prea atașat de mâncare, de avere, de lucruri – și de acel sunet. Mai bine ai muri.“

Ce a vrut să spună maestrul? Acestea sunt atașamentele obișnuite ale lumii.

Dragostea pentru mâncare este un atașament și el se intensifică atunci când cineva renunță la sex.

Într-o mănăstire, într-o mănăstire budistă, renunți la sex, duci o viață de celibatar. Atunci când renunți la sex, întreaga ta energie se atașează din ce în ce mai mult de mâncare. Problema asta trebuie înțeleasă, pentru că sexul și mâncarea sunt cele mai profunde două lucruri din tine.

Dacă ești prea interesat de sex, nu te prea interesează mâncarea. Dar dacă

nu umbli după sex, întreaga ta energie începe să curgă înspre mâncare. De aceea toți sadhușii – cei care au renunțat la sex – umblă mereu după

mâncare. Uită-te la sadhușii hinduși, sannyasinii hinduși cu burți mari. Ce s-a întâmplat? De ce sannyasinii hinduși au burțile mari? Pentru că ei mănâncă întruna – dar acesta e un fenomen natural; trebuie înțeles de ce se întâmplă asta. Ei au renunțat la sex, așa că încotro se poate îndrepta acum energia care se îndrepta spre sex?

Iar mâncarea și sexul sunt necesități de bază, dar mâncarea este mai importantă decât sexul, pentru că fără sex poți să trăiești, dar fără mâncare nu. Să trăiești fără sex nu e deloc o problemă. Și, de fapt, cei care au trăit făcând sex descoperă că le este mai ușor să trăiască fără sex, pentru că

atunci când faci sex e implicat și celălalt și creează și el probleme. E destul că tu ești pentru tine o problemă, mai creează și celălalt altele. Iar atunci când două persoane sunt implicate într-o relație sexuală, problemele nu se dublează – se multiplică. Nu e vorba de o simplă adunare, e vorba de o înmulțire.

Așa că cei care au trăit făcând sex știu bine că sexul creează probleme mai

multe decât rezolvă. Dar când ajungi să știi asta, ești atât de implicat încât nu poți să ieși. Asta e problema: experiența vine prin experiență, dar atunci nu-ți mai este de nici un folos, pentru că ești deja implicat până peste cap.

Iar dacă spui asta cuiva care încă nu știe, nu o să te asculte, îți va spune că

este foarte greu să fii singur, ai nevoie de cineva cu care să împărtășești tot.

El nu știe ce o să se întâmple când o să înceapă să împartă. Atunci va începe să împartă problemele – altceva nu e de împărțit.

Mâncarea e mai importantă decât sexul. Din clipa în care se naște, copilul are nevoie de mâncare, nu de sex. Copilul poate trăi paisprezece ani fără

sex. Dar din prima zi, din prima clipă el țipă după mâncare, pentru că

mâncarea este baza existenței lui biologice. Sexul nu este baza existenței tale biologice, sexul este baza existenței biologice a societății, nu a ta. Fără sex societatea va dispărea; tu poți să trăiești, dar fără sex nu poți să te reproduci, nu se vor naște copii, societatea va dispărea.

Dacă toți ar deveni abstinenți, celibatari – ceea ce este imposibil –, în lume ar fi pace, pace adevărată, pentru că n-ar mai rămâne nimeni. Ar fi o sinucidere mondială. Dar tu poți să exiști fără sex, nu e o mare problemă.

Așa că ori de câte ori energia care curge spre sex este oprită, aceeași energie începe să se îndrepte spre mâncare. Acestea sunt necesitățile de bază.

Sannyasinii hinduși, sau alți sannyasini, mănâncă prea mult. De aceea toate scripturile – jainiste, budiste, hinduse – conțin reguli care le interzic sannyasinilor să mănânce prea mult. De ce? Pentru că se știe bine că, renunțând la sex, acum ei vor mânca prea mult. Regulile au rolul de a-l proteja pe sannyasin, altfel va ajunge dependent de mâncare, va înnebuni tot mâncând.

Mâncatul îți poate oferi plăcere sexuală pentru că centrul sexului și gura sunt legate între ele. De asta un sărut este un lucru foarte

sexual. Altfel, de ce…? Iar dacă săruți pătimaș pe cineva, simți imediat energia sexuală

urcând. De ce? Doar gura și sexul sunt îndepărtate! Însă nu sunt îndepărtate în realitate, ci sunt legate; sunt cei doi poli ai unei singure energii.

Așa că atunci când înfometezi polul sexului, întreaga energie se duce la gură

și simți nevoia să mănânci mai mult, să mesteci gumă, pâine sau ceva. Sau, dacă nu e nimic de mâncat, simți nevoia să vorbești întruna, pentru că

atunci când vorbești gura se mișcă. De asta oamenii vorbesc toată ziua. Nici ziua nu le ajunge, vorbesc și noaptea.

Mulla Nasrudin s-a dus la doctor și i-a spus: „Fă ceva! Mă calcă pe nervi!

Soția mea vorbește prea mult noaptea“.

Doctorul a spus: „Unde este soția ta? Adu-o aici, am să fac ceva“.

Mulla Nasrudin a spus: „N-ai înțeles. Ei n-ai ce să-i faci. Fă-mi mie, ca să

pot rămâne treaz, e foarte interesant ce spune. Eu adorm, iar ea vorbește și e foarte interesant. Spune lucruri tare frumoase și dezvăluie lucruri tare frumoase. Niciodată nu vorbește așa când e trează. Când e trează, vorbește prostii. Așa că dă-mi ceva să rămân treaz și să ascult“.

Dacă îi urmărești pe oameni, ei vorbesc toată noaptea, întruna. Gura li se mișcă, scot sunete și fac tot felul de lucruri. Dacă un pol al energiei este oprit, începe celălalt, fiindcă energia trebuie eliberată cumva. Nu poți să o stăvilești. Este ca și cum ai mânca și ai opri defecarea – ce s-ar întâmpla atunci? Ar trebui să vomiți, pentru că lucrurile pe care le-ai mâncat trebuie date afară din corp. Dacă mănânci, se creează energie sexuală și atunci ea trebuie eliminată din corp. Dacă nu folosești sexul ca supapă de evacuare, trebuie să găsești altă supapă.

Acest Mamiya trebuie să fi devenit prea dependent de mâncare. Maestrul i-a spus: „Ești prea atașat de mâncare, de avere, de lucruri – și de sunetul acela“.

Când un om este condiționat în vederea atașamentului, poate că el părăsește lumea asta, dar nu se va schimba nimic în felul acesta. Poate că părăsește toate lucrurile, dar atașamentul rămâne, el începe să lucreze într-o nouă

direcție. Dacă părăsești palatul, rămâi doar cu trei straie, dar te atașezi de acele straie. Întreaga energie care a fost atașată de palat este atașată acum de cele trei straie. Nu e nici o diferență. Poți să tot renunți la lucruri, dar atașamentul rămâne același.

Acest Mamiya venise la mănăstire, își lăsase viața, era călugăr budist; acum

nu mai existau lucruri. Un călugăr budist nu are voie să dețină multe lucruri, ci doar un bol pentru mâncare, apă, trei rase de călugăr, o rogojină

pe care să doarmă și atât. El poate să-și ia bocceaua în spate și să plece, pentru că un călugăr budist trebuie să fie un rătăcitor și trebuie să-și care singur toate lucrurile. Nimeni nu poate să-i care lucrurile. Asta a fost o regulă impusă de Buddha, ca să nu tot aduni lucruri. Dacă altcineva ar avea voie să ți le care, ai putea să aduni întruna lucruri.

Foarte puține lucruri – dar atașamentul! Maestrul a spus: „Ești încă atașat de mâncare, de avere…“ Mamiya nu mai era acum înstărit, dar atașamentul poate să rămână și fără bogăție. Pentru că nu e o chestiune de lucruri obiective, e o chestiune de sentimente subiective… iar acel sunet – și acela devine o problemă. Dacă ești prea atașat de meditație, meditația devine lumea ta. Dacă ești prea atașat de rugăciune, rugăciunea devine bariera.

În literatura hasidică există o anecdotă frumoasă. Hasidicii sunt unii dintre cei mai frumoși oameni din lume – sunt rebeli evrei. Ei au o tradiție, o tradiție valoroasă, și acea tradiție este să nu-i dai minții ce cere – să aștepți.

Dacă vrei să-i dai, dă-i numai atunci când dorința a dispărut. Dacă mintea spune „Mi-e foame“, nu-i da de mâncare, așteaptă. După ce solicitarea a dispărut, dă-i mâncare; dar nu i-o da când o cere mintea, nu asculta mintea, rămâi stăpânul.

Un discipol al lui Baal Shem era bolnav, chiar pe moarte. Iar când cineva este pe moarte, trebuie să spună ultima rugăciune înainte de a părăsi corpul, ultima rugăciune de mulțumire.

Discipolul era pe patul de moarte, dar se tot foia într-o parte și într-alta și era foarte neliniștit. Baal Shem, care venise să-și ia rămas-bun de la el, l-a întrebat: „E vreo problemă?“

Discipolul a răspuns: „Da, pentru că mintea spune «roagă-te», iar eu nu pot să mă rog până când nu dispare nevoia aceasta imperioasă. Abia atunci voi putea să mă rog, însă nu știu dacă voi mai fi viu sau voi fi mort. Așa că, pentru a rămâne în viață până când nevoia imperioasă dispare, îmi tot schimb poziția de pe o parte pe alta“.

Baal Shem le-a spus celorlalți discipoli care erau adunați acolo: „Priviți!

Omul acesta știe ce este rugăciunea“.

Dacă atașamentul e prezent acolo și te rogi, rugăciunea devine parte din lumea asta, fiindcă atașamentul schimbă totul în material. Chiar și rugăciunea este un păcat atunci când o faci ca un atașament. Rugăciunea are succes numai atunci când nu te rogi ca un atașament, când nu te rogi la îndemnul minții.

Așa că maestrul spune: „Și sunetul acela a devenit un atașament. Te gândești întruna cum să rezolvi problema. Nu fi atașat, rezolvă problema, dar nu fi atașat. Nu înnebuni. Străduiește-te, dar nu înnebuni. Ar fi mai bine dacă ai muri“.

Dar Mamiya a înțeles greșit, cum fac în mod obișnuit toți discipolii.

Maestrul a spus: „Mai bine ai muri“. Cui i-a spus maestrul „Mai bine ai muri“? Minții, nu lui Mamiya, pentru că Mamiya nu poate să moară, Mamiya este nemuritor. Minții, egoului, care încearcă să rezolve problema asta ce nu poate fi rezolvată de către minte.

Problema va fi rezolvată numai atunci când mintea va fi moartă, când, după ce va fi făcut tot ce poate ea sa facă, se declară neajutorată și spune:

„Gata, mă retrag“. Când mintea se retrage și, pentru prima dată, rămâi singur – conștiența există, starea de observare există, dar nu există

gândire – problema e rezolvată, auzi sunetul aplaudatului cu o singură

mână.

Există un sunet, hindușii l-au numit omkar, aum – acesta este sunetul. Dacă

ești complet liniștit, tăcut, îl vei auzi. Și el nu este creat de ciocnirea a două

lucruri. Nu este creat de două mâini care aplaudă, nu este creat prin conflict. Este muzica universală, însuși sunetul existenței. El nu este creat –

există.

Hindușii spun că datorită acestui sunet este creat universul. Acest univers este doar o transformare a acelui sunet, acel fără de început, fără de sfârșit… baza a tot. Iar experiența budiștilor, a jainiștilor, a sufiștilor, a hasidicilor este aceeași – că există un sunet, o melodie continuă. Dacă taci și mintea nu există, îl vei auzi pentru prima dată. Este pretutindeni. Este însăși esența existenței. Iar această întreagă existență este doar o transformare a acelui sunet.

Acești mistici au spus că până și materia nu e decât omkar condensat, o

piatră nu e decât aum condensat. Așa cum oamenii de știință de azi spun că

materia nu e decât electricitate condensată, doar vibrații electrice, misticii au spus că materia nu este decât sunet condensat, doar vibrații ale sunetului.

Acum există posibilitatea să se facă o punte de legătură între știință și acești mistici. Dacă întrebi oamenii de știință, ei spun că sunetul nu e decât vibrațiile electricității. Dacă îi întrebi pe mistici, ei spun că electricitatea nu e decât vibrațiile sunetului. De asta hindușii au povești care spun că prin muzică poți să creezi foc, cu o anumită undă sonoră se poate crea foc – și acum este și un adevăr științific.

Crearea continuă a unui anumit sunet poate produce multă căldură – poți să încerci singur asta. Într-o noapte rece, când ești afară, repetă simplu omkar. Fă să vibreze aum în tine cât mai mult, așa încât din vârful picioarelor până în vârful capului, sunetul aum să vibreze în tine. Vei simți dintr-odată că frigul a dispărut, că trupul e fierbinte. Continuând, curând vei începe să transpiri, deși afară e foarte frig, ger. Așa a trăit Mahavira gol pușcă. Așa trăiesc goi călugării budiști din Tibet, unde temperatura scade sub zero grade, unde ninge, iar ei transpiră. Ei creează încontinuu un anumit sunet.

Dar acel sunet nu este nici omkar-ul pe care îl creezi tu, pentru că acesta este creat; acesta este tot un aplaudat cu două mâini. Există un sunet necreat – sau creația însăși rezultă din acel sunet. De asta aum a devenit simbolul universal al realității ultime.

Aum nu este un cuvânt, este un simbol sonor. Totul este condensat în el, sau totul este manifestat prin el.

Maestrul lui Mamiya a spus: „Decât să fii atașat de mâncare, de avere, de lucruri… și de acel sunet, mai bine ai muri“. Mamiya a înțeles greșit.

A crezut că asta trebuie să fie o tehnică. S-a gândit: „Pot să manipulez moartea, așa că voi muri“. Dar cum poți să manipulezi moartea? Dacă

mintea este manipulatorul, ești viu. Poți să imiți, dar tot viu ești.

Nici chiar suicidul nu este suicid; fiindcă l-ai manipulat, vei fi undeva. Dar nu poți să te sinucizi, suicidul este imposibil. Te duci și te spânzuri – tu faci asta, mintea există. Această minte te va duce într-o nouă viață, într-un uter nou. Nu poți să te sinucizi – există un singur suicid cunoscut și acela este samadhi, dar atunci mintea nu este manipulatorul. De asta moare Buddha și

moare pur și simplu, nu se mai naște niciodată. De asta spunem că atunci când un om a atins samadhi, iluminarea finală, el nu se mai naște. Cine să-l ducă într-o nouă dorință, într-o nouă motivație, cine să-l ducă în noul corp, dacă mintea a dispărut? Mintea a plecat.

Există o singură moarte și aceea este moartea minții. Dar mintea nu poate să fie autoarea morții, mintea rămâne activă și supraviețuiește.

Data următoare când Mamiya s-a prezentat în fața maestrului și a fost din nou întrebat ce avea de arătat…

Pentru că aceste întrebări nu sunt ceva la care poți să răspunzi; trebuie să

arăți răspunsul cu ochii, cu fața, cu toată ființa ta. Răspunsul trebuie arătat prin tine; trebuie să devii răspunsul. Nu poți să dai răspunsul, pentru că, dacă îl dai, mintea îl dă – poți doar să fii răspunsul.

Așa că…

… a fost din nou întrebat ce avea de arătat referitor la sunetul aplaudatului cu o singură mână. Mamiya s-a prăbușit imediat ca mort.

El a imitat. S-a gândit: „Maestrul a spus: «Mori! Mai bine mori»“, așa că s-a prăbușit. Dar mintea lucrează, mintea e cea care a hotărât să facă asta.

„Bine, ești mort, foarte bine, a spus maestrul, dar cum e sunetul acela?“

Deschizând ochii, Mamiya a răspuns: „Ah, pe asta n-am rezolvat-o încă“.

E foarte frumos, fiindcă maestrul spune: „Dacă ești mort, problema e rezolvată. Cum e sunetul acela? Trebuie să-l fi auzit“. Pentru că atunci când mintea nu e, sunetul sigur se aude. Dacă mintea nu e prezentă, nu există nici o posibilitate să nu-l auzi. Tu nu-l auzi din cauza minții, din cauza harababurii din minte. El este prezent întotdeauna, ritmul este întotdeauna prezent. Dacă mintea se retrage chiar și numai o clipă, îl auzi, n-ai cum să-l ratezi.

Așa că maestrul spune:

„Bine, ești mort, foarte bine, dar cum e sunetul acela?“

Deschizând ochii, Mamiya a răspuns: „Ah, pe asta n-am rezolvat-o încă“.

„Ce?“, a răcnit maestrul. „Morții nu vorbesc. Ieși!“

Numai mintea vorbește. Dacă Mamiya tăcea… Dar cum putea el să tacă?…

Întrucât el doar imita, nu era cu adevărat tăcut. Nici dacă mori nu poți să

păcălești un maestru. Imitația nu poate să păcălească.

Maestrul a spus: „Morții nu vorbesc“.

Când mintea dispare și maestrul întreabă: „Cum e sunetul ăla?“, nu vine nici un răspuns. Răspunsul e întreaga ființă. Discipolul tace, el se arată pe sine. Acum nu mai este nevoie de răspuns și maestrul înțelege. Dacă

răspunzi, toate răspunsurile sunt greșite.

S-a întâmplat de multe ori cu același koan – sunetul aplaudatului cu o singură mână. I s-a întâmplat și lui Rinzai; lui i s-a dat să lucreze cu același koan. Și el a lucrat și a lucrat și s-a străduit din răsputeri și maestrul îl presa continuu și într-o zi s-a întâmplat – mintea a dispărut, sunetul s-a auzit.

Rinzai a venit la maestru, care l-a întrebat: „Cum e sunetul acela?“ Rinzai l-a lovit pe maestru. Iar maestrul a spus: „Perfect, așadar ai auzit“ – pentru că întrebarea e prostească! Iar maestrul a spus: „Așteptam clipa în care mă

vei elibera de necesitatea de a te lovi. Acum poți să mă lovești tu pe mine.

Acum nu mai e nici o problemă, acum nu mai trebuie să te lovesc – s-a terminat! Acum du-te să-i înveți pe alții sunetul aplaudatului cu o singură

mână“.

Nu e nevoie de nici un răspuns. Trebuie să arăți cu toată ființa ta. Dar asta se poate întâmpla numai atunci când mintea a dispărut – dacă apa a dispărut, luna a dispărut și ea.

Destul pentru astăzi.

5. Degetul lui Gutei

Maestrul Gutei își făcuse un obicei din a ridica degetul ori de câte ori explica o chestiune despre zen.

Un discipol foarte tânăr a început să îl imite și, ori de câte ori cineva îl întreba despre ce vorbise maestrul, el ridica un deget.

Gutei a auzit despre asta și, într-o zi când a dat de băiat în timp ce făcea asta, a pus mâna pe el, a scos un cuțit, i-a tăiat degetul și l-a aruncat.

Când băiatul a luat-o la fugă urlând, Gutei a strigat: „Oprește-te!“

Băiatul s-a oprit, s-a întors și s-a uitat printre lacrimi la maestru. Gutei ținea degetul sus.

Băiatul a dat să ridice și el degetul și când și-a dat seama că degetul nu mai era, s-a înclinat.

În acea clipă s-a iluminat.

Povestea asta este foarte ciudată și e foarte posibil să o înțelegi greșit, pentru că lucrul cel mai greu de înțeles în viață este comportamentul unui om iluminat.

Dacă ai propriile valori, privești întotdeauna prin acele valori. Omul luminat este într-o cu totul altă dimensiune, în care trăiește fără valori, în care trăiește fără ego, fiindcă toate valorile aparțin egoului. Omul iluminat trăiește pur și simplu. El nu își manipulează viața, el este un nor alb care plutește. Nu are unde să se ducă, nu are nimic de realizat. Pentru el nimic nu este bun și nimic nu este rău. El nu cunoaște nici un Dumnezeu, nu cunoaște nici un Diavol. El cunoaște doar viața, și viața este frumoasă în totalitatea ei.

Dumnezeu este urât fiindcă este o parte, nu întregul. Și Diavolul e urât pentru că și el este o parte, și nu întregul. Dumnezeu nu este viu, nici Diavolul nu este viu, pentru că viața este un ritm

între cele două – între bine

și rău, între Dumnezeu și Diavol. Viața există între acești doi poli. Nici unul singur nu poate exista. Aceștia sunt cele două maluri între care curge râul vieții.

Un om iluminat a ajuns să știe asta. El nu este nici pentru, nici împotriva a ceva. El răspunde clipă de clipă, fără să judece. De asta este foarte greu să-l înțelegi. Un om iluminat pare întotdeauna mai mult sau mai puțin nebun.

Așa că primul lucru pe care trebuie să-l înțelegi este să nu evaluezi un om iluminat după valorile tale – lucru foarte greu, căci ce altceva poți face tu?

Am auzit că, odată, un pictor foarte mare a rugat un prieten doctor să vină

să vadă un tablou pe care tocmai îl terminase. Pictorul considera că acest tablou era cea mai grozavă creație a lui, apogeul artei lui.

Doctorul l-a studiat minuțios, dintr-o parte și din alta. Au trecut zece minute. Pictorul a devenit cam neliniștit, apoi l-a întrebat pe doctor: „Ce s-a întâmplat? Ce părere ai despre tabloul ăsta?“

Doctorul a răspuns: „Mie mi se pare dublă pneumonie!“

Un doctor are felul lui de a privi lucrurile. El s-a uitat la tablou și a pus diagnosticul. Nu a nimerit, căci tabloul nu are nevoie de diagnostic.

A transformat un lucru frumos în pneumonie.

Așa funcționează mintea. Când te uiți la un lucru, mintea ta îl colorează. Să

nu faci asta cu o persoană iluminată, căci pentru persoana iluminată asta nu o să aibă nici o importanță, dar tu vei rata prilejul de a vedea frumusețea iluminării.

Al doilea lucru pe care trebuie să-l înțelegi este că o persoană iluminată

funcționează dintr-un centru, nu de la periferie. Tu funcționezi întotdeauna de la periferie, trăiești la periferie, pe circumferință.

Pentru tine, cir-cumferința este lucrul cel mai important. Ți-ai ucis sufletul și ți-ai salvat corpul. Omul iluminat poate să își sacrifice corpul, dar nu lasă ca sufletul lui să fie pierdut. El este gata să moară – este gata să moară în orice clipă, asta nu-i o problemă – însă nu este gata să-și piardă centrul, însăși esența ființei lui.

Pentru omul iluminat corpul este doar un mijloc, un ajutor. Așa că la nevoie, chiar și un om iluminat îți va spune: „Părăsește corpul, dar nu îți părăsi ființa interioară". Așa se naște tapascharya, austeritatea. Chiar de capul tău trebuie să fie tăiat – dacă asta o să te ajute, dacă odată cu capul tău cade și egoul tău – un om iluminat îți va spune să renunți la cap, să îl tai.

„Nu purta acest cap dacă el ajută egoul, pentru că pierzi tot pentru nimic."

Trebuie să ții minte că, atunci când trăiești din centru, perspectiva e total diferită. Atunci nimeni nu moare, nimeni nu poate să moară – moartea e imposibilă. Dacă trăiești de la periferie, toată lumea moare, moartea este sfârșitul tuturor, viața veșnică nu există nicăieri.

Krishna care vorbea cu Arjuna în Gita reprezintă de fapt centrul care vorbește cu periferia. Arjuna trăiește la periferie: el se gândește la corp, nu știe nimic despre suflet. Iar Krishna vorbește din centru și spune: „Nu-ți bate capul cu corpurile astea. Ele au murit de multe ori și vor muri de multe ori. Moartea nu e decât o transformare, este ca atunci când cineva își părăsește hainele, își părăsește vechea casă și intră într-o casă nouă. Corpul acesta nu e nimic, Arjuna, nu-ți bate capul cu el. Uită-te în interior". Dar cum poate Arjuna să se uite în alții, dacă el nu se uită în sine?

Ține minte acest lucru: acest maestru zen Gutei este Krishna. El trăiește din centru și se poartă în consecință. Iar acest incident i se întâmplă unui discipol care trăiește la periferie. Dar Gutei nu ar fi tăiat degetul tău, ține minte. Discipolul a meritat asta, a câștigat-o, altfel maestrul n-ar fi mers atât de departe. Nici chiar Arjuna nu era ca acest discipol al lui Gutei, deoarece Krishna a vorbit cu el – Gutei a făcut ceva.

Ține minte diferența: un maestru ajunge să-ți facă anumite lucruri numai atunci când ai meritat-o; altfel el vorbește cu tine. Îți face numai atunci când ești pregătit, când momentul este atât de aproape încât nu poate fi ratat; nu se poate spune nimic, doar

se poate face ceva. Pentru că dacă

vorbești, e nevoie de timp; dacă vorbești, celălalt trebuie să înțeleagă.

Trebuie făcut ceva imediat, pe loc. Un maestru va face ceva numai atunci când va vedea că ești chiar în prag: acum nu e de nici un ajutor vorbitul, acum trebuie să te împingă. Acum ești chiar la ușă; e suficient să treacă o singură clipă ca tu să ratezi ușa, și poate că nu vei mai ajunge din nou la ușă

multe vieți de-acum înainte.

Viața e foarte complexă. Rar ești aproape de ușă. Iar dacă maestrul spune:

„Uite, ușa e aici" și începe să îți explice, când ai ajuns să înțelegi ușa deja nu mai este acolo. Viața este mișcare constantă. Maestrul trebuie să facă ceva.

Dacă el crede că va fi de ajutor să te omoare, te va omorî. De asta este nevoie de predare.

Nu e ușor să te predai, pentru că să te predai înseamnă să-i spui unui maestru: „De acum înainte, viața și moartea mea sunt în mâinile tale". Să te predai înseamnă să spui: „Sunt pregătit. Dacă tu îmi spui «Mori!», voi muri. Nu te voi întreba de ce". Dacă întrebi de ce, nu există predare, nu există încredere. Iar pe vremuri, mulți oameni deveneau iluminați fiindcă

știau să se predea. Încrederea plutea în aer, credința era peste tot, încrederea înflorea pretutindeni. Nu trecea o zi fără să dai de un om cu încredere. Iar în clipa în care vedeai un astfel de om erai invidios – era o persoană tare frumoasă.

Dar în ziua de azi este aproape imposibil să dai de un om cu încredere. Acea frumusețe a dispărut. Dai de oameni bănuitori, sceptici, negativiști; sunt urâți, dar sunt peste tot. Și, încetul cu încetul, te hrănești și tu cu îndoiala.

Din prima zi în care mama ta te alăptează, te hrănești cu îndoială. Orice proiect științific se bazează pe îndoială. Știința lucrează numai atunci când ești sceptic, când te îndoiești.

Religia lucrează total invers. Trebuie să fii încrezător, să fii profund optimist, atunci predarea este posibilă. Acest discipol al

lui Gutei s-a predat, de aceea acest incident i-a adus iluminarea.

Fiecare cuvânt al acestei povești este important.

Maestrul zen Gutei își făcuse un obicei din a ridica degetul ori de câte ori explica o chestiune despre zen.

Maeștrii nu fac niciodată ceva fără rost, nici chiar ridicarea unui deget.

Inutilul a dispărut, a rămas numai ce este esențial. El nu face nici o mișcare, nici un gest, dacă nu este esențial. Ce este neesențial există atunci când ești ignorant; atunci, orice faci este neînsemnat, neesențial – nu ai pierde nimic

dacă ai înceta să mai faci acele lucruri.

Uită-te la viața ta – de dimineața până seara faci numai lucruri neînsemnate, cu care nu câștigi nimic, dar nici nu pierzi nimic dacă nu le mai faci. Iar când obosești, te duci la culcare și dimineața ești iarăși gata să

faci aceleași lucruri neesențiale. Este un cerc vicios, în care lucrurile neesențiale sunt înlănțuite.

Dar ție ți-e atât de frică să te uiți la această banalitate a vieții încât stai mereu cu spatele la ea, căci banalitatea vieții te deprimă. Iar dacă vezi că tot ce faci este inutil, egoul tău este pierdut, pentru că egoul se simte important numai atunci când faci ceva important. Așa că dai importanță lucrurilor banale și ai impresia că faci mari servicii națiunii, familiei, umanității – de parcă, fără tine, existența ar dispărea. Nimic din tot ce faci nu este important, dar tu trebuie să-i dai importanță ca să-ți hrănești, să-ți întărești egoul.

Când există ignoranță, totul este neesențial. Orice faci, chiar și meditația, rugăciunea, mersul la templu – este neimportant. Nici chiar rugăciunea nu e mai profundă decât cititul unui ziar. Pentru că nu e vorba de rugăciune, e vorba de tine. Dacă tu ai adâncime, atunci orice faci are adâncime. Dacă nu ai adâncime, mersul la templu nu are nici o importanță; intri în templu la fel cum intri într-un hotel. Ești același, templul și hotelul sunt totuna.

Dacă îi dai unui copil o jucărie foarte scumpă făcută din diamante, el face cu ea ce face și cu jucăriile obișnuite, pentru că

e copil. Se joacă cu ea câteva minute, apoi o aruncă într-un colț și pleacă.

Profunzimea ta dă profunzime acțiunilor tale. De aceea, chiar și degetul ridicat al unui maestru iluminat este foarte important. De ce acest Gutei ridica degetul… ori de câte ori explica o chestiune despre zen? Nu întotdeauna, ci ori de câte ori explica o chestiune despre zen ridica un deget.

De ce? Pentru că el explica și arăta totodată, fiindcă la orice întrebare despre religie, un deget ridicat este răspunsul.

Toate problemele tale apar din cauză că nu ești un tot. Ești fragmentat, ești un haos, nu o armonie. Iar zen, yoga și meditația nu sunt decât ajungerea la o unitate. Chiar cuvântul „yoga“ înseamnă unitate, să fii unul, total, întreg.

Gutei explica despre zen: acea explicație era mai puțin importantă, degetul

ridicat era important. El spunea ceva și totodată arăta. Așa trăiește un om iluminat: spune și arată. Ființa lui, gesturile lui, mișcările lui arată ce este religia.

Dacă nu vezi, dacă ești orb, sau dacă ai pierdut acea dimensiune a înțelegerii, a privirii, auzi numai cuvintele. Dar dacă știi să privești, nu e nevoie de cuvinte. Cuvintele sunt inutile, se poate renunța la ele, ele sunt mai puțin importante. Dar degetul ridicat este important, este singurul răspuns. Peste tot în lume, toți cei care au cunoscut au ridicat un deget. Ei vorbesc despre unitate, iar tu trăiești împărțit în multe părți, te miști în multe direcții în același timp și astfel apar probleme. O dorință duce la sud, altă dorință duce la nord. O parte a minții iubește, iar altă parte a minții urăște. O parte a minții vrea să acumuleze averi, iar alta spune: „E inutil.

Renunță!“ Una dintre minți vrea să mediteze, să se cufunde în tăcere, iar altă minte spune: „De ce pierzi timpul?“

Am auzit o poveste. Un om a renunțat la lume când era foarte tânăr și a plecat în Himalaya. Acolo a meditat aproape douăzeci de ani. Acum avea patruzeci de ani. Toată ziua stătea și medita, nu făcea nimic altceva. Încetul cu încetul, păsările și animalele sălbatice au ajuns să nu se mai teamă de el.

Era un om iubitor de pace, care stătea așezat și atât. Animalele

veneau și se așezau lângă el, iar când trebuiau să plece să vâneze își lăsau puii lângă el, să fie în siguranță. Părul îi crescuse foarte lung, iar păsările își făceau cuibul în el și își depuneau ouăle acolo, iar el avea grijă de ele.

După douăzeci de ani, s-a săturat până în gât de toată povestea asta. Și-a zis: „Dacă tot am grijă de copiii altora – animale, păsări –, de ce să nu mă

duc să mă însor cu o femeie și să am grijă de propriii copii? Ce fac eu aici e absurd, și n-am să ajung nicăieri. Acești douăzeci de ani sunt pierduți.

Acum nu mai e timp de pierdut, fiindcă am patruzeci de ani, și în curând viața o să intre în declin".

Care era problema? El chiar medita. Care era problema? Douăzeci de ani înseamnă mult, dar mintea era continuu fragmentată. O parte medita, alta spunea întruna: „Degeaba! De ce pierzi timpul? Alții se distrează. Întoarce-te la șes. Acolo oamenii sunt fericiți – dansează, beau, mănâncă, fac dragoste. Lumea e în extaz, iar tu stai ca prostul aici". Auzind douăzeci de

ani încontinuu acest fragment al minții lui, treptat primul fragment a devenit slab.

La suprafață, omul repeta mantre: Ram, Ram, Ram. Dar în adâncul ființei lui mantra era alta – cealaltă parte a minții lui spunea întruna: „Degeaba!

Stai aici ca prostul și toată lumea se bucură de viață, iar viața se apropie de sfârșit. Curând n-ai să mai poți să te bucuri de nimic. Îmbătrânești". Asta era adevărata mantră. La suprafață Ram, Ram, Ram, dar în adâncul ființei asta era mantra adevărată.

Când mintea e împărțită nu poți să te rogi, nu poți să meditezi, pentru că o parte se împotrivește și, mai devreme sau mai târziu, va învinge. Ține minte că partea care este angajată pierde energie în fiecare clipă. Iar partea care nu e angajată, dar care este partea critică nu pierde deloc energie. Mai devreme sau mai târziu va deveni mai puternică.

Iubești o femeie, iar o altă parte o urăște. Poate că tu ascunzi asta – toată

lumea ascunde cealaltă parte –, dar până când nu devii iluminat,

cealaltă

parte există. Această parte iubitoare va deveni slabă mai devreme sau mai târziu pentru că este folosită, energia este folosită. Cealaltă parte ascunsă, partea care urăște, va deveni mai puternică. De aceea toate căsătoriile duc la divorț. Că îl oficializează sau nu, asta e altceva – dar toate căsătoriile sfârșesc în divorț, excepție făcând doar cazurile în care ești căsătorit cu o persoană iluminată, ceea ce este foarte greu.

Într-o zi omul acesta s-a săturat și a coborât din Himalaya. Pe drum s-a gândit: „De unde să încep?" – uitase de tot obiceiurile lumii, lipsise multă

vreme din ea. „De unde să încep? Dacă vrei să începi în lume, ai nevoie de un ghid, exact ca atunci când vrei să pornești în lumea cealaltă. Cine poate să fie ghidul potrivit pentru această lume? Apoi și-a adus aminte că, pe vremuri, regii își trimiteau fiii la prostituate, doar ca să învețe cum să intre în această lume.

Pentru lumea asta, nu există ghid mai bun decât o prostituată. Ea este lumea întruchipată. Chiar și iubirea a devenit pentru ea o afacere – acesta este ultimul lucru din lume – chiar și iubirea a devenit pentru ea o profesie, o marfă; ea vinde iubire. Banii au devenit mai importanți decât iubirea.

Acesta este ultimul lucru din lume și poate să devină ușa.

Așa că omul s-a dus direct la o prostituată. Era seară și prostituata se pregătea să se ducă la un rege. Ea a spus: „Ești bine-venit, dar am fost invitată de un rege. Este un zgârcit, nu prea sper să obțin prea mult, dar…

cine știe? Uneori chiar și zgârciții dau. Vino și tu". Călugărul s-a dus.

Toată noaptea, prostituata a dansat, a cântat. Regele a stat tăcut, nu i-a dat nimic. Spre revărsatul zorilor femeia era foarte obosită. I-a spus într-un cântec soțului ei, care cânta la tabla: „Acum, am făcut tot ce se putea face".

I-a spus asta cântând, ca să nu înțeleagă nimeni. I-a spus codificat: „Am făcut tot ce se putea face. Se pare că nu mai e nici o speranță. Ar fi bine să

plecăm".

Călugărul s-a gândit: „Asta e situația în care am fost eu: tot ce se putea face s-a făcut. Nu se mai poate face nimic și ar trebui să plec“. Așa că a ascultat foarte atent.

Soțul a spus: „Tot ce am putut să facem am făcut, dar a mai rămas puțin din noapte. Cine știe? Trebuie să vedem toată treaba până la capăt, mai e puțin, ai răbdare“.

Auzind asta, călugărul s-a gândit: „Ce să fac acum? Poate că eram chiar în prag când am plecat din Himalaya – încă puțină răbdare“.

Avea doar o pătură, pe dedesubt era gol. Gândul l-a încântat atât de tare încât a aruncat pătura la picioarele prostituatei și a luat-o la fugă să iasă din palat. Regele a strigat: „Stai! Asta e împotriva convenției!“ Convenția era ca atunci când un om bogat era prezent, el trebuia să contribuie primul, altfel era insultător ca un rege să fie prezent și acest om să fi contribuit.

Călugărul a spus: „Poți să mă omori, dacă asta încalcă convenția, dar femeia asta mi-a salvat viața. Iar pentru mine a fost un moment atât de încântător, încât a trebuit să dau ceva. Nu aveam decât acea pătură și nu pot să aștept să contribui tu, trebuie să plec în Himalaya. Această femeie și acest bărbat care cântă la tabla mi-au dezvăluit un secret: încă puțină

răbdare“. Și se spune că omul s-a iluminat pe loc. Nu s-a mai dus în Himalaya. S-a iluminat coborând treptele palatului.

Ce s-a întâmplat? Pentru prima dată cele două părți au devenit una. Acesta

este înțelesul răbdării. Răbdarea înseamnă să nu lași cealaltă parte să lupte; răbdarea înseamnă că ești gata să aștepți la infinit. Dacă ești gata să aștepți la infinit, nu există nici o posibilitate ca cealaltă parte să spună: „Nu s-a întâmplat încă“. Nu are sens să spună „De ce îți irosești viața?“ Dacă ești gata să aștepți la infinit, atunci nimic nu se irosește. Și dacă așteptarea ta este veșnică, infinită, cealaltă parte nu poate să-și spună cuvântul.

Este nevoie de unitate – acea stare când celălalt nu este într-o luptă

constantă. De asta ori de câte ori explica zen, Gutei folosea un deget, unul singur. El spunea: „Fii un singur tot – și toate

problemele tale se vor rezolva“.

Există multe religii, multe căi, multe metode, dar lucrul esențial este același: să devii unul. Indiferent ce alegi, fii unul. Iar dacă poți să te predai total, vei deveni unul. Dacă te cufunzi total în tăcere, vei deveni unul. Dacă nu mai există gânduri și ești în meditație, vei deveni unul. Dacă o persoană se roagă

la Dumnezeu atât de intens încât se dizolvă în rugăciune, ea devine una cu rugăciunea.

Când sapi în grădină atât de absorbit încât săpătorul nu mai rămâne, ai devenit săpatul, autorul a devenit acțiunea, observatorul a devenit observarea, meditatorul a devenit meditația – dintr-odată toate valurile maya dispar, toate iluziile dispar. Te ridici la un alt nivel, la un alt plan al existenței. Ai ajuns la unicul.

Când ești unul, ajungi la unicul. Când ești mulți, ești în lume. Lumea e mulți, iar Dumnezeu este unul. Dar ca să cunoști acel unul, trebuie mai întâi să devii unul, altfel n-ai cum să-l cunoști. Numai atunci când vei deveni asemenea lui, vei putea să îl cunoști.

Maestrul zen Gutei își făcuse un obicei din a ridica degetul ori de câte ori explica o chestiune despre zen.

Zen provine dintr-un termen sanscrit, dhyan. Este forma japoneză a lui dhyan. Când Bodhidharma a dus învățătura lui Buddha în China, dhyan a devenit în chineză ch’an. Când ch’an a fost dus în Japonia, a devenit zen.

Dar termenul original este dhyan. Ori de câte ori Gutei vorbea despre dhyan, despre meditație, el ridica un deget. Dhyan este unitatea, tot ce trebuie realizat – ea reprezintă scopul.

Un discipol foarte tânăr a început să îl imite…

Sigur că trebuie să fi fost foarte tânăr, pentru că numai copiii imită. Cu cât ești mai matur, cu atât imiți mai puțin; cu cât ești mai imatur, cu atât imiți mai mult. Dacă încă imiți, ești adolescent, n-ai ajuns la maturitate, n-ai devenit încă adult. Ce înseamnă să fii adult? Dacă mă întrebi pe mine, adult înseamnă să-ți dai seama că trebuie să fii tu însuți, nu un imitator. Asta înseamnă maturitate.

Dacă te uiți în tine, nu vei găsi această maturitate. Imiți pe alții. Cineva și-a cumpărat o mașină nouă – tu începi imediat să-l imiți, ai nevoie de o mașină

nouă. Cineva și-a cumpărat o casă mai mare, îți trebuie și ție o casă mai mare. Vecinii te calcă întruna pe nervi. Ei își tot cumpără diverse lucruri și tu trebuie să îi imiți. Iar atunci când imiți ești exact ca maimuța. Nu imita.

Fii matur. Imitația nu duce nicăieri. De ce? Ce este imitație și ce este adevărat și autentic?

Imitația înseamnă că idealul vine din afară, nu este dorința ta. Nu e ceva care se întâmplă în tine, în el nu curge natura ta. Altcineva are idealul, iar tu îl imiți și vrei și tu acel ideal. Dacă îl vei dobândi, nu vei fi fericit, fiindcă

nu a fost idealul tău. Nu l-ai vrut niciodată în ființa ta interioară.

Oamenii îi imită pe alții – de asta există atâta nefericire în lume. Dacă

eșuează, sunt nefericiți fiindcă se gândesc că nu au obținut realizări. Dacă

reușesc, sunt nefericiți. Ține minte că nimic nu eșuează ca succesul. Poate că

îți atingi ținta după o călătorie lungă și anevoioasă, în care ai irosit timp și energie, și apoi constați brusc: „Eu n-am vrut niciodată asta – altcineva a vrut. Eu am împrumutat idealul". Nu împrumuta idealul, acesta e un lucru copilăresc.

Un discipol foarte tânăr a început să îl imite…

Trebuie să fi fost foarte tânăr, juvenil, copilăresc. A început să-l imite pe maestru.

… și ori de câte ori cineva îl întreba despre ce vorbise maestrul, el ridica un deget.

Același gest pe care îl făcea maestrul. Celorlalți probabil că le plăcea, probabil că ei râdeau. Băiatul era un imitator perfect; avea aceeași mimică, ridica același deget. Juca bine rolul.

Oricât de bine ajungi să imiți, rămâi imatur. Fii tu însuți, chiar

dacă nu ești atât de eficient. Fii tu însuți, pentru că numai adevărul tău te poate conduce la adevărul ultim. Adevărul nimănui altcuiva nu poate să fie adevărul tău.

Ai în tine o sămânță. Numai dacă sămânța aceea încolțește și devine un copac vei avea o înflorire; atunci vei avea extaz, fericire. Dar dacă îi imiți pe alții, sămânța aceea rămâne moartă. Și poți să aduni toate idealurile din lume și să ai succes, dar te vei simți gol pe dinăuntru – fiindcă singurul lucru care poate să te umple este sămânța ta; când ea va deveni un copac, te va umple. Te vei simți împlinit numai atunci când adevărul tău va ajunge să

înflorească, niciodată înainte.

Și poate că oamenii te apreciază pentru cât de bine imiți – ei apreciază

întotdeauna asta. Acest băiat trebuie să fi fost apreciat în mănăstire pentru că îl imita perfect pe maestru. Trebuie să fi ajuns faimos. Imitatorii ajung faimoși, însă ei nu știu că se sinucid. Dacă oamenii te apreciază, poți să te sinucizi.

Am auzit despre un actor care a murit. La înmormântarea lui au venit foarte mulți oameni, mii de oameni. Soția lui era sfâșiată de durere. Iar când a văzut miile de oameni care veniseră a spus: „Dacă el ar fi știut că vor veni atâția oameni, ar fi murit mai devreme".

Poți să te sinucizi dacă ești apreciat. Voi toți v-ați sinucis, fiindcă imitatorii sunt întotdeauna apreciați. Oamenii autentici nu sunt niciodată apreciați, pentru că un om autentic este un rebel. El nu vrea să imite pe nimeni. El spune: „Nu am de gând să fiu un Buddha, nu am de gând să fiu un Krishna, nu am de gând să fiu un Iisus. Unul este de ajuns! Un singur Iisus este de ajuns, de ce să imit?" Iar al doilea Iisus, oricât ar fi de frumos, ar fi doar o copie la indigo, fără valoare. De ce să-l imiți pe Iisus? Iar Dumnezeu nu o să

te întrebe la sfârșit de ce n-ai devenit Iisus. El te va întreba de ce n-ai devenit tu însuți.

Am auzit odată de un mistic hasidic pe nume Magid, care era foarte sărac.

Nimeni nu știa mare lucru despre el, dar era un om adevărat,

autentic. Era pe moarte și cineva i-a spus: „Magid, te-ai rugat la Dumnezeu să te facă

precum Moise?“

Magid a deschis ochii și a spus: „Termină! Nu spune altfel de lucruri când sunt pe moarte. Dumnezeu nu o să mă întrebe: «De ce n-ai devenit un Moise?» El mă va întreba: «Magid, de ce n-ai devenit un Magid adevărat?»“

Ceilalți n-au înțeles, n-au putut să înțeleagă – vorbele lui păreau o insultă la adresa lui Moise. Nu erau. Moise a devenit Moise, asta e frumusețea lui.

Magid trebuia să devină Magid, asta e frumusețea lui. Și numai frumusețea poate fi oferită, numai o ființă înflorită poate fi oferită lui Dumnezeu. Cum ar putea Dumnezeu să întrebe un trandafir: „De ce n-ai devenit o floare de lotus?“ Cum ar putea fi Dumnezeu atât de nesăbuit încât să întrebe un trandafir „De ce n-ai devenit o floare de lotus?“ Nu! Dumnezeu nu e atât de nesăbuit cum crezi tu. El va întreba trandafirul: „De ce n-ai înflorit de tot?

De ce ai ajuns un boboc și nu o floare?“

Esențială este înflorirea. Nu are importanță dacă ești un lotus, sau un trandafir, sau o floare necunoscută. Nu cine ești este important, ci dacă ai venit la ușa divinității ca o floare înflorită, deschisă, sau ai venit tot închis…

Un discipol foarte tânăr a început să îl imite…

Iar când te duci la un maestru, prima posibilitate este să începi să îl imiți.

Asta nu te va ajuta, ține minte, este un lucru periculos. Te sinucizi. Înțelege-l pe maestru, bea-i prezența, mănâncă-i prezența cât poți de mult, dar nu-l imita. Nu deveni un imitator, nu fi fals.

Gutei a auzit despre asta și, într-o zi când a dat de băiat în timp ce făcea asta, a pus mâna pe el, a scos un cuțit, i-a tăiat degetul și l-a aruncat.

Gutei pare un maestru foarte dur, foarte crud. Maeștrii sunt cruzi, altfel nu ți-ar fi de nici un ajutor. Ei sunt cruzi pentru că au o compasiune profundă.

De ce a tăiat maestrul degetul? Dacă ar fi fost mai puțin dur nu i-ar fi fost de ajutor acestui băiat. Este nevoie de ceva foarte sever, ceva care ajunge până în inimă. Lucrul acesta trebuie înțeles.

Tu mă asculți. Dacă ai venit doar din curiozitate, vorbele mele nu pătrund prea adânc, nu vei înțelege deloc ce spun. Dacă viața ți-a dat multă suferință

și ești aici din cauza acelei suferințe, ca să înțelegi cum să treci de ea, atunci ceea ce spun eu va pătrunde adânc. Suferința îți dă adâncime. Suferința te duce către centru.

Dacă ești îndrăgostit de mine, nu într-o relație intelectuală – care nu e deloc o relație –, ci într-o relație de iubire, ești emoțional în legătură cu mine, atunci vorbele mele vor pătrunde și mai adânc. Pentru că atunci când iubești un om îl auzi din inimă, nu din cap. Iar capul este cel mai prăpădit lucru, doar un coș de hârtii – nimic mai mult. Toate gunoaiele se adună în cap. Gunoaiele nu intră niciodată în inimă, ele se adună în cap. Numai ce este esențial ajunge în inimă.

Așa că dacă ești aici doar din curiozitate, mă auzi, însă doar la suprafață.

Asta nu o să te ajute. Dacă ești aici pentru că ai suferit – dacă nu ai venit ca om curios, ci ca om care a cunoscut viața, suferința ei și ai ajuns la maturitate și vrei cu adevărat să te transformi, atunci mă vei auzi de la o adâncime mai mare.

Dar adâncimea se poate mări și mai mult. Dacă ești îndrăgostit de mine, dacă ai încredere, vei fi mai deschis – pentru că numai încrederea poate fi

deschisă; altfel ți-e frică mereu și ești mereu închis. Când ești total deschis –

ai suferit, viața ți-a dat adâncime și atunci ai încredere, ești total deschis –, esențialul merge imediat la inimă. Odată ce îl auzi, nu mai ești același.

Gutei a auzit despre asta… Un maestru ajunge întotdeauna să știe cine sunt imitatorii. Nici nu e nevoie să i se spună… ei sunt foarte vizibili, sar în ochi. Eu știu foarte bine cine sunt aici imitatorii. Un imitator nu îl poate păcăli pe cel pe care îl imită. El poate păcăli pe oricine altcineva, dar nu îl poate păcăli pe cel pe care îl imită. Falsitatea lui este foarte evidentă.

Oamenii vin la mine și repetă cuvintele mele, gesturile mele și cred că pot să

mă păcălească. Pe alții îi pot păcăli, dar nu pe mine, pentru că vorbele lor sunt superficiale. Poți să repeți aceleași cuvinte, nu e nici o problemă: nu cuvântul este problema – câtă adâncime dai cuvântului, asta vine din ființa ta. Cuvântul poate fi folosit de oricine.

Poți să reciți toată Gita, dar vorbele acelea nu vor fi la fel ca acelea care au ieșit din Krishna. Poți să repeți toată Biblia, dar când vorbele acelea au fost folosite de Iisus aveau o energie extraordinară, o forță transformatoare –

pentru că în acele cuvinte era Iisus. Cu fiecare cuvânt ființa lui se îndrepta spre tine. Poți folosi aceleași cuvinte… Din toate amvoanele creștine milioane de preoți repetă aceleași cuvinte – Predica de pe munte –, iar cuvintele sunt foarte superficiale și au făcut un mare deserviciu. Ar fi fost mai bine să nu le repete, pentru că atunci când repeți întruna anumite cuvinte, ele își pierd magia. Devin foarte obișnuite, oamenii se obișnuiesc să

le tot audă și ele devin aproape inutile, niște clișee.

Gutei a aflat că acest băiat îl imita și… într-o zi când a dat de băiat în timp ce făcea asta, a pus mâna pe el, a scos un cuțit, i-a tăiat degetul și l-a aruncat.

Prea sever! Dar omul Gutei trebuie să fi fost plin de compasiune. Numai din compasiune poți să fii atât de dur. Este greu de înțeles pentru că noi credem că duritatea, cruzimea există întotdeauna acolo unde nu e compasiune. Nu –

atunci nu vei înțelege un om iluminat. Un om iluminat nu va fi dur cu tine dacă nu are compasiune – de ce să-și bată capul? Dar el va fi dur cu tine pentru că îi pasă, își face griji pentru tine, vrea să te ajute.

Ce s-a întâmplat? Ce s-a întâmplat când a luat degetul băiatului, l-a tăiat și

l-a aruncat? Ce s-a întâmplat când băiatul l-a văzut pe maestru scoțând cuțitul? Ce se întâmplă atunci când cineva vine deodată la tine cu un cuțit?

Gândirea se oprește. Nu mai poți să gândești, e ceva foarte nou,

neașteptat.

Mintea veche se oprește, nu își dă seama ce se întâmplă. Și nimeni nu s-ar fi gândit vreodată că Gutei va aduce un cuțit.

Ai putea să te gândești că eu am să vin într-o zi cu un cuțit? Era imposibil de conceput. Iar Gutei a scos cuțitul – băiatul trebuie să fi fost șocat, nu a mai gândit –, și nu doar a scos cuțitul, ci i-a și tăiat degetul.

Ce s-a întâmplat în interiorul băiatului când Gutei i-a retezat degetul?

Pentru prima dată în viața lui a fost atent fără să gândească. Nu putea să fie apatic într-un astfel de moment. Cine poate să fie apatic când cineva îi taie degetul? Nu poți să fii apatic. Durerea a fost atât de intensă, suferința a fost atât de mare, încât băiatul s-a transformat într-o clipă. N-a mai fost un copil, s-a maturizat.

Asta se poate întâmpla într-o clipă; și poate să nu se întâmple în multe vieți.

Imitația trebuie tăiată cu severitate. Degetul este doar simbolic. Băiatul trebuia lovit cu severitate, iar suferința trebuia să ajungă la rădăcina ființei lui și trebuia să fie atât de necunoscută încât el să nu poată face din ea o teorie. A fost pur și simplu șocat. Mintea nu a putut să se ducă nicăieri.

Pentru prima dată, trebuie să fi privit cu ochi senini, fără gânduri care să

plutească în ei. Iar durerea a fost atât de mare și neașteptată încât trebuie să-i fi ajuns la inimă.

Ține minte, plăcerea nu merge niciodată atât de adânc ca durerea. De aceea oamenii care trăiesc în plăcere rămân întotdeauna superficiali. La un om bogat nu poți să găsești adâncime – e greu. La un cerșetor o poți găsi; poate nu te uiți la un cerșetor, fiindcă te gândești că este un cerșetor – dar nu mai avea idei fixe. Când trece pe lângă tine un cerșetor – uită-te la el! A suferit mult, a cunoscut multă durere, iar durerea dă adâncime. Un om bogat este întotdeauna superficial – el a trăit în plăcere. Plăcerea nu poate pătrunde foarte adânc.

În această suferință durerea a fost severă și atât de bruscă încât mintea nu și-a mai continuat mersul, iar inima a fost lovită.

Când băiatul a luat-o la fugă urlând, Gutei a strigat: „Oprește-te!“

Asta vă tot spun eu. Dar mai întâi trebuie să fii adânc în suferință și să urli, numai atunci „oprește-te“ poate avea înțeles. Băiatul a fugit urlând de suferință și durere, iar Gutei a strigat: „Oprește-te“. Dacă „Oprește-te“ este strigat la momentul potrivit, el lucrează adânc.

Băiatul s-a oprit brusc! Ce s-a întâmplat atunci? N-a mai existat durere.

Dacă te oprești brusc, toată atenția se îndreaptă spre sunetul „Oprește-te“.

Corpul rămâne în urmă, tu devii atent. Iar atunci când ești foarte atent, corpul nu te poate tulbura, corpul nu îți poate abate atenția. Degetul nu mai era, sângele curgea, durerea exista, dar acest „Oprește-te“ i-a îndreptat întreaga atenție către maestru.

Când nu există atenție îndreptată asupra ei, nu există nici durerea. Durerea există nu în corp, ci în atenție. Dacă ești bolnav și zaci în pat, ce faci? Ești continuu atent la boala ta. O hrănești. Și în privința asta trebuie făcut ceva, pentru că a devenit o mare problemă în toată lumea.

Doctorii recomandă ca atunci când ești bolnav să te întinzi și să te odihnești.

Dar ce faci când te odihnești? Acorzi atenție durerii și astfel o hrănești.

Atenția o hrănește. Atunci te gândești întruna la ea; devine o mantră, repeți în sinea ta „Sunt bolnav, sunt bolnav. Asta și aia sunt în neregulă“.

Tânguieli – și cauți iar și iar în tot corpul și încerci să găsești ce este în neregulă. Și așa ajungi să ai gânduri negre, un lucru patologic care poate permanentiza boala. Ajungi să fii hipnotizat de boală.

Dacă acorzi prea multă atenție bolii, devii o victimă hipnotizată. Dacă te plângi continuu de ceva, lucrul ăsta devine un cerc vicios. Dacă te plângi, inviți boala, pentru că iar și iar îi acorzi atenție. Devine un lucru repetitiv.

Am auzit – și asta s-a întâmplat de multe ori – că un om era

bolnav, paralizat; de cincisprezece ani nu mergea. Apoi, într-o noapte, casa a luat foc. Era incendiu, casa ardea și toată lumea a fugit afară. Omul a uitat că

era paralizat, așa că a fugit și el din casă. Abia afară, când familia l-a văzut alergând și a spus: „Imposibil! Tu ești paralizat!“, omul s-a prăbușit.

Ce s-a întâmplat? În acest moment de mare panică – casa ardea – omul a

uitat o clipă că era paralizat. Dacă poți să uiți de boală, boala va dispărea mai repede decât ajutată de orice medicament. Dacă nu poți să uiți de ea, dacă te gândești întruna la ea, te joci cu rana. Cu cât te joci mai mult cu rana, cu atât ea se adâncește.

Ce s-a întâmplat când Gutei a strigat „Oprește-te!“? Băiatul s-a uitat la Gutei, urlatul s-a oprit, durerea a dispărut, ca și cum degetul n-ar fi fost tăiat.

Băiatul s-a oprit, s-a întors și s-a uitat printre lacrimi la maestru.

Băiatul avea ochii plini de lacrimi și urla și se văicărea. S-a oprit! Durerea a dispărut, dar lacrimile nu pot să dispară atât de repede – ele erau acolo.

Gutei ținea degetul sus.

Băiatul a dat să ridice și el degetul și, când și-a dat seama că degetul nu mai era, s-a înclinat.

În acea clipă s-a iluminat.

Gutei ținea degetul sus – un moment de conștientizare foarte intens, un truc foarte ingenios, o situație creată de maestru. Mintea nu mai era, durerea a dispărut, fiindcă atenția fusese atrasă în altă parte… ca și cum băiatul nu putea să respire în situația asta. „Oprește-te!“ – și respirația s-a oprit, gândirea s-a oprit și băiatul a uitat că acum nu mai avea deget. Din obișnuință, când maestrul a ridicat degetul, a dat să ridice și el degetul – care nu mai era. Asta arată că el uitase complet ce s-a întâmplat.

În acea clipă el nu a fost corpul, altfel cum putea să uite? Durerea, degetul tăiat, sângerarea, ochii plini de lacrimi. Acest „Oprește-te!“ a produs o minune.

Băiatul s-a oprit, s-a întors și s-a uitat printre lacrimi la maestru.

Gutei ținea degetul sus.

Băiatul ridica mereu degetul când maestrul le vorbea discipolilor săi despre zen. Stătea lângă scaunul maestrului, sau în spatele scaunului, și când maestrul ridica degetul, făcea și el la fel. Devenise un gest automat. Corpul este un robot, este un mecanism, este mecanic.

Băiatul a dat să ridice și el degetul și, când și-a dat seama că degetul nu era, s-a înclinat.

Ce s-a întâmplat? De ce a devenit recunoscător și s-a înclinat? Fiindcă, pentru prima dată, și-a dat seama că el nu e corpul. El este atenția, nu corpul; este conștiența, nu corpul; conștiința, nu corpul. Degetul nu există, durerea a dispărut, a dispărut și urlatul. Gândirea nu se mișcă în jurul rănii; el nu se gândește deloc la rană. El nu mai este un corp, nu este întrupat. Este pur și simplu în afara corpului său. Pentru prima dată și-a dat seama că este un suflet, o conștiință – corpul este doar casa.

Tu nu ești corpul; ești în el, dar nu ești corpul. Dacă atenția ta poate atinge o astfel de intensitate, îți vei da seama că nu ești corpul. Și odată ce îți dai seama că nu ești corpul, știi că ești nemuritor. Cine poate să-ți taie degetul?

Cum poate cineva să fie violent cu tine? Nimeni nu te poate distruge. De asta băiatul s-a înclinat în fața maestrului, profund recunoscător: „Mi-ai oferit acest prilej de a cunoaște cel mai adânc nivel al ființei mele, care este nemuritor!“

În acea clipă s-a iluminat.

Ce este iluminarea? Să ajungi să înțelegi; să ajungi să-ți dai seama că nu ești corpul. Ești lumina din el; nu lampa, ci flacăra. Nu ești nici corp, nici minte.

Mintea aparține corpului; mintea nu e mai presus de corp, ea face parte din corp – este o parte mai subtilă, mai rafinată, dar e o parte a corpului. Și mintea este atomică, așa cum corpul este atomic. Tu nu ești nici corpul, nici mintea. Când ajungi să știi cine ești, te iluminezi.

Când Gutei i-a tăiat discipolului degetul, ciubărul, ciubărul cel vechi s-a dezmembrat, apa s-a împrăștiat – când nu mai e apă, nu mai e lună!

Discipolul s-a iluminat.

Dar Gutei trebuie să fi așteptat momentul potrivit. Tânărul făcea de mulți, mulți ani asta. El a așteptat, a așteptat. Nu poți să forțezi momentul potrivit, el vine când vine. Atunci când vine, când e acolo, orice poate deveni un pretext, orice. Chiar și un strigăt, „Oprește-te“, și vechiul hârdău se sparge.

Reflecțiile dispar brusc pentru că nu mai e apă. Te uiți la luna adevărată, ești iluminat.

Iluminarea înseamnă că ți-ai dat seama cine ești.

Destul pentru astăzi.

6. De ce nu te retragi?

Tokusan studia zen cu Ryutan. Într-o noapte, Tokusan a venit la Ryutan și i-a pus multe întrebări.

Învățătorul a spus: „Se face noapte târzie – de ce nu te retragi?“

Așa că Tokusan s-a înclinat și, când a deschis ușa de plasă să iasă, a spus:

„Afară e foarte întuneric“.

Ryutan i-a oferit lui Tokusan o lumânare aprinsă ca să se orienteze, dar chiar în clipa în care Tokusan a primit-o, Ryutan a stins-o.

În acea clipă mintea lui Tokusan s-a deschis.

Tokusan studia zen cu Ryutan. Într-o noapte, Tokusan a venit la Ryutan și i-a pus multe întrebări.

Primul lucru care trebuie înțeles este că nu poți să studiezi zen. Este imposibil. Poți să fii în el, dar nu poți să-l studiezi, pentru că zen, sau dhyan, nu este un obiect de studiu, el este un mod de viață. El depinde de cum trăiești. Nu poți să-l obții din scripturi, nu poți să-l obții de la nimeni.

Nimeni nu poate să te învețe zen, el nu se învață. Nu este o cunoaștere care poate să fie înmânată de la unul la altul. Este un mod de viață. Poți să-ți îngădui să intri în el, poți să curgi în el, poți să fii vulnerabil față de el, deschis față de el – iar asta este ce trebuie să faci cu un maestru.

Nu poți să-l studiezi, poți doar să îți îngădui să te molipsești. Este ca o contaminare; dacă ești vulnerabil, te molipsești. Este destul să trăiești lângă

un maestru: să fii deschis, să nu te lupți, să fii cu maestrul și atât, să lași să

existe momente în care ești tăcut… atunci poți să deprinzi zenul.

Povestea asta spune că Tokusan studia zen… Aici el greșea. Nici o universitate nu-ți poate oferi un curs de religie. Ele oferă, dar ce predau ele nu e deloc religie. Poate să fie o istorie a religiei, dar nu religie. Pot să fie

filosofii ale religiei, dar nu religie. Ele te pot ajuta să înveți Coranul, Biblia, Gita, dar asta nu e religie. Ele pot vorbi despre Iisus, despre Buddha, despre Krishna și vei afla multe lucruri, dar vei rata chiar esența.

Așa că primul lucru care trebuie înțeles este că nimeni nu poate să-ți explice ce este zen, ce este dhyan. Poți să înveți, dar nimeni nu te poate învăța. Eu spun mereu că există discipoli și nu maeștri, pentru că un maestru nu poate să facă nimic categoric, direct. El nu poate să-ți dea zen, nu ți-l poate preda.

Ce poate el să facă? Dacă l-ar putea preda, atunci un singur buddha ar fi de ajuns pentru a ilumina întreaga lume. Dar au existat mulți buddhași și lumea a rămas așa cum e. Nu se poate face nimic direct. Treaba e atât de subtilă, atât de delicată încât, dacă o transferi, moare.

Am auzit o anecdotă. Un preot creștin trimitea în dar unui prieten o Biblie –

făcuse un colet frumos. A ajuns la oficiul poștal și funcționarul de la ghișeu l-a întrebat: „E ceva fragil înăuntru?“

Râzând, preotul a spus: „Da, Zece Porunci“.

Religia este foarte delicată, foarte fragilă, nici un colet nu o poate proteja.

În clipa în care o transferi e deja moartă. Ea trăiește cu o viață lăuntrică. Ea trăiește într-un buddha, într-un maestru. El nu ți-o poate da, dar te poți deschide tu în fața ei.

Este ca soarele care răsare dimineața: soarele nu poate da viață unei flori –

nu! Dar floarea se deschise către el, propria-i deschidere o îmbogățește.

Dacă floarea rămâne închisă, soarele nu poate face nimic. Soarele nu poate să bată la ușă, nu poate să livreze lumină, nu poate să livreze vitalitate și viață – nu! Soarele va trece neobservat. Vine

un buddha – eu sunt aici cu tine, poți să te deschizi. Dar dacă rămâi închis, nu se poate face nimic. Așa că este la latitudinea ta, depinde numai de tine dacă înveți sau nu.

Studiul este un lucru mort, intelectual. Învățatul e viu, căci nu este din cap, este din inimă. Atunci când studiezi, ajungi un mare cărturar. Uită-te la marii cărturari, universitățile sunt pline de ei și nu găsești oameni mai morți decât ei. Ei sunt aproape în mormânt – au intrat deja! N-au trăit

niciodată; sunt atât de obsedați de cuvinte încât au ocolit viața.

Or fi vorbind ei despre iubire, dar n-au iubit niciodată. Nu își permit să

iubească – e prea riscant; și sunt atât de învățați încât nu pot să facă acel pas periculos. Ei au vorbit despre meditație, au citit despre ea, dar n-au meditat niciodată. Este periculos. Nimic nu poate fi mai periculos ca asta.

Iar un cărturar caută întotdeauna siguranța; siguranță în cuvinte, siguranță

în doctrine, siguranță peste tot. El nu este un cartofor, el nu poate să-și pună

în joc viața. Iar dacă nu mizezi pe viața ta, nu poți să înveți.

Învățatul este al inimii, exact ca iubirea. De asta Iisus repetă întruna că

Dumnezeu este iubire. Asta nu înseamnă, cum au înțeles greșit creștinii, că

Dumnezeu este iubitor. Nu! Nu înseamnă că Dumnezeu este iubitor.

Înseamnă doar că, dacă vrei să ajungi la Dumnezeu, folosești aceeași metodă ca atunci când intri în iubire. „Dumnezeu este iubire“ înseamnă că

drumul care duce la templul iubirii este același drum care duce la templul lui Dumnezeu. Doar indică drumul – el trece prin inimă, nu prin cap.

Tokusan studia zen cu Ryutan – aici a dat greș. Primul pas a fost greșit, iar

când primul pas este greșit, toți ceilalți vor fi greșiți. Ține minte întotdeauna să faci primul pas așa cum trebuie. Dacă primul pas este făcut așa cum trebuie, jumătate din călătorie este deja făcută, călătoria este aproape terminată. Dacă

primul pas este corect, tot ce va urma va urma automat; vei ajunge la țintă. Așa că nu te duce la un maestru să studiezi – du-te să înveți. Dacă te duci să studiezi, maestrul te va învăța, dar cel mai important lucru nu poate fi predat. Du-te să

înveți.

Și care e diferența dintre atitudini? Sunt multe diferențe: când te duci să

studiezi, vrei mai multe cunoștințe; când te duci să înveți, vrei mai multă

ființă – nu cunoștințe. Când înveți, ființa ta se dezvoltă. Când studiezi, memoria se dezvoltă. Când studiezi știi din ce în ce mai multe; când înveți, devii mai mult și mai mult și mai mult – iar lucrurile astea sunt total diferite.

Dacă ești pe moarte, ce va pleca odată cu tine, cunoștințele sau ființa? Cine îți va fi de ajutor? Care va fi puntea? Ce poți să duci cu tine dincolo de moarte? Cunoștințele? Creierul rămâne în urmă, deoarece creierul face parte din corp. Numai ființa o iei împreună cu tine. Iar tu nu te-ai uitat niciodată la ea, a rămas săracă, lihnită de foame – n-ai hrănit-o niciodată.

Învățarea este a ființei, cunoașterea este numai a memoriei, a minții.

Universitățile îți pot da cunoaștere, profesorii îți pot da cunoaștere, dar numai un om iluminat poate să te ajute să obții mai multă ființă, iar acel ajutor este indirect.

Dacă te duci să studiezi, ai ratat primul pas. Iar primul pas este foarte important, pentru că în cele din urmă, primul devine ultimul. Sămânța este foarte importantă; sămânța este primul pas și ea va deveni copacul. Poate că o să-i ia mulți ani ca să înflorească, dar dacă ai plantat sămânța nepotrivită, ea nu va înflori nici într-un milion de vieți. Studiind, Tokusan a greșit chiar de la început.

Studiind, el era mai preocupat de scriptură decât de maestru. Ce

prostie!

Când maestrul este viu, tu ești obsedat de scriptură! Când peste tot sunt diamante, tu te agăți de pietre roșii, de pietre colorate! Când maestrul este viu, pe tine te preocupă niște cuvinte moarte!

Într-o noapte Tokusan a venit la Ryutan și i-a pus multe întrebări.

Un om care este cu un maestru ca să studieze este mereu plin de întrebări, pentru că așa se studiază. Ca să primești răspunsuri, trebuie să pui întrebări și tot adunând răspunsuri devii mai cunoscător.

Omul care nu urmărește studiul, ci învățătura are o singură întrebare. Și, ia aminte, la multe nu se poate răspunde, numai la o întrebare se poate răspunde. La multe nu se poate răspunde, fiindcă, dacă ești genul de om care pune multe întrebări, orice răspuns pe care îl primești naște multe alte întrebări. Fiecare soluție îți creează mult mai multe probleme.

Tu vii și mă întrebi: „Cine a creat această lume?“ Iar dacă eu spun:

„Dumnezeu“, tu începi să pui întrebări despre Dumnezeu: „Cine e acest Dumnezeu? Și de ce a creat el lumea?“ Iar dacă eu spun: „Pentru că…“, tu continui să pui întrebări. Fiecare răspuns naște alte și alte întrebări.

Dar dacă ai o singură întrebare… asta e foarte greu. Numai un om foarte înțelept pune unica întrebare. Când ai ajuns la unica întrebare ai devenit

deja matur – pentru că multe întrebări arată că ești curios, o singură

întrebare arată că ființa ta a ajuns la o concluzie. Acum miza este aceasta: dacă această întrebare e rezolvată, totul e rezolvat. Este o chestiune de viață

și de moarte.

Să pui o singură întrebare înseamnă că acum ești deja o unitate. Iar atunci când ești o unitate, ți se poate răspunde; altfel, nu ești pregătit. Și nici un maestru nu o să-și piardă timpul și energia cu tine, dacă pui multe întrebări.

Pune o singură întrebare!

Mai întâi descoperă care este singura întrebare care este importantă. Nu te mișca la periferie, vino în centru! La periferie se pot pune multe întrebări, dar în centru există una singură. Iar atunci când te miști la periferie te învârți întruna în cerc; o întrebare duce la alta și tot așa, la infinit.

Dar în centru există o singură întrebare. Iar la acea întrebare se poate răspunde chiar și fără a răspunde; dacă ai ajuns la o unică întrebare, maestrul se poate uita la tine și întrebarea primește răspuns. Maestrul te poate atinge și întrebarea primește răspuns. Pentru că atunci când ești concentrat asupra unui singur lucru, mintea ta este foarte senină – fără

milioane de nori, cu un singur soare – ești atât de senin, totul e atât de clar încât poate fi de ajuns o privire, o atingere. Dacă ești plin de întrebări, nu o să se întâmple nimic nici chiar dacă maestrul o să te bombardeze cu răspunsuri.

Într-o noapte Tokusan a venit la Ryutan și i-a pus multe întrebări.

Aceste povești zen sunt foarte frumoase, fiecare cuvânt al lor este plin de înțeles. Într-o noapte – nu dimineața, ci pe întuneric. Dimineața vii să pui o singură întrebare, noaptea vii să pui multe întrebări. Dimineața ești senin, proaspăt, tânăr. Noaptea ești bătrân, prăpădit. Noaptea înseamnă că ești în beznă, bâjbâi. Nici dacă vii la ușă nu vezi. Chiar dacă primești răspunsul, nu îl înțelegi.

Mintea este întunericul sufletului, este noaptea sufletului. Însă tu crezi foarte mult în această minte – și ea nu ți-a dat nimic în afară de promisiuni.

Ea îți promite continuu, se pricepe de minune la asta.

Am auzit o anecdotă: Odată, Mulla Nasrudin s-a întors acasă

noaptea, foarte, foarte târziu. A bătut la ușă și soția l-a întrebat: „Cât e ceasul, Nasrudin?“ Degajat, Nasrudin a răspuns: „E foarte devreme, abia unsprezece și un sfert“.

„Nu mă minți“, a spus soția. „Tocmai m-am uitat la deșteptător. Nu e unsprezece și un sfert, este trei și un sfert. A trecut noaptea.“

Nastrudin a răspuns: „Ia stai puțin! Crezi un prăpădit de deșteptător de douăzeci de rupii în loc să-l crezi pe soțul tău iubitor? Ce căsnicie e asta? Ce femeie ești tu?“

Întotdeauna crezi într-o prăpădită de minte de douăzeci de rupii pe care ai cumpărat-o de la un magazin de minți vechi și folosite – nu e nici măcar a ta! A trecut prin multe mâini. Ce este nou în mintea ta? Totul e vechi, uzat.

Ce este proaspăt în mintea ta? Ce este original în ea? Totul este împrumutat. Iar atunci când un om cumpără o mașină veche, folosită, se gândește de milioane de ori dacă să o cumpere sau nu.

Tu nu te gândești niciodată la minte, nu te gândești că a fost folosită de mulți. Fiecare gând al tău este împrumutat, vechi, un gunoi; l-au aruncat mulți. Dar tu continui să crezi în el, fiindcă mintea asta a învățat un truc –

să promită. Ea promite întruna: „Am să-ți dau totul. Ai nevoie de Dumnezeu? Am să ți-l dau pe Dumnezeu, așteaptă puțin. Fă asta și aia. Fă

efort, speră, roagă-te și îl vei primi“. Ea amână mereu. Spune: „Se va întâmpla mâine“, dar mâine nu vine niciodată. Mâine nu are cum să vină, căci tot ce vine este întotdeauna ziua de azi, iar mintea nu face decât să lase totul pe mâine. Ea îți promite – în viitor. Fie că e vorba de rai, fie că e vorba de Dumnezeu, sau moksha, sau nirvana, ea îți promite întotdeauna: „În viitor“.

Zen, meditația nu-ți promit niciodată nimic. Îți dau pur și simplu pe loc.

Mintea înseamnă amânare, ea spune: „Se va întâmpla treptat. Ia-o încetul cu încetul, nu te grăbi, acum nu se poate face nimic“. Mintea spune: „Este

nevoie de timp. Drumul e lung. Sunt multe de făcut și, dacă nu

faci, cum să

ajungi?“ Mintea împarte întotdeauna scopurile și mijloacele.

În realitate, nu există diviziune. Fiecare pas e ținta și fiecare clipă este nirvana. Prezentul e tot ce există. Viitorul este cel mai iluzoriu lucru, este o creație a minții. Însă tu crezi în minte și ea își face treaba minunat, nici măcar nu te descurajezi!

Am auzit o anecdotă: Un om a cumpărat o mașină veche. După două

săptămâni s-a întors la același magazin și l-a întrebat pe vânzător: „Tu mi-ai vândut mașina asta?“

„Da“, a răspuns omul puțin speriat și neliniștit, fiindcă știa ce fel de mașină

vânduse.

Clientul a spus: „Atunci spune-mi din nou lucrurile pe care mi le-ai spus înainte să-mi vinzi mașina asta – sunt tare descurajat. Dă-mi puțin curaj; și am să vin mereu, doar ca să fiu încurajat“.

Pe tine mintea nu te descurajează. Continui să o asculți. Iar mintea este întunericul, partea întunecată a ființei tale în care nu intră lumina. Ea este noaptea.

Așa că e corect: Într-o noapte Tokusan a venit la Ryutan și i-a pus multe întrebări. Învățătorul a spus…

El nu a răspuns. Nu a răspuns nici măcar la o întrebare. Doar a ascultat întrebările.

Învățătorul a spus: „Se face noapte târzie – de ce nu te retragi?“

Uite! S-au pus atâtea întrebări și învățătorul a spus doar: „Se face tot mai târziu, întunericul se adâncește. Intri într-o zonă a minții din ce în ce mai întunecată. Se face noapte târzie – de ce nu te retragi?“

Acesta este singurul răspuns la atâtea întrebări: „De ce nu te retragi?“

Tu ești întrebarea și creatorul întrebării. Tu – egoul, mintea – tu ești boala.

De ce nu te retragi? S-au pus multe întrebări, s-a dat un singur răspuns și nici acela nu a fost înțeles, pentru că cel care pune multe întrebări nu poate să înțeleagă un singur răspuns. Mintea lui nu înțelege nimic din ce aparține unității. El înțelege doar mulțimea. „Mulți“ este întotdeauna afară, „unu“

este întotdeauna înăuntru – pentru că centrul este în tine, iar periferia este afară.

Maestrul a spus unul dintre cele mai frumoase lucruri: „Se face noapte târzie – de ce nu te retragi? Este vremea să te retragi“. Pare irelevant.

Trebuia să fi răspuns la întrebări… El a răspuns, pentru că spune: „Te rog să te retragi“.

Dacă ești acolo, întrebările vor continua să vină. Întrebările apar în minte cum apar frunzele în copaci. Iar tu continui să uzi copacul și atunci întrebările continuă să apară. Bineînțeles că frunzele vechi vor cădea și vor apărea unele noi. Așa că maestrul poate răspunde la o întrebare: cea veche va pleca, dar va veni una nouă și ea va fi iarăși înlocuită. Iar întrebarea nouă este mai rea, fiindcă de vechea întrebare te-ai săturat deja. Poți să o arunci. Ai trăit destul cu ea.

O întrebare nouă este la fel ca o soție nouă – ești iar îndrăgostit, povestea de dragoste reîncepe, există iarăși poezie și iarăși prosteală. Un gând nou este mai periculos decât cel vechi, pentru că de cel vechi te-ai săturat, te-ai plictisit deja și vrei să îl arunci. De asta Buddha, sau Ryutan, sau alții ca ei nu răspund niciodată la întrebări. Ei nu vor să-ți dea noi adăposturi pentru minte. Ei nu vor să-ți dea noi înlocuitori pentru ce e vechi.

Buddha spunea: „Dacă vrei să ți se răspundă, nu întreba. Când nu întrebi, îți răspund. Dacă întrebi, ușa e închisă". Buddha le spunea nou-veniților:

„Rămâneți un an cu mine fără să puneți întrebări. Dacă puneți întrebări, va trebui să plecați. Timp de un an trebuie să tăceți". Și nu este vorba de a întreba vizibil – Buddha știe... dacă întrebi în sinea ta, el știe.

Într-o zi, Mahakashyapa și alți câțiva discipoli stăteau ca Buddha.

Mahakashayapa era un mare discipol al lui Buddha, dar venise doar de câteva luni și Buddha îi spusese să tacă un an, să nu întrebe nimic. Deodată, Buddha a întrebat: „Mahakashyapa, ai întrebat?"

„N-am vorbit deloc", a răspuns Mahakashyapa.

Și ceilalți au spus: „El nu a vorbit deloc".

Buddha a spus: „Uită-te în tine. Ai întrebat. Ți-ai încălcat promisiunea".

Iar Mahakashayapa s-a uitat și s-a înclinat și a spus: „Scuze!"

Întrebase. Nu întrebase astfel încât să fie auzit, dar în adâncul ființei lui existase întrebarea. Chiar dacă tu nu întrebi și întreabă mintea, ai întrebat, fiindcă

gândul este o acțiune subtilă. Mai devreme sau mai târziu el devine vizibil, iese la suprafață. Poți să-l ascunzi, dar nu poți să păcălești un Buddha.

Când ai voie să întrebi? Atunci când nu există întrebări. Pare paradoxal: dacă nu există întrebări, ce să întrebi? Numai când nu există întrebări pui singura întrebare și atunci nu este nevoie să o verbalizezi. Întreaga ta ființă

devine o întrebare, o căutare, o cercetare. Iar când te afli în fața unui buddha, întreaga ta ființă se transformă într-o explorare, într-o foame și o sete de a cunoaște, atât de intense încât tu nu mai exiști, există doar foamea și setea – atunci Buddha te poate hrăni, poate să-ți dea răspunsul. Altfel, orice spune el pare irelevant – iar aceste povești zen sunt foarte irelevante.

Există milioane de povești zen care sunt absolut irelevante. Tu întrebi despre A, iar maestrul vorbește despre Z – nici o legătură! Nici nu știm ce întrebări a pus acest Tokusan. Știm un singur lucru, și anume că

învățătorul, maestrul, nu i-a răspuns la nici o întrebare. El a spus doar:

„Tokusan se face noapte târzie – de ce nu te retragi?“ Iar la asta se rezumă

zenul. Asta înseamnă zen – să te retragi!

Nu te-ai săturat destul de minte? Atunci, retrage-te! Nu a făcut mintea destule? Nu a creat mintea destul haos în tine? De ce te agăți de ea? Ce

speranță, ce promisiune te fac să te agăți de ea? Ea te-a păcălit mereu, ți-a spus: „Uite – acolo e ținta, acea casă, acea mașină, acea femeie, acele bogății“. Iar tu te-ai dus, iar când ai ajuns la țintă, în mâini n-ai rămas decât cu frustrarea. Toate așteptările te-au condus la frustrare. Toate dorințele au devenit în cele din urmă o dezamăgire, s-au soldat cu tristețe.

Iar mintea asta ți-a tot promis și nici o promisiune nu s-a îndeplinit, însă tu nu-i spui niciodată minții: „Mincinoaso, taci!“ Ți-e frică să spui asta.

Mulla Nasrudin a ieșit din taverna din sat și preotul cel nou l-a văzut și i-a spus: „Tu ești un om religios, Nasrudin. Și ce văd? Ieși dintr-un astfel de loc? Băutura este a Diavolului, fiule. Când

Diavolul te mai invită, refuză. De ce nu refuzi?“

Nasrudin a răspuns: „Aș vrea să refuz, părinte, dar mi-e că Diavolul se supără și nu mă mai invită“.

Asta e problema. Ai vrea să refuzi această minte care niciodată nu a îndeplinit ceva, dar ți-e frică, te temi că s-ar putea ca mintea să se supere și să nu-ți mai promită. Tu nu poți să trăiești fără promisiuni, nu poți să

trăiești fără speranță – acesta este mecanismul.

Dacă nu ești pregătit să trăiești fără speranță, nu poți să devii religios.

Chiar și așa-zisele religii nu sunt decât speranțe create de minte. Ești pregătit să trăiești fără speranță? Ești pregătit să trăiești fără viitor? Dacă

da, nu e nevoie să te duci la culcare – se duce mintea la culcare. Atunci nu te mai agăți de minte. Dar tu te temi că mintea s-ar putea supăra. Iar mintea e Diavolul și ar putea să nu-ți mai facă oferte și atunci ce-ai să faci?

Oamenii vin la mine crezând că ei au pornit într-o căutare religioasă, însă

căutarea lor este încă mentală. Ei încă umblă în văile întunecate ale minții, încă ascultă mintea, încă speră. Ei și-au pus speranțele în bani, și speranțele nu li s-au îndeplinit; și-au pus speranțele în sex, și speranțele nu li s-au îndeplinit. Acum își pun speranțele în meditație, acum își pun speranțele într-un maestru – dar speranța există. Și ține minte: dacă îți pui speranțele în mine, mă vei pierde. Eu nu pot să-ți îndeplinesc speranțele.

De ce nu renunți să speri? De ce speri? Care e baza speranței?

Nemulțumirea se deghizează în speranță. Ești atât de nemulțumit, atât de nefericit încât ai nevoie de o speranță în viitor. Acea speranță te ajută să te miști. Poți cumva să tolerezi prezentul; sperând, poți să tolerezi prezentul…

speranța este anestezicul. Prezentul e nefericit, dureros; speranța e ca alcoolul, e un drog, ea te face destul de inconștient ca să poți tolera prezentul.

Speranța înseamnă că aici și acum există nemulțumire. Dar te-ai uitat vreodată la tot fenomenul? De ce ești nemulțumit aici și acum? De ce? –

pentru că în trecut ai sperat, de asta ești acum nemulțumit. Ziua de azi a fost un mâine pentru ziua de ieri. Ieri ți-ai pus speranțele în ziua de azi, fiindcă atunci era mâine. Acum acele speranțe nu s-au îndeplinit, așa că ești nefericit, frustrat. Iar ca să ascunzi această nefericire, să duci cumva la capăt ziua de azi, îți pui iarăși speranțele în ziua de mâine.

Ești pe același făgaș, un făgaș din care îți va fi foarte greu să ieși. Mâine se va întâmpla același lucru: vei fi frustrat, pentru că mintea promite, dar nu îndeplinește niciodată promisiunile. Altfel n-ar fi nevoie de meditație; atunci Buddha a fost un prost că a meditat.

Dacă mintea ar putea îndeplini promisiunile, toți cei care meditează ar fi proști, toți oamenii iluminați ar fi proști.

Dar mintea nu poate îndeplini promisiunile. Mecanismul este acesta: ieri mintea ți-a promis că mâine vei primi ceva. Acum ziua de mâine a venit, este astăzi, și mintea nu ți-a dat – ești nefericit, ești frustrat în așteptările tale. Acum mintea spune: „Am să-ți dau mâine". Mintea promite din nou. Și ce prostie e asta, să dai din nou ascultare minții? Iar mâine se va repeta același mecanism – e un cerc vicios.

Tu dai ascultare minții și devii nefericit – altfel ziua de azi ar fi un paradis!

Și nu există alt paradis – această zi de azi este nirvana. Dacă n-ai da ascultare minții, n-ai fi nefericit; nefericirea există numai când există

așteptări și speranțe. Trăiește fără speranță – atunci ești un om virtuos, atunci te retragi.

Cuvintele sunt frumoase. Maestrul a spus: „Se face noapte târzie – de ce nu te retragi?" Nu te-ai săturat de această noapte? N-ai dat deja prea multă

ascultare acestei minți? Ieși din ea. Nu-i mai da ascultare. Retrage-te!"

Dar Tokusan l-a înțeles greșit, pentru că un om care este plin de

întrebări nu poate să înțeleagă răspunsul. Ryutan a dat din compasiune răspunsul, dar discipolul a înțeles greșit – cărturarii întotdeauna înțeleg greșit.

Ce a crezut el? A crezut că maestrul se referea la noaptea de afară. Maeștrii nu vorbesc niciodată despre exterior, ei vorbesc mereu despre interior.

Maestrul vorbea despre noaptea neagră din interior și discipolul s-a gândit:

„Da, se face târziu". S-a uitat afară – s-a uitat la periferie. Maestrul vorbea despre centru. Maestrul vorbea în limbajul interiorului, iar discipolul a înțeles în limbajul exteriorului. Iar limbajul interiorului nu poate fi tradus în limbajul exteriorului. Nu, n-ai cum să îl traduci. Fie îl înțelegi, fie nu îl înțelegi – nu are cum să-ți fie tradus.

Hindi poate fi tradusă în engleză, engleza poate fi tradusă în chineză, dar religia nu poate fi tradusă în nici o limbă. Interiorul nu poate fi tradus în exterior. De ce poate fi chineza tradusă în engleză? Pentru că ambele sunt ale exteriorului, ambele există la periferie.

„De ce nu te retragi?"

a spus maestrul.

Așa că Tokusan s-a înclinat și, când a deschis ușa de plasă să iasă, a spus:

„Afară e foarte întuneric“.

El a crezut că înțelesese. S-a înclinat: „Da, e foarte târziu și se întunecă din ce în ce mai mult și e timpul să mă duc la culcare“.

Ce spunea de fapt maestrul era: „E timpul să te trezești“.

Pentru omul care cunoaște interiorul, „retrage-te“ înseamnă că este timpul să ieși din somn, din minte, pentru că mintea este somnul.

Ai auzit despre boala somnului? – mintea este acea boală, este somn adânc.

Nici chiar atunci când ești treaz nu te lasă să fii treaz; te miști ca hipnotizat, ca un somnambul. Faci lucrurile exact ca un robot. Ești ca un robot; mănânci, vorbești, faci lucruri, ești eficient, dar să nu crezi că ești treaz. Nu ești treaz.

Ai multe feluri de a dormi: uneori dormi cu ochii închiși, alteori dormi cu ochii deschiși. Uneori dormi în pat, alteori dormi în templu, iar alteori pe stradă. Uneori dormi în magazin. Uneori dormi făcând lucruri, alteori dormi fără să faci lucruri. Uneori dormi cu vise, uneori dormi cu gânduri –

dar dormi întruna.

Dimineața nu te trezești. Dimineața începe un altfel de somn, cu ochii deschiși – visele plutesc și gândurile continuă și execuți ritualul. Trezirea nu este necesară pentru ritualul zilnic. Nimănui nu îi place ca în fiecare zi să se întâmple lucruri noi, pentru că, dacă se întâmplă lucruri noi, trebuie să te trezească. Cu lucrurile vechi, cu o rutină poți să te miști adormit. Într-o viață de șaptezeci de ani, dacă ai fost treaz chiar și numai șapte momente, e prea mult. De asta atunci când Gautama Siddhartha s-a deșteptat, noi l-am numit Buddha, cel trezit.

Maestrul voia să spună: „Retrage-te din minte ca să te poți trezi". Iar discipolul a înțeles: „Afară e foarte întuneric, trebuie să mă duc să mă

culc… Trebuie să mă retrag". Așa se întâmplă mereu: ori de câte ori un maestru oferă adevărul, mintea discipolului îl distorsionează.

Așa că Tokusan s-a înclinat…

doar pentru a-i mulțumi maestrului că remarcase în mod corect că noaptea era pe sfârșite.

și, când a deschis ușa de plasă să iasă, a spus: „Afară e foarte întuneric".

Ryutan i-a oferit lui Tokusan o lumânare aprinsă…

Maestrul i-a oferit discipolului o lumânare aprinsă.

… ca să se orienteze, dar chiar în clipa în care Tokusan a primit-o…

și când el dădea să iasă…

… Ryutan a stins-o.

În acea clipă mintea lui Tokusan s-a deschis.

Ce s-a întâmplat? Ryutan i-a oferit lui Tokusan o lumânare aprinsă. A spus:

„Da, afară e foarte întuneric, așa că ia lumânarea asta aprinsă ca să vezi drumul".

Lumânările se oferă pentru afară, nu pentru înăuntru – căci cum poți să

duci o lumânare înăuntru? Nici o lumânare nu poate fi oferită din afară

pentru înăuntru.

De fapt, înăuntru lumina arde mereu. Ea e acolo, dar tu te tot uiți afară.

Odată ce te-ai uitat înăuntru, vezi lumina. A fost întotdeauna acolo. N-ai pierdut-o nici o clipă. N-ai cum s-o pierzi. Este tao al tău, natura ta, însuși sinele tău – nu e nevoie să oferi nici o lumânare pentru înăuntru și nici o lumânare nu poate intra acolo. Dar pentru afară se pot oferi lumânări.

Așa că ține minte: toți cei care îți oferă ceva pentru drum, toate acele lumânări pot fi numai pentru afară. Ele îți pot lumina calea în lume, dar niciodată întru Dumnezeu.

Văzând că discipolul nu înțelesese, maestrul a încercat iar. A creat o situație, o situație foarte rară: i-a oferit lui Tokusan o lumânare aprinsă.

Tokusan punea multe întrebări și el nu i-a oferit nici o lumânare pentru înăuntru, nu i-a oferit nici măcar un răspuns. A spus doar: „Retrage-te!“

Dar dacă afară e întuneric, se poate face ceva, poți să fii ajutat. Dacă trupul tău e bolnav, poți să găsești un doctor; dar dacă sufletul tău e bolnav, nici un doctor nu poate să te ajute – atunci trebuie ca tu să faci ceva. Atunci maestrul poate doar să te aducă în punctul în care trebuie să faci tu ceva, pentru că numai tu poți pătrunde înăuntru, căci acel înăuntru este templul ființei tale. Acolo nu este spațiu – acolo exiști numai tu în deplină

singurătate.

De asta Mahavira a spus că acolo nu poate să intre nici măcar iubirea. Ești absolut singur. Mahavira a folosit un cuvânt pentru această eliberare ultimă, pentru această izbăvire ultimă, iar acel cuvânt este kaivalya.

Kaivalya înseamnă singurătate absolută. În adâncul ființei tale ești absolut singur – acolo nu poate să intre nimeni. Nici chiar un maestru nu poate intra acolo. În centrul unui cerc există doar un punct, nu două. Dacă sunt două, nu este centrul, este tot o mică periferie, o mică circumferință.

În adâncul ființei tale ești singur. Maestrul te poate ajuta să îți dai seama de acest fapt și odată ce îl cunoști, boala dinăuntru dispare. Odată ce îți accepți singurătatea deplină, ești eliberat; atunci nu există nici un atașament –

iubirea poate să curgă. În realitate, numai acum iubirea poate să curgă, pentru că acum iubirea nu este o dependență, nu ești dependent de celălalt.

Dacă ești dependent de celălalt, ești și împotriva lui, pentru că oricine te face să fii dependent este dușmanul, nu poate să fie prietenul. De aceea îndrăgostiții se luptă continuu – fiecare dintre ei este dușmanul celuilalt.

Dacă ai devenit dependent, nu poți trăi fără celălalt, libertatea ta e distrusă, iar iubirea care distruge libertatea devine mai devreme sau mai târziu ură.

Numai acea iubire care îți oferă mai multă libertate nu se va transforma niciodată în ură, va fi veșnică. Așa că numai un Iisus, numai un Buddha poate să iubească veșnic. Ambianța nu se schimbă, domnește aceeași armonie. De ce? Pentru că un Buddha, sau un Iisus, a atins singurătatea deplină și a acceptat acest fapt. Și e foarte frumos să fii absolut singur, ca un Everest.

În vârf, ești singur. În adâncul ființei tale, ești singur. Când ai acceptat asta, iubirea poate să curgă precum Gangele, acum nu mai e nici o problemă, acum poți să iubești necondiționat. Acum poți să iubești fără să devii

dependent, sau fără să faci pe altul să depindă de tine. Acum

iubirea poate să fie libertate.

Maestrul te ajută să devii conștient de singurătatea ta absolută, ultimă.

Acest cuvânt „singurătate“ nu este bun, pentru că are o conotație de tristețe – din cauza ta, nu a cuvântului. Din cauza vechilor asocieri, întotdeauna ești trist când ești singur.

Un maestru zen japonez era un grădinar grozav, era îndrăgostit de grădinărit. Chiar și împăratul ajunsese să-i invidieze grădina. Într-o zi, cineva a venit la împărat și i-a spus: „Acum trebuie să te duci să vezi“.

Japonezilor le place foarte mult rochița-rândunicii, iar omul care vorbea cu împăratul a spus: „N-am văzut niciodată astfel de flori, sunt milioane, toată

grădina maestrului zen este plină de flori. Și ce parfum minunat! Trebuie să

te duci“.

Pentru împărat era prea mult să se ducă să vadă grădina acestui sărac. El avea o grădină mare, de sute de acri, în care lucrau sute de grădinari – și să

se ducă el să vadă?!

Dar omul i-a spus: „S-ar putea să nu mai ai altă ocazie“.

Așa că împăratul i-a spus: „Du-te să-i dai de știre că mâine-dimineață vin la el“.

Maestrul a fost informat. În dimineața următoare, împăratul a venit însoțit de curtea sa. În jurul mănăstirii s-au adunat mii de oameni. Împăratul a venit, s-a uitat în jur și a spus: „Cum? Am fost informat că aici sunt milioane de flori și eu nu văd în grădină decât o singură rochiță-a-rândunicii!“

Maestrul zen a spus: „Da, au fost milioane, dar noaptea le-am înlăturat pe toate, pentru că noi credem în unicul. Iar floarea asta este cea mai frumoasă

dintre toate – ai fi ratat-o în mulțime. Așa că le-am înlăturat pe toate, salvând-o pentru tine doar pe cea mai bună, cea mai

frumoasă“.

Împăratul s-a întristat puțin. A spus: „Pare atât de izolată!“

Iar maestrul zen a râs și a spus: „Nu este izolată. Este singură“.

Ține minte acest lucru: când ajungi în cel mai tainic centru al tău nu ești izolat, ești singur. Iar această singurătate nu este un spațiu gol – este împlinirea. Această singurătate nu este seacă, ea debordează. Această

singurătate nu este un vid, ea este întregul.

Maestrul poate doar să te facă să fii conștient de acest fapt, care există deja.

El nu poate să-ți împărtășească nimic nou. El îți dă numai ce ai deja, ce ești deja, ce porți deja în tine, dar față de care n-ai fost niciodată atent. El doar te face conștient de adevăr: comoara care este ascunsă în ființa ta, iar tu nici nu te uiți la ea.

Tu ești deja un dumnezeu; maestrul doar te face conștient de acest lucru. Nu este o realizare.

Ryutan i-a oferit lui Tokusan o lumânare aprinsă. A spus: „Bine. Dacă nu poți să te uiți înăuntru, ci la întunericul în care trăiești, întunericul minții… Eu vorbesc despre interior, iar tu te uiți afară – dacă într-acolo îți îndrepți atenția, am să-ți dau o lumânare“.

I-a dat… o lumânare aprinsă ca să se orienteze, dar chiar în clipa în care Tokusan a primit-o… și dădea să iasă din templul maestrului… Ryutan a stins-o.

Brusc s-a făcut întuneric! Cu lumânarea aprinsă, era lumină. Nici nu i-a dat-o bine și a și stins-o și brusc s-a făcut întuneric.

În acea clipă… ce s-a întâmplat?… mintea lui Tokusan s-a deschis – el s-a iluminat.

Ce s-a întâmplat în acea clipă? S-au întâmplat concomitent multe lucruri, într-o fracțiune de secundă. Lumânarea a fost stinsă și, imediat, el s-a iluminat.

Ce s-a întâmplat? Tokusan și-a dat seama brusc că maestrul nu vorbea despre noaptea neagră de afară. De asta stinsese lumânarea – ca să indice că

lumânarea asta nu era de ajutor. El vorbea despre interior, despre noaptea

neagră din interior. El nu îi spunea să se retragă și să se culce. Voia să-l facă

să fie atent și conștient. Iar când lumina s-a stins brusc, mintea lui Tokusan s-a oprit brusc. Nici prin cap nu îi trecuse… a fost ceva total imprevizibil.

Maestrul i-a dat lumânarea și apoi a stins-o. Ceva tare absurd! De ce i-a mai dat-o?

Gestul era atât de contradictoriu încât, o clipă, mintea n-a mai putut să

gândească – pentru că mintea nu poate să gândească atunci când există o contradicție. Eu îți dau de multe ori lumânarea și o sting imediat. Spun o propoziție și o contrazic imediat, doar ca mintea ta să nu poată gândi ceva despre ea, să nu o poată prelucra. Dacă mintea apucă s-o prelucreze, prilejul este ratat.

Gestul a fost contradictoriu: noaptea era neagră, iar maestrul i-a oferit o lumânare, iar când el era pe cale să plece, maestrul a stins-o. Ce a vrut să

spună maestrul? Câtă inconsecvență!

Oamenii iluminați sunt întotdeauna inconsecvenți. Consecvența este întotdeauna a minții. Un gânditor consecvent poți să găsești, dar nu poți găsi un Buddha consecvent. El se comportă diferit de la o clipă la alta, pentru că el trăiește în clipa prezentă și reacționează la ea.

Discipolul a înțeles un lucru, că maestrul nu vorbea despre afară. El nu vorbea despre noaptea de afară, ci despre noaptea din interior. A oferit lumânarea și apoi a stins-o. Spunea astfel că înăuntru nu te poate ajuta nimeni. Trebuie să intri tu însuți în întunericul din tine, lumânările astea nu sunt de nici un ajutor. Nimeni nu poate fi călăuză acolo, doar indicații poți primi.

Se zice că Buddha a spus că buddhașii doar arată calea – tu trebuie să

mergi, ei nu pot să meargă cu tine. Dacă ar merge cu tine, ai ajunge să fii dependent de ei, iar ei ar deveni lumea ta. Ei nu pot

să meargă cu tine. Este absolut imposibil ca altcineva să te ducă în centrul tău. Un buddha îți poate arăta drumul – buddhașii doar arată calea; tu trebuie să mergi pe ea.

Brusc s-a făcut întuneric – mintea s-a oprit. Mintea nu poate să conceapă, mintea nu poate să se împace cu acest comportament contradictoriu. În minte a apărut o discontinuitate, o pauză – iar acea pauză a devenit meditație. Mintea lui s-a deschis brusc. Când mintea nu poate să

funcționeze, când mintea găsește că ceva este imposibil de reconciliat, se întrerupe.

Dacă pentru minte ceva este logic, ea continuă. Din cauza minții discipolului, maestru trebuie să fie ilogic; numai atunci pauzele sunt posibile. Acum el se poartă într-un fel și în clipa următoare se contrazice.

Acum spune ceva și în clipa următoare spune ceva total invers. Nu poți să

faci un sistem din asta.

Când Buddha a murit au apărut multe sisteme, pentru că fiecare filosof a început să creeze un sistem propriu, iar acum budiștii au multe filosofii. În acele filosofii, contradicțiile au fost omise și s-a creat un tot consecvent.

Dar când omiți contradicțiile, îl omiți pe Buddha însuși – pentru că el era în contradicțiile lui. Era în pauze. Șoca mintea discipolilor. Acesta a fost un șoc – în acea clipă, Tokusan a devenit brusc atent. Nu prezisese asta. Dacă

mintea poate să prezică ceva, nu există șoc. Dacă, după ce ți-am spus povestea asta, îți dau o lumânare și apoi o sting, nu se va întâmpla nimic, pentru că tu știi povestea și te aștepți să fac asta.

O metodă nu poate fi folosită și a doua oară. De asta este nevoie mereu de noi buddhași; mintea discipolilor cunoaște bine metodele vechilor discipoli, iar un buddha nou ar putea face exact invers. Ar putea să-ți dea o lumânare și să nu o stingă apoi, iar tu vei pleca în noapte cu acea lumânare gândindu-te: „Ce s-a întâmplat? Povestea pare neterminată!“ Un buddha nou trebuie să inventeze metode noi, tehnici noi, ca să păcălească mintea discipolului.

În acea clipă mintea lui Tokusan s-a deschis. Iar atunci când mintea este deschisă, ești iluminat. Mintea este o ușă închisă. Ființa este o ușă deschisă –

asta e singura diferență. Când mintea e deschisă, ești o ființă; când mintea e închisă, ești doar un trecut, o amintire, nu ești o forță vie. Când mintea este închisă, poți să te uiți doar afară, căci cum ai putea să te uiți înăuntru?

Mintea este închisă, ușa este închisă. Când mintea se deschide, poți să

privești înăuntru.

Privind înăuntru, te transformi total. Este suficient să arunci o privire în interior ca să nu mai fii niciodată același. Atunci poți să te miști, poți să te uiți afară, poți să umbli în lume. Poți să fii negustor, poți să fii funcționar, poți să fii profesor – poți să fii ce ai fost înainte, dar calitatea s-a schimbat.

În zen se spune că înainte ca un om să devină iluminat, râurile sunt râuri și munții sunt munți. Apoi, când devine un căutător, râurile nu mai sunt râuri, munții nu mai sunt munți – totul e confuz, un haos. Iar când omul devine iluminat, râurile sunt iar râuri, munții sunt iar munți.

Adepții zen spun că un om iluminat trăiește la fel ca un om obișnuit – pe dinafară nu e nici o diferență. Mănâncă atunci când îi este foame, doarme când este obosit – nu e nici o diferență pe dinafară. Doar natura ființei, calitatea ființei s-a schimbat. Acum mintea lui e deschisă. El poate să se uite afară, dar rămâne înăuntru. Poate să se miște în lume, dar lumea nu se mișcă în el. El rămâne în lume, dar lumea nu mai face parte din ființa lui.

Poate să facă orice este nevoie, dar nu se atașează. Nu că ar fi detașat – nu, nu e nici atașat, nici detașat. Lumea a devenit un vis, lumea a devenit un joc. Nu mai este reală, nu mai este substanțială. Dacă este măcelar, va rămâne măcelar; își va duce la capăt meseria.

Zen spune că mintea obișnuită este mintea iluminată – cu o singură

diferență; mintea e deschisă, ușa e deschisă, omul e atent, treaz. Somnul a dispărut. Nu mai ești hipnotizat, nu mai ești drogat. Ești ager.

Dacă te străduiești prea mult să schimbi exteriorul, asta arată că încă ești atașat. Dacă un om încearcă să fie detașat, asta arată atașament. De ce să-ți bați capul cu detașarea, dacă nu ești atașat? Dacă un bărbat fuge de femei, asta arată că este încă obsedat de sex. Altfel de ce ar fugi de femei?

Dacă un om evită viața în lume și se duce în Himalaya, el rămâne totuși cumva în ea, sau ea rămâne în el. El încă se teme, iar teama arată

întotdeauna că nu te-ai schimbat. Altfel, un om iluminat este la fel de obișnuit ca toți ceilalți. Mai obișnuit decât toți ceilalți! Extraordinar de obișnuit! De ce? Pentru că nu este un exhibiționist. Ar putea fi vecinul de alături și să nu-l cunoști, pentru că tu umbli după oameni ieșiți din comun.

Dacă un om stă în picioare de mulți ani, vei face multe, multe mile ca să îl vezi. Va fi un pelerinaj, pentru că mulți se vor duce să vadă un om care stă

în picioare de zece ani. O fi asta o mare ispravă, dar nu arată nimic. Arată

doar un punct de vedere egotist, un exhibiționism. Poate că te duci și te înclini în fața unui om care postește, fiindcă tu nu poți să postești. Acest om și-a atins ținta și tu nu poți s-o atingi. Te simți inferior în fața acestui om. Te înclini pentru că în sinea ta vrei să fii și tu așa: extraordinar.

Un om este brahmacharia, celibatar; tu îl admiri, ești foarte impresionat, pentru că tu nu poți să trăiești fără femei, iar omul acesta a putut. El și-a realizat dorința pe care o ai și tu în adâncul ființei tale, dorința de a trăi fără o femeie, pentru că femeia înseamnă sclavie. Femeia creează în jurul tău un hotar, pune stăpânire pe tine. Nu poți să treci dincolo de acel hotar, ți-e frică de femei.

Cineva l-a întrebat pe Mulla Nasrudin, în timp ce acesta părăsea taverna:

„De ce pleci azi atât de devreme, Nasrudin?“

Nasrudin a răspuns: „În fiecare zi e o problemă. Soția!“

Omul a spus: „Ți-e frică de soție? Ești bărbat sau șoarece?“

„Sunt bărbat“, a spus Nasrudin.

Omul a întrebat: „Dacă ești bărbat, de ce pleci așa de devreme? Ești sigur că ești bărbat?“

„Sunt sigur, absolut sigur, fiindcă soției mele îi este frică de șoareci. Sunt sigur bărbat. Mie mi-e frică de ea, iar ei îi este frică de șoareci. De-aș fi șoarece…!“

Soția, soțul, familia, munca, responsabilitățile, lumea – toate

devin o povară, un hotar în jurul tău. Te simți închis într-o cușcă, te simți întemnițat. Și atunci e firesc să te înclini în fața unui bărbat care a lăsat totul, care nu este împovărat nici de soție, nici de copii, nici de griji, nici de frică – te înclini în fața lui pentru că îți zici: „Asta este ținta. Aș vrea și eu să realizez asta".

Dar acest om este exact polul tău opus. O fi devenit el șoarecele și tu oi fi tot bărbatul, i-o fi soției frică de el, dar nimic nu s-a schimbat. El este exact opusul. Și el ascunde aceleași frici. Și el ascunde aceleași dorințe, însă el a inversat întregul proces. El plutește în susul râului, atâta tot – dar râul este același, lupta continuă. Poate e un luptător mai bun decât tine, sau poate e un luptător mai prost decât tine – pentru că oamenii proști sunt întotdeauna curajoși și ei pot pluti în susul râului mai ușor decât ceilalți. Idioții pot să

facă lucruri pe care, în mod obișnuit, oamenii inteligenți nu le pot face.

Proștii pot să intre acolo unde chiar și îngerilor le este frică să intre. Uită-te la călugării din mănăstiri, la sannyasini, la așa-zișii sadhuși. În ochii lor n-ai să vezi niciodată inteligență, n-ai să vezi seninătate, n-ai să vezi flacăra. Vei vedea doar oameni proști, idioți, nătângi! Ei pot să facă mai ușor astfel de lucruri. Pot să stea în cap, shirshasana, și pot să facă asta ani întregi, dar ei nu s-au schimbat, transformarea nu a avut loc.

Zen spune că mintea obișnuită este mintea iluminată. Nu pleci nicăieri.

Lumea obișnuită este paradisul. Aici și acum, totul e prezent. Nu trebuie să

pleci nicăieri.

La un om a cărui minte este deschisă, soția dispare. Nu că ar pleca, ar fugi de soție – doar că soția dispare și apare o ființă frumoasă. Atunci când soția nu există, există o ființă frumoasă. Atunci când dintr-o ființă faci o soție, un soț, intră urâțenia. Mintea ta închisă creează problemele, nu soția.

Pentru prima dată devii conștient de frumusețea lumii… totul e tânăr și proaspăt și viu și Dumnezeu este aici! Dacă tu crezi că Dumnezeu este altundeva, încă dai ascultare minții, pentru că acesta e limbajul minții:

„Altundeva, altundeva. Niciodată aici", iar el este întotdeauna aici.

Meditația îți dezvăluie ceea ce este aici și acum. Și atunci mintea obișnuită

devine extraordinară, iar viața obișnuită devine viața supremă. Singura diferență constă într-o minte închisă sau deschisă.

Atunci când există gânduri, mintea este închisă. Când nu există gânduri, nu există nori și mintea este deschisă. Iar atunci când mintea este deschisă, vechiul ciubăr se sparge, apa se împrăștie, reflecția dispare – nu mai e apă, nu mai e lună.

Destul pentru astăzi.

7. Buddha cu nasul negru

O călugăriță care era în căutarea iluminării a confecționat o statuie din lemn a lui Buddha și a acoperit-o cu o foiță de aur. Statuia era foarte frumoasă și călugărița o lua cu ea oriunde se ducea.

Anii au trecut și, continuând să-l care peste tot pe Buddha al ei, călugărița s-a stabilit într-un mic templu de țară, unde erau multe statui ale lui Buddha, fiecare având propriul altar.

Călugărița aprindea în fiecare zi tămâie în fața lui Buddha al ei de aur, dar neplăcându-i ideea că mireasma tămâii ei ajungea la celelalte statui, a inventat o pâlnie prin care fumul urca numai la statuia ei.

Lucrul acesta a înnegrit nasul statuii de aur, făcând-o deosebit de urâtă.

Una dintre cele mai mari probleme cu care se confruntă toți cei care străbat calea este stabilirea unei distincții clare între iubire și atașament. Cele două

par a fi același lucru, dar nu sunt. Seamănă, dar nu sunt la fel. Dimpotrivă, chiar și ura seamănă mai mult cu iubirea decât atașamentul. Atașamentul este exact opusul; el ascunde realitatea urii și îi conferă aparența de iubire, el ucide iubirea. Nimic nu poate fi atât de otrăvitor ca atașamentul, ca posesivitatea. Încearcă să înțelegi asta, ca apoi să ne ocupăm de această

poveste frumoasă.

Li s-a întâmplat multora, ți se întâmplă și ție – pentru că mintea este foarte confuză când este vorba de iubire și atașament. Iar cei care privesc lucrurile din afară, devin întotdeauna victime. Atașamentul este luat drept iubire, iar odată ce consideri atașamentul, posesivitatea drept iubire, nu îți mai dai seama de adevăr. Ai ales o monedă falsă. Acum nu cauți moneda adevărată

pentru că tu crezi că aceasta este cea adevărată. Ai fost indus în eroare.

Posesivitatea, atașamentul, este iubirea falsă. Ura este mai bună, pentru că

măcar ea este adevărată. Iar ura poate deveni în orice zi iubire, pe când posesivitatea nu poate deveni iubire niciodată. Ca să devină iubire, trebuie să te lepezi de posesivitate. De ce atașamentul pare iubire? Și care este diferența? Mecanismul este subtil.

Iubirea înseamnă că ești gata să te pierzi în celălalt. Este o moarte, cea mai adâncă moarte posibilă, cel mai adânc abis cu putință în care cazi și tot cazi.

Este un abis fără fund, este o cădere veșnică în celălalt. Nu se sfârșește niciodată. Să iubești înseamnă că celălalt a devenit atât de important încât tu te pierzi. Iubirea înseamnă să te predai necondiționat, căci dacă există

chiar și o singură condiție, atunci tu ești cel important, nu celălalt; atunci tu ești centrul, nu celălalt. Dacă tu ești centrul, celălalt este doar un mijloc. Te folosești de celălalt, îl exploatezi pe celălalt – dar tu ești ținta. Iar iubirea spune să-l faci pe celălalt ținta, iar tu să te dizolvi, să te pierzi. Este un fenomen de pieire, un proces al morții. De asta oamenilor le este frică de iubire. Oi fi vorbind tu despre ea, oi fi cântând-o tu, dar în adâncul ființei tale ți-e frică de iubire. Nu intri niciodată în ea.

Toate poeziile, toate cântecele despre iubire sunt doar niște surogate menite să te facă să simți că ești iubitor fără să iubești. Iubirea este o necesitate atât de mare încât nu poți să trăiești fără ea; ai nevoie fie de iubire adevărată, fie de un înlocuitor. O fi înlocuitorul fals, dar măcar pentru o vreme îți dă

sentimentul că iubești. Te bucuri chiar și de lucrul fals. Mai devreme sau mai târziu îți vei da seama că e fals; atunci nu ai să preschimbi iubirea falsă

în iubire adevărată – atunci vei schimba persoana iubită.

Acestea sunt cele două posibilități: când ajungi să știi că iubirea asta e falsă

poți să te schimbi, poți să renunți la această iubire falsă și să devii un îndrăgostit adevărat. Cealaltă posibilitate este să schimbi partenerul. Așa funcționează mintea: când îți spui „Iubirea asta nu mi-a adus fericirea promisă, ba dimpotrivă, sunt și mai nefericit", crezi că celălalt te trage pe sfoară, nu că tu păcălești.

Nimeni nu te poate păcăli în afară de tine… Tu consideri că celălalt te păcălește, celălalt este răspunzător, așa că schimbi soția, schimbi soțul, schimbi maestrul, schimbi divinitatea, te muți din templul lui Buddha în templul lui Mahavira, îți schimbi religia, îți schimbi rugăciunea, nu te mai duci la moschee, te duci la biserică – îl schimbi pe celălalt. Apoi iarăși pentru o vreme ai sentimentul că ești îndrăgostit. Dar mai devreme sau mai târziu îți dai seama că este ceva fals – pentru că nu satisface. Atunci iarăși trebuie să-l schimbi pe celălalt.

Dacă ajungi să-ți dai seama că nu celălalt este problema, că iubirea ta e falsă… doar ai vorbit despre ea, dar nu ai făcut nimic să intri în ea – ți se

face frică, te sperii. Iubirea e ca moartea. Dacă ți-e frică de moarte, îți va fi frică și de iubire. În moarte doar corpul tău moare. Esențialul, egoul, care ție ți se pare esențial, rămâne în siguranță. Mintea, care ți se pare importantă, este dusă mai departe în altă viață. Identitatea ta lăuntrică

rămâne aceeași; se schimbă doar veșmântul exterior, hainele.

Așa că moartea nu e niciodată foarte adâncă, e superficială. Iar dacă ți-e frică de moarte, cum să fii gata să intri în iubire? Pentru că în iubire nu moare doar veșmântul, nu moare doar casa, ci tu mori – moare mintea, moare egoul. Această frică de moarte devine frică de iubire, iar frica de iubire devine frică de rugăciune, de meditație. Moartea, iubirea și meditația sunt asemănătoare. Iar drumul e același, trebuie să te deplasezi pe el. Iar dacă n-ai iubit și n-ai meditat niciodată, pierzi complet

experiența frumoasă

a morții.

Dacă ai iubit, moartea este o experiență atât de frumoasă și de intensă, încât nu o poți compara cu nimic din viață. Viața nu poate fi atât de adâncă

precum moartea, pentru că viața se întinde pe șaptezeci, optzeci de ani.

Moartea durează o singură clipă – e foarte intensă; viața nu poate fi atât de intensă. Iar moartea este punctul culminant, nu sfârșitul. Ea este punctul culminant, piscul; toată viața te străduiești să ajungi la el. Și ce prostie –

când ajungi în vârf, ți-e atât de frică, ești atât de amețit, atât de speriat încât închizi ochii și devii inconștient. Oamenii mor într-o stare de inconștiență.

Ei ratează experiența.

Așa că iubirea poate fi de folos pentru că ea te va pregăti pentru moarte și te va pregăti și pentru meditație. În meditație, celălalt nu există, trebuie să te pierzi pe tine însuți. Iubirea e mai adâncă decât moartea; meditația este mai adâncă decât iubirea, pentru că în iubire celălalt mai există – ai de ce să te agăți. Iar atunci când te agăți, ceva din tine supraviețuiește.

Însă în meditație nu există celălalt. De aceea Buddha, Mahavira și Lao Tzu neagă existența lui Dumnezeu. Ei știu foarte bine că Dumnezeu există, însă

îi neagă existența ca să nu îți rămână nici un suport pentru meditație. Dacă

celălalt există, meditația ta poate deveni cel mult iubire, devotament, dar moartea totală tot nu este cunoscută. Moartea totală este posibilă numai atunci când nu există celălalt și tu te dizolvi pur și simplu, te evapori pur și simplu; nu există nimeni de care să te agăți – atunci are loc cel mai mare extaz.

Cuvântul extaz este foarte semnificativ, foarte frumos. Extaz înseamnă

ieșirea din sine, să fii în afară de sine. Extaz înseamnă că ești mort complet și stai în afara ta și te uiți la această moarte, ca și cum întreaga ta existență

ar fi devenit un cadavru. Ești în afara lui și te uiți la propria moarte; atunci se întâmplă fericirea supremă. Dacă ți-aș spune că ești în căutarea morții supreme, te-ai speria – dar chiar ești în căutarea ei. Religia este arta de a învăța să mori.

Iubirea înseamnă moarte, dar atașamentul nu este moarte. Iubirea înseamnă că celălalt a devenit atât de important încât poți să te dizolvi; încrederea ta în celălalt este atât de mare încât nu mai ai nevoie de minte –

poți să o lași deoparte.

De asta oamenii spun că iubirea e nebunie și că iubirea e oarbă. Este. Nu că

ai orbi, dar atunci când lași egoul deoparte, când lași mintea deoparte, ceilalți te consideră orb și nebun. Asta este starea de nebunie. Nu mai gândești singur. Ai atâta încredere în celălalt încât acum nu mai este nevoie să gândești, deoarece gândirea este necesară numai dacă există îndoială.

Îndoiala creează gândirea, îndoiala este baza gândirii. Dacă nu te îndoiești, gândirea se oprește. Dacă nu gândești, unde este egoul, cum rezistă egoul?

De asta egoul se îndoiește mereu, nu are niciodată încredere.

Dacă ai încredere, egoul dispare. De asta toate religiile susțin cu tărie că

numai prin credință și încredere și iubire vei intra în templul divinității –

altă ușă nu există. Prin îndoială nu poți să intri, pentru că atunci când te îndoiești, rămâi. Când ai încredere, dispari.

Iubirea înseamnă încredere, înseamnă dizolvarea egoului. Centrul se mută

în celălalt. Celălalt devine foarte important – însăși viața ta, însăși ființa ta.

N-ai nici cea mai mică urmă de îndoială. Încrederea e totală, perfectă. În acea încredere perfectă este frumusețe, binecuvântare.

Dar egoul face o șmecherie. În loc de iubire el îți dă atașament, posesivitate.

Iubirea spune să te lași posedat de celălalt, egoul spune să îl posezi pe celălalt. Iubirea spune să te dizolvi în celălalt, egoul spune să-l faci pe celălalt să cedeze în fața ta, să-l silești pe celălalt să fie al tău, să nu-l lași pe celălalt să fie liber. Să-i confiști celuilalt libertatea, să-l faci să devină

periferia ta, umbra ta.

Iubirea îi dă viață celuilalt; posesivitatea, atașamentul îl omoară pe celălalt, îi iau viața celuilalt. De asta îndrăgostiții, așa-zișii îndrăgostiți, se omoară

unul pe celălalt – sunt veninoși. Uită-te la un soț și o soție: cândva au fost îndrăgostiți – credeau că sunt îndrăgostiți, apoi au început să se omoare unul pe celălalt. Acum sunt două persoane moarte, fiecare a devenit o închisoare pentru celălalt. Le este pur și simplu frică, sunt speriați de celălalt.

Odată, la un circ, era o îmblânzitoare de lei. Cei mai fioroși lei se supuneau ordinelor ei. Și, cel mai grozav lucru, la care li se tăia respirația tuturor spectatorilor, era atunci când dresoarea, care avea pe limbă un cub de zahăr, îi poruncea celui mai fioros leu să vină să ia zahărul din gura ei și el îl lua. Toată lumea aplauda frenetic.

Într-o zi s-a dus și Mulla Nasrudin la cric. Toată lumea a aplaudat numărul, numai Nasrudin nu a schițat nici un gest.

„Un fleac, a spus el, oricine poate să facă asta."

Dresoarea s-a uitat disprețuitoare la el și l-a întrebat: „Tu poți s-o faci?"

Nasrudin a răspuns: „Da, oricine poate s-o facă – dacă leul poate s-o facă".

Bărbatului îi este tare frică de femeie – și asta în urma experienței iubirii.

Iubirea, așa-zisa iubire, îl ucide pe celălalt. Altfel de ce ar fi atât de urâtă

lumea asta?

Când sunt atâția oameni care se iubesc – soțul o iubește pe soție, soția îl iubește pe soț, părinții își iubesc copiii, copiii își iubesc părinții, fiecare își iubește prietenii, rudele –, când e atâta iubire, de ce există atâta urâțenie, atâta suferință?

Se pare că, undeva, ceva a luat-o pe un drum foarte greșit. Asta nu este iubire. Atunci când iubești, frica dispare. Cu cât iubești mai mult, cu atât ți-e mai puțin frică. Când iubirea ajunge să fie

totală, nu mai există frică. Dar la posesivitate, frica devine din ce în ce mai mare, pentru că atunci când

posezi o persoană ți-e frică mereu că ar putea să te părăsească, să plece – și există mereu îndoiala. Soțul se teme că soția lui ar putea iubi pe altcineva.

Încep să se spioneze reciproc, fiecare îl privează pe celălalt de libertate, pentru a înlătura posibilitatea înșelării.

Dar atunci când confiști libertatea, când înlături posibilitatea necunoscutului, viața își pierde prospețimea, devine monotonă. Totul devine plat, fără sens, plictisitor și monoton. Și cu cât se întâmplă asta mai mult, cu atât devii mai posesiv. Când iubirea este pe ducă, când ceva îți scapă din mâini, devii mai posesiv, te agăți mai tare; ești mai protector, ridici mai multe ziduri și închisori. Acesta este cercul vicios.

Cu cât sunt mai multe închisori, cu atât va fi mai puțină viață. Te temi și mai mult că ceva se întâmplă și iubirea dispare, așa că faci o închisoare mai mare și tot așa. Iar metodele de a face asta sunt multe și subtile: gelozie, gelozie continuă și posesivitate într-o asemenea măsură încât celălalt nu mai e o persoană. Celălalt devine doar un lucru, un obiect de uz curent, pentru că un lucru poate fi mai ușor posedat decât o persoană, pentru că un lucru nu se poate răzvrăti, nu poate pleca fără permisiunea ta, nu se poate îndrăgosti de altcineva.

Când iubirea devine o frustrare – și va deveni o frustrare, fiindcă nu este iubire –, încetul cu încetul începi să iubești lucruri. Uită-te la oameni când își lustruiesc mașinile, la felul în care se uită la mașinile lor – cât sunt de vrăjiți! Fața li se luminează, sunt îndrăgostiți de mașinile lor.

În Occident, mai ales, unde iubirea a fost omorâtă de tot, oamenii sunt îndrăgostiți de lucruri, sau de animale: câini, pisici, mașini, case. E mai ușor să iubești un lucru sau un animal; un câine e mai credincios decât poate fi vreodată o soție. Nu găsești un animal mai credincios decât câinele – el rămâne credincios, nu e nici un pericol. O soție este periculoasă. Un soț este periculos; în orice clipă poate să plece și tu nu poți să faci nimic. Iar când pleacă, tot egoul tău e făcut praf, te simți rănit. Ca acea rană să nu se mai întâmple vreodată, începi să-l omori pe celălalt ca să devină exact ca mașina și casa – lucruri moarte.

Nefericirea este că atunci când posezi o persoană ea devine un lucru – dar tu voiai să iubești o persoană, nu un lucru. Pentru că un lucru poate fi posedat, dar nu e simțitor, nu poate răspunde iubirii tale. Îți poți îmbrățișa mașina,

dar ea nu te poate îmbrățișa. Își poți săruta mașina, dar sărutul nu îți poate fi întors.

Am auzit o anecdotă cu Picasso. O admiratoare a lui Picasso a venit odată la el și i-a spus: „V-am văzut autoportretul într-o galerie de artă. Este foarte frumos și a pus stăpânire pe mine în așa măsură încât am uitat de toate și l-am sărutat".

Picasso s-a uitat la femeie și a întrebat: „Portretul a întors sărutul?"

„Ce întrebare e asta?", a spus femeia. Cum să întoarcă un portret sărutul?"

La care Picasso a zis: „Atunci nu e portretul meu!"

Cum poate o soție moartă să întoarcă sărutul? Cum poate un soț mort să

întoarcă sărutul?

Asta este nefericirea: dacă vrei să posezi, ucizi. Iar în clipa în care ai reușit, toată splendoarea dispare, căci acum celălalt nu poate răspunde. Celălalt poate să răspundă numai atunci când are libertate, însă tu nu vrei să-l lași liber pentru că nu iubești. Iubirea nu e niciodată posesivă. Prin însăși natura ei nu poate fi.

Și asta nu se întâmplă doar când este vorba de un bărbat sau o femeie. Dacă

începi să iubești un Buddha, toată treaba se repetă. Faci același lucru, devii și aici posesiv. Multe temple asta au creat – posesivitatea. Creștinii cred că

Hristos le aparține lor. Hristos nu poate aparține nimănui, dar ei cred că

este al lor; ei sunt posesorii. Mohamedanii cred că Mohamed le aparține lor.

Nu poți să desenezi un tablou al lui Mohamed – vei fi târât în

tribunal. Nu poți să faci o statuie a lui Mohamed, pentru că mahomedanii nu permit asta. Dar cine sunt acești mahomedani? Cum au ajuns ei posesorii? L-au transformat pe Mohamed într-un lucru mort.

Nimeni nu-l poate poseda pe Mahomed, nimeni nu-l poate poseda pe Hristos – ei sunt foarte mari, iar mâinile oamenilor sunt foarte mici. Ei nu pot fi posedați. Iubirea nu poate fi niciodată posedată; ea este o forță vitală

uriașă, este o forță infinită, iar tu ești atât de micuț, atât de mărunt încât nu poți să o posezi. Dar creștinii îl au pe Hristos al lor, mahomedanii îl au pe Mahomed al lor, hindușii pe Krishna al lor, budiștii pe Buddha al lor.

În rândul jainiștilor există două comunități – jainiștii l-au divizat pe Mahavira. În India există câteva temple care aparțin ambelor comunități, așa că acolo e mereu ceartă și se ajunge la tribunal. Motivul de ceartă îl constituie statuia lui Mahavira; swetamberii, cei care se roagă dimineața, îi pun statuii lui Mahavira ochi falși, deschiși, iar digamberii, cei care se roagă

seara, nu se pot ruga la o statuie a lui Mahavira cu ochii închiși, trebuie mai întâi să îi închidă ochii sau să înlăture ochii falși, numai atunci se simt în largul lor; atunci Mahavira este al lor. Dar cum poate fi el al tău sau al meu? Este Mahavira un lucru, o casă, un obiect de uz curent? Dar îndrăgostiții sunt falși îndrăgostiți – în realitate ei sunt posesori, nu îndrăgostiți.

Acest lucru s-a întâmplat atât de profund în religii încât, în loc să devină o binecuvântare pentru lume, religia s-a dovedit periculoasă. Din cauza acestei posesivități religia devine sectă – ajungi să te închini la un lucru mort și atunci în viața ta nu se întâmplă nimic; și atunci crezi că ceva e în neregulă cu religia. Nu e nimic în neregulă cu religia. Mahavira te-ar fi putut transforma. Krishna ți-ar fi putut da lumina pe care o avea, dar nu l-ai lăsat. Cu siguranță Hristos ar fi putut să fie mântuirea, dar nu l-ai lăsat.

Evreii l-au răstignit, iar cei de după ei l-au mumificat în biserici. Acum el e un lucru mort – bun de venerat, bun de posedat, dar cum poate să te transforme un Hristos mort?

Iar preoții știu foarte bine asta. De asta n-am întâlnit niciodată un preot care să fie credincios. În adâncul ființei lor preoții sunt

necredincioși, pentru că ei știu toată treaba, știu că acest Hristos e mort. Închinăciunea lor este doar un gest făcut de ochii lumii.

Este un fapt istoric că în anul 999, pe 31 decembrie, în toată lumea, mai ales în comunitățile creștine, s-a răspândit zvonul că 1 ianuarie 1000 era ziua Judecății de Apoi și lumea avea să fie dizolvată și toți oamenii aveau să stea în fața divinității.

Așa că pe 31 decembrie 999, creștinii din toată lumea și-au închis prăvăliile – ba chiar și-au împărțit și lucrurile – pentru că în dimineața zilei de 1 ianuarie nu avea să mai existe lumea. Oamenii s-au îmbrățișat și s-au sărutat, ba chiar s-au dus la dușmanii lor pentru a le cere iertare, iar în acea seară lumea arăta cu totul altfel. Dacă viitorul se termina mâine, de ce să

dușmănești? De ce să nu iubești? De ce să nu te bucuri? Oamenii sărbătoreau – venea ultima zi.

Creștinii din întreaga lume au închis tot. Numai birourile Vaticanului de la Roma erau deschise – pentru că papa și preoții știau bine că asta nu avea să

se întâmple, că era doar o superstiție. Și apoi, ei au născocit toată treaba!

Papa nu a împărțit absolut nimic din bunurile lui.

Preoții știu că Hristos e mort – și că tu ești prost, te rogi la un lucru mort.

Dar ei nu pot să-ți spună asta, pentru că este un secret al meseriei, iar exploatarea este posibilă numai prin el. Și este în favoarea lor, pentru că

dacă Hristos ar fi viu, ei n-ar mai putea fi intermediarii. Un Hristos viu va veni direct la tine; el nu va permite un mediator, un broker. Hristos nu va permite ca între el și adoratori să stea un preot. Așa că, pentru preoți, un Hristos viu este periculos, numai un Hristos mort este bun.

Preoților nu le place un Mahavira când este viu, nu le place un Buddha când este viu – ei sunt mereu împotriva lui când e viu. Când e mort, vin imediat și se organizează în jurul lui, ridică un templu și încep să te exploateze. Preoții sunt împotriva unui Mahavira, a unui Buddha, a unui Krishna, însă ei știu că atunci când sunt morți numele lor pot fi exploatate.

Însă trebuie să ții minte că dacă în iubire, în rugăciune, în închinăciune devii posesiv, ucizi. Iar dacă îl ucizi pe Krishna, cum te poate el transforma?

Cum te poate el aduce la conștiința lui Krishna? Imposibil!

Acum să ne ocupăm de această poveste. Este frumoasă.

O călugăriță care era în căutarea iluminării a confecționat o statuie din lemn a lui Buddha și a acoperit-o cu o foiță de aur. Statuia era foarte frumoasă și călugărița o lua cu ea oriunde se ducea.

Povestea asta trebuie înțeleasă cuvânt cu cuvânt. O călugăriță… pentru că

asta este inima femeii – să posede. De asta nu e călugăr, ci o călugăriță. Și să

nu crezi că numai femeile posedă; posedă și bărbații, dar atunci ei au inimă

de femeie, nu de bărbat. De ce este femeia mai posesivă decât bărbatul? –

pentru că posedarea izvorăște din frică. Bărbatul se teme mai puțin decât femeia și de aceea este mai puțin posesiv. Mintea femeiască se teme mai mult, pentru ea teama este ceva natural, există mereu un tremur. Din cauza fricii, femeia este mai posesivă. Ea nu este fericită decât dacă este complet satisfăcută că posedă. Dar nici când posedă total nu este fericită, pentru că

bărbatul e mort. Viața există numai în libertate.

De aceea în această poveste a fost aleasă o călugăriță. Dar ține minte că nu e nici o diferență dacă ești bărbat – mintea ta poate fi femeiască. Poți să fii femeie și totuși să ai o minte neînfricată de bărbat. Deosebirea nu o face sexul, ci atitudinea.

Dacă ești bărbat și totuși ești posesiv, ai o minte femeiască. Dacă ești femeie și nu ești posesivă, ai o minte bărbătească. Se spune că Mahavira a susținut cu tărie că nici o femeie nu poate ajunge la iluminare decât dacă devine bărbat. Oamenii au luat-o ad literam și au ratat esența. Ei s-au gândit că

nici o femeie nu poate ajunge la iluminare, așa că fiecare femeie care aspiră

la iluminare va trebui ca în viața următoare să se nască bărbat. Asta e o prostie, dar e drept că nici o minte femeiască nu poate ajunge la iluminare, pentru că mintea femeiască înseamnă frică și posesivitate. Iar acolo unde există frică și posesivitate, iubirea și meditația nu sunt posibile.

O femeie a ajuns la iluminare. Jainiștii – adepții lui Mahavira și adepții tirthankarașilor* – au fost foarte tulburați. Ce să facă? Au schimbat numele femeii cu un nume de bărbat și au uitat pur și simplu toată treaba. Numele femeii, Mallibai, a fost înlocuit cu Mallinath. Au schimbat și statuia – n-ai să

găsești niciodată statuia unei femei. Însă această Mallibai – sau Mallinath –

era o femeie atât de deosebită, încât au trebuit să îi recunoască statutul de tirthankara. Așa că dintre cei douăzeci și patru de tirthankarași unul este

femeie, dar nu o vei găsi niciodată, din cauză că numele care i s-a dat a fost Mallinath.

Așa că se consideră că nici o femeie nu poate ajunge la iluminare. Dar întrun sens mai adânc, este adevărat; nici o minte femeiască nu poate ajunge la iluminare, din cauza fricii și a posesivității.

O călugăriță care era în căutarea iluminării a confecționat o statuie din lemn a lui Buddha…

Și e foarte greu pentru o minte care este femeiască – a unui bărbat sau a unei femei. Dar mintea, dacă este feminină, va crea o statuie; tu îl vei crea pe celălalt. Nu poți să fii singur.

O statuie înseamnă că celălalt a fost creat. Nu există nimeni, dar nu te poți mulțumi cu nimic; trebuie să existe ceva de care să te agăți. De aceea sunt atâtea temple și atâtea statui – ele sunt create de mintea feminină. De asta în temple nu vei găsi mulți bărbați, în schimb vei găsi multe femei. Iar dacă se duc și câțiva bărbați, aceia sunt niște soți ținuți sub papuc; ei au venit cu soțiile lor, nu au venit direct; au fost nevoiți să vină din cauza soțiilor.

Când predica Mahavira, veneau patruzeci de mii de oameni la predicile lui – treizeci de mii erau femei, numai zece mii erau bărbați. Asta este proporția – asta e proporția și la mine. Dacă vin patru persoane, trei sunt femei și un singur bărbat. Bărbatul vine

greu și pleacă foarte ușor, în timp ce femeia vine foarte ușor și îi este foarte greu să plece. Ea se agață; îi este foarte greu să plece.

Dar o minte feminină poate crea dificultăți, bariere. Dacă începi să devii posesiv, pierzi. Trebuie să ții minte că trebuie să te lepezi de frică, pentru că

numai atunci apare iubirea. Frica este a egoului. Iar dacă ea există, egoul persistă; atunci poți să confecționezi o statuie și să te agăți de ea. Această

statuie nu o să te ducă la țelul final, pentru că este creația ta. O poți acoperi cu foiță de aur, poți s-o faci să arate frumos, dar este un lucru mort.

O statuie aurită nu îți va fi de ajutor – e un lucru mort.

Statuia era foarte frumoasă și călugărița o lua cu ea oriunde se ducea.

A devenit o povară, trebuia să fie cărată, protejată. Călugărița nu avea somn de teamă că cineva putea să i-o fure. Nu putea să plece nicăieri fără ea ca nu cumva cineva să vrea să pună stăpânire pe ea, să vrea să i-o ia. Mintea îi era numai la statuie. Frica, posesivitatea, venerarea se învârteau în jurul statuii. Dar asta nu e iubire.

Anii au trecut și, continuând să-l care peste tot pe Buddha al ei, călugărița s-a stabilit într-un mic templu de țară, unde erau multe statui ale lui Buddha, fiecare având propriul altar.

Anii au trecut, nimic nu s-a întâmplat. Cărând un Buddha, nu se poate întâmpla nimic, căci cum poți să cari un Buddha? Poți să cari doar o statuie. Buddha trebuie să fie trăit, nu cărat. Buddha trebuie să fie iubit, nu stăpânit. Trebuie să te dizolvi în Buddha, nu să îl cari ca pe o proprietate.

Dacă te dizolvi în el, Buddha e viu. Însă atunci Buddha este periculos, fiindcă nu te mai întorci niciodată. Este un punct de unde nimeni nu se poate întoarce. Odată ce ai căzut în el, nu mai există întoarcere. Există și frică și tremurat, te temi că ai putea să te pierzi. Iar frica ta este justificată –

ai să te pierzi.

Dar când e vorba de o statuie nu există frică, poți să o cari. Statuia poate fi pierdută într-o zi, dar tu nu vei fi pierdut. Poți să faci altă statuie, chiar mai frumoasă, nu este greu – este creația ta. Ce a făcut omul în temple? A făcut statui. Acum se închină la ele, plânge și strigă și toată treaba e falsă, pentru că baza e falsă. Cui îi sunt adresate lacrimile și rugăciunile tale? În fața cui plângi și strigi? În fața creațiilor tale, a jucăriilor tale. Nu contează că sunt frumoase și scumpe. Tu ești creatorul acestor zeități înaintea cărora plângi și strigi și crezi că o să se întâmple ceva. Te porți pur și simplu prostește.

Templele sunt pline de oameni proști. Ei nu știu ce fac atunci când se

închină în fața propriilor creații. Cum îi poate ajuta lucrul acesta?

Au trecut mulți ani, au trecut multe vieți și, tot cărându-l pe Buddha al ei, nu ajungea nicăieri. Rătăcind dintr-un loc în altul, dintr-o viață în alta, nu ajungea nicăieri! Apoi s-a săturat să tot umble; țelul părea de neatins.

Așa că…

… s-a stabilit într-un mic templu de țară, unde erau multe statui, fiecare având propriul altar.

Dar existau multe statui ale lui Buddha. În China, în Japonia s-au ridicat temple foarte mari pentru Buddha. În China există un templu cu zece mii de buddhași, zece mii de altare într-un singur templu! Zece mii de statui!

Dar nici chiar zece mii de statui nu sunt de ajutor. Un singur Buddha e de ajuns, zece mii de statui nu ajung.

De ce mintea face întruna prostii? O statuie nu e suficientă, face două. Dar nici două nu sunt de ajuns, așa că face trei… face zece mii de statui! Un singur om rătăcește printre zece mii de statui și nu se întâmplă nimic. Și nici nu o să se întâmple nimic, pentru că viața nu se ivește niciodată dintr-un lucru mort, o statuie moartă nu poate transforma niciodată un om.

Caută un Buddha viu. Iar dacă nu găsești un Buddha viu, închide ochii și caută acolo. Dacă nu îl găsești în afară, îl vei găsi înăuntru, pentru că

Buddhașii nu mor niciodată. Ei sunt acolo, sunt întotdeauna acolo, așteptând să fie căutați. S-ar putea să fie chiar după colțul casei, dar tu nu te-ai uitat niciodată. Sau ești atât de familiarizat cu vecinul, cu colțul, încât consideri că știi. Nimeni nu știe – ai putea să întâlnești un Buddha într-un cerșetor.

Trebuie doar să rămâi cu ochii deschiși. Atunci când cari o statuie, ai ochii închiși. Este posibil ca această femeie să fi ratat mulți buddhași din cauza acestei statui – pentru că ea credea că îl are deja pe Buddha, de ce să-l mai caute în altă parte? Apoi s-a stabilit într-un templu – oamenii care trăiesc cu statui se stabilesc întotdeauna într-un templu; ei nu pot să ajungă la

țintă, de aceea se stabilesc undeva pe drum, la marginea drumului – un altar, un templu.

Mulți oameni s-au stabilit în temple. Au rătăcit și au căutat și apoi au constatat că nu se poate găsi nimic, e imposibil. Nu din cauză că ținta ar fi foarte îndepărtată – ținta e foarte aproape, mai aproape decât își imaginează ei –, ci din cauza statuilor pe care le cară. Acele statui i-au orbit, le-au împovărat inima. Statuile și cuvintele și scripturile – lucruri moarte.

Am auzit că odată, pe vremuri, un rege foarte învățat voia să se însoare cu o fată, dar nu cu o fată obișnuită. Voia o femeie perfectă, absolut perfectă.

Așa că a consultat mulți astrologi. Era foarte greu… anii au trecut, tinerețea lui era pe sfârșite. Nu mai era tânăr – astrologii ăștia sunt oameni dificili, iar matematica ia timp. Se găsea câte o femeie, dar tot îi lipsea o calitate, nu era chiar perfectă.

De fapt, nu poți găsi un om perfect. Este imposibil, fiindcă perfecțiunea înseamnă întotdeauna moarte. Dacă un om e viu, înseamnă că e imperfect, de aceea spunem că atunci când cineva e perfect, nu se mai naște. Cum poți să te naști, dacă ești perfect? Atunci ai trecut prin lumea asta, ai câștigat, te-ai dezvoltat, nu mai ai voie să te întorci.

Apoi regele le-a spus sfetnicilor săi: „Gata! Dacă nu e perfectă, să fie aproximativ perfectă. Tinerețea mi se duce, am aproape treizeci și opt de ani. Găsiți-mi o femeie!“

A fost găsită o femeie, nu chiar sută la sută perfectă, ci nouăzeci și nouă la sută. Apoi s-a început căutarea momentului potrivit în care regele să facă

dragoste cu această femeie, fiindcă el voia un copil fără pereche, extraordinar. A fost foarte, foarte greu, s-au consultat multe scripturi, au fost chemați mulți înțelepți din țări îndepărtate și ei s-au întrunit și au discutat și s-au sfătuit – iar regele avea aproape patruzeci și patru de ani.

Apoi, într-o zi, regele s-a săturat și i-a izgonit. A dat foc tuturor scripturilor și i-a spus soției sale: „Până aici! Acum trebuie să facem dragoste!“ – nu făcuseră dragoste până atunci. Dar femeia era bătrână și el era bătrân și cu dragostea e o problemă. Dacă începi să faci dragoste de timpuriu, poți să

faci dragoste până la sfârșitul vieții. Dacă nu începi de timpuriu, mai târziu nu mai poți să faci dragoste, pentru că actul sexual este un lucru mecanic.

Mecanismul necesită eficiență.

Așa că dacă un bărbat își începe viața sexuală la paisprezece de ani, poate să

facă dragoste până la optzeci de ani. Să nu crezi că dacă faci dragoste prea mult la tinerețe, la bătrânețe n-ai să mai poți. Nu e deloc așa. Numai dacă

faci dragoste prea mult la tinerețe vei putea să faci și mai târziu. Și, ține minte, tu nu poți face dragoste prea mult, căci nu te lasă corpul. Prea mult e imposibil; există în corp un termostat – prea mult nu se poate. Dar regele devenise deja impotent – el nu putea face dragoste, iar soția era frigidă.

Rataseră momentul potrivit. N-au mai putut să facă un copil, așa că au trebuit să adopte unul.

Asta se întâmplă: trebuie să adopți un Buddha, trebuie să adopți o divinitate. Nu ți s-a născut ție – iar Dumnezeu trebuie să ți se nască ție, altfel e divinitate falsă. Dar tu pierzi momentul fiindcă ești foarte ocupat cu scripturile, cu înțelepții, cu astrologia și tot felul de prostii. Ești atât de obsedat de cuvinte, de statui, de temple, de ritualuri, de formalități, încât la momentul în care formalitățile sunt îndeplinite viața deja s-a dus.

Această femeie s-a stabilit în cele din urmă într-un templu, iar eu îți spun un lucru: nu te stabili niciodată într-un templu, pentru că un templu poate fi doar un adăpost de o noapte, nu poate fi un domiciliu permanent. Să nu te stabilești niciodată într-un templu, într-o sectă, la Vatican sau Puri Shankaracharya, sau într-o minte sectantă.

Poți să te odihnești, e în regulă. Stai acolo o noapte, iar dimineața, înainte să

pună mâna pe tine, pleacă! Nu te opri decât atunci când ajungi la destinația finală; numai acolo e templul. Dar acolo nu vei găsi statui. Acolo îl vei găsi pe cel adevărat – nu statuia, nu portretul, ci pe cel adevărat. Nu te opri la un portret, nu te opri la copia la indigo. Caută originalul, sursa însăși.

Femeia s-a stabilit – trebuia să se stabilească. Cum să atingi iluminarea atunci când cari un Buddha din lemn? N-ar fi nici o problemă dacă

buddhașii din lemn ți-ar putea da iluminare. Dar un Buddha din lemn e un Buddha din lemn. Poți să-l cari, poți să te joci cu el.

Călugărița aprindea în fiecare zi tămâie în fața lui Buddha al ei de aur…

Buddha era din lemn, doar acoperit cu aur, dar ea îi spunea lui Buddha al ei

„Buddha din aur". Aurul era doar o pojghiță, sub care era doar un Buddha din lemn, nimic altceva. Dar tu poți să ascunzi lucruri, iar cu aur poți să

ascunzi orice. Când nu există iubire, în jurul soției este mult aur. Un Buddha din lemn sub foița de aur, iar tu crezi că totul e în regulă. Și soția crede că totul e în regulă, pentru că de fiecare dată când vine acasă soțul îi aduce podoabe de aur. Când iubirea e moartă, podoabele devin foarte vii.

Călugărița aprindea în fiecare zi tămâie în fața lui Buddha al ei din aur, dar neplăcându-i ideea că mireasma tămâii ajunge la celelalte statui, a inventat o pâlnie prin care fumul urca numai la statuia ei.

Asta e mintea omului posesiv: nici chiar mireasma, tămâia, fumul nu au voie să ajungă la alți buddhași – iar alții sunt tot buddhași. „Dar Buddha al meu e altceva. Buddha al tău e nimic." Toate celelalte statui din templu erau buddhași. Nu că cineva ar fi fost

un Krishna, sau cineva un Rama – ar fi fost prea mult. Ea nu ar fi rămas în acel templu. Dar era un templu budist, așa că a putut să rămână. Însă asta era statuia ei, pe când celelalte nu erau ale ei.

Atunci când există dragoste adevărată nu contează la cine ajunge. Când există iubire, iubești persoana iubită, dar nu faci o pâlnie ca iubirea ta să

ajungă numai la ea. Iubirea este un astfel de fenomen încât, atunci când se întâmplă, ea trece dincolo de persoana pe care o iubești, se răspândește la toată lumea. E ca o încreștitură pe un lac.

Dacă arunci o piatră în lac, apare o încreștitură în formă de cerc, care se tot propagă. Dacă iubești o persoană, iubirea nu e liniară, este circulară, se creează o undă. Atunci când iubești o persoană, arunci o piatră în lacul iubirii. Acum toată lumea beneficiază de ea, nu doar persoana pe care o iubești. Dacă vrei să faci să beneficieze numai persoana pe care o iubești, faci același lucru pe care l-a făcut această călugăriță. Nu se poate. Când

cineva iubește, iubirea lui se răspândește de jur împrejur. Nu o poți canaliza, nu se poate așa ceva – râurile pot fi canalizate –, iubirea e oceanică, nu poate fi canalizată. Atașamentul poate fi canalizat, iubirea nu.

Când arunci o piatră într-un lac, ea cade într-un anumit loc, dar apoi iubirea se propagă. Când te îndrăgostești, te îndrăgostești de o anumită

persoană, dar acesta e numai începutul, nu sfârșitul. Apoi iubirea se tot răspândește, apoi toată lumea beneficiază de ea. Există un centru unde piatra a căzut, din care apar undele care se tot propagă până la capăt. Cel iubit este centrul. Dar iubirea nu poate fi reținută acolo. Ea este ceva care crește, nimeni nu o poate înfrâna. Așa că cel iubit este doar ușa, deschizătura, iar apoi întregul univers beneficiază de iubire.

Dar această sărmană călugăriță era exact ca tine. Era doar o minte omenească ce se ocupa de prostii omenești. Nu îi plăcea ideea că mireasma tămâii ei ajungea și la celelalte statui – care și ele erau ale lui Buddha.

Când iubesc o persoană, găsesc în ea divinitatea. Iubirea dezvăluie divinitatea dintr-o persoană. Odată dezvăluită, toate statuile tuturor buddhașilor… Atunci toată lumea este divină;

copacul e divin, norul e divin, cerșetorul de pe stradă e divin, toată lumea e divină. Dacă te-ai îndrăgostit și te-ai uitat la fața originală a persoanei – care este dezvăluită

numai atunci când iubești – atunci buddhașii de pretutindeni sunt buddhași, toate statuile sunt buddhași; atunci întreaga lume devine un templu.

Dar atunci nu ești îngrijorat. Nu-ți faci griji că parfumul tău ajunge la altcineva. Nu îți faci griji că parfumul persoanei iubite ajunge la altcineva.

Ești fericit că prin tine toată lumea beneficiază de el, că toată lumea primește binecuvântarea. Dacă ți-e frică și încerci să-l reții, asta este posesivitate și ea ucide. Nu căuta să-l reții, nu căuta să pui stăpânire pe el.

Lasă-l să crească, ajută-l să crească, ajută-l să ajungă la toată lumea. Numai atunci îl vei primi, căci poți să primești numai atunci când toată lumea primește.

Dar problema e că atunci când iubești o persoană, vrei să o privezi de libertate, să o ții închisă. Dacă ții într-un ghiveci un copac, nu doar rădăcina, ci întregul copac, îl omori. Copacul trebuie să se înalțe la cer, să se întindă până la cer. Florile lui își vor dărui parfumul multor oameni, ramurile lui vor oferi umbră multor oameni, de fructele lui vor beneficia

mulți oameni. Bineînțeles că rădăcinile sunt în tine, dar copacul continuă să

crească. Iar iubirea este cel mai mare copac cu putință; ea poate să se întindă până la cer, nu poate fi închisă, nu poate fi reținută. Nu o poți limita – însăși natura iubirii este infinită.

… dar neplăcându-i ideea că mireasma tămâii ei ajungea la celelalte statui, a inventat o pâlnie prin care fumul urca numai la statuia ei.

Și atunci ce s-a întâmplat? Era inevitabil:

Lucrul acesta a înnegrit nasul statuii de aur, făcând-o deosebit de urâtă.

Asta li se întâmplă tuturor iubiților, fiindcă atunci parfumul nu e parfum, el devine fum, parfumul are nevoie să se răspândească. Atunci nasul se înnegrește, iar acum toți buddhașii au nasuri negre.

Uitați-vă la Krishna, la Mahavira, la Buddha, toți au nasuri înnegrite – din cauza voastră, a posesivității voastre. Rugăciunea voastră e posesivitate, nu e adevărată. Jainiștii nu lasă pe nimeni care nu e jainist să intre în templele lor. Hindușii nu lasă nici un paria să intre în templele lor, fiindcă nu fac parte dintr-o castă superioară. Toate templele sunt înnegrite din cauză că

sunt stăpânite: „Templul meu". În clipa în care spui „al meu", nu mai e un templu, căci cum poate fi un templu al meu sau al tău? Un templu este un templu și atât!

Am fost odată dat în judecată pentru că am inaugurat o biserică. Biserica era închisă de cel puțin douăzeci de ani. Credincioșii care frecventau acea biserică se mutaseră, nu erau din India – biserica era proprietatea unei secte engleze creștine – și nu era nimeni în oraș care să aibă grijă de ea. Era o biserică frumoasă, dar dărăpănată. Apoi au venit la mine câțiva creștini și

mi-au spus: „Noi nu facem parte din acea sectă, dar nu avem biserică. Poți să ne ajuți? Vrei să inaugurezi biserica asta ca să avem unde să ne închinăm?"

Am fost de acord. Ei au spart lacătul, au făcut curățenie în biserică – au curățat nasul înnegrit al lui Hristos. Iar eu am deschis-o pentru toți. Am spus: „Nu se pune problema a cui e biserica. Biserica este a celor care se închină".

Dar în două, trei luni, vestea a ajuns la proprietari. Ei au angajat un avocat care m-a dat în judecată că am deschis biserica.

Judecătorul m-a întrebat: „De ce ai deschis biserica asta? Nu aparține acestor oameni. Nu este proprietatea lor".

Eu am răspuns: „O biserică nu e proprietatea nimănui. Este a credincioșilor. O biserică nu e o proprietate, nu e deloc o chestiune legală".

Judecătorul a spus: „Să nu batem câmpii. Aici nu facem filosofie. Este o chestiune legală".

O biserică este o chestiune legală? Da, a devenit o chestiune legală. Un templu e o chestiune legală? Dacă un templu este o chestiune legală, atunci el aparține acestei lumi, nu celeilalte. Așa că am zis: „Bine, dacă este o chestiune legală, puteți s-o închideți, dar țineți minte, așa ucideți religia, o omorâți. Biserica nu e deloc o proprietate".

Dar toate bisericile, toate templele au devenit proprietăți. Ele sunt ale mele sau ale tale – atunci nasul lui Buddha se înnegrește și devine deosebit de urât.

Toate templele, toate bisericile au devenit urâte. De fapt, ele ar trebui să fie distruse și pământul curățat. Numai când aceste temple vor dispărea vor putea exista adevăratele temple. Acum ele au ajuns să facă parte din sistemul juridic. Nu mai sunt simboluri ale lumii de dincolo.

Mintea transformă totul într-o posesiune, pentru că egoul există numai dacă

posedă. Egoul este bariera. Egoul este apa care prinde numai reflecțiile, ce este real nu poate fi niciodată cunoscut. Aruncă acest ciubăr vechi și lasă

apa să se împrăștie – nu mai e apă, nu mai e lună.

Destul pentru astăzi.

Tirthankara – unul dintre cei douăzeci și patru de fondatori ai jainismului, care a dobândit nemurirea prin iluminare. (n. trad.)

8. Donatorul trebuie să fie recunoscător

Maestrul Seistsu a cerut un spațiu mai mare deoarece clădirea în care își împărtășea învățăturile era supraaglomerată.

Un negustor, Umezu, s-a hotărât să doneze cinci sute de monede de aur pentru construirea unei clădiri noi.

Umezu i-a dus învățătorului banii și Seistsu a spus: „Bine, am să-i iau“.

Umezu i-a dat lui Seistsu sacul cu banii de aur, dar a fost foarte nemulțumit de atitudinea învățătorului, întrucât suma pe care o dăruise era foarte mare – cu trei monede de aur se putea trăi un an întreg, iar învățătorul nici măcar nu-i mulțumise.

„În acel sac sunt cinci sute de monede de aur“, bătu apropoul Umezu.

„Mi-ai mai spus asta“, a zis Seistsu.

„Chiar dacă sunt un negustor înstărit, cinci sute de monede de aur sunt bani mulți“, a spus Umezu.

„Vrei să-ți mulțumesc pentru ei?“, a întrebat Seistsu.

„S-ar cuveni s-o faci“, a spus Umezu.

„De ce? Donatorul ar trebui să fie recunoscător.“

Există doar două căi de a-ți trăi viața, numai două căi de a fi: una este calea cea dreaptă, cealaltă este calea greșită. Calea cea dreaptă este să dăruiești, să împarți, să iubești. Calea greșită este să înhați, să exploatezi, să

acumulezi. Iubirea și banii sunt simbolurile acestor două căi. Iubirea este calea cea dreaptă, iar banii sunt calea greșită. Toată lumea merge pe calea greșită.

De ce se întâmplă asta? Care este dinamica? De ce toată lumea o apucă pe calea greșită? Unde sunt regulile? Ca să înțelegem această poveste frumoasă

trebuie să pătrundem adânc în ea. Iar dacă nu înțelegi această poveste, nu îi înțelegi nici pe Buddha, nici pe Iisus și nici pe Mahavira. Nu, e imposibil, pentru că ei au mers pe drumul iubirii, iar tu mergi pe drumul banilor, iar aceste două drumuri nu se întâlnesc niciodată.

Uneori, chiar dacă încerci să-i înțelegi pe Buddha, Iisus și Mahavira, încerci să-i înțelegi prin prisma banilor. Jainiștii tot relatează la câte a renunțat Mahavira – „câte“ este elementul important. Dacă Mahavira ar fi fost fiu de cerșetor, nici un jainist nu l-ar fi venerat. El a fost fiul unui rege mare. Avea un regat mare, bani mulți, aur, diamante – și a renunțat la ele. Brusc, el devine important. Importanța lui constă în banii la care a renunțat, nu în el.

Chiar dacă te apropii de Mahavira, te apropii prin bani. Ce absurditate! Iar jainiștii tot insistă asupra faptului, exagerându-l, exagerându-l, pentru că în realitate regatul nu era atât de mare. Era un principat mic – pentru că la acea vreme în India erau două mii de principate – exact ca un district mic.

Nici tatăl lui Mahavira nu era foarte bogat, dar, firește, bogat era. Jainiștii s-au uitat prima dată la Mahavira fiindcă renunțase la bani și astfel el a devenit foarte important pentru ei. Pe urmă au

început să exagereze cantitatea de bani la care renunțase. Iar acum au ajuns la sume fantastice, absurde; orice spun ei e pur și simplu neadevărat. Ce este de fapt important pentru tine?

Cum se face că nici măcar unul dintre cei douăzeci și patru de tirthankarași ai jainiștilor nu provine dintr-o familie obișnuită? Toți douăzeci și patru sunt fii de regi. Cum se face că nici un sărac nu a putut să devină un avatar hindus? De ce numai Rama și Krishna – regii? Cum se face că nici un sărac nu a putut să devină un Buddha, ci numai Gautama Siddhartha, prințul?

Cum s-a întâmplat asta?

Toate cele trei religii s-au născut în India și ele sunt cele mai mari! Nu că un tirthankara nu s-ar naște într-o familie săracă, dar pe unul de acest fel nu-l vei recunoaște. Nu că un buddha nu s-ar naște într-o casă de cerșetor, dar dacă se naște, nu îl vei recunoaște. Tu îl recunoști numai în funcție de banii la care renunță. Buddha nu are nici o valoare – banii la care renunță el contează. Asta te atrage, te hipnotizează.

Omul care merge pe calea banilor nu poate să-l înțeleagă pe cel care merge pe calea iubirii – este imposibil, ei nu se întâlnesc niciodată. Poți să venerezi,

dar vei venera din motive greșite, pentru că nu înțelegi. Vei venera pornind de la ceva greșit. Care e mecanismul?

Mai întâi caută să înțelegi de ce iubirea este imposibilă, pentru că acesta este fondul problemei. Dacă poți să iubești, banii nu vor fi niciodată un atașament, n-au cum să fie. De ce nu poți să iubești? Încă de la început ceva se defectează în mintea copilului și nu poate iubi. Iubirea e un fenomen spontan, nu-l poți manipula. Iar dacă începi să-l manipulezi, îl vei pierde.

Acesta e necazul la lucrurile spontane. Lucrurile spontane sunt frumoase, cele mai frumoase, dar nu poți să le manipulezi. Dacă le manipulezi devin artificiale, ceva se strică.

Când se naște un copil, începi să-i manipulezi iubirea, spui: „Eu sunt tatăl tău, iubește-mă“, ca și cum iubirea ar fi un silogism. „Eu sunt tatăl tău, prin urmare iubește-mă.“ „Eu sunt mama ta, prin urmare iubește-mă.“ „El e fratele tău, prin urmare iubește-l.“ Iar iubirea nu cunoaște nici un „prin urmare“, ea nu e un silogism. Noi nu așteptăm ca iubirea să i se întâmple în mod firesc copilului. Începem să-l manipulăm, să-l controlăm, de

parcă ne-am teme că dacă l-am lăsa să fie spontan s-ar putea să nu își iubească mama sau tatăl. Copilul poate îi va iubi sau poate nu – nu e o necesitate.

Așa că înainte ca spontaneitatea să se întâmple, noi începem să forțăm copilul. Iar copilul trebuie să cedeze, pentru că e neajutorat. Începe să-și vândă iubirea. Se naște politica, el devine politician, zâmbește, iar în adâncul lui este furios; el își arată iubirea, dar în adâncul lui nu există

iubire – el își urăște tatăl. Toți fiii își urăsc tații, de aceea societatea îl forțează pe copil să își respecte tatăl, să își iubească tatăl. Fiecare cultură

este conștientă că fiul își va urî tatăl, de aceea „Creează contrariul înainte ca ura să explodeze“. Fiecare fiică, fiecare fată își urăște mama, așa că

„Iubește-o pe mama, e mama ta. Respect-o“. Ne este atât de frică încât creăm contrariul doar ca protecție.

De ce își urăște un fiu tatăl? Nu că ar fi obligatoriu să urască – există un cerc vicios. Mai întâi, conflictul este necesar, este o parte naturală a creșterii. Un copil trebuie să se lupte cu părinții lui, altfel nu va crește niciodată. Iar lupta începe în clipa în care se naște copilul, lupta începe la naștere. Copilul vrea să se nască, iar mama vrea să-l țină, de asta e atâta durere la naștere.

Fiziologii spun că durerea există din cauza conflictului. Copilul vrea să iasă, iar mama vrea să-l țină înăuntru – acesta e conflictul. La animale nu există

multă durere; în societățile primitive nu există durere. De ce cu cât femeia este mai civilizată, nașterea e mai dureroasă? Deoarece cu cât ești mai civilizat, egoul e mai puternic.

Mama vrea să țină copilul înăuntru dintr-o teamă inconștientă că copilul o părăsește. Și teama asta o va urmări toată viața. Iar copilul trebuie să plece, altfel va muri în uter. El trebuie să lase uterul în urmă, să iasă – e ceva natural. Și odată ce mama înțelege asta, durerea dispare; atunci mama îl ajută pe copil să plece.

Iar dacă ajuți copilul să plece, el nu te va urî niciodată. Dacă nu lași copilul să plece, dacă ridici bariere, el te va urî din cauza acestor bariere. Iar ție ți-e frică de ură, așa că creezi contrariul. Îl

forțezi pe copil să te iubească, iar el e neajutorat, trebuie să cedeze și nu o face de bunăvoie. Cedează, iar ura rămâne ascunsă, iar iubirea e doar o mască, o fațadă. După ce se naște, copilul se îndepărtează zilnic de mamă. Trebuie s-o facă, altfel nu va fi niciodată independent, nu va fi niciodată el însuși. Dar mama nu e de acord:

„Nu depăși această graniță. Nu ieși din casă. Nu ieși pe stradă. Nu te juca cu băiatul ăla. Nu mișca".

Mama va crea din ce în ce mai multe granițe. Și cu cât se creează mai multe limite, cu atât mai mult libertatea este ucisă; copilul suferă – se naște ura.

Ce e de făcut cu această ură? – mama creează contrariul. Însă atunci când creezi contrariul, ai luat-o în direcția greșită.

Această ură trebuie înțeleasă, acceptată. Trebuie să știi că asta face parte din creștere. Copilul trebuie să plece, iar tu trebuie să-i dai din ce în ce mai multă libertate. Bineînțeles că trebuie să fii foarte atentă, deoarece copilul se poate răni.

De aceea libertatea nu trebuie să devină un haos – iar lucrul acesta e foarte delicat. Dar dacă îl lipsești total de libertate din cauză că s-ar putea răni, creezi o minte răuvoitoare. Iar dacă un copil începe să-și urască mama, el nu va putea iubi niciodată o femeie, pentru că prima femeie a ajuns să fie asociată cu ura. Îți urăști soția fiindcă la început ți-ai urât mama și niciodată nu te vei simți bine cu o femeie. Femeia va crea întotdeauna o neliniște în tine; ea te va atrage și te va și respinge. Ea va deveni centrul

iubirii tale, dar iubirea va fi superficială, pentru că dacă n-ai putut să-ți iubești profund mama, cum poți să iubești o altă femeie? Este imposibil!

Iar în spatele iubirii va fi continuu un curent de ură. Iubirea e scindată, contrariul este ascuns acolo și totul devine nociv. Copilul se va îndepărta tot mai mult și, într-o bună zi, se va îndrăgosti de altă femeie. În acea zi ruptura față de mamă s-a definitivat. Ea continuă douăzeci, douăzeci și cinci de ani; în fiecare zi există durere și conflict. Apoi, ca ultim pas, copilul se îndrăgostește de altă femeie – acesta e punctul de rupere. Acum și-a părăsit complet mama. Acum în viața lui a intrat altă femeie. De asta mamele nu sunt niciodată liniștite cu nurorile lor. De asta sunt atâtea anecdote despre răutatea soacrelor. Ele

consideră că femeia asta sau bărbatul acesta care le-a luat copilul de tot este dușmanul.

Există o istorisire despre Iisus – una dintre cele mai misterioase și imposibil de reconciliat cu mintea lui Iisus, foarte periculoasă. Iisus le spune discipolilor săi: „Până când nu vă veți urî tatăl și mama, nu puteți veni la mine“. Un om ca Iisus, care spune că iubirea e calea, care spune că

Dumnezeu este iubire, care înalță iubirea pe cele mai înalte culmi și o face egală cu meditația, spune: „Dacă nu vă urâți tatăl și mama, nu puteți veni la mine“. Are dreptate, pentru că dacă Iisus nu devine tatăl și mama ta… Nu poți să te duci la un maestru decât dacă îți părăsești complet tatăl și mama –

adică tot trecutul tău, legăturile, relațiile trecute. Cum poți să vii la un Iisus, cum poți veni la un maestru?

Dacă ești încă legat de trecut, prezentul tău e împovărat, viitorul tău e întunecat. Trebuie să te dezlegi de trecut, s-o rupi complet cu trecutul.

Numai atunci prezentul tău este lumină, iar viitorul nu este o înaintare mecanică a trecutului.

Iisus are dreptate: dacă nu îți urăști tatăl și mama, nu poți să vii la un maestru. De asta atunci când te duci la un maestru, tatăl și mama ta sunt foarte tulburați – trebuie să fie așa. Poți să te duci la o prostituată – ei nu vor fi atât de tulburați; poți să devii alcoolic – ei nu vor fi atât de tulburați.

Dar dacă te duci la un Buddha sau la un Iisus… sau la un maestru, ei sunt absolut tulburați. Ceva în subconștientul lor le spune: „Asta e ruptura finală“. Dacă băiatul ăsta sau fata asta, se duce la un maestru, relațiile cu mama și cu tata s-au isprăvit. Dacă fiul se mută cu o femeie, mama mai

poate avea totuși o relație cu el. Dar dacă fiul se mută la un Iisus, relația s-a încheiat; Iisus cere predare totală. Nici o femeie nu poate să ceară asta, nici un bărbat nu poate s-o ceară; numai un maestru poate să ceară predare totală, fără rețineri.

Copilul trebuie să plece și, când ajunge la iluminare, ruptura de trecut, de mamă, de tată este completă.

Mai există o povestire foarte misterioasă despre Iisus. Într-o zi, el

vorbea unei mulțimi și cineva a spus: „Mama ta te așteaptă afară, mulțimea e foarte mare, iar ea nu poate să intre și vrea să te vadă“.

Iisus a spus: „Nimeni nu e mama mea. Spune-i acelei femei că nimeni nu este mama mea“ – pare foarte brutal, foarte dur din partea lui Iisus. Dar Iisus nu poate fi brutal și nu poate fi dur. Însă uneori adevărul este brutal, adevărul este dur. Și Iisus nu poate să mintă, are dreptate: „Nimeni nu este mama mea“.

Se povestește că atunci când era mic, Iisus a fost dus de părinții săi la un mare templu al evreilor la festivalul anual. Iisus s-a pierdut în mulțime și a tot fost căutat de părinții săi, însă abia seara, când erau foarte îngrijorați, au reușit să-l găsească. Era cu niște cărturari și discuta cu ei despre necunoscut. Tatăl său l-a întrebat: „Ce faci aici, Iisus? Toată ziua am fost îngrijorați din pricina ta“.

Iisus a spus: „Nu fiți îngrijorați pentru mine. Mă îngrijeam de treburile tatălui meu“.

Tatăl lui Iisus a spus: „Eu sunt tatăl tău – de ce fel de treburi te îngrijești tu aici? Eu sunt tâmplar“.

Iar Iisus a spus: „Tatăl meu e acolo sus în cer. Tu nu ești tatăl meu“.

Așa cum un copil trebuie să părăsească trupul mamei, căci altfel ar muri în uter, la fel se întâmplă și mental. Într-o zi trebuie să iasă din uterul tatălui și al mamei. Nu numai fizic, ci și mental; nu numai mental, ci și spiritual. Iar când se naște copilul spiritual, el este complet rupt de trecut și abia atunci, pentru prima dată, devine o individualitate, o realitate independentă care stă pe picioarele ei. Înainte de asta era doar o parte din mamă sau din tată

sau din familie, nu era el însuși.

Chiar de la început, mama și tatăl caută să nu-i dea copilului libertate. Iar iubirea se naște numai în libertate, pentru că este un fenomen spontan, nu poți să faci nimic în privința ei. Dacă faci, distrugi posibilitatea ca ea să se întâmple. Părinții încearcă, îi spun „Iubește-ne“, iar copilul trebuie să

cedeze, el este neajutorat. Ca să existe, copilul încheie un târg. Când copilul spune: „Da, te iubesc, mamă. Nu iubesc pe nimeni

ca pe tine“, acesta e un târg. Când spune: „Te iubesc, tată, nu e nimeni ca tine. Tu ești unic, ești cel mai bun, cel mai grozav tată din lume“, el încheie un târg, face politică.

La început el nu știe că iubirea este un fenomen spontan. Ca ea să vină, trebuie să fii liber, evlavios, în așteptare. Nu poți să faci nimic în privința ei, este un fenomen imprevizibil. Acum acest eveniment nu se va produce niciodată în toată viața lui. Va manipula mereu, va încerca mereu s-o controleze, va fi mereu artificial.

Ai observat că atunci când ești îndrăgostit devii doi, una dintre părți fiind manipulatoare? Și, în adâncul inimii tale, știi mereu că manipulezi; bărbatul caută să exploateze femeia, femeia caută să manipuleze bărbatul.

Și, odată căsătoriți, odată ce iubirea lor devine o obligație, încetul cu încetul falsitatea dispare. Atunci se naște persoana adevărată, autentică și se produce un conflict. Atunci toată iubirea dispare, pentru că încă de la început acea iubire nu a existat. Altfel, cum ar putea să dispară iubirea?

Iubirea este veșnică. Pământul poate dispărea, stelele pot dispărea, lumea întreagă poate dispărea, dar iubirea nu. Iubirea este un fenomen etern, cel mai divin. Cum să dispară atât de repede? Luna de miere nici nu s-a terminat și iubirea a și dispărut; ea nici nu a existat. Cauți doar să-l păcălești pe celălalt, dar și pe tine.

Cât timp te poți păcăli? Iar dacă tu continui prea mult să te păcălești, lucrul acesta devine o povară atât de mare, devine atât de greu încât ți-e imposibil să mai trăiești. Nu poți să fii actor douăzeci și patru de ore pe zi. Câteva minute, merge – pe plajă, la munte, e foarte bine; poți să fii romantic în mod artificial.

Câteva minute, merge. Este bine, este un joc – dar douăzeci și patru de ore?

Dacă trebuie să fii artificial douăzeci și patru de ore pe zi, lucrul acesta îți va crea o stare foarte tensionată, îți va produce multă anxietate, căci te vei simți întemnițat. Iar atunci când te simți ca într-o închisoare, îl socotești pe

celălalt răspunzător de asta. Atunci te răzbuni, reacționezi; atunci orice spune soția ta te supără, orice spune soțul o supără pe soție. Atunci tăcerea e de aur, cu cât taci mai mult, cu atât e

mai bine. Dar asta se întâmplă din cauză că încă de la început iubirea nu a existat.

Mulla Nasrudin era îndrăgostit de o femeie. Femeia era foarte înaltă și locuia departe, la aproape o milă de capătul liniei de tramvai, așa că

Nasrudin o ducea acasă la ea pe jos, în fiecare seară.

Într-o zi, după doar câteva minute de mers, Nasrudin a spus: „Dă-mi o sărutare". Dar femeia era atât de înaltă încât lui Nasrudin îi trebuia un taburet sau ceva pe care să se suie. S-au uitat în jur și au văzut o fierărie abandonată. Înăuntru au găsit o nicovală, așa că el s-a suit pe nicovală, a sărutat femeia și au pornit din nou spre casă. După o jumătate de milă, Nasrudin a spus: „Încă una, iubito".

Femeia a spus: „Nu! Ți-am dat o sărutare, ajunge pentru seara asta".

La care Nasrudin a zis: „Atunci ce rost are să mai car afurisita asta de nicovală?"

Dacă tu cari o povară, mai devreme sau mai târziu… ce rost are? Dacă

iubirea este doar un mijloc de a ajunge la altceva, nu la țintă, atunci ea poate să fie un joc.

Nasrudin i-a dăruit acestei femei un inel de cununie, cu diamant. Ea s-a uitat la inel și a spus: „E frumos, dar diamantul are un defect".

Nasrudin a spus: „Iubito, n-ai auzit că dragostea e oarbă?"

„Ba da, am auzit", a răspuns femeia, „și știu că dragostea e oarbă, dar nu cu desăvârșire oarbă".

Ce viclenie! Ce minte manipulatoare!

Iubirea poate să fie numai spontană. Altfel nu se poate. Indiferent ce spune Dale Carnegie, iubirea poate să fie numai spontană și n-ai cum să te antrenezi pentru ea. Trebuie doar să aștepți, să aștepți cu smerenie.

Copilului trebuie să i se dea libertate pentru ca într-o bună zi

iubirea să

apară. Dar pentru asta este nevoie de o mamă și un tată foarte curajoși.

De asta eu spun mereu că unul dintre cele mai grele lucruri din lume este să

fii mamă. Oricine poate să dea naștere unui copil, dar foarte puțini sunt calificați pentru statutul de mamă sau de tată, pentru că a fi mamă

înseamnă să-i acorzi copilului multă libertate și să-i oferi multă iubire, pentru ca în el să apară iubirea spontană.

Copilul trebuie să se îndrăgostească de mamă, nu trebuie să fie forțat s-o iubească. Asta se poate întâmpla sau nu. De asta este un act de curaj din partea mamei. Există posibilitatea să nu se întâmple. Nimeni nu știe. Nimeni nu poate să prezică ce va fi, nu e ceva mecanic. Dacă se întâmplă, va fi frumos pentru mamă, altfel mama poate să se roage ca asta să se întâmple cu altă femeie, dar ea nu-l va forța.

Când iubirea devine artificială, banii devin importanți. Acest lucru trebuie înțeles. De ce devin banii importanți când iubirea e artificială? Pentru că

iubirea îți conferă siguranță interioară. Când ești îndrăgostit ești în siguranță – nu ai nevoie și de altă siguranță. Îți ajunge iubirea, nu-ți mai trebuie nimic. Poți să fii cerșetor, dar dacă ești îndrăgostit nici un împărat nu este mai în siguranță ca tine; chiar și Solomon e un sărac în fața ta.

Dacă ești îndrăgostit, ești cel mai bogat om. Nimic nu se compară cu bogățiile iubirii. Poate că n-ai nimic, dar ai tot. O singură clipă de iubire și viața ți s-a împlinit. Când ești îndrăgostit nu ți-e frică de moarte, pentru că

ai cunoscut o moarte – moartea din iubire – și a fost atât de frumoasă, atât de melodioasă, a fost o așa fericire încât acum accepți chiar și moartea adevărată, moartea corpului. Acum poți s-o accepți. Acum nu îți mai este frică, pentru că dacă a fost așa de frumos să te contopești cu o femeie, sau cu un bărbat, mult mai frumos va fi să te contopești cu întreaga existență.

Omul care se teme de moarte încetul cu încetul ajunge să se

teamă și de viață. El nu poate zbura cu avionul, nu poate călători cu trenul, fiindcă

există accidente. Nu se poate împrieteni cu un străin, pentru că cine știe...?

Nu se poate îndrăgosti de o femeie, fiindcă cine știe dacă ea o să-l înșele sau nu? El nu poate avea încredere. E mereu nesigur, sceptic. Și cum poate să

crească o relație atunci când ai îndoieli?

Iar dacă iubirea nu s-a întâmplat, nu poți să ajungi niciodată la un maestru.

Chiar dacă în orașul tău vine un Buddha, îl vei rata. Nu te vei duce acolo, fiindcă oamenii ăștia sunt periculoși. Te pot hipnotiza și te pot duce pe un drum greșit. S-ar putea să îți tulbure lumea de zi cu zi în care câștigi, acumulezi și în care cu fiecare zi ce trece ai tot mai mult succes: fabrica se tot mărește, contul din bancă crește și totul merge foarte bine. De ce să te tulbure un element nou, străin? Așa că nu lași să intre nici un element din afară. Trăiești în închisoarea ta, la adăpost, în siguranță.

Dacă ai cunoscut iubirea, nu ți-e frică de moarte. Și abia când nu ți-e frică

de moarte ești capabil să trăiești. Cum poți să trăiești când ți-e frică de moarte? Chiar și să respiri ți-e frică, fiindcă în aer sunt microbi.

Cunosc un poet. Este un poet mare, însă mereu m-am întrebat cum poate să

fie un poet mare când nici măcar om nu poate să fie. Probabil că îi sunt cunoscute trucurile limbajului, trebuie să fie un gramatician. Probabil că

jonglează cu cuvintele, dar nu poate să fie un poet mare fiindcă marea poezie se naște din viață, iar lui îi este tare frică de ea. L-am luat odată într-o călătorie. Soția lui mi-a spus: „Nu îl lua cu tine fiindcă o să creeze probleme". Și așa a fost, fiindcă la hotel nu a vrut să ia ceaiul. A spus: „Cine știe? Poate l-a otrăvit cineva". Eu am zis: „Cine are ceva cu un poet? Cine să te otrăvească? Nimănui nu îi pasă de tine". Dar nu a vrut să-l bea.

A spus: „Am să aduc un reșou să prepar ceaiul“. Nu a vrut să mănânce mâncarea de la hotel, pentru că cine știe…? Îi era frică de toate. Cum poate să trăiască acest om? De parcă singurul lucru important ar fi să nu moară.

Dar viața aduce moartea, moartea e punctul culminant. Dacă nu vrei să

mori, nu trăi – asta e singura cale. Nu există altă cale, pentru că dacă

trăiești te îndrepți spre moarte. Viața aduce moartea. Deci calea logică este să nu trăiești. Cu cât trăiești mai puțin, cu atât posibilitatea morții este mai mică. Dacă nu trăiești complet, dacă te sinucizi, nu vei mai avea cum să

mori încă o dată, ai terminat. Nu există viață, acum nu poți să mori. Deci un astfel de om este deja un om mort. Aceste cadavre umblă prin piețe, prin universități, lucrează, fac lucruri – dar sunt cadavre.

Viața are nevoie de expansiune. Frica nu permite asta, și atunci singurul lucru care te interesează este cum să fii în siguranță. Cum să nu mori devine arta vieții. Iar eu îți spun că arta vieții este să mori cu voioșie, să mori fericit, să îngădui moartea – pentru că dacă ești gata să mori, ești gata să

trăiești. Dacă ești gata să mori, ești gata să iubești. Dacă ești gata să mori, ești gata să te întâlnești cu divinitatea. Altă cale nu există, moartea e ușa.

Ce vreau să spun când spun că moartea e ușa? Că nu trebuie să mai fii, trebuie să te dizolvi, trebuie să te pierzi. Ce înseamnă siguranța? Înseamnă

că indiferent ce se întâmplă, tu trebuie să fii, trebuie ca egoul tău să dăinuie.

De aceea banii sunt atât de importanți – ei te ajută să nu trăiești. Săracul trebuie să trăiască, bogatul, nu.

Am auzit o istorioară despre un om foarte bogat care mergea numai cu mașina, deloc pe jos – chiar și din verandă în cameră era cărat cu o targă.

Acest om a ajuns într-un oraș nou și a tras la un hotel. În timp ce

era cărat cu targa, managerul hotelului s-a gândit că avea o problemă, așa că a întrebat-o pe soția lui: „Care e problema? Soțul dumneavoastră părea în regulă. E paralizat sau are ceva la picioare?“

Soția a răspuns: „Nu, n-are nimic la picioare. Dar nu este nevoie să meargă.

E bogat“.

Bogatul nu e nevoit să trăiască, el își poate permite să nu trăiască. Săracul trebuie să trăiască, el nu își permite să nu trăiască. De asta încetul cu încetul bogatul se închide în bogăția lui, se izolează. Atunci el trăiește singur, nu își lasă nici măcar soția să intre în cameră. Poate găsește și o explicație: „Nu suntem săraci, de ce eu și soția mea să trăim într-o singură cameră? Suntem bogați. Ne permitem două camere separate“ – dar adevărul este altul.

Hitler nu a lăsat niciodată pe nimeni să stea în camera lui fiindcă se temea.

Cine știe? – soția poate fi spion. S-a însurat abia înainte de a se sinucide – cu trei ore înainte, pentru că atunci nu i-a mai fost frică. Când moartea a fost o certitudine, s-a căsătorit, nu înainte – pentru că o soție este un lucru periculos. Cine știe? – ar putea fi în legătură cu o putere străină, sau ar

putea fi o comunistă; ar putea să-l omoare noaptea.

A iubit multe femei, dar niciodată nu a lăsat o femeie să stea noaptea în camera lui. În noaptea în care s-a sinucis, cu trei ore înainte, când a înțeles că nu exista cale de scăpare, când dușmanul bombarda Berlinul și moartea era sigură, a chemat un preot. Preotul a fost trezit din somn și dus imediat în buncărul de sub pământ unde se afla Hitler, iar Hitler i-a spus: „Acum oficiază ceremonia de căsătorie“. Iar când ceremonia s-a încheiat, el și soția lui s-au dus în cameră și s-au otrăvit.

Ce om e acesta? Dar genul acesta de om îl găsești peste tot. Atunci când ți-e frică, nimeni nu poate să-ți fie prieten. Atunci toți oamenii îți sunt dușmani și trebuie să te protejezi. Un om bogat se poate proteja mai mult; de asta se pune atât de mult accent pe bani. Nici nu înțelegi ce se întâmplă. De ce atâta nebunie din pricina banilor?

Mulla Nasrudin era pe moarte. A deschis ochii și s-a uitat la soția sa. Soția a spus: „Suntem aici, Mulla. Pleacă liniștit la divinitate, în pace și rugăciune.

Suntem toți aici“.

Mulla s-a uitat la chipurile din jur – ochii lui stinși abia mai vedeau.

A întrebat: „Unde e Rehman?“ (fiul cel mare).

Soția i-a spus: „E în dreapta ta“.

Atunci el a întrebat: „Rahim unde e?“ (alt fiu).

Iar soția a spus: „E acolo, la picioarele tale“.

„Și unde e Abdul, și unde e Farid?“, a întrebat el. Erau toți acolo, așa că

soția a spus: „Fii liniștit, sunt toți aici“.

Nasrudin s-a îngrijorat imediat și a spus: „Dacă toți sunt aici, cine se ocupă

de prăvălie?“ Și era pe patul de moarte; după doar o clipă a murit. Nu, nici viața nu era importantă, nici moartea, ci prăvălia. Chiar și în ultima clipă, mintea îi era doar la prăvălie, la bani.

De ce sunt banii atât de importanți? Fiindcă te protejează de iubire, de viață, de moarte, de Dumnezeu. De aceea Mahavira și Buddha au renunțat la ei. Să renunți înseamnă să ajungi să înțelegi că tot acest aranjament este împotriva vieții, împotriva iubirii, împotriva lui Dumnezeu. Ei au renunțat pur și simplu! Nu au renunțat din cauza banilor, ci pentru că au ajuns să

înțeleagă că prin această protecție se sinucideau, că era o otravă. Așa că au fugit pur și simplu din palate.

Când înțelegi că banii sunt nevroză, începi o nouă viață. Securitatea, dorința de a fi în siguranță arată că ești deja mort, că viața te-a părăsit.

Efortul continuu de a fi în siguranță înseamnă că încă nu ești capabil să

iubești; altfel ți-ar ajunge iubirea, n-ai mai avea nevoie de altă

protecție.

O clipă de iubire înseamnă veșnicia – nu ți-e frică de moarte, poți să mori ușor, iubind. Ai cunoscut viața, ești recunoscător. Chiar și numai o clipă, iubirea s-a întâmplat. Ai cunoscut splendoarea ei, fericirea, ai fost binecuvântat. Îi poți mulțumi lui Dumnezeu pentru acest moment pe care ți l-a dăruit… și nu-l meritai.

Cine merită? Nimeni nu merită. Te-ai gândit vreodată că ești viu? Meriți să

fii viu? Cum ai câștigat acest lucru? Ai cunoscut florile și copacii și păsările în zbor și soarele răsărind și multe dimineți și multe seri și stelele. Cum ai câștigat faptul că ești viu? Nu meriți, nu l-ai câștigat nicicum. Ești viu doar prin bunăvoința lui Dumnezeu.

Însă atunci când cineva ajunge să cunoască o singură clipă de iubire, viața asta, cu tot ce reprezintă ea, își pierde importanța. Atunci toate păsările pe care le-ai văzut și toate cântecele pe care le-ai auzit și toți muzicienii din lume sunt nimic. Atunci toată această verdeață a copacilor este nimic. Dacă

ai cunoscut o singură clipă de iubire, atunci toată această lume este doar o umbră; este doar o reflexie, nu este realitatea.

Dacă ai cunoscut o singură clipă de iubire vei fi veșnic recunoscător și îi vei înălța divinității cântece de mulțumire. Atunci nu va mai exista moarte –

iubirea nu cunoaște moarte, iubirea cunoaște doar viața. Tu cunoști doar moartea. Ai ocolit iubirea, iar acum banii au devenit importanți. Banii sunt simbolul omului mort, banii sunt iubirea omului mort.

Uită-te la un avar când ia în mână niște bancnote. E atâta iubire când se uită la ele! Nici un îndrăgostit nu s-a uitat vreodată așa la iubita lui. E atâta

strălucire în ochii lui! E un cu totul alt om. Nici Majnu nu era atât de fericit când se uita la Laila. Nici Shiri nu era așa de fericită când se uita la Farhad.

Eu am văzut un astfel de avar. Omul acesta era rudă cu mine, așa că am avut multe ocazii să-l văd și să-l înțeleg. Era întruchiparea perfectă a omului banilor. Nu s-a căsătorit niciodată; mereu spunea: „E foarte costisitor și nu-mi permit. Am să mă însor într-

o bună zi“. Acum e mort. Nu s-a însurat niciodată, a rămas burlac. Însă el găsea justificări pentru asta.

„Asta este brahmacharya“, spunea el. „Acesta este calibatul. În scripturi, în Vede, viața de celibatar este viața superioară.“ Însă el era doar un om zgârcit, zgârcit chiar și cu sperma lui. Nu era un brahmachari.

Nouăzeci și nouă la sută dintre celibatari sunt doar zgârciți cu sperma lor.

Le este frică să o elibereze din corp ca nu cumva soldul lor bancar să aibă

de suferit… Brahmacharya lor e un fel de constipație. Ei put! Niciodată nu emană parfum. Sunt zgârciți, dar au explicații logice. Ei trăiesc mereu cu rațiunea, nu cu inima, fiindcă inima este un lucru periculos.

Rațiunea înșfacă întotdeauna, iar inima vrea întotdeauna să dăruiască.

Inima nu e niciodată zgârcită, de aceea avarul nu crede niciodată inima.

Încetul cu încetul el ucide inima și devine doar cap. El nu are sentimente –

sentimentele sunt periculoase, așa că devine insensibil. Nu își permite să fie sensibil, pentru că dacă vine un cerșetor și îi cere… Dacă ai sentimente, îți va fi greu să-l refuzi. Dar dacă ai numai cap, găsești explicații logice și spui:

„Eu sunt împotriva cerșetoriei – nu face bine economiei și culturii –, iar tu arăți perfect sănătos, așa că du-te la muncă“. Știi că aceste explicații sunt doar de suprafață – în adâncul ființei tale nu vrei să dai – acesta este adevărul. Dar tu nu poți să-l accepți.

Trăiești în cuvinte, în explicații și continui să ascunzi faptul că îți ucizi simțirea. Dacă ești pe calea banilor – și, mai mult sau mai puțin, toată lumea este – înțelege întregul fenomen care se întâmplă în tine; te sinucizi. Iar viața nu poate fi împiedicată să meargă înainte, viața va ajunge la moarte.

Nu poți să o reții, nu tu o controlezi. Ea trebuie să plece – așa cum a venit, trebuie să și plece. Înainte să te părăsească, nu poți

decât să creezi anxietate, atâta tot.

Dacă accepți fluxul și refluxul vieții, nașterea și moartea vieții, nu ai de ce să

fii neliniștit. Poți să iubești. Lasă iubirea să se întâmple. Nu căuta siguranță

și nu te teme de moarte. Moartea va veni. Dă-i vieții o șansă să înflorească.

Dacă viața înflorește cu adevărat, moartea va fi punctul culminant, nu sfârșitul. Va fi apogeul. Va fi cel mai înalt pisc, Everestul, nu sfârșitul.

Pentru omul care a trăit corect, cu iubire – și acesta este singurul mod corect de a trăi – moartea vine precum cel mai frumos extaz. El moare cu un cântec în inimă. Moare cu tot corpul cuprins de extaz. El merge să se întâlnească cu divinitatea iubită. A învățat să iubească și să dăruiască. Așa că poate dărui și în clipa morții. Îi restituie naturii întreaga lui ființă; corpul, aerul merge la aer, focul merge la foc, pământul merge la pământ, cerul merge la cer. El dă, iar ființa merge la sursă, la Brahma; el nu se agață.

Dar dacă toată viața te-ai agățat, nu poți să faci asta. Dacă în clipa morții te agăți, totul devine urât. Dacă toată viața te-ai agățat și mereu ți-a fost frică

și, de frică, n-ai acceptat iubirea, în clipa morții vei rata cel mai înalt pisc.

Acestea sunt cele două căi; una e bună, cealaltă e greșită.

Acum ne vom ocupa de această poveste. Vei putea să înțelegi, dar înțelege cu inima.

Maestrul Seistsu a cerut un spațiu mai mare deoarece clădirea în care își împărtășea învățăturile era supraaglomerată.

Trebuie să fi fost în aceeași situație ca mine.

Un negustor, Umezu…

… el încă nu a venit la mine…

Un negustor, Umezu, s-a hotărât să doneze cinci sute de monede de aur pentru construirea unei clădiri noi.

Cinci sute de monede de aur sunt bani, nu glumă.

Umezu i-a dus învățătorului banii și Seistsu a spus: „Bine, am să-i iau“.

… dar nu așa merge cu un avar.

Omul trebuie să fi fost un avar, căci altfel cum ai putea să strângi cinci sute de monede de aur? Și asta nu era tot; trebuie să fi fost doar o mică parte, o sutime din cât strânsese el. Dar, dacă este avar, de ce a ajuns să-i doneze acești bani maestrului? Pare o contradicție, dacă este un avar și un om al banilor, nu trebuia să se ducă. Dar eu știu motivul: s-a dus de frică, s-a dus să se pună la adăpost pe lumea cealaltă.

Probabil se apropia de moarte, probabil era bătrân. Iar oamenii cu bani sunt mereu bătrâni, nu sunt niciodată tineri – pentru că moartea e mereu aproape și ei tremură de frică. Trebuie să fi simțit că moartea putea să vină

în orice zi și trebuia să facă aranjamente și pentru lumea cealaltă. Trebuie să fi avut milioane de monede de aur. Doar cinci sute de monede de aur… o face doar pentru a fi în siguranță. „Dă-i banii acestui maestru; lumea spune că este iluminat. Dă-i aceste cinci sute de monede de aur acestui om și el se va îngriji de lumea cealaltă, e posibil să-ți dea un certificat. Oamenii spun că e în relații bune cu Dumnezeu, numele lui e pe lista cea bună; te va ajuta cumva.“

Asta înseamnă să bâjbâi pe întuneric. Omul care a ratat viața se gândește la o altă viață. Ține minte că numai oamenii care au ratat viața se gândesc la alta. Iar dacă o ratezi pe aceasta o vei rata și pe aceea, pentru că vei rămâne același. Chiar dacă intri forțat în rai, vei face un iad din el, fiindcă îți vei lua cu tine obiceiurile, mecanismul minții, întregul trecut. Vei face un talmeș-

balmeș.

Cum poți să fii în rai? Eu nu văd nici o cale; nu poți să fii. Oriunde te-ai duce, vei duce cu tine și iadul tău. Face parte din tine. De aceea cei care cunosc spun că raiul și iadul nu sunt în afară – sunt în tine, sunt însușirile ființei tale. Pe acest pământ oamenii au trăit în rai; pe acest pământ tu ești în iad. Ține minte bine că oriunde te vei duce îți vei asigura acolo iadul. De îndată ce vei ajunge acolo, vei crea de jur împrejur iadul tău. Nu poți să faci nimic nou. Mintea e veche, ea lucrează după model, se

învârte în cerc.

Acest Umezu trebuie să fi fost un avar. Dar acum moartea se apropie și trebuie să se gândească și la lumea cealaltă. A pierdut lumea asta, nu poate s-o piardă și pe cealaltă. Trebuie să facă ceva, dar și asta tot cu bani. Vezi cum e mintea? A crezut că viața poate fi cumpărată cu bani, iar acum crede că și Dumnezeu poate fi cumpărat cu bani. Acum crede că și raiul poate fi cumpărat cu bani. Mintea lui rămâne concentrată pe nevroza banilor. El tot nebun după bani este, tot banii rămân mijlocul de a-și atinge scopul.

De asta maestrul s-a comportat în felul acesta și a spus: „Bine, îi voi lua", de parcă cinci sute de monede de aur ar fi fost nimic.

Maestrul a spus: „Bine, îi voi lua", de parcă ar fi fost o povară și i-ar fi făcut un serviciu acestui Umezu. Ține minte că dacă te vei duce la un maestru cu bani, așa vei fi tratat. În poveste e foarte ușor de înțeles lucrul acesta. Dar când tratamentul ți se aplică ție, e foarte greu.

Chiar acum câteva zile a sunat cineva; obișnuia să dea niște bani pentru ashram. De data asta a spus: „N-am să mai dau bani, fiindcă se pare că nu există recunoștință pentru gestul meu. Nu mi se permite nici măcar o întrevedere specială cu Osho, așa că n-am să mai dau". El este aici, ar trebui să caute să înțeleagă bine povestea asta, pentru că este mai ușor de înțeles o poveste atunci când nu faci parte din ea. E foarte ușor. Dar atunci când faci parte din ea, e foarte greu.

Umezu i-a dat lui Seistsu sacul cu banii de aur, dar a fost foarte nemulțumit de atitudinea învățătorului, întrucât suma pe care o dăruise era foarte mare – cu trei monede de aur se putea trăi un an întreg, iar învățătorul nici măcar nu îi mulțumise.

Uită-te cât de nevrozată e mintea din cauza banilor. Ce spune el? El spune:

„Acest sac cu bani de aur pe care l-am dat – cu trei monede de aur un om poate trăi un an". El crede că viața se trăiește cu bani. Or fi banii necesari, dar nimeni nu poate trăi cu bani. Or fi banii necesari, dar nu sunt de ajuns.

Iar dacă există doar bani și nimic altceva, e mai bine să mori, cu cât mai repede, cu atât mai bine. Pentru că trăiești inutil, nu faci decât să-ți omori zilele – asta nu e viață.

Se zice că Iisus a spus: „Omul nu poate trăi numai cu pâine“. El știa că este nevoie și de pâine – nimeni nu poate să trăiască fără pâine, asta-i drept. Dar viața are și o dimensiune superioară în care nimeni nu poate trăi numai cu pâine. Dacă există numai pâine, sinucide-te! – pentru că e inutil să mănânci iar și iar aceeași pâine.

Dar omul care trăiește cu bani crede că un om poate să trăiască un an întreg cu trei monede de aur, iar aici sunt cinci sute de monede – un om poate trăi o veșnicie! Cinci sute de monede de aur fac posibilă viața veșnică. Și ce gen de om e acesta? – nici nu mi-a mulțumit. Negustorul a fost foarte nemulțumit.

Atunci când dai cu o condiție, vei fi întotdeauna nemulțumit, deoarece condiția nu poate fi îndeplinită. Atunci când dai necondiționat, vei fi profund mulțumit, pentru că nu există nici un motiv să fii nemulțumit.

Atunci acest om ar fi trebuit să danseze că maestrul a acceptat banii. Ar fi trebuit să-i mulțumească maestrului că „Eram îngrijorat dacă ai să-i accepți sau nu. Pentru că te cunosc bine: banii ăștia n-au nici o valoare pentru tine și i-ai acceptat. Ești atât de bun, compasiunea ta e profundă“.

Ar fi trebuit să danseze și să-i mulțumească. Ar fi trebuit să fie fericit. Dar nu, nu a fost cu putință fiindcă acesta nu a fost scopul, a fost un mijloc. El voia ca maestrul să-i fie îndatorat.

Dacă acest om ajunge la Dumnezeu, el îi va da un sac cu bani și va aștepta să i se mulțumească. Ce poți să-i dai tu lui Dumnezeu care ți-a dat totul? Iar un maestru nu e decât un reprezentant al divinității, are aceeași calitate. De asta îl numim pe Mahavira „Bhagwan“, de asta îi spunem lui Buddha

„Bhagwan“ – au aceeași calitate. Ce poți să-i dai tu? Toate vin la tine prin

el. Cel mult, returnezi – cel mult. Ar trebui să fii recunoscător că ai fost acceptat.

Dar omul nebun după bani nu înțelege asta. El vrea ca maestrul să-i fie îndatorat că a donat banii ăștia, care înseamnă foarte mult. Pentru el sunt foarte mulți, o sumă mare – cinci sute de monede de aur, iar un om poate să

trăiască un an cu trei monede. Mintea gândește în termeni de

relativitate.

Ea nu știe nimic despre absolut. Așa gândește mintea lui!

Mulla Nasrudin a murit și s-a dus imediat, sau a fost trimis, în iad. Acolo a dat de Satan, care îl aștepta de mult – acolo era un om mult așteptat. Satan l-a primit cu brațele deschise și Nasrudin i-a spus diavolului: „Ce fericit sunt, bătrâne, că sunt aici în rai".

Diavolul a spus: „Te înșeli, Nasrudin. Acesta nu e raiul".

Nasrudin a răspuns: „Asta o fi atitudinea ta. Eu vin din India – pentru mine seamănă cu raiul".

Mintea e relativă. Cinci sute de monede de aur! El își dădea însăși viața lui; în acel sac cu bani de aur era însăși inima lui. Acele cinci sute de monede nu erau din aur, erau din inima lui. Și-a vândut viața și s-a târguit pentru acest aur. Murise pentru acest sac cu aur și nu primea nici măcar un mulțumesc.

Era prea mult. Maestrul nu se purta corect. Era nemulțumit.

Dacă te gândești la un maestru, vei ajunge mereu la concluzia că el nu se poartă corect. Repet, dacă te gândești. Dacă te uiți, nu te gândești, vei ști că

el se poartă întotdeauna corect.

El s-a gândit, a calculat. Pentru el situația era clară; cinci sute de monede de aur – în acel sac era toată viața lui. Iar omul acesta spune doar: „Bine, îi voi lua“.

„În acel sac sunt cinci sute de monede de aur“, bătu apropoul Umezu.

El s-a gândit: „Poate că nu a înțeles. Poate e cufundat în meditație sau preocupat de altceva, căci cum se poate să primească cinci sute de monede de aur și să spună doar «Bine, îi voi primi»? Nu e în toate mințile“. Așa că

a bătut apropoul.

„În acel sac sunt cinci sute de monede de aur.“

„Mi-ai mai spus asta“, a zis Seistsu.

El a spus: „Nu e nevoie să repeți, am auzit“.

Asta a fost și mai rău. Nu numai că omul nu i-a mulțumit, ba s-a mai și supărat puțin fiindcă a spus: „Mi-ai mai spus asta. Nu e nevoie să repeți…“

„Chiar dacă sunt un negustor înstărit, cinci sute de monede de aur sunt bani mulți“, a spus Umezu.

Asta e problema minții. El spune: „Chiar dacă sunt un negustor înstărit…

Am destui bani la mine, dar chiar și așa… cinci sute de monede de aur sunt bani mulți. Pentru tine, care ești doar un cerșetor, banii ăștia sunt lumea întreagă. Pentru mine sunt bani mulți, iar tu îi tratezi ca pe un nimic. Mă

insulți“.

Omul care este concentrat asupra banilor nu poate să îl înțeleagă pe omul care trăiește cu iubire. Îl va privi mereu ca pe un cerșetor, ca pe un nebun care nu e din lumea asta. Se poartă nebunește.

Fie că îl venerezi pe Buddha sau pe Mahavira, dacă îi întâlnești cumva, undeva, vei crede că sunt nebuni. Chiar dacă nu o vei spune, fiindcă ar fi foarte nepoliticos… înțelegi bine că omul acesta și-a irosit viața stând sub

un copac. Ar fi putut să câștige o grămadă de bani – asta i s-a spus de multe ori lui Buddha.

Buddha și-a părăsit casa și a plecat în alt regat doar ca să scape de familie și de rude fiindcă acolo îl tot băteau la cap căutând să-l convingă să se întoarcă acasă. Așa că a părăsit regatul și s-a dus în altul, apoi și-a dat seama că acei oameni sunt peste tot – n-ai cum să scapi.

A existat un zvon că un prinț își părăsise regatul și venise în

regatul vecin.

Auzind zvonul, regele acestui regat a venit la el și i-a spus: „Fiule, ești tânăr și nu cunoști căile lumii. Tu ești necopt, eu am experiență. Îți spun din experiență, întoarce-te acasă. Ce faci tu e o prostie. La vârsta asta astfel de idei prostești pun stăpânire pe minte. Trebuie să te opui. La vârsta asta tinzi să fii idealist. Dar mai târziu experiența îți va dovedi că te-ai înșelat. Nu fi idealist, du-te înapoi!“

Buddha a ascultat și a spus: „S-ar putea să ai dreptate în ceea ce privește experiența ta, dar eu am trăit multe vieți în acea lume și n-am realizat nimic. Am plecat în urma experienței, nu dintr-un idealism romantic al unui tânăr“.

Bătrânul rege a spus: „Dacă nu vrei să te duci înapoi, înțeleg – poate că

există niște probleme. Poate nu te înțelegi bine cu tatăl tău, sau cu familia ta, sau s-a întâmplat ceva. Atunci nu te întoarce, vino la mine. Am o fată

frumoasă: căsătorește-te cu ea și regatul ăsta este al tău“.

Buddha a spus: „Sunt însurat și am părăsit o femeie foarte frumoasă. Este imposibil să găsesc alta ca ea. Dar chiar și de-aș găsi, nici chiar acea femeie nu îmi va da realitatea absolută, iar eu sunt în căutarea realității absolute“.

Bătrânul rege a plecat spunând: „Ești nebun, ești incurabil de nebun!“

Asta se întâmplă oriunde se duce Buddha. Și era atât de tânăr și frumos…

nu umblase niciodată pe străzi. Oriunde se ducea, lumea își dădea seama că

era un prinț, nu un cerșetor, și toți îl sfătuiau să se întoarcă acasă.

Mintea trăiește din propriile idei, gândește prin propriile ei idei. Nu poți să

dai mintea la o parte și apoi să te uiți. Acest bătrân care a venit la Buddha a ratat un prilej. S-ar putea ca milioane de vieți să nu

se mai întâmple. Dar el a încercat să îl învețe ceva pe cel mai mare învățător; a vrut ca Buddha să

învețe ceva de la el. Iar el, unul, nu a câștigat nimic, nu a ajuns nicăieri.

Acest om spune: „În acel sac sunt cinci sute de monede de aur. Chiar dacă

sunt un negustor înstărit, cinci sute de monede de aur sunt bani mulți" – iar tu ești doar un cerșetor; nu a spus asta, a sugerat-o. „Ar trebui să-ți dai seama de înțelesul gestului meu. O donație atât de mare, iar tu spui doar

«Bine, îi voi lua»."

„Vrei să-ți mulțumesc pentru ei?", a spus maestrul – pentru că maeștrii nu răspund niciodată la ce întrebi tu. Ei răspund la ce ai vrea să întrebi. Ei nu răspund niciodată la întrebarea ta, fiindcă asta este irelevant. Ei răspund întotdeauna la ce se ascunde în spatele întrebării – de ce faci aluzie la aceste lucruri.

Pe tine nu te interesează să dovedești că aurul este important, nu te interesează să dovedești că cinci sute de monede de aur sunt o sumă mare –

astea sunt doar explicații logice. Ele indică altceva. Maestrul l-a prins imediat și a spus: „Vrei să-ți mulțumesc pentru ei?" – l-a nimerit în plin, l-a lovit drept în inimă. „S-ar cuveni s-o faci", a spus Umezu. Nu „Mă aștept și vreau", ci „S-ar cuveni s-o faci".

Omul acesta nu este darnic, nu a fost niciodată darnic. Chiar și atunci când dăruiește, nu dăruiește. Chiar și gestul său de a dona este un târg. El spune:

„S-ar cuveni s-o faci. Eu am făcut un lucru atât de mare, acum e datoria ta să-mi mulțumești, nu e dorința sau cererea mea".

„De ce? Donatorul ar trebui să fie recunoscător."

Pentru minte, lucrul ăsta este imposibil de înțeles, pentru mintea orientată

spre bani; donatorul trebuie să fie cel recunoscător. Dar asta este culmea iubirii.

Cei care iubesc știu că este foarte frumos și beatific să dăruiești; ei știu că cu cât dăruiești mai mult, cu atât ai mai multă iubire în tine; cu cât împarți mai mult, cu atât mai mult ceea ce împarți crește. Și odată ce ajungi să știi că cu cât dăruiești mai mult cu atât ai mai mult, ai învățat aritmetica de

bază a spiritualității. Atunci nu mai oprești niciodată pentru tine, atunci ești mereu în căutarea cuiva care să primească. Atunci ești mereu în căutarea cuiva care să poată să împărtășească din ce ai tu de oferit, pentru că în felul acesta te reîmprospătezi.

Ești ca fântâna care a devenit stătută din cauză că niciodată n-ai dat nimănui ceva. N-ai împărțit niciodată din apa ta; apa e stătută. Dăruiește-o!

Lasă oamenii să vină să bea din tine și atunci surse proaspete vor fi mereu disponibile. În clipa în care apa veche este înlăturată, intră cea proaspătă.

În profunzime, fântâna ta se unește cu oceanul infinit. Fântâna ta e doar o ușă înspre ocean. Ori de câte ori cineva ia ceva de la tine, în tine ia ființă

ceva nou. Ființa ta se înnoiește astfel. Cu cât dăruiești mai mult, cu atât întinerești mai mult. Omul darnic rămâne mereu tânăr. Cel care nu dă este mereu bătrân, mort, putred.

Maestrul spune: „Donatorul ar trebui să fie recunoscător. Tu ar trebui să

îmi mulțumești mie că accept – și că accept un lucru precum banii. Tu ar trebui să fii recunoscător, pentru că pentru mine banii nu înseamnă nimic“.

Or fi ei necesari în lume, fiindcă și un maestru trebuie să trăiască în lume; or fi ei un mijloc de schimb în lumea asta nebună, pentru că și un maestru trebuie să trăiască în lumea asta nebună, însă ei sunt nimic. Sunt doar un mijloc inventat, aprobat de toată lumea pentru a putea schimba lucruri.

Societatea poate să trăiască fără bani; societatea a trăit mii de ani fără bani.

Și, mai devreme sau mai târziu, va veni o zi când societatea va trăi iar fără

bani, pentru că traiul cu bani este foarte apăsător și inutil. Dar pentru că

până acum lumea a fost săracă, banii au trebuit să fie folosiți; însă cu cât afluența e mai mare…

America va fi prima care va renunța la bani. Atunci când sunt destui bani, nu e nevoie să-i cari – de ce să-i cari? E o prostie, e apăsător. Curând pământul nu va mai avea nevoie de bani. Dar maeștrii au știut mereu lucrul acesta, că e doar un mecanism de piață, însă și un maestru trebuie să

trăiască alături de tine.

Dacă te duci la o casă de nebuni, e bine să te prefaci și tu nebun, altfel vei fi într-o situație dificilă. Dacă vei încerca să dovedești că ești întreg la minte, nebunii te vor omorî. Au făcut asta cu Iisus, au făcut asta cu Socrate, au făcut asta cu Mansur. Aceștia erau oameni foarte inocenți. Au încercat să

trăiască așa cum erau – sănătoși la cap – într-o casă de nebuni. Ei nu știau că regula unei case de nebuni este să te prefaci nebun, chiar dacă nu ești, pentru că acolo moneda prevalentă, etalonul monetar este nebunia. Într-o casă de nebuni, nu fi un străin, altfel nebunii se vor aduna și te vor ucide.

Dacă încerci să le spui că nu ești nebun, asta înseamnă că vrei să le spui

„Sunteți nebuni!“ – și asta nu se poate tolera.

Și omul iluminat trebuie să trăiască în lumea asta alături de tine. Trebuie să

se folosească de tehnicile tale, de trucurile tale.

Am auzit o poveste. În Japonia, un om iluminat era mereu prins furând ceva sau făcând o infracțiune, lucruri mărunte. Fura o sumă mică, apoi era trimis la închisoare – și era un om iluminat! A fost închis de douăzeci și șase de ori, dar cei care îi erau discipoli îl cunoșteau. Când a ieșit ultima dată din închisoare avea șaptezeci și opt de ani. Discipolii i-au spus: „Acum să nu mai faci așa ceva… și de ce tot faci astfel de lucruri?“

El a răspuns: „Atunci cine va mai intra în închisoare ca să-i convingă pe acei pușcăriași să mediteze? Cine se va duce acolo? Trebuie să fur, asta e singura cale de a ajunge la acei oameni. Iar pentru mine e un nimic. Eu îi ajut. E nevoie de mine acolo. Dar asta e singura cale de a intra, altfel nu mă

vor lăsa înăuntru. Ăsta e singurul mijloc de plată care se cere“. Un om iluminat trebuie să trăiască alături de pușcăriași!

Dar dacă ești gata să înțelegi nevroza banilor și extazul iubirii, vei înțelege și că cel care dă trebuie să fie recunoscător. Dăruiește și fii recunoscător –

pentru că celălalt ar fi putut să refuze. Pentru acest avar, acea posibilitate nu există. El nu poate concepe că cineva ar refuza cinci sute de monede de aur. El nu știe că putea să fie refuzat. Maestrul putea să arunce sacul din templu și să spună: „Să nu aduci aici gunoiul ăsta!“

Se spune că un om a venit odată la Ramakrishna tot cu cinci sute de monede de aur. Avarii ăștia au și ei matematica lor, cinci sute pare să fie limita superioară, ei nu pot să o depășească. Ramakrishna a fost și mai periculos.

El nu a spus doar „Bine, îi voi lua“, el s-a purtat și mai urât. A spus: „Bine, du-te și aruncă toți banii în Gange“.

Omul s-a speriat. Nu-i venea să se ducă să arunce în Gange cinci sute de

monede de aur. A ezitat. Ramakrishna l-a întrebat: „De ce șovăi? Nu mi-ai dat banii mie? Atunci sunt banii mei. Du-te și aruncă-i în Gange, fiindcă eu n-am nevoie de ei acum, iar Gangele are“.

Așa că omul a plecat și nu s-a mai întors. A trecut o oră, au trecut două ore și Ramakrishna a trimis câțiva discipoli să vadă ce se întâmplase cu acest om. Se înecase și salvase banii? Așa fac avarii. Discipolii s-au dus să vadă ce făcea. El adunase o mulțime mare și transformase toată treaba într-un spectacol. Scotea câte o monedă de aur și o arunca pe o piatră – zbang! Și număra: „O sută una, o sută două, o sută trei…“ și apoi le arunca în Gange.

Discipolii i-au raportat lui Ramakrishna: „Omul ăla e un exhibiționist.

A adunat o mulțime mare și aruncă monedele pe rând, numărând, și face foarte încet toată treaba“.

Ramakrishna s-a dus la acel om, l-a pălmuit și a spus: „Atunci când aduni, e nevoie să numeri, dar când renunți… Ce faci? Când trebuie să arunci monedele, le arunci cu sac, cu tot!“

Dar oamenii renunță și tot numără – ei n-au renunțat.

Cei care dau trebuie să fie recunoscători; dă și fii recunoscător. Dacă urmezi această regulă, ciubărul cel vechi se va sparge și apa se va împrăștia.

Întreaga maya, iluzie, dispare. Când nu mai e apă, nu mai e lună.

Atunci poți să te uiți la cer, la luna adevărată. Ea este mereu acolo, dar tu ești absorbit de reflecție.

Iubirea este luna adevărată; banii sunt reflecția.

Destul pentru astăzi.

9. Un filosof îl întreabă pe Buddha

Într-o zi, un filosof a venit la Buddha și l-a întrebat: „Vrei să-mi spui adevărul, nici prin cuvinte, nici tacit?“

Buddha a păstrat tăcerea.

Filosoful s-a înclinat și i-a mulțumit lui Buddha, spunând: „Cu bunătatea ta plină de iubire mi-am risipit amăgirile și am intrat pe calea cea dreaptă“.

După plecarea filosofului, Ananda l-a întrebat pe Buddha ce obținuse filosoful.

Buddha a răspuns: „Un cal bun aleargă chiar și la vederea umbrei biciului“.

Într-o zi, un filosof a venit la Buddha și l-a întrebat: „Vrei să-mi spui adevărul, nici prin cuvinte, nici tacit?“

Se întâmplă foarte rar ca un filosof să vină la un buddha. E aproape imposibil. Însă atunci când se întâmplă, este o revoluție, produce o transformare în filosof. De ce e imposibil ca un filosof să vină la Buddha?

Pentru că religia și filosofia sunt antagonice; abordarea lor este total opusă, diametral opusă.

Filosofia se bazează pe gândire, iar religia se bazează pe încredere.

Gânditorul se îndoiește ușor, dar nu are încredere așa de ușor. Ca să fii filosof, ai nevoie de o minte neîncrezătoare, o minte foarte sceptică. Ca să fii religios, este nevoie de o încredere profundă – să nu fii deloc sceptic, să nu te îndoiești deloc. Filosoful trăiește prin logică, omul religios trăiește prin iubire, iar logica și iubirea nu se întâlnesc. N-au cum; drumurile lor nu se încrucișează niciodată. Ele merg paralel – exact ca șinele de cale ferată. Pot fi

foarte apropiate, dar nu se întâlnesc. Este o iluzie să crezi că ele se întâlnesc undeva.

Dacă stai pe o linie de cale ferată și te uiți la șinele care merg paralel crezi că undeva, în zare, ele se vor întâlni. Nu se întâlnesc, e o iluzie. Du-te până

acolo și vei vedea că tot paralele sunt. Două linii paralele nu se întâlnesc niciodată. Inima și capul sunt paralele, ele nu se întâlnesc niciodată. Poți să

sari de pe o linie pe alta – asta este posibil. Poți să sari din cap în inimă, dar acesta e un salt, nu o continuitate.

Dacă tu crezi prea mult în cap, asta înseamnă că crezi în îndoială, iar saltul devine imposibil. Au existat filosofi mari, care au tot gândit și cugetat și meditat și au creat sisteme mari, dar ei nu s-au apropiat de adevăr mai mult decât orice om ignorant. Dimpotrivă, ignorantul poate fi mai aproape, fiindcă măcar el este umil în ignoranța lui, măcar el nu este egoist, măcar el îl ascultă pe celălalt. Dacă un buddha vine în oraș, omul ignorant se duce la el pentru că el știe că nu știe – modestia lui e mare. Filosoful nu se duce pentru că el deja știe. Problema e că fără să știe ceva, el crede că știe.

Asta se întâmplă zilnic cu mine. Dacă vine un filosof, un psihiatru – un om care a studiat filosofia, psihologia și religia la o universitate –, e greu, aproape imposibil să am o comuniune cu el. Putem discuta, dar nu ne putem întâlni – rămânem două linii paralele.

De ce îi este așa de greu logicii să iubească? Iubirea are nevoie de un act de mare curaj, iar acel act este intrarea în necunoscut. Logica este întotdeauna lașă, nu intră niciodată în necunoscut. Logica spune: „Mai întâi trebuie să

știu. Când voi cunoaște bine teritoriul, voi intra“.

Logica nu are spirit aventuros. Iubirea e absolut aventuroasă; uneori, pare chiar nătângă. Mintea logică privește întotdeauna asta ca pe o prostie: „Ce faci? Te aventurezi în necunoscut fără să știi unde te duci? Lași un teritoriu sigur, cunoscut și rămâi inutil fără adăpost? Nu pierde ceea ce ai, mai întâi fii sigur de ceea ce ai să câștigi“. Asta e problema. Logica spune: „Mai întâi cunoaște bine treapta următoare și abia apoi părăsește treapta pe care stai“.

Atunci n-ai să mai părăsești această treaptă, pentru că n-ai cum să cunoști treapta următoare decât când ajungi la ea.

Mulla Nasrudin voia să învețe să înoate. S-a dus la un învățător și învățătorul i-a spus: „Vino cu mine la râu. Nu e greu, ai să înveți. E simplu, până și copiii învață".

Însă, când s-a apropiat de mal, Nasrudin a alunecat în noroi și a căzut și i s-a făcut foarte frică. A fugit spre cel mai îndepărtat punct al malului, sub un copac. Învățătorul s-a dus după el și l-a întrebat: „De ce fugi? Unde te

duci?"

Nasrudin a răspuns: „Uite ce e, mai întâi învață-mă să înot și abia după

aceea am să mă apropii. Treaba asta e periculoasă! Dacă se întâmplă ceva, cine va răspunde? Mă voi apropia de râu numai după ce voi fi învățat să

înot".

Dar cum să înveți să înoți fără să te duci la râu? Așa că Mulla Nasrudin nu a învățat să înoate.

E prea periculos, pasul e prea nesăbuit. Un om învățat, un om cu logică nu poate face acel pas. Logica devine un mormânt. Te închizi din ce în ce mai mult fiindcă viața este periculoasă. N-ai cum s-o eviți, ea intră mereu în necunoscut. Râul curge mereu spre mare. Așa înaintează viața: ea părăsește mereu cunoscutul și se deplasează în necunoscut. Așa e viața. Nu se poate face nimic în privința asta. Dacă încerci să faci ceva – atunci Gangele ar trebui să curgă înspre sursă, Gangotri, pentru că aceasta e lucrul cunoscut, nu înspre Ganga Sagar, nu înspre ocean.

În mitologia africană există o pasăre care se numește woofle-woofle. Acea pasăre are o singură particularitate: nu o interesează unde se duce, ci doar de unde vine – așa că ea zboară invers, înapoi. Nu ajunge niciodată nicăieri pentru că o interesează numai de unde vine. O interesează trecutul. Asta este ca și cum ai fi bătrân și te-ai duce spre uter. Lucrul ăsta e imposibil, însă așa funcționează mintea omului.

Cu logica, te deplasezi spre sursă; cu iubirea, te deplasezi spre înflorirea ultimă – dimensiunile sunt diferite. Logica întreabă:

„Cine a creat lumea?“

Pe ea o interesează creatorul, trecutul, sursa originală – Gangotri, de unde curge Gangele. Iubirea nu întreabă niciodată cine a creat lumea. Ea există

deja, de ce să-ți mai bați capul? N-are nici o importanță dacă a creat-o o zeitate hindusă sau o treime creștină.

Iubirea este interesată să știe care o să fie înflorirea ultimă. Iubirea este interesată de starea de iluminare. Iubirea este interesată de ce o să se întâmple cu mine, cu sămânța mea, cum va înflori ea. Reține diferența: logica e mereu interesată de ceea ce este cunoscut, de trecut, de drumul pe care deja l-ai străbătut; iubirea e mereu interesată de necunoscut, de înflorirea ultimă, de drumul pe care n-ai mers – nu doar că n-ai mers, ci nici

măcar nu ți l-ai imaginat.

De asta un filosof vine rar la un buddha. Cei doi se deplasează în direcții diametral opuse; filosoful merge spre trecut, un buddha se deplasează spre viitor. Punctul de pornire poate fi același, dar nu există un punct de întâlnire. Rar se întâmplă ca un filosof să vină la un buddha, însă atunci când vine transformarea este imediată.

De ce? Pentru că dacă un filosof vine la un buddha, asta înseamnă că în adâncul ființei lui a înțeles neajunsurile filosofiei. Altfel de ce ar fi venit? În adâncul ființei lui a înțeles eșecul logicii. A făcut toate eforturile să cunoască

prin intermediul ei adevărul. A adus argumente pro și contra, iar acum a ajuns în punctul în care își dă seama că eforturile lui sunt zadarnice; nimic nu poate fi cunoscut prin intermediul ei. Eșecul acesta îi aduce cea mai mare smerenie posibilă pe lumea asta. Nici măcar un neștiutor nu e atât de smerit, fiindcă el n-a eșuat atât de rău. Nu a ajuns să cunoască suferința eșecului. Nu s-a prăbușit din vârf tocmai în vale.

Filosoful acesta credea că el se află în vârf. Deodată și-a dat seama că

stătuse în vale și visase despre piscuri. Nu existase niciodată vreun pisc: nu se clintise nici un centimetru din vale. Adevărul rămăsese la fel de neștiut ca întotdeauna. Întreaga lui viață fusese irosită. Când cineva ajunge să simtă

asta, egoul dispare deodată, iar omul acela devine smerit. Iar până când nu ești smerit, nu poți să vii la un buddha. Numai smerenia, umilința profundă

te poate aduce la un buddha – acum ești gata să înveți, fiindcă nu știi nimic.

Așadar există două tipuri de ignoranță: ignoranța obișnuită este atunci când un om e ignorant, dar nu își dă seama că e ignorant. Când un filosof devine conștient de faptul că e ignorant – acesta este al doilea tip de ignoranță, unul foarte profund: el a ajuns să-și dea seama de faptul că e ignorant, e deplin conștient de faptul că e ignorant – când ignoranța e conștientă de sine, acesta este primul pas către înțelepciune.

Așadar primul lucru care trebuie înțeles:

Într-o zi, un filosof a venit la Buddha și l-a întrebat…

Au existat mulți filosofi pe vremea lui Buddha. Realmente n-a mai existat niciodată o asemenea înflorire a intelectului ca în acele vremuri – nu numai în India, ci pretutindeni în lume. Era Buddha; era Mahavira; era Prabuddha Katyayan, un mare logician; Ajit Keshakambal, un mare filosof; Makkhali Goshal, de un intelect cum rar se poate întâlni; Sanjay Vilethiputta și mulți alții care trăiau în Bihar. Acum numele lor nu mai sunt atât de cunoscute din cauză că n-au dat naștere nici unui sistem. Exact în același timp, în Grecia trăiau Socrate, Platon, Aristotel – cei trei care au creat mintea occidentală. Și tot atunci, în China trăiau Confucius, Lao Tzu, Chuang Tzu, Mencius. Se pare că în acele timpuri, pretutindeni în lume, mintea atinsese Everestul său.

Există doar trei culturi: chineză, indiană și grecească. Doar trei culturi există, toate celelalte sunt doar subproduse ale acestora. Întregul Occident își are originea în mintea grecească a Atenei. Întreaga civilizație chineză, un tip cu totul diferit de civilizație, a apărut ca urmare a confruntării dintre Confucius și Lao Tzu, iar tot ce e frumos în India a venit de la Buddha și de la Mahavira. Și toți acești oameni au existat într-un singur moment din istorie.

Istoricii spun că istoria se mișcă precum o roată: există momente când inteligența atinge o culme și există momente când inteligența coboară la niveluri inferioare. Acestea au fost vremuri în care inteligența a atins culmea. Mulți filosofi au trăit atunci, în special în India; toată țara era filosofică. Oamenii umblau de

colo-colo în căutarea adevărului – milioane de căutători!

Numai atunci când există milioane de căutători, câțiva pot să ajungă la iluminare, pentru că este ceva piramidal. Piramida este foarte largă la bază

și se îngustează spre vârf. Un buddha există numai când la bază milioane de oameni caută adevărul; altfel nu poate exista.

Iar pe vremea când se creau peste tot sisteme, sisteme atât de complicate încât n-a mai existat niciodată ceva care să se compare cu ele… Istoricii filosofiei și religiei spun că în vremea aceea India cunoștea tot ce se cunoaște în filosofie – fiecare umbră și nuanță a gândului, fiecare abordare. India a studiat toate căile și posibilitățile și fiecare posibilitate a fost epuizată. De atunci, n-a mai fost nimic nou în filosofie; iar dacă tu crezi că există ceva nou, asta înseamnă că nu cunoști bine India. De la Buddha n-a mai fost

nimic nou, pentru că pe atunci totul era cercetat, aproape fiecare posibilitate epuizată.

Mulți oameni din Occident ajung să își dea seama de ceva și cred că oferă

ceva nou. Pare nou fiindcă nu sunt familiarizați cu ideea aceea, nu o cunosc.

Iar acum toată această comoară este ascunsă în pali, în prakrită sau în sanscrită, limbi care nu sunt vorbite, nu sunt folosite. Dar fiecare nuanță a gândului…

De exemplu, când Sigmund Freud a spus pentru prima dată: „Bănuiesc că

mintea conștientă nu este întreaga minte. În adâncime, dedesubtul conștientului, există un strat subconștient. Iar dincolo de el, bănuiesc existența unui strat inconștient", s-a crezut că era o descoperire revoluționară. Dar pe vremea lui Buddha se știa asta; nu numai asta –

Buddha vorbește și de alte straturi. El vorbește despre șapte straturi ale minții. Acestea trei există, cum a spus Freud, dar mai sunt patru… Iar dacă

până la al treilea are dreptate, există toate posibilitățile să aibă

dreptate și dincolo de ele, pentru că e pe drumul cel bun.

Apoi Jung a sugerat că se pare că dincolo de inconștient există un inconștient colectiv – acesta este cel de al patrulea strat al lui Buddha. Acum psihologia a ajuns la acest al patrulea strat. Toate patru sunt sugerate de Buddha, dar mai există trei și, mai devreme sau mai târziu, le vom descoperi.

De atunci n-a mai fost atâta apreciere pentru gândire, pentru logică. Și despicatul firului în patru a mers la extrem. Buddha vorbește despre șapte straturi ale minții, iar Prabuddha Katayan vorbește despre șapte sute de straturi ale minții. Incomprehensibil, dar foarte logic… și e foarte posibil ca mintea să poată fi împărțită în șapte sute de straturi. Nimic nu e imposibil.

În acea vreme un filosof a venit la Buddha. Mai întâi caută să înțelegi situația lui Buddha; situația lui Buddha este cât se poate de antimetafizică, el nu e un filosof. De fapt, nu poți găsi un om mai antifilosofic decât Buddha, pentru că el spune că toate întrebările filosofice sunt niște prostii.

Acesta este acum punctul de vedere din Occident – Bertrand Russell, Ludwig Wittgenstein. Ultima descoperire din Occident este Wittgenstein, iar punctul lui de vedere este că toate întrebările și răspunsurile filosofice sunt nonsensuri. Totuși, dacă pui o întrebare filosofică, Bertrand Russell

răspunde la ea cu da sau nu. Buddha nu a răspuns niciodată pentru că, dacă

e o prostie, de ce să răspundă? Buddha păstra tăcerea.

Era o rutină ca atunci când Buddha intra într-un oraș, bhikkhu-șii lui să

meargă înainte și să informeze oamenii: „Vă rugăm să nu puneți aceste unsprezece întrebări“. Aveau o listă cu unsprezece întrebări; în acele unsprezece întrebări toată metafizica este epuizată, nu poți să mai întrebi nimic dincolo de ele. Ele cuprind toată cercetarea filosofică.

Așa că înainte ca Buddha să ajungă într-un oraș, bhikkhu-șii mergeau înainte și răspândeau vestea: „Vă rugăm să nu puneți aceste unsprezece întrebări, pentru că nu o să răspundă. Dacă aveți alte întrebări în afara acestora unsprezece, sunteți invitați

să veniți“. Dar dincolo de acele unsprezece întrebări nu mai era nimic de întrebat.

Acest om nu era filosof, nu era sceptic, nu credea în îndoială. Iar lipsa lui de credință în îndoială era atât de mare încât nu vorbea niciodată despre încredere. Lucrul acesta trebuie înțeles, pentru că încrederea este necesară

numai dacă ai îndoieli. Dacă nu te îndoiești, de ce să vorbești despre încredere? Toată discuția despre încredere arată că există îndoială. El nu a spus niciodată „Credeți!“ pentru că, spunea el, nu este o chestiune de a crede sau a nu crede; este o chestiune de a fi. Nu este o chestiune intelectuală, pentru că atât credința cât și îndoiala sunt intelectuale. Unde te îndoiești? În minte. Unde crezi? În minte.

Credința ta va avea aceeași rădăcină. Va fi otrăvită. Cine va crede? Cine se va îndoi? Tu vei rămâne același. Așa că Buddha lovește la rădăcină; el spune: „Nu e nevoie să ai încredere, nu e nevoie să te îndoiești. Vino pur și simplu la mine și fii. Nu te duce în extrema asta, nu te duce în extrema cealaltă. Nu adopta nici un punct de vedere, fii la mijloc“. De asta calea lui este cunoscută drept calea de mijloc – Majjhima Nikaya: nu te duce niciodată în extreme. Asta este una dintre cele mai originale descoperiri cu privire la mintea umană și funcționează, fiindcă minții îi plac întotdeauna extremele.

Iubești o persoană. Datorită iubirii, vezi în acea persoană o zeitate. Apoi iubirea dispare și imediat începi s-o urăști. Ai trecut de la o extremă la cealaltă – nimeni nu se oprește la mijloc. Ura ta o micșorează pe acea persoană, face din ea un diavol. Există vreo cale de a rămâne între

Dumnezeu și Diavol și de a nu trece de la unul la altul? Minții îi este foarte ușor să treacă de la un lucru la opusul lui.

Buddha spune să te oprești la mijloc, pentru că la mijloc nu există minte; mintea există numai la extreme. Iubești? Mintea există. Urăști? Mintea există. Ești pro? Mintea există. Ești contra? Mintea există. La mijloc mintea nu poate să existe. Pentru că la mijloc nu alegi între iubire și ură, între încredere și îndoială, între prietenie și dușmănie. Și știi bine că în fiecare prieten se ascunde un dușman și în fiecare dușman se poate ascunde un prieten.

Machiavelli, una dintre cele mai șirete minți din lume, a scris în cartea sa Principele: „Să nu-i spui nici chiar unui prieten ce n-ai vrea să-i spui unui dușman, pentru că în orice zi un prieten se poate transforma într-un dușman. Și să nu spui împotriva unui dușman ce n-ai vrea să spui împotriva unui prieten, fiindcă în orice zi ai putea să fii în încurcătură. Dacă

dușmanul îți devine prieten, vei fi stânjenit".

Și asta este o sugestie de la un politician pentru principi și alți politicieni.

Așa că politicienii rămân vigilenți; cu cât sunt mai experimentați, cu atât mai puțin îți dai seama din vorbele și declarațiile lor pe cine apreciază și pe cine nu. Vorbele lor devin tot mai evazive, astfel că dacă prietenul se transformă în dușman, ei nu vor fi în încurcătură. Dacă dușmanul se transformă în prieten… Iar politica se schimbă zilnic; este ca vremea, nu știi niciodată…

Am auzit o anecdotă. Doi politicieni vorbeau despre un al treilea. Unul a spus: „N-am cunoscut în viața mea un om mai necinstit și mai viclean decât el. Este cel mai necinstit om de aici. Am impresia că nu îl cunoști așa bine ca mine".

Celălalt a spus: „Te înșeli. Și eu îl cunosc foarte bine". Primul a spus: „Cum poți tu să-l cunoști foarte bine? Eu sunt cel mai bun prieten al lui!"

Numai prietenii se cunosc foarte bine. Prietenia și dușmănia sunt două fețe ale unei singure minți. Oprește-te la mijloc! Și Buddha s-a oprit la mijloc…

și a ajutat mulți oameni să se oprească la mijloc. E ca atunci când mergi pe sârmă. Ai văzut ce face un acrobat care merge pe sârmă? Atunci când simte că o să cadă în stânga, își schimbă imediat poziția spre dreapta și invers.

Este o chestiune de echilibru, care implică aplecarea în partea opusă.

Când iubești prea mult o persoană dimineața, seara trebuie să o urăști, altfel ai să cazi de pe sârmă – e ca mersul pe sârmă. Dacă iubești prea mult o persoană, te-ai aplecat prea mult în stânga și ai să cazi. Ca să te echilibrezi, trebuie să te apleci în dreapta. Îndrăgostiții se ceartă mereu; asta e doar un fel de echilibrare, nu e nimic serios. E ceva firesc – în afară

de cazul în care te dai jos de pe sârmă, asta-i altă treabă.

Buddha spune: „Nu te apleca în dreapta, nu te apleca în stânga". Ce se va întâmpla dacă te apleci? Ai să cazi de pe sârmă. Iar acea sârmă este mintea, acea sârmă este egoul; trebuie să-l echilibrezi mereu.

Atunci când îți urăști iubita, soția, prietenul, de fapt, tu cauți să te echilibrezi ca să poți iubi iar. Altfel, ai să cazi din minte. Iar fără minte nu există ură, nu există iubire – cel puțin, acea iubire pe care o cunoști tu, acea ură pe care o cunoști tu. Apare un gen nou de compasiune care transcende dualitatea, însă asta apare numai când nu mai ești pe sârmă, când nu mai faci eforturi să te echilibrezi pe sârmă. Egoul tău este un echilibru subtil –

când cazi de pe sârmă, îți pierzi și egoul.

Într-o zi, un filosof a venit la Buddha și l-a întrebat: „Vrei să-mi spui adevărul, nici prin cuvinte, nici tacit?"

Filosoful cere ceva imposibil; dar în preajma unui buddha imposibilul devine posibil – și numai în preajma unui buddha imposibilul devine posibil.

Ce cere el? El cere: „Vrei să-mi spui adevărul, nici prin cuvinte, nici tacit?"

Asta s-a întâmplat de multe ori. I s-a mai întâmplat odată, înainte, și lui Buddha: a venit alt om, însă acel om trebuie să fi avut o calitate total diferită, deoarece Buddha s-a purtat altfel.

Un Buddha nu are răspunsuri fixe. El nu are obsesii pentru că el nu are o minte. Când o persoană vine la el, el e ca o oglindă – reflectă persoana. Acel om a pus aceeași întrebare: „Poți să-mi spui ceva despre adevăr fără să

folosești cuvinte?" Buddha a spus: „Atunci și tu trebuie să întrebi fără să

folosești cuvinte. Întreabă și îți voi spune. Dacă nu poți să întrebi fără să

folosești cuvinte, cum te aștepți…? Du-te și antrenează-te și vino înapoi când vei fi pregătit să întrebi fără să folosești cuvinte!"

Dar acestui filosof Buddha nu i-a răspuns în acel fel și, de fapt,

omul acesta pune o întrebare diferită, pentru că el era diferit. Întrebarea transmite înțelesul pe care i-l dă o persoană. Înțelesul nu stă în cuvinte. Poți să pui aceeași întrebare, dar să nu însemne același lucru. Cuvântul în sine nu are înțeles. Înțelesul i-l dă persoana care îl folosește. Înțelesul din dicționare al cuvintelor nu este un înțeles adevărat, viu, este mort. Când o persoană

folosește un cuvânt, ea îi dă un înțeles viu, adevărat. Semnificația e dată de persoană.

Omul acesta a pus o întrebare foarte subtilă: „Vrei să-mi spui adevărul, nici prin cuvinte, nici tacit?“

E ușor să n-o faci prin cuvinte – poți să taci. Dar să n-o faci nici tacit este imposibil, pentru că, dacă nu folosești cuvinte, o faci tacit. Iar omul a cerut:

„Nu folosi cuvinte, nu folosi tăcerea și spune-mi adevărul“. Tăcerea nu va fi de folos, cuvintele nu vor fi de folos. Nici limbajul și nici tăcerea nu vor fi de mare folos. Atunci, ce să facă Buddha?

Buddha a păstrat tăcerea – dar această tăcere e diferită.

Există două tipuri de tăcere. Atunci când păstrezi tăcerea, este o liniște forțată. În tine există cuvinte, există zgomot; tăcerea e doar la suprafață.

Pari tăcut, dar nu ești. Acesta este unicul gen de tăcere pe care îl cunoști.

Mai există un tip de tăcere – când ești tăcut la suprafață și poți să fii forțat să fii tăcut și în interior. Dacă ești în pericol – cineva te amenință că te omoară –, devii tăcut și în interior, dar această tăcere va fi fără cuvinte.

Prima tăcere era cu cuvinte – în interior erau cuvinte și sporovăială. A doua tăcere va fi fără cuvinte, fără zgomot în interior – pentru că într-o situație periculoasă, într-o situație de șoc, zgomotul a încetat.

Dar tot nu e tăcerea unui buddha. Tăcerea unui buddha este un al treilea tip

de tăcere, pe care tu n-ai cunoscut-o. Nu e nici cu zgomot, nici fără zgomot.

Buddha tace; nu că le-ar fi impus vorbelor sale să tacă – nu este o liniște cu efort – el tace pentru că pur și simplu nu are altceva de făcut. Această tăcere e pozitivă, nu e opusul cuvintelor. Această tăcere este la mijloc, nu la vreo extremă. La o extremă sunt cuvintele, la cealaltă extremă este tăcerea, mutenia. Această tăcere e chiar la mijloc: nu există cuvinte, nu există

mutenie. El e doar liniștit – nu e împotriva zgomotului.

Dacă ești împotriva zgomotului, liniștea ta poate fi tulburată foarte ușor.

Dacă te rogi sau meditezi și un copil începe să râdă și să chicotească, te deranjează, îți tulbură liniștea. Dacă ești pe stradă și cineva claxonează de zor, liniștea îți este tulburată. O liniște care este forțată poate fi tulburată

foarte ușor. Numai o liniște care este forțată poate fi tulburată. Dar dacă ești cu adevărat liniștit în sensul unui buddha, deși există zgomot – un copil care începe să chicotească, o pasăre care începe să cânte, cineva care claxonează –, nu te deranjează, nu-ți tulbură liniștea. Zgomotul vine și pleacă, la fel ca într-o cameră goală: zgomotul intră pe o ușă și iese pe altă

ușă.

Dar dacă ai o tăcere forțată, atunci tu exiști, egoul există – el călărește mintea, forțând-o să tacă. Asta e o tăcere constrânsă, impusă, care poate fi tulburată foarte ușor, chiar și de un copil. Atunci ce fel de iluminare e asta?

Nu e iluminare, e doar o monedă falsă.

Ține minte că asta va fi problema ta cea mai mare când vei medita. În mod obișnuit tu sporovăiești. Poți să te muți ușor în capătul opus; poți să forțezi sporovăiala să nu existe. Este la fel ca atunci când un copil se joacă, aleargă

de colo-colo, face multe lucruri fără rost, iar tu îl amenințI că îl pedepsești și îi spui: „Stai în colțul ăla!“ Iar tu ești puternic și copilul este neajutorat, așa că se așază în colț, semănând mult cu un buddha, dar în sinea lui fierbe și așteaptă prima ocazie să alerge iar.

Uită-te la un copil pe care l-ai forțat să fie liniștit; liniștea lui e al doilea tip de liniște. El nu se mișcă; dacă îl forțezi prea mult nu își va mișca nici corpul, va închide ochii. Se forțează, se luptă cu sine, depune constant efort.

Îi este frică și să respire, fiindcă dacă respiri, te miști.

De asta în realitate nu respiră nimeni. Din copilărie când ai fost forțat, ai pierdut dimensiunea respirației. Toată lumea respiră din partea de sus a

plămânilor. Respirația nu poate fi adâncă pentru că ți-e frică. Chiar din copilărie ai fost forțat…

Uită-te la un copil care doarme. Pieptul lui rămâne nemișcat, numai burta i se mișcă. Respirația lui e foarte adâncă, este completă. Burta i se mișcă, pieptul e nemișcat. Acest copil nu face încă parte din societate, nu este un cetățean, e încă sălbatic. Va trebui să-l instruiești și atunci va trebui să

folosești forța.

Și ori de câte ori îi spui unui copil „Nu face asta!“, cum se poate el manipula pe sine? Primul lucru e să nu respire. Atunci când reprimi ceva, începi să

respiri superficial. Reprimarea și respirația superficială sunt sinonime.

Când renunți la reprimare, exprimi; respirația devine profundă. Numai în timp ce dormi dus respirația e profundă, pentru că în somn nu reprimi, egoul este inconștient. Așa că în somn respiri din burtă; asta este respirația corectă. Și în timp ce faci dragoste respirația e adâncă, pentru că toate reprimările se învârt în jurul sexului, iar atunci când faci dragoste îngădui sexul și atunci reprimările dispar. Atunci respirația e adâncă, e din burtă; respiri iar ca un copil, redevii sălbatic, redevii natural, redevii spontan.

Uită-te la un copil după ce l-ai amenințat și uită-te și la călugării din mănăstiri. Și pe ei i-ai amenințat. Ei stau acolo, se stăpânesc de frica iadului și de lăcomia după rai. Liniștea lor e la celălalt pol, la cealaltă extremă. Ei sunt fără cuvinte, muți, au forțat cuvântul să dispară, dar nu sunt dincolo de cei doi poli.

Buddha a rămas tăcut. Buddha este din dimensiunea a treia. El nu a spus nimic – cuvintele nu sunt permise. El nu a reprimat cuvântul, pentru că nici calea tacită nu e permisă. El a stat pur și simplu acolo, fără să vorbească, fără să mediteze, la fel ca un copac.

Timp de cinci sute de ani după moartea lui Buddha, nu i s-a făcut nici o statuie. Timp de cinci sute de ani nu a existat nici o pictură cu Buddha. Și ori de câte ori Buddha trebuia să fie reprezentat, oamenii desenau copacul bodhi. Asta era frumos, fiindcă el era exact ca un copac. Cum poți să spui că

acest copac e tăcut? Cum poți să spui că acest copac meditează? Nu poți să

spui asta, fiindcă acest copac nu este niciodată zgomotos, deci cum ar putea fi tăcut? Poți să spui că acest copac meditează? Cum poate el să mediteze?

El nu a gândit niciodată, gândirea nu a existat, deci cum să

mediteze? Apoi,

unde este acest copac? Acest copac este în cea de a treia dimensiune, unde sporovăiala nu a existat și nu există nici nesporovăiala. Acest copac este la mijloc, exact la mijloc.

Tu poți să nu fii un buddha, dar acest copac este un copac bodhi. Dacă poți să stai sub un copac exact cum stă copacul, vei deveni un buddha. Și orice copac ar putea deveni un copac bodhi, doar că e nevoie de un buddha pentru a descoperi care copac este un copac bodhi. Așază-te sub un copac și, dacă ești la mijloc, copacul devine copacul bodhi. Toți copacii sunt, doar că

e nevoie de cineva care să dezvăluie acest lucru.

Filosoful s-a înclinat și i-a mulțumit lui Buddha, spunând: „Cu bunătatea ta plină de iubire mi-am risipit amăgirile și am intrat pe calea cea dreaptă“.

Pare ceva miraculos, sau absurd, deoarece Buddha nu a spus nimic și el totuși a înțeles – iar eu spun lucruri și voi nu le înțelegeți. Și erau mulți la Buddha cu care el vorbea și vorbea și ei nu înțelegeau – iar omul acesta a înțeles fără să i se adreseze cuvinte și fără să i se adreseze tăcere. Ce s-a întâmplat? Ce fel de comunicare s-a petrecut în clipa în care Buddha a păstrat tăcerea?

Evident că nu s-au transmis cunoștințe, căci fără cuvinte nu poți să

transmiți informații, pe cale tacită nu poți să transmiți cunoștințe. Există

două feluri de cunoaștere: una, cunoașterea ce se poate transmite prin cuvinte și mai există un tip de cunoaștere, ocultă, care se poate transmite pe cale tacită – ocultă, telepatică. Însă nici una nu era permisă.

Acel filosof a spus: „Nu folosi cuvinte și nu folosi tăcerea. M-am săturat de amândouă. M-am săturat de polarități, de extreme. Am intrat prea mult în logică – de la asta la aia. Am trăit toate posibilitățile logicii… și mi-e de ajuns! Spune-mi pur și simplu adevărul fără cuvinte și fără să recurgi la metoda tacită“.

Și ce comunicare s-a petrecut în acel moment? Ce comuniune a avut loc? S-a petrecut într-o clipă. Iar filosoful s-a înclinat și i-a

mulțumit lui Buddha, spunându-i: „Cu bunătatea ta plină de iubire mi-am risipit amăgirile și am

intrat pe calea cea dreaptă“.

Când un Buddha tace – și poți să taci și tu – se transferă ființa, nu cunoașterea; nu ce cunoaște Buddha, ci ce este Buddha. Ființa e transferată.

El intră brusc în tine, dacă ești liniștit, tăcut. Iar omul acesta care întreba sincer despre calea cea dreaptă, care cerea să i se răspundă fără folosirea cuvintelor și fără folosirea căii tacite, care nega dualitatea, era pregătit.

Buddha a păstrat tăcerea. Filosoful s-a uitat la Buddha, s-a uitat atent, i-a acordat întreaga atenție. Ce s-a întâmplat? El nu se gândea – terminase cu asta, se gândise destul. De asta spun eu că atunci când vine un filosof este o transformare. El era sătul de asta. Tu nu ești încă sătul de asta. Tu încă te agăți de asta, pentru că nu te-ai gândit până la sfârșit. Încă mai speri că, gândindu-te, într-o bună zi vei ajunge la o concluzie. Dacă mergi până la sfârșit, vei ști că gândirea nu oferă niciodată o concluzie. Ea îți dă doar sentimentul că în curând ușa se va deschide. Ușa se deschide, desigur, însă

dă în altă cameră.

Acolo mai este o ușă. Și ea se deschide, dar spre altă cameră. Nu reușești să

ieși. Casa pare infinită, cu milioane de camere. Dintr-o cameră intri în alta, din alta în alta și tot așa și tu continui să speri: „Ușa asta mă va conduce afară". Însă ea duce doar în altă cameră.

Dacă te-ai dus până la capăt, cum s-a dus acest om, atunci vei putea să

asculți în tăcere. El nu aștepta nici un răspuns, pentru că știa că

răspunsurile nu pot fi date fără cuvinte, răspunsurile nu pot fi date nici fără

calea tacită, răspunsurile pot fi date ori așa, ori așa.

Buddha a păstrat tăcerea. Acel om s-a uitat la Buddha. În acea privire cele două personalități s-au dizolvat. În acea clipă n-au mai fost două, au fost una; două corpuri, două inimi care pulsau, dar o singură ființă, toate granițele au fost depășite. Buddha a trecut în el, el a intrat în Buddha.

A fost un transfer de ființă. Omul a simțit gustul a ceea ce este Buddha, nu a ceea ce cunoaște el. Buddha nu știe prea multe – pe el poți să-l înfrângi foarte ușor. Tu poți să cunoști ușor mai multe, acum ai la dispoziție mai multe informații, dar Buddha are mai multă ființă.

Prima întrebare pe care le-o punea Gurdjieff căutătorilor care veneau la el era dacă erau în căutare de cunoaștere sau de ființă. Întrebarea lui era:

„Vrei să cunoști mai mult, sau vrei să fii mai mult?" Acestea sunt

dimensiuni fundamental diferite. Iar dacă cineva răspundea: „Vreau să

cunosc mai multe", Gurdjieff spunea: „Ușa asta este închisă. Eu nu sunt aici să-ți împărtășesc cunoaștere. Există multe universități, colegii care transmit cunoștințe, du-te acolo. După ce te saturi de cunoaștere, vino și bate la ușă.

Dacă sunt viu, ușa asta este deschisă, dar ușa asta este deschisă numai pentru cei care sunt în căutarea ființei“.

Tu ce faci?… Chiar dacă ajungi la cunoaștere, cum o să te ajute asta? Un om poate să știe totul despre apă, dar cum o să-i stingă asta setea? Poți să

știi că H2O este formula apei, s-o scrii pe hârtie și să i-o dai unui om care moare de sete în deșert, spunându-i că acesta este secretul apei. El o să

spună: „Bine, acesta e secretul. Dar cum rămâne cu setea mea?“

Un om moare că nu are iubire, iar tu îi tot servești cunoștințe despre iubire.

Cum o să-l ajute asta? Există milioane de cărți despre iubire, dar nici măcar un îndrăgostit nu poate fi satisfăcut de ele. Cum o să-i fie de folos? Un om e pe moarte; el moare, iar tu îi vorbești despre nemurire. Asta nu o să-l facă

să fie nemuritor.

Este nevoie să se comunice nu cunoștințe, ci ființă. Cunoștințele sunt mereu despre; ființa este în centru, cunoașterea e la periferie. Ai venit la mine ca să

aduni mai multe cunoștințe? Atunci n-ai venit la persoana potrivită; atunci îți pierzi timpul. Dar dacă ești în căutarea ființei, se poate face ceva.

În clipa aceea s-a petrecut această minune, misterul lui Buddha s-a deschis.

El se deschide întotdeauna în tăcere, așa cum o floare se deschide la miezul nopții. Ea se deschide în tăcere, fără ca cineva să știe. Dacă este cineva acolo care știe să aștepte cu răbdare, floarea poate să-și împărtășească ființa. În acea clipă, Buddha a intrat.

Ananda, care era discipolul-șef al lui Buddha, nu a înțeles ce se petrecea, pentru că el umbla după cunoaștere. Era nevoie de el într-un fel, dar nu era căutătorul potrivit, și lui Ananda i se datorează faptul că știm tot ce a spus Buddha. El aduna – era ca o bandă de magnetofon care înregistra. Dar acum se găsesc magnetofoane, așa că eu n-am nevoie de un Ananda. Și asta nu a fost bine – un lucru care poate fi făcut de un dispozitiv mecanic nu trebuie făcut de un om, deoarece, făcându-l, omul devine mecanic.

Dacă înregistrezi ce spun eu, pierzi ceva. Nu fi o memorie, nu înregistra –

înțelege! Pentru că atunci când ești ocupat cu înregistrarea înțelegi greșit. Și sunt mulți care se gândesc: „Mai întâi înregistrăm și pe urmă căutăm să

înțelegem“.

Am văzut mulți oameni care își iau notițe. Eu vorbesc aici, iar ei își iau notițe. Aici mă ratează pe mine, iar acasă se vor uita la notițe și apoi vor încerca să le înțeleagă. Sunt oameni care se duc în Himalaya și după ce ajung, ce fac acolo? Vânează peisaje frumoase și fac fotografii. Himalaya nu există, doar aparatul de fotografiat. Pe urmă se întorc acasă și se uită la albumul cu poze și se bucură de ele. Puteau să cumpere poze, nu era nevoie să se

ducă în Himalaya. Există fotografi profesioniști care fac asta, nu e nevoie să te duci tu – și tu nu poți să faci poze mai frumoase decât fac profesioniștii, fotografiile tale vor fi fotografii de amator. Dar tu ai ratat Himalaya și te-ai întors cu niște fotografii de mâna a doua.

Încearcă să înțelegi ce spun eu. Încearcă să fii! Nu înregistra, nu e nevoie.

Uită ce am spus. Dacă ai înțeles cu adevărat, vorbele mele te vor urma ca un parfum. Nu e nevoie să le porți în memorie, ele vor face parte din ființa ta.

În acea clipă, filosoful a înțeles. Cu recunoștință profundă, s-a înclinat adânc. Și ce a spus el? Cuvintele sunt foarte semnificative. A spus: „Cu bunătatea ta plină de iubire…“ Nu „Cu marea ta înțelepciune…“ Nu! Nu

„Tu știi atât de multe, ești atotcunoscător. Înțelepciunea ta, cunoașterea ta…“ Nu, nu asta era esența – „Cu bunătatea ta plină de iubire…“

Buddha spune că atunci când cineva devine iluminat, are în el două lucruri care înfloresc simultan. Unul este karuna – bunătate, bunătate plină de iubire –, celălalt este înțelepciune, prajna: aceste două lucruri înfloresc în el.

Așa că dacă umbli după cunoaștere, el îți va vorbi prin înțelepciunea lui, dar asta e pe locul al doilea ca importanță. Dar dacă ești în căutarea ființei, el îți va vorbi prin bunătatea lui plină de iubire – prin karuna lui.

Înțelepciunea poate să rateze ținta, dar karuna nu ratează niciodată, bunătatea plină de iubire nu ratează niciodată.

Când acest om a spus: „Vrei să-mi spui adevărul, dar să n-o faci nici prin cuvinte, nici pe calea tacită?“, el de fapt spunea: „Nu sunt aici să știu mai multe. Am făcut deja prea mult asta; am adunat multe cunoștințe, dar asta nu îți dă libertate. Ba dimpotrivă, devine o închisoare. Acum sunt aici ca să

știu ceva despre ființă, ca să fiu eu însumi. Vreau să simt gustul, nu vreau

cuvinte; vreau să intru“.

Buddha a păstrat tăcerea și s-a uitat cu toată ființa lui, cu iubire și bunătate, la filosof. Atunci când te uiți la cineva cu iubire profundă, ceva curge din tine spre el, așa cum curge râul spre ocean. Dar cealaltă persoană trebuie să

fie ca o vale, numai atunci poate să curgă, altfel nu poate să curgă.

Chiar zilele trecute cineva m-a întrebat: „Am venit să te văd și tu stai pe scaun, iar eu stau pe jos. De ce? De ce nu e un scaun și pentru mine?“

I-am spus: „Se poate, iar eu n-am să pierd nimic prin asta. Poți să primești un scaun și mai înalt decât al meu, sau poți să te duci pe acoperiș și să stai acolo, iar eu nu pierd nimic. Tu însă vei pierde mult, fiindcă treaba asta e doar simbolică“.

Trebuie să fii o vale, numai atunci râul poate să curgă, la fel cum curge apa spre vale. Trebuie să fii o vale – o umilință adâncă, o receptivitate, un uter –

ca să poți primi.

Acest om a rămas tăcut dinaintea lui Buddha – umil, gata să primească. Iar Buddha s-a uitat la el cu iubire profundă, cu infinită iubire, a curs în el…, iar el i-a simțit gustul. L-a trăit pe Buddha o clipă. A fost ca și cum pentru o clipă întunericul ar fi fost împrăștiat de un fulger. Când ființa lui Buddha l-a atins pe acest om, s-a produs un fulger – totul s-a schimbat.

Cu recunoștință adâncă, el s-a înclinat și a spus: „Cu bunătatea ta plină de iubire, mi-am risipit amăgirile și am intrat pe calea cea dreaptă …“

Amăgirile nu pot fi risipite cu teorii. Filosofia nu este de ajutor. Amăgirile sunt foarte reale; pentru a fi risipite, e nevoie de ceva mai real decât ele, numai atunci pot fi risipite.

Dacă ai amăgiri legate de sex, nici o teorie nu îți va fi de ajutor. Numai o iubire care curge spre tine le va risipi, pentru că iubirea e o realitate mai mare decât sexul. Dacă ai amăgiri despre lume, numai un buddha le poate risipi. Dacă el curge în tine, pentru o clipă lumea va dispărea. În acea clipă

numai buddha va exista. În acea clipă nici căutătorul nu va mai exista.

„… mi-am risipit amăgirile și am intrat pe calea cea dreaptă.“

După plecarea filosofului, Ananda l-a întrebat pe Buddha…

Ananda trebuie să fi fost nedumerit. „Ce se întâmplă?“ Buddha nu spusese nimic. Dacă ar fi spus, Ananda ar fi înregistrat. Dacă eu tac, banda asta de magnetofon n-ar înregistra nimic, pentru că ea poate să înregistreze numai ce se aude, sunetul. Factorul spiritual o depășește complet.

Ananda a fost foarte nedumerit. Trebuie să fi fost pregătit: „Omul acesta a pus o întrebare importantă. Acum să auzim ce o să spună Buddha“. Dar Buddha nu a spus nimic. Și nu doar atât – s-a întâmplat de multe ori ca Buddha să nu spună nimic, nu era nimic nou –, dar omul acesta s-a înclinat ca și cum ar fi primit ceva. Și a spus: „Am intrat pe calea cea dreaptă“. Și a mai spus: „Prin bunătatea ta plină de iubire, toate amăgirile mele sunt risipite“.

Ananda era de față și nu a înțeles. Cum vei putea să înțelegi tu ce s-a întâmplat? De ce nu a înțeles Ananda? El nu era umil. Asta era problema lui. El era văr cu Buddha, un văr mai în vârstă și de aici tot necazul. În sinea lui a crezut mereu că era mai mare decât Buddha, pe care îl cunoștea din copilărie. „O fi ajuns el înțelept în unele privințe, o fi puțin mai avansat decât mine, dar eu sunt vărul lui mai mare.“ În subconștientul lui, asta a creat bariera.

Este foarte greu… Dacă în familia ta se naște un Iisus, este foarte greu pentru mamă, pentru tată, pentru frați, pentru surori, pentru întreaga familie, pentru oraș să îl recunoască. Este imposibil, deoarece cum poți să

crezi că în familia ta s-a întâmplat o minune? Cum poți să crezi că acestei persoane i s-a întâmplat o minune și ție nu ți s-a întâmplat? Nu, este imposibil. Fie omul acesta păcălește, fie s-a întâmplat ceva de importanță

minoră care ți se poate întâmpla și ție – e nevoie doar de un mic efort, atât.

Asta a rămas bariera și Ananda a rămas orb. După plecarea filosofului, l-a întrebat pe Buddha ce realizase filosoful: „Pentru că eu n-am văzut să i se fi comunicat ceva. N-am văzut să se fi întâmplat ceva, iar el spune că a ajuns la cale, a intrat pe ea. Ce s-a întâmplat?“

Buddha a răspuns – și răspunsul este frumos. A spus: „Un cal bun aleargă chiar și la vederea umbrei biciului“.

Există trei tipuri de cai – toate trei sunt aici! Primul tip: dacă nu-l bați, nu se clintește. Dacă îl bați, se urnește. Trebuie să-l biciuiești continuu, numai atunci înaintează puțin. Cum nu-l mai bați, cum se oprește.

Apoi există un al doilea tip: nu e nevoie să-l bați foarte mult. Îl amenințI o dată sau îl bați o dată și deja se pune în mișcare.

Și există și al treilea tip. Doar la simpla vedere a umbrei biciului o ia la fugă.

Acesta e cel mai bun tip de cal. Doar umbra biciului, nici măcar biciul, doar umbra lui – nu trebuie nici măcar să ridici biciul și el aleargă. Acest al treilea tip de cal ajunge la iluminare într-o singură clipă.

Buddha nu a făcut nimic. Nici nu l-a biciuit pe acest om, nici nu l-a amenințat cu iadul sau cu raiul. Nici măcar nu a spus ceva, a rămas tăcut.

Iar în acea tăcere, s-a văzut umbra. A fost de ajuns.

Odată, trei miniștri ai lui Akbar, Marele Mogul, au făcut ceva rău, o infracțiune, așa că el l-a întrebat pe unul dintre ei: „Ce să fac? Ce pedeapsă

să-ți dau?“

Omul a spus: „E destul că ai întrebat“. S-a dus acasă și s-a sinucis. Al doilea a fost trimis la închisoare pentru doi ani, iar al treilea a fost trimis la galere.

Ceilalți miniștri erau foarte nedumeriți, pentru că infracțiunea era aceeași; toți trei săvârșiseră infracțiunea și o recunoscuseră. Așa că l-au întrebat pe Akbar: „Ce dreptate e asta? Unul nici măcar nu a spus ceva și a fost lăsat să

plece acasă. Altul a fost condamnat doi ani, iar al treilea a fost trimis la galere“.

Akbar a răspuns: „Ei sunt trei tipuri diferite de cai. Pentru primul, umbra biciului a fost de ajuns. L-am întrebat ce pedeapsă ar vrea să-i dau și el a spus că asta este destul. S-a dus acasă și s-a sinucis. A fost prea mult!

Pedeapsa dată fusese de ajuns.

Al doilea a fost trimis doi ani la închisoare pentru că mergea să-i dau mai puțin. Acum se gândește întruna: «A fost rău ce am făcut și de îndată ce voi ieși din închisoare voi face niște fapte bune ca echilibrul să fie refăcut». El

nu se simte vinovat. Se gândește doar că a făcut ceva greșit și plănuiește cum să iasă și cum să…

Pentru al treilea om nici chiar închisoarea pe viață n-ar fi fost de ajuns, pentru că el nu consideră deloc că s-ar fi comis o infracțiune. Dimpotrivă, el crede că a fost prins din cauză că nu a fost destul de deștept. Data viitoare va fi mai isteț, va învăța secretele, va învăța trucurile. Nu se consideră deloc vinovat. Nici o pedeapsă nu l-ar fi ajutat pe acest om, el trebuia să fie înlăturat din societate. Primul om s-a înlăturat singur, fiindcă a fost prea mult pentru el".

Buddha a spus:

„Un cal bun aleargă chiar și la vederea umbrei biciului".

Dacă înțelegi, umbra e de ajuns; nu e nevoie de iad pentru tine și nici de rai; dacă înțelegi, viața e de ajuns.

Iar dacă simți, prin simțirea ta vei începe să te schimbi. Dacă devii din ce în ce mai sensibil la viață, are loc o mutație. Sensibilitatea îți dă conștiență, atenție. Altfel nici chiar un Buddha nu te poate ajuta.

Mulla Nasrudin a acostat un bancher care ieșea din biroul său și i-a spus:

„Îmi dai doi annași pentru o ceașcă de cafea?"

Mulla arăta trist și amărât, așa că omului i s-a făcut milă de el și a spus:

„Uite o rupie. Ia-o și bea opt cești de cafea".

A doua zi era iar pe treptele din fața biroului și, când bancherul a ieșit, i-a tras un pumn în nas.

Omul a spus: „Hei, ce faci? Asta după ce chiar ieri ți-am dat o

rupie? Ce

mulțumire e asta?“

Mulla i-a mai tras un pumn în nas și a spus: „Tu și cafelele tale nenorocite!

Din cauza lor n-am dormit toată noaptea!“

Nimeni nu i-a spus: „Du-te și bea chiar acum opt cești de cafea!“ Nu lua nici chiar un buddha în doză prea mare, căci n-ai să dormi toată noaptea – și s-ar putea să vrei să-mi dai un pumn în nas. Fii înțelegător, sensibil. Mișcă-te în ritmul înțelegerii tale, în funcție de posibilitățile tale, de capacitățile tale.

Uită-te mereu la umbra biciului și mișcă-te în funcție de ea. Fii mai vigilent, tot mai ager și mai ager, altminteri chiar și religia poate fi o otravă; altminteri poți cădea în iad din cauza unui buddha.

Buddha nu reprezintă certitudinea, nu reprezintă garanția. Până la urmă, conștiența ta… Dacă ești conștient, încetul cu încetul vei vedea că în minte vin din ce în ce mai puține gânduri. Ciubărul cel vechi se sparge. Apa se împrăștie. Reflecția lumii dispare și numai atunci când reflecția dispare te uiți la cer, la luna adevărată. Nu mai e apă, nu mai e nici luna.

Destul pentru astăzi.

10. Ninakawa zâmbește

Chiar înainte ca Ninakawa să-și dea duhul, maestrul zen Ikkyu l-a vizitat. „Să te conduc?“, a întrebat Ikkyu.

Ninakawa a răspuns: „Am venit aici singur și am să plec singur. Cu ce m-ai putea ajuta tu?“

Ikkyu a răspuns: „Dacă tu crezi că vii și pleci cu adevărat, te amăgești. Lasă-mă

să-ți arăt calea pe care nu există venire și plecare“.

Cu vorbele acestea, Ikky dezvăluise atât de limpede calea, încât Ninakawa a zâmbit și s-a stins.

Moartea este punctul culminant, cel mai înalt pisc pe care îl poate atinge viața. În clipa morții sunt posibile multe. Dacă te-ai pregătit îndelung și ai meditat și ai așteptat, în clipa morții poți foarte ușor să ajungi la iluminare, pentru că moartea și iluminarea sunt similare. Un maestru iluminat te poate ilumina ușor în clipa morții. Chiar și atunci când se întâmplă înainte, trebuie să fii gata să mori.

Ce se întâmplă când mori? Îți pierzi brusc corpul, îți pierzi brusc mintea.

Simți dintr-odată că te îndepărtezi de tine, de tot ce crezi că ești tu. Este dureros, fiindcă simți că te scufunzi în vid. Acum nu vei mai fi nicăieri, pentru că te-ai identificat întotdeauna cu corpul și cu mintea și n-ai cunoscut niciodată ceea ce e dincolo de ele; nu te-ai cunoscut niciodată

dincolo de corp și de minte. Ai fost atât de obsedat de periferie, încât ai uitat de tot de centru.

Când mori, te confrunți cu următoarea realitate: corpul pleacă, nu mai poate fi reținut. Mintea te părăsește – nu o mai controlezi.

Egoul se dizolvă –

nu poți nici măcar să spui: „Eu“. Tremuri de frică, ești pe marginea neantului. Nu vei mai fi.

Dar cu totul altfel stau lucrurile dacă te-ai pregătit, dacă ai meditat – iar pregătirea înseamnă că ai făcut toate eforturile să te folosești de moarte, să

te folosești de acest neant nesfârșit; atunci, în loc să fii tras în el, ești gata să

sari în el. Dacă ești tras în el împotriva voinței tale, este dureros. Suferința este atât de mare încât în clipa morții îți pierzi cunoștința. Atunci ratezi momentul.

Dar dacă ești gata să sari, suferința nu există. Dacă accepți și primești cu bucurie moartea și nu ești nemulțumit – dimpotrivă, ești fericit și sărbătorești clipa venirii ei și acum poți să sari din acest corp care este o limitare, o închisoare, poți să sari din acest ego care a fost mereu o suferință – nu este nevoie să îți pierzi cunoștința. Dacă poți să accepți, să

primești cu brațele deschise moartea, dacă ea este o sărbătoare, un extaz, dacă este o binecuvântare, nu este nevoie să îți pierzi cunoștința.

Dacă moartea este o binecuvântare, în acea clipă vei fi perfect conștient.

Ține minte aceste două lucruri: dacă o respingi, dacă o refuzi, vei fi total inconștient; dacă o accepți, dacă o primești cu toată inima, vei fi perfect conștient. Acestea sunt cele două feluri de a muri.

Un Buddha moare acceptând total moartea. Nu se împotrivește, nu se luptă

cu moartea. Moartea este divină; tu mori luptându-te.

Dacă un om s-a pregătit, maestrul îi poate fi de mare ajutor în clipa morții.

Doar un cuvânt la momentul potrivit și flacăra din el explodează brusc, el se iluminează, pentru că momentul este atât de intens încât el este concentrat într-un singur punct.

Asta se întâmplă în această poveste. Ikkyu este unul dintre cei mai mari maeștri, un revoluționar, un nonconformist. Odată stătea într-un templu.

Noaptea era foarte rece, iar în templu erau trei Buddha de lemn, așa că el a dat foc unui Buddha ca să se încălzească. Preotul, care dormea dus – era miezul nopții și era foarte frig –, s-a trezit, și-a dat seama că se întâmplă

ceva, așa că s-a uitat să vadă ce era.

Buddha ardea! – iar acest om Ikkyu își încălzea fericit mâinile. Preotul și-a ieșit din minți; a zis: „Ce faci? Ești nebun? Credeam că ești un călugăr budist, de asta te-am lăsat să stai în templu. Iar tu ai făcut cel mai profanator gest!“

Ikkyu s-a uitat la preot și a spus: „Dar lui Buddha din mine îi era foarte frig. Așa că se punea problema dacă să-l sacrific pe Buddha cel viu în favoarea celui din lemn, sau să-l sacrific pe cel din lemn în favoarea celui

viu. Și am decis în favoarea vieții“.

Dar preotul era atât de furios încât nu a auzit ce spunea Ikkyu. A zis: „Ești nebun! Pleacă de aici! I-ai dat foc lui Buddha!“

Ikkyu a început să scormonească prin cenușa statuii cu un băț. Preotul l-a întrebat: „Ce faci?“ Ikkyu a răspuns: „Caut oasele lui Buddha“.

Preotul a râs și a spus: „Ori ești nătâng, ori ești nebun! N-ai cum să găsești oase acolo, fiindcă era doar un buddha din lemn“.

Ikkyu a râs și a răspuns: „Atunci adu-i și pe ceilalți doi. Noaptea e încă

foarte rece, iar până dimineață mai e mult“.

Acest Ikkyu a fost un om foarte neobișnuit. A fost dat afară imediat din templu. Dimineața stătea pe marginea drumului, în fața templului, închinându-se la o bornă kilometrică, punând flori și rugându-se. Așa că

preotul i-a spus: „Nătărăule! Azi-noapte te-ai purtat urât cu Buddha. Ce ai făcut? Ai comis un păcat, iar acum ce faci cu borna asta kilometrică? Asta nu e o statuie“.

Ikkyu a spus: „Când vrei să te rogi, totul e o statuie. În acel moment, lui buddha din mine îi era foarte frig. În momentul acesta, buddha din mine este foarte evlavios“.

Acest om Ikkyu avea mii de discipoli în toată țara și umbla dintr-un loc în altul ca să-i ajute. Povestea asta este despre unul dintre discipolii lui, Ninakawa. Acest discipol era aproape iluminat. Dar „aproape iluminat“ nu înseamnă nimic; dacă iluminarea nu s-a produs, nu s-a produs. În ultimul moment, când mai ai doar un pas ca să ajungi la iluminare, poți să te întorci. Acest Ninakawa era aproape iluminat, dar încă în puterea scripturilor, pentru că până ajungi la adevăr este foarte greu să ieși de sub puterea scripturilor.

Este foarte greu să ieși din închisoarea cuvintelor. Asta se întâmplă numai când ești cu adevărat iluminat. Atunci înțelegi că vorbele sunt doar vorbe, nu au substanță, sunt făcute din substanța din care sunt făcute visele. Sunt doar niște vălurele în minte, nimic altceva; sunt niște sunete în minte. Și înțelesul? Înțelesul este dat de noi; el nu există, nici un cuvânt nu are înțeles.

Orice cuvânt poate avea înțeles prin comun acord.

Cuvântul e doar un fenomen social, nu are deloc legătură cu adevărul. Dar oamenii trăiesc prin cuvinte; dacă cineva spune ceva împotriva lui Iisus și tu ești creștin, vei fi gata să-l omori, sau să fii omorât – este o chestiune de viață și de moarte. Cineva spune ceva împotriva lui Mahomed și mahomedanii înnebunesc de furie. „Mahomed“ e doar un cuvânt, „Iisus“ e doar un cuvânt, dar oamenii trăiesc prin cuvinte.

Odată, Mulla Nasrudin a oprit un om pe stradă și i-a spus: „Sunt într-o situație foarte grea: soția mea e flămândă, copiii mei sunt bolnavi. Vrei să

mă ajuți puțin?“

Omul s-a uitat la Nasrudin; acesta era într-o stare cu adevărat tristă. L-a întrebat: „De ce te-aș ajuta? Dar aș vrea să te întreb un lucru: ce te-a adus în starea asta? Cum ai ajuns așa? Ce-ai pățit?“

Nasrudin a răspuns: „E o poveste lungă. Pe scurt, cu doar câțiva ani în urmă eram și eu om de afaceri ca tine, și cerșetorii mă acostau pe stradă.

Totul era minunat. Apoi, o catastrofă…“

Omului i se deșteptase interesul. „Ce s-a întâmplat apoi?“, a întrebat el.

Mulla Nasrudin a spus: „Afacerea mea mergea foarte bine, banii veneau puhoi. Și aveam pe masă un motto: „Gândește constructiv! Acționează cu hotărâre!“ și banii veneau curgând. Iar apoi…“ Corpul lui Nasrudin a început să tremure și el a zis: „Apoi soția mea a pus mottoul pe foc. Acel motto, «Gândește constructiv! Acționează cu hotărâre!» – toată treaba depinde de acel motto! Iar soția mea l-a pus pe foc! Asta a fost cea mai mare catastrofă, care m-a adus în starea asta de plâns“.

Te-ai gândit vreodată ce s-ar întâmpla cu tine dacă scripturile tale ar fi puse pe foc? Ce s-ar întâmpla cu tine dacă mottourile tale ar fi arse? Ai fi într-o stare foarte tristă. De asta te înfurii dacă cineva spune ceva împotriva Bibliei. Și nu din cauză că el spune ceva împotriva Bibliei, ci fiindcă îți arde mottoul. Tu depinzi de cuvânt. Și depinzi de cuvânt pentru că nu știi care este adevărul. Dacă ai ajunge să știi care este adevărul, ai arunca toate cuvintele, ai da foc tuturor mottourilor.

Acest Ninakawa s-a zbătut toată viața, a meditat, a folosit multe tehnici pentru a ajunge să fie calm și liniștit și netulburat, dar tot mai era în puterea scripturilor. Ikkyu a venit la el în ziua în care murea. Acum era momentul să-l împingă pe acest om în abisul infinit. Ar fi putut rata, pentru că, dacă în clipa morții există scriptura, ratezi.

Trebuie să fii complet liber, trebuie să fii complet pustiu; numai atunci poți să întâlnești moartea, pentru că moartea e un pustiu. Și numai cei care se aseamănă se pot cunoaște, numai cei care sunt la fel se pot înțelege. Dacă

ești plin, chiar și cu un singur cuvânt, vei rata, pentru că atunci mintea există, iar moartea nu are minte, moartea nu gândește; moartea înseamnă

să cazi pur și simplu în gol.

Așa că Ikkyu a venit să îl împingă pe acest discipol în ultima clipă. Toată

viața ratase – nu trebuia să rateze această ultimă clipă. Și eu îți spun că

dacă toată viața ratezi, mai există o singură posibilitate și o singură

speranță – momentul morții. Dar nu e nevoie să îl aștepți, se poate întâmpla chiar acum. Dacă nu se întâmplă acum, continuă să încerci. Dar pregătește-te de moarte. Dacă ești pregătit, voi fi lângă tine să te împing. Dacă ești pregătit, va fi foarte ușor: o mică zdruncinătură și mintea explodează.

Chiar înainte ca Ninakawa să-și dea duhul, maestrul zen Ikkyu l-a vizitat.

Așa fac maeștrii, vin în vizită. Este posibil să nu se fi întâmplat în realitate, se poate ca nimeni în afara lui Ninakawa să nu-l fi văzut pe maestru venind în vizită la el. Este posibil și să se fi întâmplat, dar asta este irelevant. Un lucru e sigur: în timp ce Ninakawa era pe moarte, chiar în ultima clipă

maestrul era acolo. Acest dialog s-a purtat între Ninakawa și Ikkyu. Se poate să mai fi fost acolo și alții, care să nu-l fi auzit deloc, care să nu-l fi văzut deloc pe Ikkyu venind. A fost sau nu o vizită fizică. Dar ea s-a întâmplat, și a făcut… ce trebuia făcut.

„Să te conduc?“, a întrebat Ikkyu. Ninakawa a răspuns…

Un om al scripturii, mai ales un budist, pentru că în budism guru nu este acceptat. Buddha este cel mai mare guru, dar în budism guru nu este acceptat. Și există un motiv pentru asta. Pentru că mintea umană este atât de complexă, ea creează necazuri peste tot: guru trebuie să te elibereze, dar tu poți face din el o dependență. Învățătura hindusă spune că fără guru, fără maestru, nu există eliberare. Și asta este adevărat, absolut adevărat, dar în vremea lui Buddha deja devenise o dependență.

Fără guru, fără maestru nu există eliberare. Așa că oamenii au început să

fie sclavii maeștrilor, pentru că fără ei nu există eliberare. Uite cât de stupidă e mintea umană: maestrul trebuie să te elibereze, însă tu devii sclavul lui fiindcă numai el te poate elibera; atunci devii docil. S-a creat multă sclavie. Nimeni pe acest pământ nu a creat atâta sclavie ca hindușii.

În istoria hinduismului nu găsești nici măcar o singură revoluție împotriva preoților. Nu, toată treaba era atât de bine stabilită și sistematizată

încât toată lumea știa că dacă te răzvrătești împotriva preotului nu există

eliberare – el este guru, el este maestrul.

Paria, cei de neatins – sudra-șii –, au trăit în cele mai mizerabile condiții. Ei au cea mai lungă istorie de sclavie, dar nu s-au revoltat niciodată împotriva ei, pentru că nu se putea. Guru, maestrul, brahminul – este ușa spre divinitate. Ai ratat viața asta, iar dacă te răzvrătești o ratezi și pe cealaltă –

așa că rămâi sclav.

Apoi a venit Buddha și el a spus: „Nu e nevoie de guru“ – dar nu că n-ar fi nevoie de guru; el a vrut să spună că nu e nevoie să fii sclav, dar acesta a fost singurul mod de a o spune. Așa că Buddha spune: „Fii o lumină pentru tine însuți. Nu ai nevoie de nimeni să te conducă. Nu ai nevoie de nimeni să

te călăuzească. Tu ești de ajuns“.

Asta este cea mai mare posibilitate de a fi liber, cea mai mare posibilitate de libertate. Dar problema e că și pe asta o poți folosi greșit. Atunci te gândești că dacă nu e nevoie de un maestru, de ce să-l asculți pe Buddha? Dacă nu ai

nevoie de maestru, de ce să te duci la Buddha? Dacă eu sunt total independent, înseamnă că eu însumi sunt Buddha. Asta s-a întâmplat în budism – sclavia nu a existat, dar a existat egoismul profund. Dar sclavia și egoismul sunt cele două extreme: fie devii egoist – pentru că nu există guru, nu există maestru, nu ai pe cine să urmezi –, fie devii sclav, pentru că fără

guru nu există eliberare.

Nu poți să fii la mijloc? Nu poți să rămâi la mijloc fără să te duci la o extremă? Dacă poți să fii la mijloc, mintea dispare.

Ikkyu a venit și a spus: „Să te conduc?“

Ikkyu a pus întrebarea budistă fundamentală și el știa că dacă Ninakawa mai era încă împovărat de scriptură, avea să răspundă: „Nu, cum pot să fiu condus de cineva? Nimeni nu e guru. Fiecare suflet este absolut independent. Sunt o lumină pentru mine însumi“. Dacă încă mai era împovărat de scriptură, acesta avea să fie răspunsul. Dacă nu, răspunsul putea să fie oricare – posibilitățile erau infinite.

Ninakawa a răspuns: „Am venit aici singur…“

Asta a spus Buddha.

„… plec singur. Cu ce m-ai putea ajuta tu?“

Fiecare om se naște singur și pleacă singur; iar între acestea două, între venire și plecare, te-ai putea amăgi că ești cu cineva, dar tot singur rămâi.

Pentru că dacă la început ești singur și la sfârșit ești singur, cum ai putea la mijloc să fii cu cineva? Soția, soțul, prietenul, societatea, toate sunt iluzii. Tu rămâi singur, singurătatea este natura ta. Doar că te poți amăgi, atâta tot.

Poți să ai vise, atâta tot, căci celălalt rămâne întotdeauna celălalt și nu există

punct de întâlnire. Aceasta este învățătura budistă elementară de eliberare

a omului.

De asta Buddha l-a negat chiar și pe Dumnezeu, pentru că, dacă există

Dumnezeu, cum poți să fii singur? El e întotdeauna cu tine. Chiar și în baie el e cu tine – pentru că este atotputernic și omniprezent. Nu poți să fugi de el; oriunde te duci, el va fi acolo. El este ochiul cosmic, spionul cosmic care te urmărește. El vede orice faci! Este foarte greu să scapi de Dumnezeu; dacă el există, atunci e peste tot. Nu te poți ascunde – asta e ceva frumos dacă poți înțelege –, iar oamenii religioși s-au folosit de asta ca să ajute.

Hindușii, mahomedanii, creștinii, toți s-au folosit de omniprezența lui Dumnezeu. Lucrul acesta a fost de mare ajutor, pentru că dacă tu simți cu adevărat că Dumnezeu te urmează peste tot ca o umbră, devii foarte atent și conștient – pentru că el este acolo. Nu ești singur, nu poți păcătui relaxat, nu poți fi ignorant relaxat, nu poți să fii somnolent – el e acolo. Prezența te trezește, te face vigilent.

Asta este calea corectă de a te folosi de prezența lui Dumnezeu; altfel, ea poate deveni o dependență, o povară grea, o neliniște.

Am auzit despre o călugăriță creștină care nu voia să facă baie în pielea goală. Era îmbrăcată chiar și la duș, așa că cineva a întrebat-o: „De ce faci asta?“

Ea a răspuns: „Cum să rămân în pielea goală, când Dumnezeu e peste tot?“

Dar dacă Dumnezeu este peste tot – dacă e și în baie –, atunci el este și în interiorul hainelor, nu poți să scapi de el. El este și în tine. E peste tot.

Lucrul acesta te poate neliniști profund, exact ca atunci când faci baie și îți dai seama că cineva se uită la tine pe gaura cheii. Iar Dumnezeu este voyeurul cosmic – el stă la fiecare gaură de cheie; nu poți să faci nimic fără

ca el să știe; faci dragoste și el e prezent. El știe orice faci, înregistrează tot.

Asta poate să devină o anxietate profundă, o nevroză, asta poate crea vinovăție. Și ține minte: fiecare cheie care poate să deschidă o ușă poate să și distrugă broasca dacă o folosești greșit. Există un mod corect de a folosi o cheie; numai atunci ea descuie broasca. Dacă o folosești greșit, poți să

distrugi broasca. Iar mintea folosește întotdeauna cheile într-un mod greșit.

Atunci e nevoie de cineva care să-ți spună: „Aruncă această cheie, pentru că

acum e inutilă. Ea nu face decât să distrugă broasca, nu te ajută în nici un

fel“.

Buddha a spus că nu e nevoie de guru – pentru că pe vremea lui, guru însemna brahmin. Krishnamurti spune același lucru: nu e nevoie de guru.

Dar mai e o posibilitate – iar aceasta îți poate oferi libertate. Dacă îți oferă

libertatea, este în regulă. Dar s-ar putea să-ți dea egotism, și atunci e o problemă, în asta constă toată dificultatea. Dacă te face egotist, atunci poate că nu devii sclavul altcuiva, dar vei

deveni sclavul propriului ego. Nimeni nu poate să-ți facă atâta rău cât îți poate face egoul tău.

Ikkyu a vrut doar să știe dacă acest om se mai agață de scripturi sau ajunsese să-l înțeleagă pe Buddha. Înțelegerea se deosebește de agățare. Te agăți de litera moartă. Dacă el a înțeles, atunci Buddha este cel mai mare maestru. Dacă nu a înțeles, chiar și în clipa morții se va agăța de scripturi.

Ikkyu stătea acolo și întreba: „Pot să te conduc? Să te conduc mai departe?... Pentru că drumul e necunoscut. N-ai mai mers pe el. Eu știu cum se moare, știu să celebrez moartea. Eu știu cum să te pierzi în moarte, și atunci nu te mai pierzi, atunci adevăratul sine se naște pentru prima dată.

Eu știu secretul morții și renașterii. Pot să te conduc mai departe?“

Ninakawa a răspuns…

El a refuzat – a spus:

„Am venit singur și plec singur. Cu ce m-ai putea ajuta tu?“

Iar el avea nevoie de ajutor. Dacă n-ar fi avut nevoie de ajutor, ar fi râs pur și simplu, ar fi zâmbit și ar fi spus: „Mulțumesc“. N-ar fi fost nevoie să

folosească aceste vorbe din scripturi. De ce te folosești de scripturi? Ele sunt raționamente. Ori de câte ori nu ești sigur, te folosești de scriptură, pentru că scriptura e foarte sigură. Atunci când ai îndoieli, te folosești de Buddha,

de Krishna, de Hristos, pentru că ei îți pot ascunde ezitarea, îți pot ascunde realitatea, îți pot da o siguranță falsă.

Atunci când te folosești de cuvintele altora îți ascunzi ignoranța. Acest om nu spunea din proprie experiență „Am venit aici singur...“ Nu din proprie experiență spunea el „... și plec singur“. El doar repeta niște cuvinte, iar un maestru nu poate fi păcălit cu vorbe.

Ikkyu a răspuns: „Dacă tu crezi că vii și pleci cu adevărat...“

Acestea sunt cele mai frumoase cuvinte care s-au rostit vreodată – esența tuturor Upanishadelor, esența tuturor Buddhașilor și

Mahavirașilor cuprinsă într-o singură frază.

„Dacă tu crezi că vii și pleci cu adevărat, te amăgești. Lasă-mă să-ți arăt calea pe care nu există venire și plecare.“

Lucrul acesta e cu adevărat foarte dificil și subtil.

Ikkyu spune: „Dacă tu crezi că vii și pleci cu adevărat, atunci egoul există.

Cine vine? Cine pleacă? Dacă tu crezi că vii și pleci, nu cunoști, repeți pur și simplu vorbele lui Buddha“.

Dacă ai ajuns să cunoști că „Am venit singur și plec singur“, atunci nu există venire și plecare, pentru că sufletul nu se naște niciodată, nu moare niciodată. Viața este veșnică, ea continuă. Niciodată nu vine, niciodată nu pleacă. S-o fi născut corpul acesta și va muri, dar acea viață, acea energie, acel suflet sau indiferent cum numești tu conștiința care există în acest corp nici nu s-a născut, nici nu va muri. Acea conștiință este neîntreruptă. În ea nu a existat niciodată vreo întrerupere.

Dacă tu cunoști cu adevărat, atunci știi că nu există venire și plecare. Cine

vine? Cine pleacă? Dacă nu înțelegi, dacă nu îți dai seama de asta, vei spune: „Eu am venit singur“. Dar atunci acest „eu“ este egoul; atunci acest

„eu“ nu este sinele. Atunci când spui: „Eu plec singur“, accentul cade pe

„eu“ – iar „eu“-ul este dependența. Dacă nu există „eu“, vei înțelege dintr-odată că nu te-ai născut niciodată și n-ai să mori niciodată; atunci nu există

început și nu există sfârșit.

Cineva l-a întrebat pe Iisus: „Tu ești Mesia pe care îl așteptam? Cine ești?

Vorbește-ne despre tine“.

Iisus a spus: „Eu sunt dinainte de a fi fost Avraam“. Avraam trebuie să fii fost cu mii de ani înainte, iar Iisus spune: „Înainte de a fi fost Avraam, eu sunt“. Fraza este într-adevăr foarte absurdă; nu e logică și e greșită din punct de vedere gramatical. „Înainte de a fi fost Avraam, eu sunt.“ Avraam este întrecut; Iisus spune: „Înainte ca el să fi fost…“ iar Avraam este primul profet. Este foarte posibil ca Avraam să fie doar un nume schimbat al lui Ram, pentru că în ebraica veche nu există Avraam, ci Abram. Iar Ab înseamnă respect, exact ca Shree Ram. Este foarte posibil ca Avraam să fie nimeni altul decât Ram.

Iisus spune: „Dinainte ca Avraam să fi fost, eu sunt“. Pentru Avraam el folosește timpul trecut: a fost și nu mai este; manifestarea a existat și acum nu mai este. Dar „Eu sunt“, pentru că „Eu sunt întotdeauna: am fost, sunt aici și voi fi“.

Conștiința cea mai ascunsă nu cunoaște naștere, nu cunoaște moarte; nu cunoaște trecut, nu cunoaște prezent și nici viitor; nu cunoaște timp. Este eternă, iar eternitatea nu face parte din timp.

Ikkyu a spus:

„Dacă tu crezi că vii și pleci cu adevărat…“

Dacă tu crezi că există venire și plecare –

„… te amăgești. Lasă-mă să-ți arăt calea pe care nu există venire și plecare“.

Ce fac buddhașii? Ei doar îți arată că ești perfect – așa cum ești. Nu e nevoie de schimbare. Nu trebuie să te duci nicăieri, nu trebuie să te miști nici măcar un centimetru. Așa cum ești, ești în toată splendoarea ta aici și acum.

Nu există venire și plecare. Trebuie doar să devii conștient de fenomenul care ești. Să îți dai seama cine ești! Doar să fii treaz, atent! Și atunci nu e nimic de realizat, nu trebuie să faci nici un

efort pentru că încă de la început, dinainte ca Avraam să fi fost, tu ești. Ai văzut crearea lumii, vei vedea sfârșitul lumii, dar pentru tine nu există început și sfârșit.

Tu ești martorul, iar martorul nu poate să aibă nici început, nici sfârșit.

Dacă ai fi fost atent, ți-ai fi văzut propria naștere. Dacă poți să mori conștient, vei vedea că moartea se întâmplă numai în corp, iar tu ești doar un spectator. Corpul moare, iar tu ești doar martorul. Dacă poți să fii un martor în clipa morții, atunci în viața următoare vei fi un martor. Vei vedea că mintea alege un uter: plutește deasupra întregului pământ, căutând o femeie, un cuplu care face dragoste…

Este ca și cum ți-ar fi foame: te duci în oraș și poți să fii martor că ochii tăi, mintea ta se uită la hoteluri, la restaurante pentru a găsi locul potrivit în care să mănânci. Ți-e foame, dar dacă te identifici prea mult cu foamea nu mai poți să fii un martor. Altfel, foamea există, dar tu nu ești foamea. Cum ai putea să fii foamea? Dacă ai fi fost foamea, cine ar fi știut că ți-e foame?

Dacă poți să fii atent atunci când ți-e foame, vezi că mintea ta caută un loc potrivit unde să mănânci. La fel se întâmplă după moarte: mintea ta este în căutarea unui uter potrivit. Tu alegi, tu vezi ce se întâmplă.

Dacă ești un suflet foarte bun, sau un suflet foarte rău și ești în căutarea unui anumit uter, s-ar putea să-ți ia mulți ani să găsești un uter potrivit –

este foarte greu. Dacă ești doar o persoană obișnuită, normală, nu ești nici deosebit de bun, nici deosebit de rău, nici un Hitler, nici un Gandhi, atunci poți să te naști imediat pentru că utere obișnuite, normale, utere standard se găsesc peste tot. Atunci, în clipa asta mori și în clipa următoare te naști – nu

pierzi nici o clipă.

Dar pentru un Hitler s-ar putea să fie nevoie de mulți, mulți ani – și asta e bine, avem noroc, pentru că el este un suflet foarte pervertit. Nici nu-ți imaginezi cât este de corupt, a pervertit tot. Iar atunci când un om este pervertit, primul lucru care este pervertit este iubirea lui, fiindcă sexul rămâne rădăcina existenței tale. Când sexul merge prost, totul merge prost; când sexul e natural, totul e natural.

Dacă vei studia viața sexuală a lui Hitler, vei fi uimit, nu-ți va veni să crezi ce făcea. Găsea femei frumoase, dar nu făcea dragoste cu ele. Ce făcea? El stătea jos și le forța pe acele femei frumoase să urineze pe capul lui. Și îi plăcea foarte mult asta; și ele nu doar urinau, ci și defecau pe el. Iar femeile se simțeau foarte vinovate, însă el era un om foarte puternic și dacă nu-l ascultai… a omorât multe femei. Toate iubitele lui fie au fost ucise de el, fie s-au sinucis. Însă el se considera foarte bun. Care era problema?

El era atât de vinovat încât voia să se pedepsească; se pedepsea chiar și în iubire. Era foarte vinovat și vinovăția era foarte puternică… dacă ești foarte vinovat nu poți să iubești, fiindcă iubirea poate să vină numai din inima unui om care nu este vinovat, care nu se simte vinovat, care e doar un copil nevinovat. Atunci iubirea curge, atunci ea devine o sărbătoare. Dar dacă ești vinovat, începi să te pedepsești prin iubire, sau începi să-l pedepsești pe celălalt. Nu poți să te bucuri de iubire, pentru că te simți foarte vinovat, foarte rău – cum poți să te bucuri de iubire? Faci un iad din iubire. Asta pare imposibil, pentru că în afara camerei sale Hitler este aproape un zeu, oamenii îl venerează. Iar în camera sa el se simte inferior, atât de vinovat, condamnat, încât vrea să se pedepsească, chiar și prin iubire.

Acest gen de om nu va găsi ușor un uter – e aproape imposibil. El va trebui să aștepte secole întregi, numai atunci va putea găsi un cuplu la fel de dominat de vinovăție, care face dragoste, numai atunci va găsi uterul. Dar asta se întâmplă în mod inconștient, așa că nu trebuie să-și facă multe griji în privința asta. Mori în mod inconștient, te naști inconștient – asta se întâmplă automat. Mintea bâjbâie pe întuneric și intră în uter. Dar dacă

mori în mod conștient, nașterea următoare o să fie conștientă.

Dacă mori conștient și te naști conștient, vei ști că nu există nici naștere, nici

moarte, ci doar se alege un corp. Tu rămâi același, doar casa se schimbă. Tu rămâi același, îți schimbi doar hainele.

În felul acesta un om care este atent ajunge să știe că toate schimbările sunt doar schimbări de haine și de case și de locuri și de situații, dar el rămâne același; centrul nu se schimbă niciodată, este etern.

Ikkyu a spus:

„Dacă tu crezi că vii și pleci cu adevărat, te amăgești. Lasă-mă să-ți arăt calea pe care nu există venire și plecare.“

Care este acea cale? Chiar există o cale? Spunem „cale“ pentru că trebuie să folosim limbajul. Altfel nu există nici o cale, deoarece o cale duce întotdeauna undeva. Nici o cale nu poate duce la tine pentru că tu ești deja acolo. Dacă vrei să vii la mine există o cale, trebuie să fie. Dacă te duci la cineva trebuie să urmezi o cale, să treci printr-un pasaj sau peste un pod –

pentru că te deplasezi în afară. Dar dacă vrei să mergi înăuntru, nu există

nici o cale. Ești deja acolo. Este nevoie doar de o zdruncinătură ca să simți că ești acolo.

E ca atunci când visezi noaptea: adormi în Puna și în vis ești înapoi în casa ta din Londra, sau New York, sau Calcutta, sau Tokyo și uiți de tot că ești în Puna. De ce este nevoie atunci? Doar de o zdruncinătură. Vine cineva și te trezește. Te vei trezi în Londra, New York, Tokyo sau în Puna? Ar fi foarte dificil să visezi că ești la New York și cineva să vină și să te trezească și tu să

te trezești la New York! Asta ar crea o lume foarte absurdă. Atunci lumea asta ar fi un coșmar. Dar tu te trezești în Puna; visul dispare.

Învățătura buddhașilor este aceasta: nu e nevoie să te duci nicăieri pentru că ești deja acolo unde vrei să fii; dar ești într-un vis. Numai în vis ai plecat din centru – nu poți să pleci de acolo. Ești acolo. Poate că visezi de milioane de vieți, dar nu te-ai mișcat din centrul în care ești. Nimeni nu se poate mișca. Doar o zdruncinătură, doar cineva care să te șocheze și devii atent și

visul dispare brusc. Tărâmul viselor și New York și Tokyo dispar și ești aici și acum.

În clipa morții această zdruncinătură, acest șoc pot fi aplicate foarte ușor –

pentru că întregul corp–minte o să treacă printr-o mare schimbare. Totul este în haos. În haos poți fi făcut atent mai ușor, pentru că totul este inconfortabil. Atunci când totul este confortabil, e greu să scoți un om din vis – nimeni nu vrea să iasă

dintr-un vis confortabil. Numai atunci când visul devine un coșmar, țipi.

Mulla Nasruddin a țipat într-o noapte atât de tare încât vecinii au venit să

întrebe ce s-a întâmplat. Mulla Nasruddin stătea pe pat și plângea, lacrimile îi curgeau, iar soția lui îl consola spunând: „A fost doar un vis, Mulla. De ce să creezi atâtea neplăceri? Au venit toți vecinii, e multă lume…“

Nasruddin a spus: „Dar visul a fost atât de… lasă-mă să-ți povestesc mai întâi visul. Se făcea că m-am dus la o licitație de neveste – erau femei foarte frumoase. Una dintre femei s-a dat cu zece mii de rupii, alta cu cinci mii și multe cu o mie. Eu nu aveam bani. M-am căutat prin toate buzunarele“ –

avea un buzunar în care nu se uita niciodată. „Chiar și în buzunarul acela m-am uitat.“

Acela era un buzunar special în care nu voia să se uite. De câte ori pierdea ceva, oamenii îl întrebau: „Te-ai uitat în toate buzunarele? În acesta de ce nu te uiți?“

El răspundea: „Fiindcă acesta îmi dă speranță. Dacă mă uit și în el, speranța dispare…, dar nu mă uit niciodată pentru că știu bine că nu e acolo“.

Acum i-a spus soției: „M-am uitat chiar și în acel buzunar special, dar n-am găsit bani. M-a apucat plânsul“.

Dar pe soția lui nu o interesa asta. A întrebat: „Și erau acolo și neveste ca mine, Nasruddin?“ A întrebat prostește, cum întreabă orice femeie, fiindcă

nici o femeie nu e interesată de alte femei frumoase. Dimpotrivă, este geloasă. „Cum a fost cu nevestele ca mine? Cu cât se dădeau?“

Nasruddin a spus: „De asta am țipat. Nevestele ca tine se dădeau la grămadă – o duzină, două duzini la grămadă. O grămadă făcea o rupie.

Asta se întâmpla cu soția mea, iar eu nu aveam bani! De asta am țipat“.

Visele au putere, ele pătrund adânc, pentru că în mintea inconștientă

diferențele sunt foarte vagi; este foarte vag ce este vis și ce este real.

Granițele nu sunt foarte clare, sunt estompate.

Ai văzut vreodată un copil care, la trezire, plânge după jucăria pe care a văzut-o în vis? „Mă uit după jucărie… unde a dispărut jucăria?“

Dar acest copil nu moare niciodată în tine. El moare doar atunci când faci eforturi mari să fii atent; numai atunci deosebirea dintre vis și realitate e foarte clară. Și odată ce neclaritatea dispare, odată ce granițele nu mai sunt estompate, odată ce îți dai seama ce este vis și ce este realitate, visul nu mai continuă și te trezești de tot. Dacă devii conștient, visul nu mai continuă.

Dacă devii conștient chiar în vis că acesta este un vis, visul se destramă

imediat.

Tu nu îți dai seama niciodată în vis că acesta este un vis. Simți mereu că este real. Ca ceva să continue, trebuie să ai sentimentul că este real. Sentimentul tău îi conferă realitatea. Dacă sentimentul dispare, dispare și visul și rămâne numai realitatea.

Lumea asta este un vis în care trăiești, în realitate exiști în divinitate. Viața de zi cu zi este un vis; în realitate, nu te-ai mișcat niciodată din centrul existenței, din Dumnezeu. Un vis poate să continue, nu există limită de timp.

Dacă tu crezi că ești corpul, acesta e un vis – niciodată n-ai fost un corp.

Dacă tu crezi că te naști și mori, acesta e un vis – nu te-ai născut și nici nu mori niciodată; lucrul acesta este imposibil.

Ikkyu a spus: „Te amăgești dacă spui «Am venit și plec». Nu există nimeni care să vină și să plece. Și nu există un loc în care să vii și din care să pleci.

Lasă-mă să-ți arăt calea fără de cale – pentru că nu există o cale; nu are cine să vină și să plece, nu există un loc în care să vii și din care să pleci, deci cum poate să existe calea? Așa că lasă-mă să-ți arăt calea fără de cale pe care nu există venire și plecare“.

Cu aceste vorbe, Ikkyu dezvăluise atât de limpede calea încât Ninakawa a zâmbit și s-a stins.

S-a întâmplat! Ai auzit și tu vorbele – dar tu nu ești Ninakawa, nu ești chiar atât de pregătit, nu ești pe patul morții – asta-i problema. Tu tot mai speri ceva de la viață, visul încă mai înseamnă mult pentru tine, ai investit în visul tău. Poate ai dorința să ieși din vis, dar această dorință este simțită doar cu jumătate de inimă. Cealaltă jumătate spune: „Mai visează puțin, e atât de frumos!“

Într-o noapte, Mulla Nasrudin a chemat-o pe soția lui și i-a spus: „Adu-mi ochelarii, am avut un vis frumos și urmează și altele. Adu-mi ochelarii, pentru că locul nu este bine luminat și nu văd clar“.

Poate ai avut coșmaruri; în acele clipe te-ai gândit: „Cum să

părăsesc visul?“ Dar ai avut și vise frumoase. Iar problema e că dacă n-ai ajuns ca într-un vis frumos să îți dai seama că e un vis, înseamnă că nu ești pe patul de moarte. Dorința ta continuă să existe, continui să pui apă la rădăcina lumii viselor, ajutând-o să crească.

Ninakawa era pe patul de moarte, nu mai avea viitor. Era în haos. Întregul organism, mintea și sufletul slăbeau tot mai mult. Corpul i se dezintegra, nu mai era întreg. Coșmarul era intens, pentru că în clipa morții este extrem de intens. În acea clipă era pur și simplu nefericit – moartea era implacabilă, nu exista viitor.

Dacă nu există viitor, nu poți să visezi, pentru că visele au nevoie de spațiu și timp să se desfășoare. De asta moartea pare periculoasă – nu-ți dă timp să

gândești. Neexistând ziua de mâine, nu poți să speri. Moartea nu te ucide pe tine, ea ucide ziua de mâine, iar ziua de mâine a fost însăși existența ta. Tu nu ai trăit niciodată azi, ai lăsat mereu viața pe ziua de mâine. Și pentru că

moartea ucide ziua de mâine, asta îți pune pe foc calendarul – ceasul se oprește brusc, timpul nu se mai mișcă.

Ce poți să faci fără timp? Cum poate mintea să dorească, să gândească, să

viseze? Moartea închide ușa – asta e frica.

De ce ți-e atât de frică de moarte? Pentru că se pare că nu există o lume de dincolo și nici o posibilitate să fugi de moarte. Nu poți să faci nimic pentru că nu poți să gândești, iar tu știi un singur lucru – să gândești. Toată viața n-ai făcut decât să gândești. Acum, moartea nu te lasă să gândești. Numai omului care a meditat și a atins starea fără de gânduri nu îi va fi frică de moarte, fiindcă el știe că gândirea nu este viață.

Și el cunoaște o altă plenitudine a existenței. El cunoaște adâncimea, nu lungimea existenței. El nu se deplasează din clipa aceasta în următoarea, din ziua de azi în ziua de mâine. El trăiește în această clipă, din ce în ce mai adânc. El trăiește aici și acum, în adâncime.

Tu ai o mișcare pe orizontală: de la A la B, de la B la C, de la C la D. Iar omul care meditează se deplasează în adâncime, de la A1 la A2 la A3 – nu la B. El nu are un mâine. Acest aici și acum este

singura existență, deci cum poate exista pentru el moartea? În clipa asta ești viu; numai în clipa următoare poți să mori.

Moartea se întâmplă la periferie; omul care meditează va ști că a venit. Va fi ca și cum ai ajunge să știi că un vecin a murit. El va ști că a venit, că trupul moare – asta va fi vestea. Poate chiar o să-i fie milă de corp, însă el nu moare.

Ninakawa era un om care a meditat, aflat în pragul iluminării, dar încă se agață. Poți să faci un salt în abis, dar tot să te mai agăți de o plantă

târâtoare, de frică. Ești aproape în abis, mai devreme sau mai târziu ai să

cazi, dar mintea tot îți mai spune: „Agață-te!“ Ninakawa se agață de scripturi, de buddhași, de cuvinte, de doctrine. El tot mai repetă ce știe.

Datorită dezvăluirii lui Ikkyu el a înțeles și a renunțat să se mai agațe.

A zâmbit și s-a stins.

Tu nu zâmbești niciodată. Fie plângi, fie râzi, dar nu zâmbești. Zâmbetul e chiar la mijloc, ție ți-e greu să zâmbești. Plânsul și râsul sunt cele două

extreme. Încearcă să descoperi acest fenomen al zâmbetului.

Numai un buddha zâmbește, pentru că zâmbetul e chiar la mijloc. Zâmbetul

are în el tristețea lacrimilor și fericirea râsului. Zâmbetul le are pe amândouă. Zâmbetul nu este doar râs: el are întinderea râsului și adâncimea tristeții – este ambele. Uită-te la Buddha, cugetă asupra lui și vei vedea pe fața lui atât tristețe, cât și fericire, o fericire care se revarsă din ființa lui, dar și o tristețe adâncă.

Un zâmbet se creează din aceste două substanțe chimice, ca să zic așa. Când ești trist că toată lumea suferă inutil… Nu poți să-ți imaginezi tristețea unui buddha. Tu crezi că un buddha este numai fericit. El este fericit în ceea ce îl privește pe el, dar mai exiști și tu. Nici nu-ți dai seama în ce situație dificilă

este el – pentru că el te vede, iar tu suferi inutil, și nu se poate face nimic, nu poți să fii ajutat. El știe că ar fi de ajuns o schimbare a ființei tale și totul s-ar rezolva. Schimbarea e chiar după colț. Dar tu nu vrei să dai colțul. Sari și faci multe lucruri, dar mereu ratezi acea cotitură. Bâjbâi pe întuneric, dar mereu ratezi ușa. Știi să ratezi ușa, te pricepi de minune la asta.

Un buddha este într-o situație dificilă pentru că el a conștientizat existența a ceva pe care tu îl ai deja. Ai aceeași existență fericită, aceeași frumusețe, același extaz pe care le are el. Iar tu continui să plângi și să suferi – și nu se poate face nimic. De aceea e trist.

Se spune că atunci când Buddha a ajuns la ușă – ultima ușă dincolo de care nu mai există nici o ușă și nu poți să te întorci –, când a ajuns la ușa nirvanei, ușa i s-a deschis și a fost primit cu bucurie. Pentru că o dată la un milion de ani cineva ajunge la realitatea absolută. Însă el s-a întors cu spatele la ușă și s-a uitat la lume – și se spune că stătea acolo, nu intra.

Portarul l-a întrebat: „Ce faci? Te-ai străduit multe, multe vieți pentru asta.

Acum ușa e deschisă, intră“.

Iar Buddha a răspuns: „Nu pot să intru decât dacă intră toată lumea care suferă acolo. Am să intru ultimul“.

Asta este tristețea.

Povestea este cu adevărat frumoasă. E drept că nimeni nu poate să stea la

acea ultimă ușă; nu există o astfel de ușă și nu există portar. Cazi și n-ai cum să te oprești. Povestea este frumoasă; ea arată într-un mod simbolic conștiința unui buddha – frământarea, durerea, suferința lui. Acum nu suferința lui, ci suferința altora îl întristează.

Este ca și cum te-ai trezit, dar alții dorm duși și visează și au coșmaruri –

țipă și sar și plâng și tu știi că astea sunt coșmaruri, dar oamenii ăștia sunt atât de beți și dorm atât de adânc, încât nu poți să-i ajuți. Dacă încerci să-i trezești, se înfurie. Spun: „De ce ne tulburi somnul? Cine ești tu?“ Nu poți să-i trezești, trebuie să asiști la suferința lor și să suferi.

Buddha este trist – pentru tine. Buddha râde adânc, toată ființa lui e plină

de râs – ca un copac ce a dat în floare, totul e un dans. Iar în el se întâlnesc râsul care clocotește și continuă să se reverse – și totuși nu poate să râdă din cauza ta – și tristețea pe care i-o provoci. Ambele se întâlnesc și din întâlnire rezultă un zâmbet.

Tu nu poți să zâmbești – poți să râzi, poți să plângi. Când plângi, cum poți să râzi? Căci întotdeauna plângi pentru tine; este un singur element. Când râzi, râzi; cum poți să plângi? – căci râsul e pentru tine. La Buddha egoul a dispărut, el nu mai este, s-a produs întâlnirea cu întregul. Cele două

elemente se întâlnesc: conștiința lui, care a devenit perfectă, și milioane de conștiințe din întreaga lume, care sunt perfecte, suferă – suferă inutil, suferă

fără vreo cauză –, acestea două se întâlnesc și pe chipul lui apare un zâmbet trist și totuși fericit.

El nu poate să plângă, pentru că ce faci este foarte prostesc. Nu poate să

râdă, pentru că asta ar fi ceva prea dur pentru tine. Cel mult poate să

zâmbească. Asta s-a întâmplat, așa că zâmbetul a devenit simbolul celui care a ajuns la iluminare.

Cu aceste cuvinte, Ikkyu dezvăluise atât de limpede calea, încât Ninakawa a zâmbit și s-a stins.

Atunci asta nu a fost moarte, a fost doar o trecere în altă lume, o trecere în altă naștere; nu a murit nimeni. Iar dacă poți să mori zâmbind, cunoști arta

de a muri, iar întreaga religie constă doar în arta de a muri.

Acum voi repeta prima poveste, cea cu care am început, ca să nu o uitați; uitarea e un subterfugiu.

În aceste zece zile am vorbit despre Apa a dispărut, luna a dispărut. Asta va rămâne doar o discuție – cuvinte și iar cuvinte – dacă nu ești gata să mori.

Fii pe patul de moarte! Fii un Ninakawa. Atunci aceste cuvinte sunt foarte clare, cum n-au fost niciodată ale lui Ikkyu. Și tu vei putea să zâmbești și să

te stingi – ține minte.

Călugărița Chiyono studia de ani de zile, însă nu găsea iluminarea. Într-o noapte, căra un ciubăr vechi plin cu apă. Mergând astfel, se uita la luna plină

reflectată în apă. Deodată, fâșiile de bambus care alcătuiau ciubărul s-au rupt și ciubărul s-a dezmembrat. Apa s-a vărsat; reflecția lunii a dispărut – iar Chiyono s-a iluminat. Ea a scris aceste versuri:

Am încercat în fel și chip să păstrez ciubărul întreg, sperând că bambusul firav nu se va rupe niciodată.

Deodată, fundul a căzut. Apa a dispărut; luna a dispărut – în mâna mea, vid.

Mergi cu vidul în mână, pentru că asta-i tot… asta e tot ce îți pot oferi și nimic nu e mai important ca asta. Acesta este darul meu: mergi cu vidul în mână. Dacă poți duce vidul în mână, totul devine posibil. Nu căra posesiuni, nu căra cunoștințe, nu căra

nimic care să umple găleata și să devină apă, pentru că atunci vei vedea numai reflecția. În bogăție, în posesiuni, în case, în mașini, în prestigiu vei vedea doar reflecția lunii pline. Iar luna plină este acolo și te așteaptă.

Lasă să cadă fundul ciubărului! Nu încerca în fel și chip să protejezi ciubărul cel vechi. Nu merită. Nu te proteja, nu merită. Lasă ciubărul să se dezmembreze, lasă apa să curgă, lasă luna din apă să dispară, pentru că

numai atunci vei putea să ridici ochii spre luna adevărată. Ea este mereu

acolo pe cer – dar e nevoie de vidul din mână. Golește-te tot mai mult, consideră-te din ce în ce mai gol, poartă-te tot mai mult ca și cum ai fi gol.

Încetul cu încetul, vei simți gustul. Și e foarte frumos când ai simțit gustul.

Odată ce cunoști gustul vidului, al spațiului gol, cunoști însuși înțelesul vieții. Cară cu tine vidul, renunță la ciubărul cu apă care este egoul tău, mintea și gândurile tale și nu uita: când apa a dispărut, luna a dispărut – în mână, vidul.

Destul pentru astăzi.

1Despre Osho

Osho sfidează orice categorizare. Miile sale de discursuri acoperă totul, de la căutarea individuală a sensului vieţii la cele mai importante probleme sociale şi politice cu care se confruntă societatea de astăzi. Cărţile lui Osho nu sunt scrise, ci sunt transcrise din înregistrări video şi audio ale unor discursuri improvizate adresate unui public internaţional. După cum spune el, „Așadar ține minte: orice spun nu e doar pentru tine... vorbesc și pentru generațiile viitoare“. Osho a fost descris de Sunday Times din Londra drept unul dintre cei „1 000 de creatori ai secolului XX“, iar de către autorul american Tom Robbins drept „cel mai periculos om de la Iisus Hristos încoace“. Sunday Mid-day (India) l-a selectat pe Osho drept una dintre cele zece persoane – alături de Gandhi, Nehru și Buddha – care au schimbat destinul Indiei.

Osho a spus despre opera lui că ajută la crearea condiţiilor pentru apariția unui tip nou de ființă umană. El a caracterizat adesea această nouă ființă

umană ca fiind „Zorba Buddha“ – capabilă de a se bucura atât de plăcerile lumești, precum Zorba Grecul, cât şi de seninătatea tăcută a unui Gautam Buddha. Ceea ce trece ca un fir călăuzitor prin toate aspectele discursurilor şi meditaţiilor lui Osho este o viziune ce include atât înţelepciunea fără

vârstă a tuturor secolelor trecute, cât şi potenţialul cel mai înalt al ştiinţei şi tehnologiei de astăzi (și de mâine).

Osho este cunoscut pentru contribuţia lui revoluţionară la ştiinţa transformării de sine, cu o abordare a meditaţiei ce recunoaşte ritmul accelerat al vieţii contemporane. Meditaţiile sale active OSHO, unice, sunt concepute ca mai întâi să elibereze stresul acumulat al minţii şi al trupului, astfel încât să devină mai uşor să experimentezi starea de linişte şi de relaxare lipsită de gânduri în viaţa obişnuită.

Sunt disponibile două lucrări autobiografice ale autorului:

• ***Autobiography of a Spiritual Incorrect Mystic (trad. rom.: Autobiografia***

unui mistic nonconformist, Editura Mix, 2011)

• ***Glimpses of a Golden Childhood (trad. rom.: Amintiri dintr-o copilărie de***

aur, Editura Mix, 2012)

1Despre Stațiunea de Meditație Osho

STAŢIUNEA INTERNAŢIONALĂ DE MEDITAŢIE

OSHO

Localizare: Situată la aproximativ 161 de kilometri la sud-est de Mumbai, în orașul modern înfloritor Pune, India, Staţiunea Internaţională de Meditaţie Osho este o destinație de vacanță și nu numai. Staţiunea de Meditaţie se întinde pe mai bine de 16 hectare de grădini spectaculoase, într-o zonă rezidențială superbă înconjurată de copaci.

Unicitate: În fiecare an, staţiunea de meditație primește mii de persoane din peste 100 de ţări. Campusul unic oferă posibilitatea pentru o experiență

personală directă a unui nou mod de viaţă – cu mai multă conștientizare, relaxare, distracţie și creativitate. Este disponibilă o mare varietate de programe opționale neîntrerupte tot timpul anului. Să nu faci nimic şi doar să te relaxezi este unul dintre ele!

Toate programele se bazează pe viziunea lui OSHO despre „Zorba Buddha“

– un gen de ființă umană calitativ nouă care este capabilă atât să participe creativ la viaţa de zi cu zi, cât și să se relaxeze în tăcere și meditație.

Meditaţii: Un program de meditaţii pentru întreaga zi, pentru fiecare tip de persoană, include metode active şi pasive, tradiţionale şi revoluţionare, şi în special OSHO Active Meditations™. Meditaţiile au loc în probabil cea mai mare sală de meditaţii din lume, Osho Auditorium.

Multidiversitate: Sesiunile individuale, cursurile și seminariile acoperă toate domeniile, de la arte la tratamente holistice de sănătate, transformare personală, relaţii şi etape de tranziţie în viaţă, munca drept meditație, ştiinţe

ezoterice și abordarea „zen“ a sportului şi a recreerii. Secretul succesului Multidiversității rezidă în faptul că toate programele sale sunt combinate cu meditația, susținând înțelegerea faptului că ființele umane sunt mult mai mult decât suma părților lor.

Basho Spa: Luxosul Basho Spa oferă bazine de înot în aer liber pentru relaxare înconjurate de copaci și vegetație tropicală. Stilul unic, jacuzzi spațioase, saune, săli de gimnastică, terenuri de

tenis… efectul lor este sporit de situarea lor într-o zonă de o frumusețe uluitoare.

Bucătăria: O varietate de diferite spații de servit masa, oferă mâncăruri vegetariene occidentale, asiatice și indiene delicioase – majoritatea fiind organice, produse special pentru stațiunea de meditație. Pâinea și prăjiturile sunt făcute în brutăria proprie a stațiunii.

Viața de noapte: Seara, există numeroase evenimente dintre care să alegi –

dansul situându-se în fruntea listei! Alte activități includ meditații sub cerul liber în nopțile cu lună plină, spectacole de varietăți, concerte și meditații pentru viața de zi cu zi.

Sau poți doar să te bucuri întâlnind diferite persoane la Plaza Café ori plimbându-te în liniștea nopții prin parcurile din împrejurimile de vis.

Facilități: Poți cumpăra toate produsele de bază şi articole de toaletă din Galleria. Multimedia Gallery comercializează o paletă largă de produse media OSHO. Există și o bancă, o agenție de voiaj și un Cyber Café în campus. Pentru cei cărora le place să meargă la cumpărături, Pune oferă

toate opţiunile, de la produse indiene tradiționale și etnice până la numeroase magazine aparținând unor lanțuri internaționale.

Cazare: Poți să stai în camerele elegante ale Osho Guesthouse sau, pentru sejururi mai lungi, poți opta pentru unul dintre pachetele-program LivingIn. În plus, există o ofertă largă de hoteluri și apartamente private în apropiere.

www.osho.com/meditationresort

www.osho.com/guesthouse

www.osho.com/livingin

Pentru informaţii suplimentare, vizitaţi: www.OSHO.com

OSHO®

un website cuprinzător în diferite limbi care include o revistă, OSHO

Books, OSHO TALKS în format audio și video, arhiva de texte OSHO

Library în engleză și hindi și informații detaliate despre Meditațiile OSHO.

Veţi găsi și programul OSHO Multidiversity și informații despre Staţiunea Internațională de Meditaţie OSHO.

Website-uri:

http://OSHOtimes.com

http://OSHO.com

http://OSHO.com/Resort

http://www.youtube.com/OSHOinternational

http://www.Twitter.com/OSHO

http://www.facebook.com/pages/OSHO.International

Pentru a contacta Osho International Foundation:

www.osho.com/oshointernational,

oshointernational@oshointernational.com

Document Outline

- Cover Page
- APA A DISPĂRUT, LUNA A DISPĂRUT
- 1. Apa a dispărut, luna a dispărut
- 2. Dialog pentru negocierea găzduirii
- 3. Așa să fie, oare?
- 4. Răspunsul mortului
- 5. Degetul lui Gutei
- 6. De ce nu te retragi?
- 7. Buddha cu nasul negru
- 8. Donatorul trebuie să fie recunoscător
- 9. Un filosof îl întreabă pe Buddha
- 10. Ninakawa zâmbește
- 1Despre Osho
- 1Despre Stațiunea de Meditație Osho